សេចក្ដីកំណត់
ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ភាគ ៦ : គន្ថីទី ៨ ~ទី ៩

រៀបចំដោយ

ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

និង

គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០១០

សេចក្ដីកំណត់
ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃ
ក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ភាគ ៦ គន្ថីទី ៨ ~ ទី៩

រៀបចំដោយ
គណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី
និង
ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី

ក្រសួងយុត្តិធម៌

ភ្នំពេញ ២០១០

សេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី
ភាគ ៦ : គន្ថីទី ៨ - ទី ៩
ត្រូវបានបោះពុម្ព នៅរាជធានីភ្នំពេញ
ដោយការិយាល័យកម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្នែកច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
នៅក្រសួងយុត្តិធម៌នៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
នៅឆ្នាំ ២០១០ ។

កម្មវិធីអភិវឌ្ឍផ្នែកច្បាប់ និង យុត្តិធម៌
គឺជាកម្មវិធីសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស
រវាងក្រសួងយុត្តិធម៌ និង ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិនៃប្រទេសជប៉ុន (JICA)

សិទ្ធិនិពន្ធ © ក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្តីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ២០០៩
ISBN: 9789995083359

អ្នកនិពន្ធ : លោកចៅក្រម **Minami Toshifumi**

បុព្វកថា

ខ្ញុំមានសេចក្ដីសោមនស្សរីករាយជាខ្លាំង ក្នុងការណែនាំជូននូវ សៀវភៅស្ដីពីសេចក្ដីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ជាមួយនឹងសេចក្ដីសង្ឃឹមដ៏មុតមាំថា សៀវភៅនេះនឹងក្លាយជាជំនួយដ៏សំខាន់មួយ ដើម្បីជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់របស់បណ្ដាអ្នកស្រាវជ្រាវនានា ជាពិសេសរបស់មន្ត្រី និងភ្នាក់ងារដែលត្រូវអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះ ដោយផ្ទាល់តែម្ដង ។

ដូចយើងទាំងអស់គ្នាបានដឹងហើយថា វិស័យតតិយុត្តកម្ពុជាត្រូវបានបំផ្លិចបំផ្លាញស្ទើរតែទាំងស្រុងដោយសារសង្គ្រាមស៊ីវិល ដែលក្នុងនោះ ច្បាប់និងលិខិតបទដ្ឋានក្រោមច្បាប់នានា សម្រាប់អនុវត្តទៅលើរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណី ក៏មានភាពខ្វះខាត និងទន់ខ្សោយដែរ។ ឧទាហរណ៍ ដូចជាចាប់តាំងពីក្រោយការដួលរលំនៃរបបខ្មែរក្រហមមកដល់មុនពេលអនុម័តក្រមរដ្ឋប្បវេណីថ្មី កម្ពុជាយើងមិនមានច្បាប់សារធាតុគ្រប់គ្រាន់ ដើម្បីយកមកដោះស្រាយរឿងក្ដីរដ្ឋប្បវេណីទេ ។ អ្វីដែលជាការកត់សម្គាល់ គឺកម្ពុជាមានត្រឹមតែ ក្រឹត្យ-ច្បាប់លេខ ៣៨ ក្រ.ច ស្ដីពីកិច្ចសន្យានិងការទទួលខុសត្រូវក្រៅកិច្ចសន្យា ចុះថ្ងៃទី ២៨ ខែ តុលា ឆ្នាំ ១៩៨៨ ច្បាប់ស្ដីពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ និងគ្រួសារដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ២៦ ខែ កក្កដា ឆ្នាំ ១៩៨៩ ច្បាប់ភូមិបាលដែលត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើនៅថ្ងៃទី ៣០ ខែ សីហា ឆ្នាំ ២០០១ និងអមដោយអនុក្រឹត្យ ព្រមទាំងប្រកាស និងសារាចរណែនាំខ្លះៗផ្សេងទៀតរបស់ក្រសួងយុត្តិធម៌តែប៉ុណ្ណោះ ។

ដោយសារកិច្ចប្រឹងប្រែងរបស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា រួមជាមួយការឧបត្ថម្ភគាំទ្រពីប្រទេសជប៉ុនជាមិត្តគំនិតផ្ដួចផ្ដើមក្នុងការបង្កើតឡើងវិញនូវក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា ក៏បានលេចចេញជារូបរាងឡើង ។ ជាលទ្ធផល **ក្រមរដ្ឋប្បវេណី** ត្រូវបានរដ្ឋសភាអនុម័ត កាលពីថ្ងៃទី ០៥ ខែ តុលា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំលើកទី ៧ នីតិកាលទី ៣ របស់ខ្លួន ហើយព្រឹទ្ធសភាក៏បានផ្ដល់ការយល់ស្របតាមទម្រង់ និងគតិនៃក្រមនេះទាំងស្រុង កាលពីថ្ងៃទី ២១ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៧ នាសម័យប្រជុំពេញអង្គព្រឹទ្ធសភាលើកទី ៤ នីតិកាលទី២ ។ ក្រមនេះត្រូវបានប្រកាសឱ្យប្រើដោយព្រះរាជក្រមលេខ នស/រកម/១២០៧/០៣ ចុះថ្ងៃទី ០៨ ខែ ធ្នូ ឆ្នាំ ២០០៧ កន្លងទៅ ។ ការសម្រេចបាននូវ **ក្រមរដ្ឋប្បវេណី** នេះ គឺជាសមិទ្ធផលដ៏ថ្មីស្រឡាងនិងជាទីមោទនៈមួយទៀតនៅក្នុងប្រព័ន្ធតតិយុត្តកម្ពុជា ហើយនេះ ក៏ជាជំហានថ្មីមួយទៀត នៅក្នុងការចូលរួមអនុវត្តនូវគោលនយោបាយកំណែទម្រង់ច្បាប់ និងប្រព័ន្ធយុត្តិធម៌ របស់រាជរដ្ឋាភិបាលកម្ពុជា។

ទន្ទឹមគ្នានេះដែរ ដើម្បីជាការបន្ថែមលើវគ្គបណ្ដុះបណ្ដាល និងសិក្ខាសាលាផ្សព្វផ្សាយស្ដីពី ក្រមរដ្ឋប្បវេណី និងដើម្បីធ្វើឱ្យមានភាពជឿជាក់ថា ក្រមនេះ ត្រូវបានយល់ជ្រួតជ្រាបទៅក្នុងចំណោមមហាជន ក៏ដូចជា

ជួយសម្រួលដល់ការស្វែងយល់ ការបកស្រាយ និងការអនុវត្តដោយមន្ត្រី និងស្ថាប័នអនុវត្ត សៀវភៅស្តីពីសេចក្តីកំណត់ចំពោះមាត្រានីមួយៗនៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ត្រូវបានចងក្រង និងបោះពុម្ពឡើង។ ទាំងអស់នេះ គឺបានប្រសូតចេញពីកិច្ចខំប្រឹងប្រែង ជិតមួយទសវត្សរ៍របស់ក្រុមការងារនៃក្រសួងយុត្តិធម៌កម្ពុជានិងក្រុមការងារជប៉ុន ក្នុងបុព្វហេតុក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាមួយ ប្រកបដោយការផ្លាស់ប្តូរនិងប្រសិទ្ធភាពខ្ពស់សំដៅឆ្ពោះទៅរកការរួមចំណែកកសាងនីតិរដ្ឋ នៅកម្ពុជា ។

រាជធានីភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី ១២ ខែ វិច្ឆិកា ឆ្នាំ ២០០៩

រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងយុត្តិធម៌

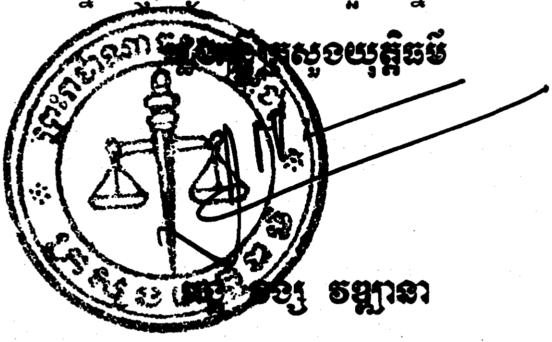

អង្គ វង្ស វឌ្ឍនា

មាតិកា

គន្ថីទី ៨ សន្តតិកម្ម **១**

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ **១**

ផ្នែកទី ១ ការចាប់ផ្ដើមធ្វើសន្តតិកម្ម ១

ផ្នែកទី ២ អានុភាពនៃសន្តតិកម្ម ៣

ផ្នែកទី ៣ ភាពគ្រប់លក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជន ៥

ជំពូកទី ២ សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ **១៤**

ផ្នែកទី ១ សន្តតិជន ១៤

ផ្នែកទី ២ សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ ២០

ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលចំណែកមត៌ក ២២

ជំពូកទី ៣ សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ **៣០**

ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ៣០

ផ្នែកទី ២ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ៣២

ផ្នែកទី ៣ ចំណុចនៃមតកសាសន៍ ៤៥

ផ្នែកទី ៤ ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍ ៥១

ផ្នែកទី ៥ អានុភាពនៃមតកសាសន៍ ៥៦

ផ្នែកទី ៦ អច្ច័យទាន ៦១

ផ្នែកទី ៧ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ៧៤

ជំពូកទី ៤ ភាគបម្រុង **៨៨**

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ ៨៨

ផ្នែកទី ២ វិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ៩៦

ផ្នែកទី ៣ ការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ១០៦

ជំពូកទី ៥ ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តតិកម្ម **១០៨**

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ ១០៨

ផ្នែកទី ២ ការយល់ព្រម ១១៥

ផ្នែកទី ៣ ការបោះបង់ ១២១

ជំពូកទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការបែងចែកមត៌ក **១២៣**

ផ្នែកទី ១ ការគ្រប់គ្រងមត៌ក ១២៣

ផ្នែកទី ២ ការបែងចែកមតិក ១២៧
ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលរវាងម្ចាស់បំណុល ១៤០
ផ្នែកទី ៤ ការជម្រះ ជាអាទិ៍ នៅក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត ១៤២
ជំពូកទី ៧ នត្ថិភាពនៃសន្តតិជន ១៥១
ជំពូកទី ៨ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ១៦១
គន្ថីទី ៩ អវសានប្បញ្ញត្តិ ១៦៦
ជំពូកទោល អវសានប្បញ្ញត្តិ ១៦៦

សមាសភាពនៃគណៈកម្មការទទួលបន្ទុកការពារសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជា :

ឯកឧត្ដម **អង្គ វង្ស វឌ្ឍានា** រដ្ឋមន្ត្រី, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (ប្រធាន)

ឯកឧត្ដម **ស៊ុយ នូ** រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ១)

ឯកឧត្ដម **អ៊ី ជន** រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌ (អាណត្តិទី ២)

ឯកឧត្ដម **ហ៊ី សោភា** រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌

លោកជំទាវ **ចាន់ សុទ្ធាវី** រដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឯកឧត្ដម **យូ ប៊ុនឡេង** ប្រធានសាលាឧទ្ធរណ៍

ឯកឧត្ដម **គង់ ស្រ៊ីម** អនុប្រធានតុលាការកំពូល

ឯកឧត្ដម **ប៊ុន ហុន** អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឯកឧត្ដម **កើត រិទ្ធ** អនុរដ្ឋលេខាធិការ, ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឯកឧត្ដម **ជួន តេជ** អគ្គាធិការរង, ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឯកឧត្ដម **ម៉ែន ពេជ្រសាលី** អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌

ឯកឧត្ដម **ឆូង សំភី** អគ្គនាយកអគ្គនាយកដ្ឋានស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍លើវិស័យយុត្តិធម៌, ក្រសួងយុត្តិធម៌

លោក **ម៉ុង មុន្នីចរិយា** ប្រធានសាលាដំបូងខេត្តព្រះសីហនុ

លោក **យូរ ឧត្តរា** ចៅក្រមតុលាការកំពូល

លោក **សីរិទ្ធ សុផល** ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍

លោក **សាលី ឆារ៉ា** ចៅក្រមសាលាឧទ្ធរណ៍

លោកស្រី **ខៀវ សុខា** អគ្គនាយករងអគ្គនាយកដ្ឋានបច្ចេកទេស, ក្រសួងយុត្តិធម៌

លោក **សឹង បញ្ញាវុឌ្ឍ** ចៅក្រមតុលាការកំពូល

លោក **ហ៊ីង ធីឫទ្ធិ** ចៅក្រមសាលាដំបូងខេត្តស្ទឹងត្រែង

លោក **ទូច ថារិទ្ធិ** ប្រធាននាយកដ្ឋានកិច្ចការរដ្ឋប្បវេណី, ក្រសួងយុត្តិធម៌

លោក **និត្យ ឫទ្ធី** ចៅក្រមក្រសួងយុត្តិធម៌

សមាសភាពនៃក្រុមការងារជប៉ុនដែលទទួលបន្ទុកធ្វើសេចក្ដីព្រាងក្រមរដ្ឋប្បវេណី :

លោក **Morishima Akio** សាស្ត្រាចារ្យកិត្តិយស, សកលវិទ្យាល័យ Nagoya (ប្រធាន)

លោក **Kamata Kaoru** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

លោក **Matsumoto Tsuneo** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Hitotsubashi

លោក **Minami Toshifumi** ចៅក្រម, សាលាឧទ្ធរណ៍នៃតំបន់ Tokyo

លោក **Motoyama Atsushi** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Ritsumeikan

លោក **Niimi Ikufumi** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Meiji

លោក **Nomi Yoshihisa** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Tokyo

លោក **Nomura Toyohiro** ព្រឹទ្ធបុរស និង សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Gakushuin

លោក **Yamamoto Yutaka** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Kyoto

លោក **Tanamura Masayuki** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

លោក **Urakawa Michitaro** សាស្ត្រាចារ្យ, សកលវិទ្យាល័យ Waseda

បុគ្គលិក ទីភ្នាក់ងារសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិប្រទេសជប៉ុន (JICA) **ប្រចាំក្រសួងយុត្តិធម៌ :**

លោក **Sakano Issei** ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **Yamada Yoichi** អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **Imaizumi Manabu** អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោកស្រី **Homma Yoshiko** អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **Kai Mineo** អតីតអ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **Kamiki Atsushi** អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

កញ្ញា **Manabe Kana** អតីតទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

កញ្ញា **Terauchi Kozue** អ្នកសម្របសម្រួល នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **Kiyohara Hiroshi** ទីប្រឹក្សាច្បាប់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

អ្នកបកប្រែ :

លោកស្រី **គក ប៊ូរ៉េន** អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **សរ សិនិក** អតីតជំនួយការជាន់ខ្ពស់ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **ស សុខាន** អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **ជិន មុន្នី** អតីតជំនួយការ នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

លោក **ស៊ឹម ធីរៈ** អ្នកបកប្រែជាប់កិច្ចសន្យា

លោក **Sakano Issei** ទីប្រឹក្សា នៃកម្មវិធីអភិវឌ្ឍវិស័យច្បាប់ និង យុត្តិធម៌

គន្ថីទី ៨ សន្តតិកម្ម

ជំពូកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

ផ្នែកទី ១ ការចាប់ផ្ដើមធ្វើសន្តតិកម្ម

(កំណត់)

របបសន្តតិកម្មនៅក្នុងពិភពលោកនេះ អាចចែកជា ២ ប្រភេទបាន គឺគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ និង គោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី ។ គោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ គឺជាគោលការណ៍ដែលសន្តតិជនត្រូវទទួលទាំងស្រុង នូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទាំងអស់របស់មតកជន ។ ដូច្នេះ សន្តតិជនបានទទួលបន្តនូវឋានៈរបស់មតកជនតែម្ដង (ក្នុងករណីសហសន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើការបែងចែក) ហេតុនេះហើយ បញ្ញត្តិច្បាប់ និង នីតិវិធី មានភាពងាយស្រួល។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជននោះបានបន្សល់នូវកាតព្វកិច្ចច្រើនពេក ប្រសិនបើសន្តតិជនទទួលបន្តនូវកាតព្វកិច្ចទាំងនោះ នឹងធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារសន្តតិកម្ម ដូច្នេះហើយបានជាយើងបង្កើតឱ្យមានរបបបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ឬ ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដើម្បីជៀសវាងនូវស្ថានភាពនេះ ។ គោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី គឺត្រូវជម្រះបញ្ជីទាំងអស់នូវសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ច របស់មតកជន ពេលដែលសន្តតិកម្មកើតមានឡើង ហើយសន្តតិជននឹងស្នងទ្រព្យនោះ តែក្នុងករណីដែលមានទ្រព្យសកម្មប៉ុណ្ណោះ ហើយក្នុងករណីដែលមានកាតព្វកិច្ចធ្ងន់ធ្ងរហួសហេតុ ត្រូវប្រកាសធនក្ស័យនៃមតិកនោះ ដើម្បីកុំឱ្យសន្តតិជនទទួលនូវបន្ទុកកាតព្វកិច្ចនោះ ។ នេះជាគោលការណ៍មួយដែលស្របទៅតាមសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង សន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ មានការលំបាកដូចជា នីតិវិធីស្មុគស្មាញ អស់សោហ៊ុយ និង ចំណាយពេលវេលាច្រើនផង ។ ចំពោះបញ្ហាជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ណាមួយ ប្រជាជនធម្មតាគ្មានទ្រព្យសម្បត្តិសន្តតិកម្មច្រើន ល្មមនឹងធ្វើការជម្រះទេ ហើយចំពោះប្រជាជនដែលមានទ្រព្យសម្បត្តិសន្តតិកម្មច្រើនក៏ដោយ ក៏អាចប្រើមតកសាសន៍ជាអាទិ៍ ធ្វើជានីតិវិធីទូទាត់ងាយស្រួលមួយ ដើម្បីសងបំណុលដោយទ្រព្យជាក់លាក់មួយដែរ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងក្រមនេះ យើងបានបញ្ញត្តដោយយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនៃប្រព័ន្ធច្បាប់ទ្វីប និង ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ត្រូវបានបញ្ញត្តដោយយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋានដែរ ។

មាត្រា ១១៤៥.- មូលហេតុនៃការចាប់ផ្ដើមធ្វើសន្តតិកម្ម

១-សន្តតិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្ដើមដោយមរណភាពរបស់មតកជន ។

២-សន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើឡើងដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ឬ ដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។ សន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមបញ្ញត្តិនៃច្បាប់ ហៅថា សន្តតិកម្មតាមច្បាប់

សន្តតិកម្មដោយផ្អែកតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ហៅថា សន្តតិកម្មមានបណ្តាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា សន្តតិកម្មត្រូវចាប់ផ្តើមឡើងដោយមរណភាពរបស់មតកជន គឺមិនទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មពេលនៅរស់ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលណាម្នាក់បានទទួលប្រកាសអំពីការបាត់ខ្លួន ត្រូវចាត់ទុកថា អ្នកនោះបានទទួលមរណភាពដោយផ្អែកលើមាត្រា ៤៣ ដូច្នេះហើយសន្តតិកម្មត្រូវចាប់ផ្តើម ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីធ្វើសន្តតិកម្ម ដែលមានសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ និង សន្តតិកម្មតាមច្បាប់ក្នុងករណីដែលគ្មានមតកសាសន៍ ។ ដូច្នេះ មតកសាសន៍មិនមែនជាប្រទានកម្មមួយប្រភេទទេ គឺត្រូវចាត់ទុកជាសន្តតិកម្មតែម្តង ហេតុនេះហើយ គួរតែវាយតម្លៃថា ការធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យដោយមតកសាសន៍ ចំពោះសន្តតិជន គឺជាការកំណត់ចំណែកមតិក ព្រមទាំងកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក (សូមមើលសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩១) ហើយចំណុចនេះ មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៨៥ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

កថាខណ្ឌទី ១ ដូចគ្នានឹងមាត្រា ៨៨២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុនដែរ ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ២ វិញ គឺជាបញ្ញត្តិមួយដែលរក្សាទុកនូវគោលគំនិតនៃមាត្រា ៤៨៦ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១១៤៦.- ទីកន្លែងចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម

សន្តតិកម្ម ត្រូវចាប់ផ្តើមនៅលំនៅឋានរបស់មតកជន នាពេលទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីកន្លែងចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលចាំបាច់មានអន្តរាគមន៍របស់តុលាការចំពោះសន្តតិកម្ម ដូចជាការបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ការបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ តុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ចនៅលំនៅឋានរបស់មតកជន នៅពេលដែលមតកជននោះបានទទួលមរណភាព ជាតុលាការដែលមានសមត្ថកិច្ច ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ២ អានុភាពនៃសន្តតិកម្ម

មាត្រា ១១៤៧.– ការទទួលបន្តនូវមត៌ក

១-សន្តតិជន ត្រូវទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទាំងអស់ ដែលស្ថិតនៅក្រោមទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចផ្តាច់មុខទាំងស្រុងរបស់មតកជន ។

២-ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុសម្រាប់ជំនឿសាសនា និង ចេតិយ ឬ ចលនវត្ថុដែលជារតនសម្បត្តិគ្រួសារនៃបុព្វជន បើមានជនដែលត្រូវទទួលបន្តកម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដូចជាជនដែលត្រូវដឹកនាំពិធីបុណ្យនៃបុព្វជន ដោយយោងតាមការកំណត់របស់មតកជន ជននោះត្រូវទទួលបន្ត ។ បើមតកជនពុំបានកំណត់ទេ ជនដែលត្រូវដឹកនាំពិធីបុណ្យនៃបុព្វជនត្រូវទទួលបន្តនូវកម្មសិទ្ធិទាំងនោះ ដោយយោងតាមទំនៀមទម្លាប់ ។ ប្រសិនបើទំនៀមទម្លាប់មិនច្បាស់លាស់ទេ តុលាការត្រូវកំណត់ជនដែលត្រូវទទួលបន្តនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា តាមគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ សន្តតិជនត្រូវទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយ-កិច្ចទាំងអស់ដែលស្ថិតនៅក្រោមទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ថា សន្តតិកម្មត្រូវធ្វើឡើងតាមគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ យោងតាមសេចក្តីកំណត់នៅដើមគន្ថីនេះ សន្តតិកម្មអាចធ្វើឡើងតាមគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ ឬ តាមគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះ បានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ មិនជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីទេ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៩៣ និង មាត្រា ៦០២ បានចែងថា កាតព្វកិច្ចសន្តតិកម្មត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីសិនមុននឹងធ្វើការបែងចែកមត៌ក ជាអាទិ៍ ហើយមើលទៅដូចជាគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីដែរ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រា ៦០៥ និង មាត្រា ៥៨៣ បានចែងថា សន្តតិជនដែលមានភាគបម្រុង មានករណីយកិច្ចទទួលបន្តនូវការសងបំណុល ព្រមទាំងមិនអាចបោះបង់សន្តតិកម្មបានទេ ហើយបញ្ញត្តិនេះអាចចាត់ទុកថាជាគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិមួយប្រភេទដែរ ។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា "ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" នេះគឺដើម្បីឱ្យមាននិរន្តរភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ដូចគ្នាដែរចំពោះសន្តតិកម្មអចលនវត្ថុ សន្តតិជនអាចទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវអចលនវត្ថុដែលជាមត៌ក នៅពេលដែលមតកជនទទួលមរណភាព ដោយមិនចាំបាច់មានការចុះបញ្ជីអំពីការណ៍ដែលបានធ្វើសន្តតិកម្មឡើយ ។ ក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។ មាត្រានេះចែងដូច្នេះព្រោះថា ប្រសិនបើតម្រូវឱ្យមានការចុះបញ្ជីជាល័ក្ខខ័ណ្ឌដើម្បីទទួលបន្តតាមសន្តតិកម្ម នោះក្នុងអំឡុងពេលមុនសន្តតិជន

ធ្វើការចុះបញ្ជី មិនមានអត្ថិភាពម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអចលនវត្ថុឡើយ ដែលករណីនេះអាចកើតមានស្ថានភាពដែលទ្រព្យនោះធ្លាក់ ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ ។

នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មានចែងបញ្ញត្តិពិសេសអំពីសន្តតិកម្មនៃកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុសម្រាប់ជំនឿសាសនា និង ចេតិយ ឬ ចលនវត្ថុដែលជារតនសម្បត្តិគ្រួសារនៃបុព្វជន ។ ក្នុងករណីខ្លះ វត្ថុទាំងនេះ មិនត្រូវធ្វើសន្តតិកម្មដោយសន្តតិជនតាមច្បាប់ឡើយ គឺត្រូវបានទទួលបន្តដោយជនដទៃទៀត ឬក៏មានករណីមួយចំនួនដែលមានសហសន្តតិជន (ករណីនៃសហ-សន្តតិកម្ម) ប៉ុន្តែ សហសន្តតិជនណាម្នាក់ទទួលវត្ថុទាំងនោះដោយឯកឯង ដោយមិនស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៤៨ ទេ ។ ដូច្នេះហើយបានជាកំណត់ថា វត្ថុទាំងនេះត្រូវទទួលបន្ត ដោយយោងតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ឬ តាមទំនៀមទម្លាប់ ។ ឧទាហរណ៍ ទោះបីជាក្នុងករណីដែលប្រពន្ធ និង ឪពុកម្តាយជាសហសន្តតិជនក៏ដោយ យោងទៅតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ដោយសារឪពុកម្តាយចាស់ជរា ក៏អាចសុំឱ្យបងប្រុសរបស់មតកជនទទួលបន្តបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៤៨.– ការទទួលបន្តសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់

១-ប្រសិនបើមានសន្តតិជនច្រើននាក់ សហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ត្រូវទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមត៌កនោះ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិ ឬ ករណីយកិច្ចដែលមិនអាចបែងចែកបាន តាមលក្ខណៈនៃសិទ្ធិ ឬ ករណីយកិច្ចនោះ ត្រូវទទួលបន្ត ដោយអវិភាគីយ៍ ។

២-មត៌កនេះ នឹងត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលបន្តនូវសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការទទួលបន្តនូវសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់មតកជន ដោយសហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលខ្លួនត្រូវស្នង ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ ។ តាមលទ្ធផលនៃសន្តតិកម្មនេះ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះតតិយជន ប្រសិនបើសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ជាប្រាក់ ជាអាទិ៍ ដែលអាចបែងចែកបាន សិទ្ធិលើបំណុលនេះត្រូវបែងចែក តាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់របស់សហសន្តតិជននីមួយៗ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមិនចាំបាច់រង់ចាំពេលបែងចែកមតិកទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ចំពោះតតិយជន ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចនោះជាប្រាក់ ជាអាទិ៍ ដែលអាចបែងចែកបាន ត្រូវបែងចែកតាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់

បានកំណត់ ហើយប្រសិនបើសហសន្តតិជនមិនបានបោះបង់ចោលការស្នងនោះទេ ត្រូវទទួលករណីយកិច្ចសងកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់ លើកលែងតែសហសន្តតិជនមិនបានបោះបង់សន្តតិកម្មនោះទេ ។ មាត្រា ១២៦៩ និង មាត្រា ១២៧៥ ត្រូវបានបញ្ញត្តឡើង ដោយយកគោលគំនិតនេះជាមូលដ្ឋាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ។ ដូច្នេះ ចំពោះមតិកដែលមិនទាន់ធ្វើការបែងចែក តតិយជនអាចធ្វើកិច្ចការជំនួញ ឬ ធ្វើការរឹបអូស ដោយផ្អែកទៅលើការណ៍ដែលសហសន្តតិជននីមួយៗមានចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគតាមចំណែកមតិកដែលច្បាប់បានកំណត់ ។ បញ្ញត្តិនៃវាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១២៧៣ និង មាត្រា ១២៧៩ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ដោយយកចំណុចនេះធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ក៏ដោយ ក៏មិនមែនមានន័យថា ការបែងចែកមតិកត្រូវក្លាយជាគ្មានន័យនោះឡើយ ។ បានសេចក្តីថា ចំពោះទ្រព្យនីមួយៗដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ការបែងចែកមតិកត្រូវធ្វើឡើង ដោយការប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមកនូវចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះមានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែលចែងថា ទ្រព្យមតិកត្រូវឱ្យនៅមូលមួយជុំជាមួយគ្នា រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែក ហើយប្រសិនបើគ្មានការយល់ព្រមពីសហសន្តតិជនទាំងអស់ទេ មិនអាចធ្វើការចាត់ចែងទ្រព្យមតិកនោះបានទេ ។ ដោយសារតែបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដែលជាគោលការណ៍ងាយស្រួលនោះបានជាមិនបានជ្រើសរើសយកវិធាននីតិកម្មតាមមាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៩ មាត្រា ៨៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៣ ភាពគ្រប់លក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជន

មាត្រា ១១៤៩.– បុគ្គលដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍

១-មានតែជនដែលមានជីវិតរស់នៅ នាពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ក្រៅពីបុគ្គលដែលបញ្ញត្តចាប់ពីមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) រហូតដល់មាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងក្រោមនេះទេ ទើបអាចទទួលសន្តតិកម្មបាន ។

២-ទោះមានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃមាត្រា ៩ (ទារកនៅក្នុងគភ៌) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះទារកដែលនៅក្នុងគភ៌ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបុគ្គលដែលមានលក្ខណសម្បត្តិគ្រប់គ្រាន់ជាសន្តតិជន ឬ អច្ច័យលាភី ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា សន្តតិកម្មអាចធ្វើឡើងបានតែចំពោះបុគ្គលដែលមានជីវិតរស់នៅ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលមតកជន និង ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន បានទទួលមរណភាពព្រមជាមួយគ្នា ឬ ក្នុងករណីដែលត្រូវបានសន្មតថា បានទទួលមរណភាពព្រមជាមួយគ្នា ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៤៥ ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះ មិនបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌមានជីវិតរស់នៅ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មទេ ដូច្នេះមិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មបានឡើយ ។ បន្ទាប់ពីនេះ កថាខណ្ឌទី ១ បញ្ញត្តអំពីភាពមិនមែនជាអភ័ព្វបុគ្គល ឬ ភាពមិនមែនជាអ្នកដែលត្រូវបានផ្តាច់មតិក ដូចដែលបានចែងនៅក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ទៅ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះចែងឡើងសម្រាប់រំឭកបញ្ជាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិដើម្បីរំឭកបញ្ជាក់នូវអាទិភាពនៃបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៩ កថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ ទៅលើកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៨៨ និង មាត្រា ៥៤៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មិនមានអត្ថិភាពនៃបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ទេ ដោយសារបញ្ញត្តិនេះគឺជារឿងធម្មតា ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះចែងឡើង ដើម្បីឱ្យស្រួលយល់ ។ ចំពោះបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៨៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១១៥០.- អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍

បុគ្គលដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ពុំអាចក្លាយជាសន្តតិជន ឬ ពុំអាចទទួលទ្រព្យសម្បត្តិតាមមតកសាសន៍បានឡើយ :

ក-បុគ្គលដែលបានទទួលទោស ដោយមានចេតនាធ្វើឃាត ឬ ប៉ុនប៉ងធ្វើឃាតលើមតកជន ឬ លើជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុន ឬ លំដាប់ស្មើគ្នា ទោះដោយផ្ទាល់ក្តី ឬ ដោយប្រយោលក្តី ។

ខ-បុគ្គលដែលដឹងអំពីការសម្លាប់មតកជន តែមិនបានរាយការណ៍ ឬ មិនបានប្តឹង ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលបុគ្គលនោះ មិនអាចវិនិច្ឆ័យអំពើល្អ ឬ អាក្រក់បាន ឬ ករណីដែលអ្នកសម្លាប់ជាសហព័ទ្ធ ឬ ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់បុគ្គលនោះ ។

គ-បុគ្គលដែលបានរារាំងមតកជនក្នុងការធ្វើ លុបចោល ឬ កែប្រែមតក-

សាសន៍ស្ដីពីសន្តតិកម្ម ដោយការឆបោក ឬ គម្រាមកំហែង ។

ឃ-បុគ្គលដែលបានឱ្យមតកជនធ្វើ លុបចោល ឬ កែប្រែមតកសាសន៍ស្ដីពីសន្តតិកម្ម ដោយការឆបោក ឬ គម្រាមកំហែង ។

ង-បុគ្គលដែលបានក្លែង កែបន្លំ បំផ្លាញចោល ឬ លាក់ទុកនូវលិខិតមតក-សាសន៍ស្ដីពីសន្តតិកម្មរបស់មតកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអភ័ព្វបុគ្គលដែលខ្វះលក្ខណៈជាសន្តតិជន ឬ ជាអច្ច័យលាភី ។ នៅក្នុងមាត្រាខាងក្រោមនេះ មានចែងអំពីការផ្ដាច់មតិកពីសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ដោយយោងតាមច្បាប់ បុគ្គលដែលខ្វះលក្ខណៈជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ គ្មានលក្ខណៈក្លាយជាសន្តតិជន ឬ ជាអច្ច័យលាភីទេ ទោះជាមាន ឬ គ្មានឆន្ទៈរបស់មតកជនក្ដី ។ រីឯការផ្ដាច់មតិកពីសន្តតិជនវិញ ការផ្ដាច់ ឬ មិនផ្ដាច់មតិកពីអ្នកនោះ គឺត្រូវធ្វើទៅតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។ ការចាត់ចែងតាមករណីណាមួយ តាមបញ្ញត្តិណា មួយ ត្រូវបែងចែកទៅតាមភាពផ្ទុយនឹងសង្គមរបស់ទង្វើ ជាអាទិ៍ ។

ចំណុច ក ចែងថា បុគ្គលដែលបានទទួលទោស ដោយមានចេតនាធ្វើឃាតលើមតកជន ឬ លើជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មខ្ពស់ជាង ឬ លំដាប់ស្មើគ្នា ជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ។ នេះមានរួមទាំងករណីដែលបានធ្វើផ្ទាល់ និង ករណីដែលត្រូវផ្ដន្ទាទោស ដោយសារបានជួយ ឬ សមគំនិតក្នុងការធ្វើឃាតនោះផងដែរ ។ ការធ្វើឃាតសន្តតិជនដែលមានលំដាប់ខ្ពស់ជាង ជាអាទិ៍ ក៏ត្រូវបានបញ្ចូលជាមូលហេតុនៃអភ័ព្វបុគ្គលផងដែរ ព្រោះថា ការធ្វើឃាតជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មខ្ពស់ជាងដោយជនដែលមិនត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនសោះ ក្នុងគោលបំណងក្លាយជាមានលក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជន ឬ ការធ្វើឃាតជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មដូចគ្នា ក្នុងគោលបំណងបង្កើនចំណែកមតិក គឺជាទង្វើផ្ទុយនឹងសង្គមយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

ចំណុច ខ ចែងថា ជាគោលការណ៍ បុគ្គលដែលដឹងអំពីការសម្លាប់មតកជន តែមិនបានរាយការណ៍ ឬ មិនបានប្ដឹងទេ ក៏ជាអភ័ព្វបុគ្គលដែរ ។ ការចែងកម្រិតត្រឹមតែការសម្លាប់មតកជន គឺដោយសារតែក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើសេចក្ដីរាយ-ការណ៍ ជាអាទិ៍ អំពីការធ្វើឃាតបុគ្គលផ្សេងពីមតកជនដែលមានចែងក្នុងចំណុច ក នោះមតកជនអាចធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើត្រូវផ្ដាច់ ឬ មិនផ្ដាច់នូវមតិកពីបុគ្គលនោះ ដោយសារមូលហេតុនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ អាចស្របនឹងចំណុច ង នៃមាត្រាបន្ទាប់ ។

ចំណុច គ ដល់ចំណុច ង ចែងអំពីករណីធ្វើ កែប្រែ ឬ លុបចោលនូវមតកសាសន៍ ដោយមិនត្រឹមត្រូវ រួមទាំងករណីដែលមិនឱ្យធ្វើមតកសាសន៍ដោយមិនត្រឹមត្រូវផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៨៩ មាត្រា ៤៩០ មាត្រា ៩៤៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់

របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥១.- ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន

១-មតកជន កាលនៅរស់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យផ្តាច់មត៌កពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះ មិនឱ្យទទួលសន្តតិកម្មបាន បើជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនដែលមានភាគបម្រុង បានប្រព្រឹត្តនូវសកម្មភាពដែលបានកំណត់ខាងក្រោមនេះ :

ក-បើបានធ្វើបាបចំពោះមតកជន ។

ខ-បើបានប្រមាថមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ។

គ-បើអាចមកមើលថែទាំមតកជននៅពេលដែលមានជម្ងឺ ប៉ុន្តែមិនមកថែទាំ ។

ឃ-បើត្រូវបានទទួលសាលក្រម ឬ សាលដីកាផ្តន្ទាទោសឱ្យជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត ។

ង-បើបានប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសធ្ងន់ធ្ងរគួរឱ្យកត់សំគាល់ ជាអាទិ៍ ។

មតកជន ក៏អាចបង្ហាញឆន្ទៈអំពីការផ្តាច់មត៌កនេះ តាមមតកសាសន៍បានដែរ ។

២-ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនដែលបានទទួលការទាមទារផ្តាច់មត៌កនេះ អាចធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាព នៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មត៌កនេះ នៅក្នុងការសម្រេចសេចក្តីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការផ្តាច់មត៌កពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន មិនឱ្យទទួលសន្តតិកម្មដោយឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីនីតិវិធីផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ។ មតកជនដែលចង់ផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជនដោយសារតែជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន មានមូលហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌនេះ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការកុំឱ្យបុគ្គលនោះធ្វើសន្តតិកម្មបាន ។ ដូច្នេះ ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ចាំបាច់ត្រូវមានឆន្ទៈរបស់មតកជន និង ការពិនិត្យរបស់តុលាការ ជាល័ក្ខខ័ណ្ឌ ។ ការតម្រូវឱ្យមានការពិនិត្យដោយតុលាការ គឺដើម្បីឱ្យតុលាការដែលជាតតិយជន ធ្វើការវិនិច្ឆ័យមើលថា តើជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយដែលត្រូវបានគេបង្ហាញឆន្ទៈផ្តាច់មត៌កនោះ ជាបុគ្គលដែលមានលក្ខណៈដូចដែលមានចែងក្នុងចំណុចនីមួយៗនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដែរឬទេ ។ ជាពិសេស ល័ក្ខខ័ណ្ឌ "ប្រមាថមតកជនយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ" ឬ "ប្រព្រឹត្តអំពើល្មើសធ្ងន់ធ្ងរគួរឱ្យកត់សំគាល់" ជាអាទិ៍ គឺជា

ការថែងឡើងដោយយកទស្សនៈនៃតម្លៃមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ដូច្នេះហើយ ត្រូវចាំបាច់ឱ្យតុលាការធ្វើការថ្លឹងថ្លែងថា តើអំពើប្រមាថ ឬ អំពើល្មើសនោះ មានទម្ងន់ដែលត្រូវផ្តាច់មតិកដែរឬទេ ។ មានករណីច្រើនដែលមតកជនមានអាយុច្រើន ហើយសមត្ថភាពនៃការវិនិច្ឆ័យ ក៏ត្រូវចុះអន់ថយ ហើយមតកជននោះ បានខឹងយ៉ាងខ្លាំងចំពោះកំហុសតូចតាចរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយបានសុំឱ្យផ្តាច់មតិកពីបុគ្គលនោះ ហេតុនេះហើយ ចាំបាច់ត្រូវមានការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ។ ការអនុញ្ញាតឱ្យផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនតាមមតកសាសន៍ គឺជាការត្រៀមសម្រាប់ករណីដែលមតកជនផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនពេលនៅរស់ ហើយដែលការផ្តាច់នេះអាចធ្វើឱ្យមតកជននោះទទួលគ្រោះថ្នាក់ ដោយការធ្វើបាបរបស់បុគ្គលនោះ ឬ ខ្លាចបុគ្គលនោះបោះបង់ចោលមតកជន ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះថែងតែអំពីការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនតែប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះការផ្តាច់អច្ច័យទានពីអច្ច័យលាភីវិញ គ្រាន់តែប្តូរមតកសាសន៍ជាការស្រេច ហេតុនេះហើយ មិនចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះទេ ។

ពីចំណុច ក ដល់ចំណុច គ និង ចំណុច ង ជាទស្សនៈនៃតម្លៃ ហើយមូលដ្ឋានដើម្បីធ្វើការវិនិច្ឆ័យ គឺជាភាពត្រឹមត្រូវសមរម្យនៃការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនដោយសារអំពើនោះ ។

ចំពោះចំណុច ឃ វិញ នៅក្នុងមាត្រា ៤៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បុគ្គលដែលមានទោសជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត ជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយគិតឃើញថា អាចប្រើមតិកនោះ ដើម្បីសងនូវសំណងនៃការខូចខាតឱ្យជនរងគ្រោះបាន ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ មិនចាត់ទុកអ្នកនោះជាអភ័ព្វបុគ្គលទេ ដោយឱ្យមតកជនជាអ្នកធ្វើសេចក្តីសម្រេចទៅវិញ ។ បញ្ញត្តិដែលមានក្នុងចំណុចនេះ មិនមែនជាទស្សនៈនៃតម្លៃទេ ឱ្យតែមតកជនបង្ហាញឆន្ទៈផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ដែលត្រូវជាប់ពន្ធនាគារមួយជីវិត តុលាការត្រូវទទួលស្គាល់ការសុំផ្តាច់នោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ដែលមានប្រភពពីមាត្រា ៥៤៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បញ្ញត្តអំពីនីតិវិធីនៃការធ្វើសេចក្តីសម្រេចផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ។ បញ្ញត្តិនេះថែងថា ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយដែលត្រូវបានទទួលការទាមទារផ្តាច់មតិក អាចធ្វើវិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិកនេះ នៅក្នុងនីតិវិធីនៃកាសម្រេចសេចក្តី ។ វិវាទអំពីអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃការបង្ហាញឆន្ទៈសុំផ្តាច់នោះ ក៏អាចធ្វើបានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ តាមភាពជាក់ស្តែង ជននោះធ្វើជាវិវាទចំពោះអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃមូលហេតុដែលបានកំណត់ចាប់ពីចំណុច ក ដល់ចំណុច គ និង ចំណុច ង និង វិវាទអំពីភាពសមស្រប ឬ មិនសមស្របក្នុងការផ្តាច់មតិក ទោះជាសន្មតថា មានមូលហេតុនៃអំណះអំណាងរបស់មតកជនក៏ដោយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និងមាត្រា ៤៩០ មាត្រា ៥៤២ ដល់ ៥៤៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥២.- ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍

បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ដូចបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៥១ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន) ខាងលើនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ នៅក្រោយពេលដែលមតកសាសន៍នោះបានបង្កើតអានុភាព ។ ក្នុងករណីនេះ ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជននោះ មានអានុភាពប្រតិសកម្ម ចាប់ពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ក្នុងករណីដែលមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈនៃការផ្តាច់មតិក ដោយមតកសាសន៍ ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ ចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវដាក់ពាក្យសុំផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនទៅតុលាការ ។ ជាពិសេសក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនមិនបានព្រមព្រៀងក្នុងការបែងចែកមតិក ហើយទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការបែងចែក ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧០ ឬ ក្នុងករណីដែលមានការផ្លាស់ប្តូរលំដាប់សន្តតិកម្ម (ឧទាហរណ៍ ករណីដែលសន្តតិកម្មត្រូវធ្វើឡើងដោយសន្តតិជនតែម្នាក់ តែសន្តតិជននោះត្រូវបានផ្តាច់មតិក ឬ ក្នុងករណីដែលមានកូនម្នាក់ និង សហព័ទ្ធជាសន្តតិជន ហើយកូននោះត្រូវបានផ្តាច់មតិក) អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនទៅតុលាការ ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមិនបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៨ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ទោះបីជាមានការផ្តាច់បុគ្គលមួយចំនួននៃសហសន្តតិជនដោយមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលការផ្តាច់មតិកនេះមិនបានផ្លាស់ប្តូរនូវលំដាប់សន្តតិកម្ម ប្រសិនបើសហសន្តតិជនទាំងអស់បានដឹងអំពីការផ្តាច់នៃមតិកនោះ ព្រមទាំងបានព្រមព្រៀងគ្នាក្នុងការបែងចែកមតិក នោះមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនឡើយ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើតុលាការមិនទទួលស្គាល់ការផ្តាច់មតិកទេ គឺគ្មានបញ្ហាអ្វីឡើយ តែទោះជាតុលាការទទួលស្គាល់ការផ្តាច់មតិកក៏ដោយ ក៏អាចចាត់ទុកថា បានទទួលប្រទានកម្មពីសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតដែរ ។

ដោយសារតែសន្តតិកម្មត្រូវបានចាប់ផ្តើមពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ដូច្នេះហើយបានជាការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនត្រូវមានអានុភាពប្រតិសកម្មពីពេលនោះទៅ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវបញ្ញត្តចំណុចនេះ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៥៣.- ការកាន់កាប់មត៌ក ដោយអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍

បើបុគ្គលដែលជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬ បុគ្គលដែលមិនអាចទទួលទ្រព្យសម្បត្តិតាមមតកសាសន៍បាន តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) ឬ បុគ្គលដែលត្រូវបានកាត់ផ្តាច់ពីសន្តតិកម្ម តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥១ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន) និង មាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងលើនេះ កំពុងកាន់កាប់មត៌ក បុគ្គលនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត គិតចាប់ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ កំពុងកាន់កាប់មត៌ក ការកាន់កាប់នោះ គឺជាការកាន់កាប់ដោយគ្មានសិទ្ធិ ហើយក្លាយជាការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិត ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថា ការកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតនេះ សន្មតថាចាប់ផ្តើមពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

លទ្ធផលនៃការអនុវត្តមាត្រានេះ គឺអភ័ព្វបុគ្គល ជាអាទិ៍ ដែលកាន់កាប់មត៌ក ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងនូវសំណងនៃការខូចខាតទាំងស្រុង ចំពោះការបាត់បង់ ឬ ខូចខាត ជាអាទិ៍ នៃវត្ថុកាន់កាប់នោះ ដែលកើតមានឡើងចាប់ពីពេលមតកជនបានទទួលមរណភាព (មាត្រា ១៥៧) ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការអនុវត្តបញ្ញត្តិមាត្រា ១៥៦ និង មាត្រា ១៥៨ ជាអាទិ៍ អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ នោះ ក៏ត្រូវបានវាយតម្លៃថាជាអ្នកកាន់កាប់ដោយទុច្ចរិតផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៤៩១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៤.- ការលុបចោលនូវការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន

១-មតកជន កាលនៅរស់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យលុបចោលនូវការផ្តាច់មត៌កពីជន ដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន នៅពេលណាក៏បាន ។

២-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥២ (ការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការលុបចោលនូវការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការអាចលុបចោលនូវការផ្តាច់មត៌កពីសន្តតិជន ដោយមតកជន ព្រមទាំងនីតិវិធីនៃការលុបចោល

នោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះជាមតកជន កាលនៅរស់ បានដាក់ពាក្យសុំឱ្យផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ហើយតុលាការបានទទួលស្គាល់នូវការផ្តាច់មតិកនោះហើយក៏ដោយ ក៏អាចសុំឱ្យលុបចោលវិញបាននូវការផ្តាច់មតិកនោះដែរ ។ តុលាការដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យលុបចោលការផ្តាច់មតិក គ្រាន់តែធ្វើការវិនិច្ឆ័យថា តើការសុំលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនោះ ជាឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំមែនឬយ៉ាងណាប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រសិនបើការសុំលុបចោលនោះ ជាឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់អ្នកដាក់ពាក្យសុំមែន តុលាការត្រូវលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនោះ ដោយមិនចាំបាច់ធ្វើការពិនិត្យនូវអត្ថិភាព ឬ នត្ថិភាពនៃមូលហេតុនៃការផ្តាច់មតិកឡើយ ។ នេះក៏ព្រោះថាការផ្តាច់មតិកពីជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន គឺអាស្រ័យលើឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិទទួលស្គាល់ការលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជនដែលបានធ្វើឡើងនៅពេលមតកជននៅរស់ ដោយមតកសាសន៍ ។ នៅក្នុងករណីនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវសុំឱ្យតុលាការ លុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជននោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលបានផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន តាមមតកសាសន៍ ដើម្បីលុបចោលនូវការផ្តាច់មតិកនេះ គ្រាន់តែធ្វើតាមនីតិវិធីលុបចោលមតកសាសន៍នេះ ដូចដែលមានចែងចាប់ពី មាត្រា ១១៨៨ ទៅ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ មិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៥៥.– ករណីដែលសន្តតិជនជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស

១-បើសន្តតិជន ឬ បុគ្គលដែលទទួលទ្រព្យសម្បត្តិតាមមតកសាសន៍ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ជននោះពុំអាចទទួលដីធ្លី តាមសន្តតិកម្ម ឬ តាមអច្ច័យទានបានឡើយ ។

២-បើសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ មត៌កត្រូវបែងចែក ដោយពិចារណាយ៉ាងហ្មត់ចត់ទៅលើបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។

៣-បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ ដីធ្លីនៅក្នុងចំណោមមត៌ក ត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ហើយការគ្រប់គ្រង និង ការចាត់ចែងដីធ្លីនោះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់នោះ ។

៤-បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ បានលក់ដីធ្លី ក្នុងនាមជាម្ចាស់សិទ្ធិចាត់ចែងមត៌ក ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់

នោះ បានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ បានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ថ្លៃលក់ដីធ្លីនោះត្រូវក្លាយជាមត៌ក ហើយនីតិបុគ្គលមត៌កដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវរលត់ ។

៥-បើសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់ មិនបានលក់ដីធ្លី ក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនដែលមានលំដាប់សន្តតិកម្មមុនទាំងអស់នោះ បានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ បានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ កម្មសិទ្ធិលើដីធ្លីនោះ ត្រូវបានធ្វើសន្តតិកម្មដោយសន្តតិជនដែលមានលំដាប់ក្រោយបន្ទាប់ ហើយដែលមានសញ្ជាតិជាខ្មែរ ។ ក្នុងករណីនេះ នីតិបុគ្គលមត៌កដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ត្រូវបានចាត់ទុកថាគ្មានអត្ថិភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិពិសេស ដែលចែងអំពីករណីដែលសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស ហើយដែលក្នុងចំណោមមត៌កនោះមានដីធ្លី ។

យោងតាមច្បាប់ភូមិបាលកម្ពុជា ជនជាតិបរទេសមិនអាចមានកម្មសិទ្ធិទៅលើដីធ្លីទេ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីដែលសន្តតិជនជាអាទិ៍ ជាជនជាតិបរទេស ។ ឧទាហរណ៍ សហព័ទ្ធជាជនជាតិបរទេស ឬ កូនរបស់មតកជនបានចូលសញ្ជាតិបរទេស ។ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលអច្ច័យលាភីបានចូលសញ្ជាតិបរទេស ក្រោយពីបានធ្វើមតកសាសន៍រួច ក៏ប៉ុន្តែ មតកជនបានភ្លេចប្តូរមតកសាសន៍នោះ ដូច្នេះបានជាបញ្ញត្តិនេះចែងផងដែរថា "បើបុគ្គលដែលទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ តាមមតកសាសន៍ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរទេ" ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិគ្រែនរំលឹក ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ទោះបីជាក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន មានសន្តតិជនខ្លះជាជនជាតិបរទេសក៏ដោយ ក៏ជនដែលមានសញ្ជាតិខ្មែរអាចធ្វើលទ្ធកម្ម ឬ អាចចាត់ចែងដីធ្លីនោះបានដែរ ហេតុដូច្នេះ ការបែងចែកមត៌កត្រូវគិតគូរពិចារណាលើចំណុចនេះ ។

ចាប់ពីកថាខណ្ឌទី ៣ ទៅ ចែងអំពីករណីដែលសន្តតិជនទាំងអស់ពុំមានសញ្ជាតិជាខ្មែរ ដែលក្នុងករណីនេះ ត្រូវប្តូរដីធ្លីនោះជាប្រាក់ ហើយធ្វើការបែងចែកមត៌កនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ដោយហេតុថា សន្តតិជនមិនអាចមានកម្មសិទ្ធិលើដីធ្លី នោះសន្តតិជនមិនអាចចាត់ចែងលើដីធ្លីបានដែរ ដូច្នេះ ករណីនេះ ក៏ដូចជាករណីដែលពុំមានអត្ថិភាពសន្តតិជនដែរ គឺតែផ្តល់មូលដ្ឋានគតិយុត្តដល់ការចាត់ចែងលើដីធ្លី ដោយចាត់ទុកថាដីធ្លីដែលជាមត៌កនោះជានីតិបុគ្គល ហើយនីតិបុគ្គលនោះ

មានកម្មសិទ្ធិទៅលើដីធ្លី និង សន្តតិជនមានសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងដីនោះដែរ ។ បើមិនធ្វើដូច្នេះទេ ដីធ្លីនោះនឹងក្លាយទៅជាដីធ្លីគ្មានម្ចាស់ ហើយនឹងក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។ ប៉ុន្តែ ការដែលដាក់ដីធ្លីក្រោមកម្មសិទ្ធិនីតិបុគ្គល ដែលត្រូវបានចាត់ទុក ដោយមិនមានពេលកំណត់នោះ មិនមែនជាការត្រឹមត្រូវឡើយ ។ ដូច្នេះ ត្រូវកម្រិតអំឡុងពេលម្តង ៣ ខែ ជាអំឡុងពេលចាត់ចែង បន្ទាប់ពីសន្តតិជនទាំងអស់ដែលមានលំដាប់ខ្ពស់ជាងគេបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ យល់ព្រមដោយកម្រិត ។ ហើយប្រសិនបើក្នុងអំឡុងពេលនោះ មិនមានការចាត់ចែងដីធ្លីនេះទេ សន្តតិជនដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ជាសន្តតិជនទៅវិញ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមានលំដាប់បន្ទាប់ទាំងអស់សុទ្ធតែគ្មានសញ្ជាតិខ្មែរក៏ដោយ ក៏ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដូចគ្នានេះដែរ ។

ជំពូកទី ២ សន្តតិកម្មតាមច្បាប់

ផ្នែកទី ១ សន្តតិជន

មាត្រា ១១៥៦.- សន្តតិជនដែលមានលំដាប់ទី ១

១-កូនរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនដែលមានលំដាប់ទី ១ ។

២-កូនរបស់មតកជន ទោះបីជាកូនបង្កើតក្តី ឬ កូនសុំក្តី ត្រូវមានចំណែកមត៌កស្មើៗគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សន្តតិជនដែលមានលំដាប់ទី ១ គឺកូនរបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានកំណត់ថា កូនរបស់មតកជនជាសន្តតិជនលំដាប់ទី ១ ។ នៅក្នុងនេះ "កូនរបស់មតកជន" មានន័យថា កូនដែលមានបុត្តភាពត្រូវបានទទួលស្គាល់តាមផ្លូវច្បាប់ ។ ដូច្នេះ ចំពោះកូនក្រៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ ទោះបីជាមានទំនាក់ទំនងបិតុភាពបង្កើតក៏ដោយ ប្រសិនបើទំនាក់ទំនងនោះមិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ទេ បុត្តភាពតាមផ្លូវច្បាប់ក៏មិនអាចទទួលស្គាល់បានដែរ ដូច្នេះ កូននោះមិនអាចក្លាយជាសន្តតិជនរបស់ឪពុកបានទេ ។ ហើយចំពោះកូនដែលត្រូវបានសុំតាមសុំកូនពេញលេញ ញាតិភាពតាមផ្លូវច្បាប់ជាមួយនឹងឪពុកម្តាយបង្កើត ត្រូវបានបញ្ចប់ ដោយយោងតាមមាត្រា ១០១៤ ដូច្នេះ កូននោះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មបានទេ ពោលគឺគេអាចទទួលសន្តតិកម្មតែពីឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមប៉ុណ្ណោះ ។ រីឯកូនសុំតាមសុំកូនធម្មតាវិញ អាចទទួលសន្តតិកម្មពីឪពុកម្តាយបង្កើតផង និង ពីឪពុកម្តាយចិញ្ចឹមផង (មាត្រា ១០២៦) ។ ម្យ៉ាងទៀត សហព័ទ្ធរបស់មតកជន នឹងក្លាយជាសន្តតិជនដោយស្វ័យប្រវត្តិ (មាត្រា ១១៦១ កថាខណ្ឌទី ១) ហើយចំណែកមតិក នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង កូនរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៦២ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា កូនរបស់មតកជន ទោះជាកូនបង្កើតក៏ដោយ កូនសុំក៏ដោយ ក៏មានចំណែកមតិកស្មើគ្នាដែរ ។

កូនក្រៅអាពាហ៍ពិពាហ៍ក៏ត្រូវមានចំណែកមត៌កស្មើគ្នា នឹងកូនកើតដោយមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៧ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៧ ថ្មី .- សន្តតិកម្មជំនួស

១-បើកូនរបស់មតកជន បានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ឬ បានបាត់បង់សិទ្ធិសន្តតិកម្ម ដោយត្រូវនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលបានកំណត់ក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ ឬ ដោយការផ្តាច់មត៌ក កូនរបស់ បុគ្គលនោះ ត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជនជំនួស ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះបុគ្គលដែលមិនមែនជាបច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន ។ [១]

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់ ចំពោះករណីដែលមានមូលហេតុដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ដដែលនេះ ចំពោះអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ កូនរបស់ជននោះត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជនជំនួស ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងជាបឋមថា ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម កូនរបស់ជននោះត្រូវក្លាយទៅជាសន្តតិជន ។ ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជននោះទទួលសន្តតិកម្មរបស់មតកជន ហើយកូនរបស់ជននោះនឹងទទួលសន្តតិកម្មបន្តទៀតដោយសារតែមរណភាពរបស់ជននោះ ។ ចំពោះចំណុចនេះ ការណ៍ដែលចៅរបស់មតកជនអាចទទួលសន្តតិកម្មជាក់ស្តែង ឬ មិនអាច ដោយអាស្រ័យលើពេលមុន ឬ ពេលក្រោយនៃមរណភាពរបស់កូនមតកជន មិនមានភាពសមរម្យទេ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់បង្កើតរបបសន្តតិកម្មជំនួសនេះ ។ ក្នុងករណីដែលកូនរបស់មតកជនបានបាត់បង់សិទ្ធិជាសន្តតិជន

[១] កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៥៧ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ដោយសារបានក្លាយជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬ ត្រូវបានផ្តាច់មតិកពីសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ទោះបីជាចំពោះសាមីខ្លួននេះការបាត់បង់សិទ្ធិ ជារឿងដែលមិនអាចជៀសវាងបានក៏ដោយ តែចំពោះកូនរបស់សាមីជននោះ ការបាត់បង់សិទ្ធិជាសន្តតិជនជាក់ស្តែង ដោយគ្មានកំហុសអ្វីសោះនោះ ហាក់ដូចជាធ្ងន់ធ្ងរពេក ហេតុនេះហើយបានជាយើងទទួលស្គាល់ការធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសនេះ ។ ការចែងថា "បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" គឺដើម្បីបញ្ចូលការទទួលមរណភាពព្រមគ្នាផងដែរ ។ ក្នុងករណីដែលបានទទួលមរណភាពព្រមគ្នា មិនអាចធ្វើសន្តតិកម្មទៅវិញទៅមកបានទេ (សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៤៥) ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកជនសុំជនដែលមានកូន តាមសុំកូនធម្មតា កូនរបស់កូនសុំធម្មតានោះ មិនអាចក្លាយជាសន្តតិជនជំនួសបានឡើយ ។ តែប្រសិនបើកូនរបស់កូនសុំធម្មតានោះបានកើតក្រោយការសុំកូនវិញ កូនដែលកើតនោះ ត្រូវជាបច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន ហេតុនេះហើយ អាចទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសមានមូលហេតុដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌនេះ ឧទាហរណ៍ករណីដែលបុគ្គលទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម នោះគេអាចធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសបន្តទៀត ហើយប្រសិនបើកូន និង ចៅរបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ចៅទួតនឹងទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។ ប្រសិនបើចៅទួតនេះមានមូលហេតុដូចគ្នា គេអាចទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មជំនួសបន្តបន្ទាប់ទៀត ហេតុនេះហើយបានជាបន្ថែមពាក្យ "អនុវត្តជាបន្តបន្ទាប់" ។ម្យ៉ាងទៀត សន្តតិកម្មជំនួសជាបន្តបន្ទាប់នេះ អាចអនុវត្តចំពោះតែសន្តតិជនដែលជាកូនរបស់មតកជនប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តតិជនវិញ អាចទទួលស្គាល់នូវការធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសត្រឹមតែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ (សូមមើលសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ១១៦០) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៧ កថាខណ្ឌទី ២ និង ទី ៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៨.– ចំណែកមត៌ក ក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស

ចំណែកមត៌ក របស់បច្ឆាញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តតិកម្មជំនួស) ខាងលើនេះ ត្រូវដូចគ្នានឹងចំណែកមត៌កដែលបុព្វញាតិផ្ទាល់របស់បច្ឆាញាតិផ្ទាល់នោះត្រូវទទួលបាន ។ ប្រសិនបើបច្ឆាញាតិផ្ទាល់មានចំនួនច្រើននាក់ ចំណែកមត៌កដែលបុព្វញាតិផ្ទាល់របស់បច្ឆាញាតិផ្ទាល់រៀងៗខ្លួននោះ ត្រូវទទួលបាន ត្រូវបែងចែកស្មើៗគ្នា រវាងបច្ឆាញាតិទាំងឡាយនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំណែកមតិកក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នារវាងជនដែលទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។

មាត្រានេះបញ្ញត្តថា ចំណែកមតិកក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស ត្រូវដូចគ្នានឹងចំណែកមតិកដែលបុព្វញាតិផ្ទាល់ត្រូវទទួលបាន ហើយប្រសិនបើបច្ឆាញាតិផ្ទាល់មានចំនួនច្រើននាក់ ត្រូវបែងចែកស្មើៗគ្នារវាងបច្ឆាញាតិទាំងឡាយនោះចំពោះចំណែកមតិកដែលបុព្វញាតិផ្ទាល់នៃបច្ឆាញាតិនីមួយៗនោះត្រូវទទួលបាន ។ ឧទាហរណ៍ បើយើងពិចារណាលើករណីដែលមតកជនមានកូន ៣ នាក់ គឺ A B និង C ហើយ A បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ហើយ A មានកូនពីរនាក់គឺ D និង E ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែកមតិករបស់ A B C យោងតាមមាត្រា ១១៥៦ គឺទទួលសន្តតិកម្មស្មើគ្នាម្នាក់ ១ ភាគ ៣ ដូច្នេះ D និង E ដែលជាកូនរបស់ A ត្រូវទទួលនូវចំណែកស្មើៗគ្នាចំពោះចំណែកមតិក ១ ភាគ ៣ របស់ A ពោលគឺត្រូវជា ១ ភាគ ៦ ។ បានសេចក្ដីថា B និង C ទទួលសន្តតិកម្មម្នាក់ ១ ភាគ ៣ ហើយ D និង E ទទួលសន្តតិកម្មម្នាក់ ១ ភាគ ៦ ពីមតកជន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ B បានទទួលមរណភាពដែរ ហើយមានកូនបីនាក់គឺ F G H កូនទាំងបីនាក់នេះ ត្រូវទទួលនូវចំណែកស្មើៗគ្នានៃចំណែកមតិក ១ ភាគ ៣ របស់ B ពោលគឺ F G និង H ម្នាក់ៗនឹងទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ១ ភាគ ៩ ពីមតកជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៥៩.- សន្តតិជនដែលមានលំដាប់ទី ២

១-បើមតកជនពុំមានបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនទេ បុព្វញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ។ ប៉ុន្តែ រវាងបុគ្គលដែលមានថ្នាក់ញាតិខុសគ្នា ត្រូវយកបុព្វញាតិដែលនៅជិតជាង ជាមុន ។

២-ប្រសិនបើបុព្វញាតិផ្ទាល់ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន មានចំនួនច្រើននាក់ បុព្វញាតិផ្ទាល់នីមួយៗត្រូវទទួលចំណែកមតិកស្មើៗគ្នា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តថា បុព្វញាតិផ្ទាល់របស់មតកជនជាសន្តតិជនលំដាប់ទី ២ ។

ក្នុងករណីដែលមតកជនគ្មានឪពុកម្ដាយជាសន្តតិជន មានបញ្ហាមួយគឺ តើគួរឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតា ឬ បងប្អូនបង្កើត ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាដែរ គេឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយកតាមគោលគំនិតរបស់សន្តតិកម្មជំនួសវិញ ចំពោះឪពុកម្ដាយ ជាបឋម បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ទទួលសន្តតិកម្ម ក្នុងនាមជាកូនរបស់ឪពុកម្ដាយនោះ ហើយប្រសិនបើគ្មានបងប្អូនបង្កើតទេ នោះឪពុកម្ដាយរបស់ឪពុកម្ដាយ

នោះដែលជាជីដូនជីតារបស់មតកជន ត្រូវទទួលសន្តតិកម្ម ដូច្នេះ គេក៏អាចឱ្យបងប្អូនបង្កើតមានអាទិភាពក្នុងការទទួលសន្តតិកម្មបានដែរ (សូមបញ្ជាក់ថា ក្នុងមាត្រា ៧៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំង គេឱ្យឪពុកម្ដាយ និង បងប្អូនបង្កើតមានលំដាប់ដូចគ្នា ហើយបងប្អូនបង្កើតមានអាទិភាពជាងជីដូនជីតា ។ ក្នុងមាត្រា ១៩២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ក៏ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងដែរ) ។ ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រានេះ បុព្វញាតិផ្ទាល់គឺជាអ្នកដែលត្រូវគោរពបូជា ហេតុនេះហើយបានជាឱ្យអាទិភាពទៅលើជីដូនជីតាវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលឪពុករបស់មតកជនបានទទួលមរណភាព ហើយទោះបីជាជីដូនជីតាខាងឪពុកនោះនៅរស់ក៏ដោយ ប្រសិនបើម្ដាយរបស់មតកជននោះនៅរស់ ម្ដាយនោះជាអ្នកជិតជាងគេក្នុងថ្នាក់ញាតិ ដូច្នេះ ម្ដាយគឺជាសន្តតិជនលំដាប់ទីពីរតែម្នាក់ឯង ។ ជីដូនជីតាខាងឪពុកមិនទទួលសន្តតិកម្មជំនួសឡើយ ។ ក្នុងករណីដូចគ្នានេះ ប្រសិនបើម្ដាយរបស់មតកជនក៏បានទទួលមរណភាពដែរ នោះជីដូនជីតាខាងម្ដាយ និង ជីដូនជីតាខាងឪពុក ត្រូវទទួលសហសន្តតិកម្ម ។ ប្រសិនបើជីដូន ឬ ជីតាខាងម្ដាយណាម្នាក់បានទទួលមរណភាព បីនាក់ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ ពេលធ្វើសន្តតិកម្មដោយបុព្វញាតិផ្ទាល់ គួរតែធ្វើការវិនិច្ឆ័យទៅតាមចំនួនអ្នកដែលចាំបាច់ត្រូវមានអាហារកាតព្វកិច្ចទើបសមរម្យ ដូច្នេះ មិនត្រូវធ្វើការបែងចែកចំណែកមត៌កដែលត្រូវបានធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសទេ គឺត្រូវចែកមត៌កស្មើភាគគ្នាទៅតាមចំនួនមនុស្ស ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦០.- សន្តតិជនដែលមានលំដាប់ទី ៣

១-បើមតកជនពុំមានទាំងបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ ទាំងបុព្វញាតិផ្ទាល់ ដែលត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនទេ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជននោះ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ។

២-បើបងប្អូនបង្កើតមានចំនួនច្រើននាក់ បងប្អូនបង្កើតម្នាក់ៗត្រូវបានចំណែកមត៌កភាគស្មើៗគ្នា ។ ប៉ុន្តែ ចំណែកមត៌ករបស់បងប្អូនបង្កើតដែលមានឪពុក ឬ ម្ដាយតែម្ខាងដូចគ្នា ត្រូវមាន ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) នៃចំណែកមត៌ករបស់បងប្អូនដែលមានឪពុក និង ម្ដាយទាំងសងខាងដូចគ្នា ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តតិកម្មជំនួស) និង បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៨ (ចំណែកមត៌ក ក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនដែលត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន យោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ បានទទួលមរណភាពនៅមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តថា បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តតិជនលំដាប់ទី ៣ ហើយប្រសិនបើបងប្អូនបង្កើតបានទទួលមរណភាពហើយ នោះគេទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មជំនួសត្រឹមតែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ បញ្ញត្តថា ក្នុងករណីដែលមានបងប្អូនបង្កើតច្រើននាក់ បងប្អូនបង្កើតម្នាក់ៗត្រូវបានចំណែកមតិកភាគស្មើៗគ្នា ក៏ប៉ុន្តែ បងប្អូនបង្កើតដែលមានម្តាយ ឬ មានឪពុកផ្សេងគ្នា ត្រូវបានទទួលពាក់កណ្តាលនៃចំណែកមតិករបស់បងប្អូនបង្កើតដែលមានឪពុកម្តាយទាំងសងខាងដូចគ្នា ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជន A គ្មានកូនទេ ហើយឪពុកម្តាយឈ្មោះ B និង C បានទទួលមរណភាពហើយ ។ ឪពុកម្តាយនេះ មានកូនឈ្មោះ D និង E ពីរនាក់ទៀត ក្រៅពី A ។ លើសពីនេះទៀត B មានកូនមួយផ្សេងទៀត ឈ្មោះ F មុននឹងរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាមួយ C ។ ដូច្នេះ សន្តតិជនរបស់ A គឺ D E និង F ហើយចំណែកមតិករបស់ F គឺស្មើនឹងពាក់កណ្តាលនៃចំណែករបស់ D និង E ហេតុនេះហើយ D និង E បានទទួលមតិក ម្នាក់ ២ ភាគ ៥ រីឯ F វិញ បានទទួលមតិក ១ ភាគ ៥ ។ ប្រសិនបើ F ជាកូនស៊ុំធម៌តារបស់ C វិញ (ស៊ុំកូនដែលជាកូនរបស់សហព័ទ្ធ) នោះ C ក្លាយជាម្តាយរបស់ F តាមផ្លូវច្បាប់ដែរ ។ ដូច្នេះ F មានឪពុកម្តាយរួមគ្នាជាមួយ D និង E ហេតុនេះហើយ D E និង F ត្រូវទទួលនូវចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បញ្ញត្តថា ក្នុងមាត្រា ១១៥៧ ស្តីពីសន្តតិកម្មជំនួសនៃកូនរបស់មតកជន មានតែកថាខណ្ឌទី ១ ប៉ុណ្ណោះ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាចំពោះករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តតិជន ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រាដដែលនេះ ដែលទទួលស្គាល់នូវសន្តតិកម្មជំនួសជាបន្តបន្ទាប់វិញ មិនយកមកអនុវត្តចំពោះករណីនេះទេ ។ ដូច្នេះ សន្តតិកម្មជំនួសក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជនជាសន្តតិជន ត្រូវបានទទួលស្គាល់តែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។ គេអាចទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មជំនួសនោះ ដរាបណាមានបច្ចាញាតិផ្ទាល់ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារសាច់ឈាមកាន់តែឆ្ងាយ ហើយមានការពិបាកនឹងរកសន្តតិជននោះផង ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ យើងទទួលស្គាល់តែមួយតំណប៉ុណ្ណោះ ។

នៅក្នុងគន្លីនេះ ជនក្រៅពីនេះ ឧទាហរណ៍ ដូចជាពូមីង ឬ បងប្អូនជីដូនមួយ របស់មតកជនគ្មានសិទ្ធិទទួលសន្តតិកម្មទេ ។ នេះគឺដោយសារថា យោងតាមភាពជាក់ស្តែង ទំនាក់ទំនងតាមអាពាហ៍ពិពាហ៍ជាក់ស្តែង (មិនមែនតាមផ្លូវច្បាប់) ឬ ទំនាក់ទំនងបុគ្គលភាពជាក់ស្តែង មានចំនួនច្រើន ដូច្នេះ មិនគួរទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយយោងតែទៅលើទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់មួយមុខនោះទេ គឺគួរតែចាត់ចែងការចែកមតិកទៅដល់ជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ដែលអាចចាត់ចែងមតិកដោយយោងតាមទំនាក់ទំនាក់ជាក់ស្តែងជាមួយនឹងមតកជន (មាត្រា ១២៩៩) ផងដែរ ទើបជាការសមរម្យ ។

ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលមានលក្ខណសម្បត្តិជាឋានៈសន្តតិជនជាន់គ្នា ។ ឧទាហរណ៍ មតកជន A គ្មានកូនទេ ហើយ B ដែលជាឪពុក និង C ដែលជាម្តាយរបស់ A នោះ មានកូន D និង E ពីរនាក់ទៀត ក្រៅពី A ។ ហើយ D មានកូនពីរ គឺ G និង H ក៏ប៉ុន្តែ G បានក្លាយជាកូនស៊ុំធម៌តារបស់ B និង C ។ ប្រសិនបើឪពុក B ម្តាយ C ព្រមទាំង D

បានទទួលមរណភាព សន្តតិជនរបស់ A គឺបងប្អូនបង្កើត D E និង G តែ D បានទទួលមរណភាពហើយ ដូច្នេះ G និង H ដែលត្រូវជាកូនរបស់ D ជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។ ដូច្នេះ G ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មពីមតកជនA ក្នុងឋានៈជាអ្នកមានលក្ខណសម្បត្តិជាបងប្អូនបង្កើត ព្រមទាំងលក្ខណសម្បត្តិជាសន្តតិជនជំនួសរបស់បងប្អូនបង្កើត ។ ហើយចំណែកមតិកដែលម្នាក់ៗបានទទួលគឺ E បាន ១ ភាគ ៣, H បាន ១ ភាគ ៦, G បាន ១ ភាគ ៣ បូកនឹង ១ ភាគ ៦ ត្រូវជា ៣ ភាគ ៦ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ នៃមាត្រានេះ សូមមើលមាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៩០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៦ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៥០២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើល មាត្រា ៨៨៩ កថាខណ្ឌទី ២ និង មាត្រា ៩០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

ផ្នែកទី ២ សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ

មាត្រា ១១៦១.– សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ

១-សហព័ទ្ធរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនជានិច្ច ។

២-នៅក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន បើមានបុគ្គលផ្សេងទៀតក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវជាសន្តតិជនដែរ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) ខាងលើនេះ សហព័ទ្ធនោះត្រូវមានលំដាប់ស្មើគ្នានឹងបុគ្គលនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិសន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានសន្តតិជនផ្សេងទៀតក៏ដោយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ទទួលស្គាល់ថា សហព័ទ្ធរបស់មតកជនត្រូវក្លាយជាសន្តតិជនជានិច្ច ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានសន្តតិជនផ្សេងទៀតក៏ដោយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាសហព័ទ្ធរបស់មតកជនក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលជននោះជាអភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ឬ ជាបុគ្គលដែលត្រូវបានផ្តាច់ពីសន្តតិកម្ម ជននោះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មបានឡើយ ។ ពាក្យថា "ជានិច្ច" នៅក្នុងនេះមានន័យថា គ្មានពាក់ព័ន្ធនឹងអត្ថិភាពរបស់សន្តតិជនផ្សេង ព្រមទាំងលំដាប់សន្តតិកម្មទេ ។ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងមាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ទទួលស្គាល់សហព័ទ្ធជាសន្តតិជន តែក្នុងករណីដែលមតកជនគ្មានបុព្វញាតិផ្ទាល់ បងប្អូនបង្កើត និង បច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់បងប្អូននោះតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយយោងទៅតាមទស្សនៈសមភាពរវាងបុរស និង ស្ត្រី ជាអាទិ៍ មាត្រានេះទទួលស្គាល់ថា សហព័ទ្ធជាសន្តតិជនជានិច្ច ។

បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ មានន័យថា ក្រៅពីសហព័ទ្ធ ប្រសិនបើមានសន្តតិជនផ្សេងទៀតក្នុងលំដាប់ទី n សហព័ទ្ធត្រូវទទួលសន្តតិកម្មក្នុងលំដាប់ដូចគ្នានឹងសន្តតិជននេះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកូន ឬ មានសន្តតិជន

ជំនួសកូននោះ សហព័ទ្ធត្រូវទទួលសន្តតិកម្មជាមួយបុគ្គលនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបុព្វញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះ ដែលជាសន្តតិជនលំដាប់ទី ២ ទទួលសន្តតិកម្ម ក៏សហព័ទ្ធត្រូវទទួលសន្តតិកម្មជាមួយបុគ្គលនោះដែរ ។ មាត្រានេះបញ្ញត្តសង្ខេបអំពីចំណុចទាំងអស់នេះ ។ ប្រសិនបើមតកជនណាម្នាក់ គ្មានសន្តតិជនពីលំដាប់ទី ១ ដល់លំដាប់ទី ៣ ទេ សហព័ទ្ធនឹងទទួលសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង ដោយយោងទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៩០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៤៩៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦២.- ចំណែកមត៌ក ក្នុងករណីដែលមានសហព័ទ្ធ

ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង បុគ្គលផ្សេងទៀតក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជន នឹងត្រូវមានតាមកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-បើសហព័ទ្ធ និង បច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះ ជាសន្តតិជន សហព័ទ្ធ និង កូននីមួយៗ របស់មតកជននោះ នឹងត្រូវទទួលចំណែកមត៌កស្មើគ្នា ។

ខ-បើសហព័ទ្ធ និង ឪពុក ម្តាយរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន ចំណែកមត៌ករបស់សហព័ទ្ធ ត្រូវជា ១ ភាគ ៣ (មួយភាគបី) ឯចំណែកមត៌ករបស់ឪពុក ម្តាយ ត្រូវជា ២ ភាគ ៣ (ពីរភាគបី) ។ ប៉ុន្តែ បើឪពុក ឬ ម្តាយ របស់មតកជនតែម្នាក់នៅរស់ ឪពុក ម្តាយនោះ និង សហព័ទ្ធ ត្រូវបានចំណែកមត៌កស្មើគ្នា ។

គ-បើសហព័ទ្ធ និង បុព្វញាតិផ្ទាល់ក្រៅពីឪពុក ម្តាយរបស់មតកជន ឬ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបុគ្គលទាំងនោះ ជាសន្តតិជន ចំណែកមត៌ករបស់សហព័ទ្ធ ត្រូវជា ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) ឯចំណែកមត៌ករបស់បុព្វញាតិផ្ទាល់ក្រៅពីឪពុក ម្តាយ របស់មតកជន ឬ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសនោះ ត្រូវជា ១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តអំពីចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជន ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធរបស់មតកជន និង បុគ្គលផ្សេងទៀតក្រៅពីសហព័ទ្ធ ត្រូវក្លាយជាសន្តតិជន ។

ចំណុច ក បញ្ញត្តថា ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង បច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជននោះជាសន្តតិជន សហព័ទ្ធ និង

កូននីមួយៗរបស់មតកជននោះ ត្រូវទទួលចំណែកមតិកស្មើគ្នា ។ ការកំណត់ឱ្យសហព័ទ្ធ និង កូនទាំងអស់មានចំណែកមតិកស្មើគ្នានេះ គឺដោយសារតែគិតពិចារណាទៅដល់ការចំណាយសម្រាប់ការរស់នៅ ជាអាទិ៍ ក្រោយពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីដែលកូនបានទទួលមរណភាព ហើយបុគ្គលទទួលសន្តតិកម្មជំនួសជាសន្តតិជន ចំណែកមតិកក៏ត្រូវបែកចែកស្មើគ្នាទៅតាមចំនួនកូនដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន សហព័ទ្ធត្រូវទទួលចំណែក ១ ភាគ ២ នៃមតិក ដោយមិនគិតអំពីចំនួនកូនរបស់មតកជនទេ នេះគឺដោយសារតែ តាមច្បាប់ជប៉ុន ទ្រព្យសម្បត្តិដែលសហព័ទ្ធម្ខាងទទួលបានក្នុងនាមខ្លួនផ្ទាល់ នៅក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ គឺជាកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់របស់អ្នកនោះ ហេតុនេះហើយទើបពេលទទួលមតិក សហព័ទ្ធត្រូវទទួលបានពាក់កណ្ដាល ។ រីឯនៅក្នុងមាត្រា ៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីកម្ពុជាវិញ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្ដីប្រពន្ធរកបានក្នុងអំឡុងពេលអាពាហ៍ពិពាហ៍ ជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ម្ល៉ោះហើយ ទោះបីជាសហព័ទ្ធណាមួយបានទទួលមរណភាពក៏ដោយ ក៏ចំណែកនៃទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់នោះ មិនត្រូវបានសន្តតិជនផ្សេងទៀតទទួលសន្តតិកម្មបានទេ ដោយសាតែទ្រព្យសម្បត្តិនេះជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់នោះ ។ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាការបែងចែកមតិកតាមវិធីខាងលើនេះក៏ដោយ ក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ បើសិនជាគិតអំពីសមភាពរវាងភេទទាំងពីរ ជាអាទិ៍ ។

ចំណុច ខ ចែងអំពីការចែកមតិក ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង ឪពុកម្ដាយរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន ។ តាមធម្មតា ឪពុកម្ដាយរបស់មតកជនមានតែពីរនាក់ទេ ដូច្នេះ ការចែងឱ្យបានទទួលស្មើភាគគ្នា ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជនជាកូនសុំតាមស្មុំកូនធម្មតា មតកជនអាចមានទាំងឪពុកម្ដាយបង្កើត និង ឪពុកម្ដាយចិញ្ចឹមថែមទៀត ប៉ុន្តែ ទោះជាក្នុងករណីបែបនេះក៏ដោយ ក៏សហព័ទ្ធគួរទទួលបានយ៉ាងតិច ១ ភាគ ៣ ដែរ ទើបជាការសមរម្យ ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវបញ្ញត្តដូចចំណុច ខ នេះ ។

ចំណុច គ ចែងអំពីការចែកមតិកក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ និង បុព្វញាតិផ្ទាល់ក្រៅពីឪពុកម្ដាយរបស់មតកជន ឬ បងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន ឬ អ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបងប្អូនបង្កើត ជាសន្តតិជន ។ ក្នុងករណីនេះ សហព័ទ្ធត្រូវទទួលបាន ១ ភាគ ២ ហើយ ១ ភាគ ២ ទៀត ត្រូវបែងចែកឱ្យសន្តតិជនផ្សេងទៀត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលចំណែកមត៌ក

មាត្រា ១១៦៣.- ចំណែកមត៌ករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស

១-នៅក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់ បើមានបុគ្គលណាដែលបានទទួលប្រទានកម្ម នៅក្នុងឱកាសអាពាហ៍ពិពាហ៍ ឬ ហេតុការណ៍ផ្សេងទៀត ឬ ដើម្បីមូលធននៃ

ជីវភាពរស់នៅ ឬ ដែលបានទទួលអច្ច័យទានពីមតកជននោះ តម្លៃសរុបនៃមត៌កដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ដោយបូកបញ្ចូលនូវតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមត៌ក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់ដែលនៅសល់ ក្រោយពីដកតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ឬ អច្ច័យទាននោះ ចេញពីចំណែកមត៌កដែលត្រូវបានគណនាតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) គឺជាចំណែកមត៌ករបស់បុគ្គលនោះ ។

២-បើតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ឬ អច្ច័យទាន ស្មើគ្នានឹងតម្លៃនៃចំណែកមត៌ក ឬ លើសពីតម្លៃនៃចំណែកមត៌ក សហសន្តតិជននោះពុំអាចទទួលយកចំណែកមត៌កនោះបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងឡើងក្នុងគោលបំណងសម្រួលនូវចំណែកមតិកសម្រាប់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ក្នុងករណីដែលក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងអស់ មានជនដែលបានទទួលទ្រព្យដោយប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ នៅពេលដែលមតកជននៅរស់ ដើម្បីធ្វើឱ្យមានសមភាពត្រឹមត្រូវជាក់ស្ដែងរវាងសហសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់អំពីចំណែកមតិក ក្នុងករណីដែលមានបុគ្គលទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជន A B និង C ត្រូវទទួលចំណែកស្មើភាគគ្នាពីក្នុងមតិកចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ក៏ប៉ុន្តែ A បានទទួល ២០០ ដុល្លារដោយប្រទានកម្ម ពេលដែលមតកជននៅរស់ ដូច្នេះ "ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក" គឺមតិកចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម និង ២០០ ដុល្លារ ដែល A បានទទួលដោយប្រទានកម្ម សរុបទៅ ១២០០ ដុល្លារ ។ A B និង C ត្រូវទទួលបានស្មើភាគគ្នា គឺ ១ ភាគ ៣ នៃទ្រព្យ ចំនួន ១២០០ ដុល្លារ ដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកនោះ ត្រូវជា ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ A បានទទួល ២០០ ដុល្លារដោយប្រទានកម្មរួចហើយ ដូច្នេះ A អាចទទួលតែ ២០០ ដុល្លារ ថែមទៀតប៉ុណ្ណោះ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ មតិកដែលមតកជនមានពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ១០០០ ដុល្លារនោះ ត្រូវបែងចែកទៅឱ្យ A ចំនួន ២០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C ចំនួន ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានប្រើពាក្យ "អច្ច័យទាន" ប៉ុន្តែ ពាក្យនេះអាចអនុវត្តបានតែក្នុងករណីដែលមានភាពជាក់ច្បាស់ថា បំណងនៃអច្ច័យទានជាអច្ច័យទានដែលមានភ្ជាប់នូវបន្ទុក ជាអាទិ៍ ប៉ុណ្ណោះ ព្រោះថា ក្នុងករណីដែលមានមតកសាសន៍កំណត់ឱ្យធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយចំនួន ចំពោះសន្តតិជន មតកសាសន៍នោះត្រូវបានសន្មតថាបានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិករួចហើយ (មាត្រា ១១៨៥) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ប្រសិនបើតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ស្មើ ឬ លើសតម្លៃនៃចំណែកមតិក សហសន្តតិជននោះមិនអាចទទួលនូវចំណែកមតិកនោះបានទេ ។ ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើ A បានទទួលប្រទានកម្មលើស ៥០០ ដុល្លារ តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសស្មើ ឬ លើសចំណែកមតិក (ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃប្រទានកម្មនោះស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិកនោះ គឺ ១៥០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ ចំណែកនៃមតិក

ដែលត្រូវបានចាត់ទុកនោះ គឺ ៥០០ ដុល្លារម្នាក់ ដែលស្មើនឹងទឹកប្រាក់ប្រទានកម្មមុនពេលទទួលមរណភាព) ដូច្នេះ A មិនអាចទទួលចំណែកមត៌កទៀតទេ ។ ចំពោះចំណែកមត៌កជាក់ស្តែងសម្រាប់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសលើសតម្លៃនៃចំណែកមត៌ក មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៦៥ ។

ឧទាហរណ៍ខាងលើនេះមិនជាស្មុគស្មាញទេ ក៏ប៉ុន្តែ ឥឡូវយើងពិចារណាថា បើសន្តតិជន រួមមានសហព័ទ្ធរបស់មតកជនដែលនៅរស់ A ព្រមទាំងបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន B និង C ហើយមតកជនមានមត៌ក ១០០០ ដុល្លារ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ រីឯ B វិញ បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ១០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមត៌កទាំងអស់មាន ១៦០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ ចំណែកមត៌កចំពោះមត៌កដែលត្រូវបានចាត់ទុកនេះ គឺ A បាន ១ ភាគ ២ ត្រូវជា ៨០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C បានចំណែកស្មើភាគគ្នានៃ ១ ភាគ ២ ត្រូវជា ៤០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ បន្ទាប់មក ចំពោះអ្នកដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវដកតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ ដូច្នេះចំណែកមត៌កជាក់ស្តែង គឺ A បាន ៣០០ ដុល្លារ B បាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយ C បាន ៤០០ ដុល្លារ ។

ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចកំណត់ចំណែកមត៌កផ្សេងពីមាត្រានេះបាន ដោយមតកសាសន៍ (សូមមើលមាត្រា ១១៨២ និង សេចក្តីកំណត់នៃមាត្រានោះ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦៤.– តម្លៃនៃប្រទានកម្ម

បើបដិគ្គាហក បានចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនទទួលដោយប្រទានកម្ម នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ឬ បើទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវបានបាត់ ឬ វិនាស នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម តម្លៃនៃប្រទានកម្មដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមត៌ករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនា ដោយគិតតម្លៃនៅពេលដែលបានចាត់ចែង ឬ នៅពេលបាត់បង់ ឬ វិនាសនោះ ។ ប្រសិនបើតម្លៃនៃប្រទានកម្មនោះត្រូវបានផ្លាស់ប្តូរ ដោយសារលទ្ធផលដែលបដិគ្គាហក បានផ្លាស់ប្តូរទ្រព្យសម្បត្តិនោះមួយផ្នែក តម្លៃនៃប្រទានកម្មនោះ ត្រូវគណនាដោយចាត់ទុកថា មានស្ថានភាពដើម នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ការប្រាក់ និង ផលចំណេញ ដែលកើតចេញពីប្រទានកម្ម ដែលសន្តតិជននោះបានទទួល ពុំត្រូវគណនាចូលក្នុងតម្លៃនោះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីគណនាតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ក្នុងករណីដែលអ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសបានចាត់ចែងទ្រព្យដែលបានទទួលដោយប្រទានកម្ម មុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ឬ ក្នុងករណីដែលទ្រព្យនោះបានបាត់បង់ មុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវគណនាទៅតាមតម្លៃនៅពេលចាត់ចែង ឬ នៅពេលដែលបាត់ទ្រព្យនោះជាអាទិ៍ ។

ម្យ៉ាងទៀត តម្លៃកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ឬ តម្លៃរូបិយវត្ថុអាចមានការផ្លាស់ប្ដូរ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងនេះ មិនមានចែងនូវវិធីគណនាក្នុងករណីនេះទេ ។ បញ្ហាទាំងនេះ មិនមែនជាបញ្ហាពិសេសពាក់ព័ន្ធនឹងសន្តតិកម្មទេ គឺអាចទាក់ទងទៅនឹងបញ្ហាផ្សេងទៀត ដូច្នេះ ត្រូវអាស្រ័យទៅលើការបកស្រាយ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ក្នុងករណីដែលតម្លៃនៃកម្មវត្ថុដែលបានទទួលដោយប្រទានកម្ម មានការផ្លាស់ប្ដូរ មតិភាគច្រើនអះអាងថា ត្រូវគណនាទៅតាមតម្លៃដែលមាន នៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមសាលដីកានៃតុលាការកំពូលជប៉ុន ចុះថ្ងៃទី ១៨ ខែ មីនា ឆ្នាំ ១៩៧៦ ប្រទានកម្មជាប្រាក់ ត្រូវគណនាដោយប្ដូរតម្លៃប្រាក់នៅពេលទទួលប្រទានកម្មនោះ ទៅតាមតម្លៃរូបិយវត្ថុពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។

មាត្រា ១១៦៥.– ករណីដែលតម្លៃទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ លើសពីតម្លៃនៃចំណែកមត៌ក

១-ទោះបីជាតម្លៃនៃប្រទានកម្ម ឬ អច្ច័យទាន ដែលសហសន្តតិជនបានទទួលមានចំនួនលើសពីតម្លៃនៃចំណែកមត៌កក៏ដោយ សហសន្តតិជននោះ ពុំចាំបាច់បង្វិលមកវិញ នូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្ម ដើម្បីសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតឡើយ លើកលែងតែត្រូវកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំណែកមត៌ករបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ត្រូវមានចំនួនទឹកប្រាក់ តាមការគណនា ដោយយកមត៌កដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ទៅបែងចែកតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមត៌ករបស់សហសន្តតិជននីមួយៗ ដែលត្រូវបានកំណត់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថា-ខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមត៌ករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលសហសន្តតិជនបានទទួល លើសចំណែកមតិកក៏ដោយ ក៏មិនចាំបាច់បង្វិលទ្រព្យដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្មនោះវិញដែរ ព្រមទាំងចែងច្បាស់លាស់នូវចំណែកមតិក

ជាក់ស្តែងរបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីនេះផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះបីជាតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលសហសន្តតិជនបានទទួលលើសពីតម្លៃនៃចំណែកមតិកក៏ដោយ ក៏មិនចាំបាច់បង្វិលទ្រព្យដែលទាក់ទងនឹងប្រទានកម្មនោះវិញដែរ ។ មាត្រា ៦០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាចែងថា ប្រសិនបើចំណែកមតិកតិចជាងតម្លៃនៃទ្រព្យដែលត្រូវបង្វិលទៅវិញ ត្រូវបង្វិលសងវិញនូវចំនួនដែលខ្វះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កថាខណ្ឌទី ១ នេះ បានជ្រើសរើសយកគោលនយោបាយនីតិកម្មផ្ទុយពីនេះ ។ ចំពោះការបង្វិលនូវចំណែកលើស ត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យរបបកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងដោះស្រាយ ដោយគោរពតាមឆន្ទៈរបស់មតកជនកាលនៅរស់ ឬ ឆន្ទៈរបស់សហសន្តតិជន ។ សូមបញ្ជាក់ផងដែរថា មាត្រា ២០៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ក៏ចែងថាមិនចាំបាច់បង្វិលភាគលើសវិញដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមិនចាំបាច់ឱ្យបង្វិលនូវភាគលើសវិញទេ តម្លៃនៃចំណែកមតិកជាក់ស្តែងរបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៥ កថាខណ្ឌទី ១ មានលើសតម្លៃមតិកដែលមាននៅពេលសន្តតិជនចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដូច្នេះ ត្រូវគណនានូវតម្លៃនៃចំណែកមតិកជាក់ស្តែង ដោយបែងចែកមតិកដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនោះ តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិករបស់សន្តតិជនម្នាក់ៗ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមានបីនាក់គឺ A B និង C ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា នូវមតិកចំនួន ១000 ដុល្លារ ហើយប្រសិនបើនៅពេលដែលមតកជននៅរស់ A បានទទួល ១000 ដុល្លារ ហើយ B ក៏បានទទួល ៤00 ដុល្លារដែរ តាមប្រទានកម្ម "ទ្រព្យដែលត្រូវបានជាត់ទុកថាជាមតិក" មានទាំងអស់ ២៤00 ដុល្លារ ដូច្នេះ ចំណែកមតិកដែលសន្តតិជនម្នាក់អាចទទួលបាន គឺ ១ ភាគ ៣ នៃមតិកនោះ ដែលត្រូវជា ៨00 ដុល្លារនៃទ្រព្យដែលត្រូវបានជាត់ទុកដថាជាមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ A បានទទួល ១000 ដុល្លារ តាមប្រទានកម្មហើយ ដូច្នេះចំណែកមតិករបស់ A គឺ 0 ចំណែករបស់ B គឺ ៤00 ដុល្លារ (៨00-៤00) ហើយចំណែករបស់ C គឺ ៨00 ដុល្លារ ។ បូកសរុបទៅគឺ ១២00 ដុល្លារ ហើយចំនួននេះ លើសចំនួនមតិក ១000 ដុល្លារដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ហេតុនេះហើយ B និង C ត្រូវទទួលបាននូវចំណែកតាមសមាមាត្រ ៤00 : ៨00 នៃចំនួន ១000 ដុល្លារ ។ បានសេចក្តីថា B បានទទួលមតិក ៣៣៣ ដុល្លារ ហើយ C បានទទួលមតិក ៦៦៧ ដុល្លារ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើមានតែ A ទេ ដែលបានទទួល ៣000 ដុល្លារដោយប្រទានកម្ម ពេលមតកជននៅរស់ នោះ "ទ្រព្យដែលជាត់ទុកថាជាមតិក" ត្រូវមាន ៤000 ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ A B និង C ត្រូវទទួលបាន ១៣៣៣ ដុល្លារម្នាក់ ។ ក្នុងករណីនេះ B និង C ត្រូវទទួលបាននូវចំណែកដែលជាសមាមាត្រ ១៣00 : ១៣00 នៃចំនួន ១000 ដុល្លារ គឺម្នាក់ៗអាចទទួលបាន ៥00 ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ភាគបម្រុងគឺ ៦៦៧ ដុល្លារ (មាត្រា ១២៣៣) ដូច្នេះ B និង C អាចទាមទារឱ្យ A កាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ១៦៧ ដុល្លារ សម្រាប់ម្នាក់ៗបាន ។ ក្នុងករណីនេះ A ត្រូវបង្វិលសងវិញ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ B ឬ C មិនបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងទេនោះ A មិនបាច់បង្វិលវិញក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៦០០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៦៦.– ភាគនៃវិភាគទាន

១-ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងឡាយ បើមានបុគ្គលណាបានធ្វើវិភាគទានពិសេស ដើម្បីថែរក្សា ឬ បង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ដោយការផ្តល់សេវកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជន ឬ ដោយការផ្តល់តាវកាលិកលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ដោយការថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ដោយវិធីផ្សេងទៀត តម្លៃដែលដកភាគនៃវិភាគទានរបស់បុគ្គលនោះដែលបានកំណត់តាមការពិភាក្សារបស់សហសន្តតិជន ចេញពីតម្លៃមត៌កដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថាជាមត៌ក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគនៅក្នុងសន្តតិកម្ម ដែលបានគណនាតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) បូកនឹងភាគវិភាគទាន ត្រូវជាចំណែកមត៌ករបស់ជននោះ ។

២-បើការពិភាក្សាដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចពិភាក្សាបានទេ តុលាការត្រូវកំណត់ភាគនៃវិភាគទាន តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលបានធ្វើវិភាគទានដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នោះ ដោយពិចារណាទៅលើពេល វិធី និង កម្រិតនៃវិភាគទាននោះ ចំនួនទឹកប្រាក់នៃមត៌ក និង ស្ថានភាពទាំងអស់ផ្សេងទៀត ។

៣-ភាគនៃវិភាគទាន មិនអាចឱ្យលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានដកចេញនូវតម្លៃនៃអច្ច័យទាន និង តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ដែលមតកជនបានកំណត់ថាជាចំណែកមត៌ករបស់សហសន្តតិជន ឬ ជាវិធីបែងចែកមត៌ក ពីចំនួនតម្លៃនៃមត៌ក ដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មឡើយ ។

៤-ពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ អាចធ្វើបានក្នុងករណីដែលមានពាក្យសុំ ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៧០ (ការបែងចែកដោយតុលាការ) ឬ មានពាក្យបណ្តឹង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧៤ (ការទាមទាររបស់ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយការបែងចែកមត៌ក) ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីភាគនៃវិភាគទាន ។ ភាគនៃវិភាគទាននេះ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីសម្រួលនូវចំណែកមត៌ក ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីមូលហេតុនៃកំណើតរបស់ភាគនៃវិភាគទានថាជាការដែល "បានធ្វើវិភាគទានពិសេស ដើម្បីថែរក្សា ឬ បង្កើនទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ដោយការផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជន ឬ ដោយការផ្តល់តាវកាលិកលើទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ដោយការថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ដោយវិធីផ្សេងទៀត" ។ ត្រឹមតែការផ្តល់វិភាគទានពិសេស (ឧទាហរណ៍ ការថែទាំព្យាបាល) ចំពោះមតកជនប៉ុណ្ណោះ គឺមិនគ្រប់គ្រាន់ឡើយ គឺទាមទារឱ្យមានការរក្សា ឬ កំណើននៃទ្រព្យរបស់មតកជននោះ ដោយសារវិភាគទាននោះផងដែរ (ឧទាហរណ៍ថា ដោយសារការថែរក្សាព្យាបាលនោះ មតកជនអាចបន្ថយការចំណាយក្នុងការជួលអ្នកមើលថែរក្សា ហើយនេះជាកត្តាមួយដែលអាចរក្សាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជនបាន) ។ និយាយសង្ខេបទៅវិញគឺ យ៉ាងហោចណាស់ក៏ត្រូវមានវិភាគទានពិសេសកម្រិតដូចនេះដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាបានផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជនក៏ដោយ តែប្រសិនបើបានទទួលនូវតម្លៃថ្នូរវិញចំពោះសេវាកម្ម នោះមិនអាចចាត់ទុកជាវិភាគទានពិសេសបានទេ ។

បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងអំពីវិធីសម្រួលនូវចំណែកនៃមត៌ក ក្នុងករណីដែលក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់ មានអ្នកធ្វើវិភាគទានពិសេស ។ ក្នុងករណីនេះ តម្លៃនៃមត៌កដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដោយដកនឹងភាគនៃវិភាគទាន ត្រូវចាត់ទុកថាជាមត៌ក ហើយចំនួនទឹកប្រាក់នៃចំណែកមត៌កដែលបានគណនាតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ១ (សន្តតិជន) និង ផ្នែកទី ២ (សន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធ) បូកនឹងវិភាគទាន ត្រូវជាចំណែកមត៌ករបស់ជនដែលបានធ្វើវិភាគទានពិសេសនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជន ៣ នាក់ A B និង C ដែលត្រូវទទួលសន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា ទៅលើមត៌កចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ប្រសិនបើ A បានផ្តល់សេវាកម្មលើកិច្ចការរបស់មតកជនដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៤០០ ដុល្លារ ពេលនោះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមត៌កគឺ ៦០០ ដុល្លារ (១០០០-៤០០) ហើយត្រូវបែងចែកមត៌កនោះស្មើភាគគ្នា ។ ចំពោះចំណែកមត៌កជាក់ស្តែងរបស់ A ត្រូវបូកបន្ថែមនូវភាគនៃវិភាគទានចំនួន ៤០០ ដុល្លារទៀត ដូច្នេះ A បាន ៦០០ ដុល្លារ B និង C បាន ២០០ ដុល្លារម្នាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សហសន្តតិជនត្រូវកំណត់តម្លៃនៃភាគវិភាគទានដោយការពិភាក្សា នៅពេលបែងចែកមត៌ក ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើក្នុងករណីដែលការពិភាក្សានេះមិនចុះសម្រុងគ្នា ជាអាទិ៍ ត្រូវឱ្យតុលាការកំណត់ ។ ចំពោះករណីនេះភាគច្រើន ការបែងចែកមត៌ក ជាអាទិ៍ នេះ ក៏មិនសូវមានការចុះសម្រុងគ្នាទេ ដូច្នេះ ជាទូទៅ ពេលដាក់ពាក្យសុំឱ្យធ្វើការវិនិច្ឆ័យនូវការបែងចែកមត៌ក គេច្រើនតែសុំឱ្យតុលាការកំណត់តម្លៃនៃភាគវិភាគទានព្រមគ្នាដែរ ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ ។ ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនទាំងអស់អាចធ្វើការបែងចែកមត៌កបានដោយខ្លួនឯង បន្ទាប់ពីបានកំណត់តម្លៃនៃភាគនៃវិភាគទានរួចរាល់ នោះគេអាចដាក់ត្រឹមតែពាក្យសុំក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ឱ្យតុលាការកំណត់បាន ក៏ប៉ុន្តែករណីបែបនេះ កម្រមានណាស់ ។ ចំពោះក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន មានបញ្ញត្តិថា មិនឱ្យធ្វើការទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការកំណត់តែភាគនៃវិភាគទានដាច់ដោយឡែកទេ (មាត្រា ៩០៤-២ កថាខណ្ឌទី ៤) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីការកម្រិតនៃតម្លៃនៃភាគវិភាគទាន ក្នុងករណីដែលមានមតកសាសន៍ ។ យោងតាម

បញ្ញត្តិនេះ តម្លៃនៃភាគវិភាគទាននេះ មិនអាចលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់ដែលបានដកចេញនូវតម្លៃនៃអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ពីចំនួនតម្លៃនៃមតិកដែលមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្មឡើយ គឺមតកសាសន៍មានអាទិភាពជាងភាគនៃវិភាគទាន ។ ឧទាហរណ៍ ចំពោះករណីខាងលើនេះ ប្រសិនបើមតកជនបានទុកមតកសាសន៍ឱ្យ B ស្នងទ្រព្យស្មើនឹង ៣០០ ដុល្លារ ហើយឱ្យ C ស្នងទ្រព្យស្មើនឹង ៤០០ ដុល្លារ ហើយទោះបីជាតម្លៃនៃភាគវិភាគទានរបស់ A មាន ៤០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏មិនអាចគិតឱ្យលើស ៣០០ ដុល្លារ ដែលជាចំនួនគណនាដោយយក ១០០០ ដុល្លារ ដកនឹង ៣០០ ដុល្លារ ហើយដកនឹង ៤០០ ដុល្លារទេ ។ ភាគនៃវិភាគទានមាននាទីសម្រួលក្នុងការបែងចែកមតិក ដូច្នេះប្រសិនបើមានមតកសាសន៍កំណត់នូវម្ចាស់នៃទ្រព្យ ទ្រព្យនោះត្រូវផ្ទេរទៅម្ចាស់នោះ ព្រមជាមួយគ្នានឹងពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព (មាត្រា ១១៩៥ ជាដើម) ។ ដូច្នេះ ទ្រព្យនោះលែងជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកហើយ ហេតុនេះបានជាកថាខណ្ឌទី ៣ ចែងឱ្យមតកសាសន៍មានអាទិភាពជាងភាគនៃវិភាគទាននោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩០៤ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងមាត្រា ៦០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មានចែងអំពីភាគនៃវិភាគទាននេះ ជាសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលវិញ ។ ក្នុងករណីដែលចែងជាសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលមកវិញនោះ ប្រសិនបើអ្នកបានធ្វើវិភាគទានមិនមែនជាជនត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនទេ ក៏មានបញ្ហាថា តើគួរឱ្យអ្នកនោះមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យបង្វិលវិញដែរ ឬទេ ដូច្នេះបញ្ញត្តិនេះ ត្រូវបានរៀបចំឡើង ក្នុងផ្នែកស្ដីពីការសម្រួលចំណែកមតិក ដើម្បីកុំឱ្យមានបញ្ហានេះកើតមានឡើង ។

មាត្រា ១១៦៧.– ទំនាក់ទំនងជាមួយនឹងតតិយជន

ការសម្រួលចំណែកមតិកដែលយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (ការសម្រួលចំណែកមតិក) នេះ មិនអាចយកមកអះអាងនឹងតតិយជនបានឡើយ បើមិនមានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងចំពោះលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក ដោយផ្អែកលើការសម្រួលនោះទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ចំពោះការសម្រួលនៃចំណែកមតិក ប្រសិនបើគ្មានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងចំពោះលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិកដោយផ្អែកលើការសម្រួលនោះទេ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១១៤៨ រួចមកហើយ ចំពោះទំនាក់ទំនងនឹងតតិយជន សហសន្តតិជនត្រូវទទួលសន្តតិកម្ម ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងវិញទៀត ការសម្រួលនៃចំណែកមតិកដោយផ្អែកលើផ្នែកទី ៣ នេះ ត្រូវបានបង្កើតឡើងដើម្បីឱ្យមានសមភាពពិតប្រាកដរវាងសហសន្តតិជនទាំងអស់ នៅពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។ ប៉ុន្តែ តតិយជនសឹងតែមិនអាចដឹងនូវសមាមាត្រជាក់ស្ដែងនេះទេ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងនេះ

ចាំបាច់ចែងថា ប្រសិនបើគ្មានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងនឹងលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិកទេ មិនអាចតតាំងនឹងតតិយជនបានឡើយ ។ ចំពោះលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧៣ ក៏ដូចនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះដែរ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះបញ្ញត្តផ្ទាល់អំពីចំណែកមតិកជាក់ស្តែង ដែលជាបុរេល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការបែងចែកមតិក ។ ជាលទ្ធផលនៃមាត្រានេះ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនណាម្នាក់បានទទួលចំណែកមតិកស្មើនឹងសូន្យ ដោយសារតែបានទទួលប្រទានកម្មច្រើន នៅពេលដែលមតកជននៅរស់ ហើយបានចាត់ចែងលក់ឱ្យតតិយជននូវចំណែកមតិកដែលត្រូវបានកំណត់តាមច្បាប់ ប្រសិនបើមានការចុះបញ្ជី ឬ ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងអំពីការចាត់ចែងនេះ មុនការចុះបញ្ជី ឬ ល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងអំពីលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក តតិយជននោះនឹងទទួលនូវចំណែករួមនោះ ដោយមានអាទិភាព ។ ក្នុងករណីនេះ សហសន្តតិជននេះ ត្រូវតែទទួលខុសត្រូវសងសំណងចំពោះសន្តតិជនផ្សេងទៀត ។

ជំពូកទី ៣ សន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍

ផ្នែកទី ១ សមត្ថភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៦៨.– បុគ្គលដែលអាចធ្វើមតកសាសន៍បាន

១-បុគ្គលដែលជានីតិជន និង អនីតិជនដែលបានអត្តាធីនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ អំណាចមេបា អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។

២-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២៦ (សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព) និង មាត្រា ៣០ (សិទ្ធិលុបចោលសកម្មភាព) នៃក្រមនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះមតកសាសន៍ឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលជានីតិជន និង អនីតិជនដែលបានអត្តាធីនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជន ឬ អំណាចមេបា អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា បុគ្គលដែលជានីតិជនអាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ។ ទោះបីជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ អ្នកនៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ ដែលបានទទួលការប្រកាសចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាល ឬ ហិតូបត្ថម្ភក៏ដោយ (មាត្រា ២៤, មាត្រា ២៨) ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍បានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ ជនទាំងនេះត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ (មាត្រាបន្ទាប់) ហើយចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍របស់អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដោយផ្អែកទៅតាមមាត្រា ១១៧៦ ជននោះត្រូវសះស្បើយមួយរយៈពេលឡើងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និងវិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ហើយចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់វេជ្ជបណ្ឌិតយ៉ាងតិច ២ នាក់ ។ ការទទួលស្គាល់ឱ្យអ្នកដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ឱ្យធ្វើមតកសាសន៍នេះ ដោយសារតែមតក-

សាសន៍នោះនឹងមានអានុភាព ក្រោយពេលដែលជនដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពនោះបានទទួលមរណភាព ដូច្នេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នោះ មិនមានឥទ្ធិពលទៅលើជីវភាពរស់នៅរបស់បុគ្គលនោះទេ ម្យ៉ាងទៀត មតកសាសន៍ធ្វើឡើងដើម្បីចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមាន គឺមិនមែនដើម្បីឱ្យខ្ចីទ្រព្យថ្មីទៀត ជាអាទិ៍ ទេ ។ បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អនីតិជនដែលបានអត្តាធីនភាពរួចផុតពីអាណាព្យាបាល ឬ ពីអំណាចមេបា ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍បានដែរ ។ មាត្រា ៩៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ចែងថា អនីតិជនដែលមានអាយុចាប់ពី ១៥ ឆ្នាំ ឡើងទៅ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមនេះចែងទៅតាមមាត្រា ៥៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

ដោយសារជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ ជននៅក្រោមហិតូបត្ថម្ភ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា អ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ឬ ហិតូបត្ថម្ភកៈមិនអាចលុបមតកសាសន៍ចោលបានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៥៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯចំពោះ កថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៩៦២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ មាត្រា ៥៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ចែងផ្ទុយនឹងវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

មាត្រា ១១៦៩.– សមត្ថភាពនាពេលធ្វើមតកសាសន៍

១-ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវមានសមត្ថភាព នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។

២-បុគ្គលដែលអះអាងអំពីការខ្វះសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវបញ្ជាក់ភស្តុតាងអំពីហេតុនោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៧៦ (មតកសាសន៍នៃជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈនៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ហើយចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវក្នុងការបញ្ជាក់អំពីសមត្ថភាពនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំត្រូវមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំគ្មានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដោយសារតែអ្នកនោះស្រវឹងស្រាខ្លាំង ឬ ដោយសារអ្នកនោះមានជម្ងឺវង្វេងដោយភាពចាស់ជរា មតកសាសន៍ត្រូវជាមោឃៈ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា បុគ្គលដែលបានអះអាងអំពីការខ្វះសមត្ថភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីកាខ្វះសមត្ថភាពនោះ ។ ក្នុងករណីដែលបានក្លាយជានីតិជន ហើយមិនបានទទួលការប្រកាសឱ្យចាប់ផ្តើមអាណាព្យាបាលទេ

ត្រូវសន្មតថា អ្នកនោះមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ។ ដូច្នេះ បុគ្គលណាដែលអះអាងថា មានបញ្ហាអំពីសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈនេះ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ចំពោះការអះអាងនោះ ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះជនដែលទទួលការប្រកាសចាប់ផ្ដើមអាណាព្យាបាលវិញ ត្រូវសន្មតថា ជននោះស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពជានិរន្តរ៍ដែលខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិផ្នែកបញ្ញាស្មារតី (មាត្រា ២៤) ហើយដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៦ ហេតុនេះហើយ បុគ្គលដែលបានអះអាងថា ជននោះមានសមត្ថភាពខាងឆន្ទៈ ឬ បានអះអាងថា បានបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃមាត្រា ១១៧៦ ពេលធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការបញ្ជាក់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ហើយចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ៩៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

ផ្នែកទី ២ ទម្រង់នៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៧០.– ភាពចាំបាច់នៃទម្រង់មតកសាសន៍

១-មតកសាសន៍ ពុំអាចធ្វើបានឡើយ បើពុំផ្អែកតាមទម្រង់ដែលបានកំណត់ក្នុងក្រមនេះទេ ។

២-មតកសាសន៍ដែលធ្វើមិនត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយក្នុងបញ្ញត្តិនៃក្រមនេះ ត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។ ប៉ុន្តែ មតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព លុះត្រាតែមតកសាសន៍នោះ មិនផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍ផ្សេងទៀតដែលបានធ្វើដោយម្ចាស់បណ្ដាំដូចគ្នានេះ ។ នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ មានចំនួនច្រើន ហើយបើមតកសាសន៍ទាំងនេះ ផ្ទុយនឹងគ្នា អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះត្រូវកាត់បន្ថយគ្នាទៅវិញទៅមក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីភាពចាំបាច់នៃទម្រង់មតកសាសន៍ ដែលតម្រូវឱ្យធ្វើតាមទម្រង់ណាមួយដែលកំណត់ដោយក្រមនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា មតកសាសន៍អាចធ្វើបានតែក្នុងករណីដែលបានធ្វើតាមទម្រង់ដែលមានចែងក្នុងក្រមនេះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះមតកសាសន៍ ការកំណត់ឱ្យធ្វើតាមទម្រង់ដូចនេះ ក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើអានុភាពនៃមតកសាសន៍នឹងក្លាយជាបញ្ហា ក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព គេមិនអាចធ្វើការបញ្ជាក់ចំពោះម្ចាស់បណ្ដាំថា តើ

មតកសាសន៍នោះបានធ្វើដោយសាមីខ្លួនមែន ឬ យ៉ាងណា ឬ ថាតើមានការផ្លាស់ប្តូរ ឬ ការលុបចោល ជាអាទិ៍ នូវមតកសាសន៍នោះ ឬ យ៉ាងណានោះទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវធ្វើការកំណត់ថា មតកសាសន៍អាចធ្វើបានតែក្នុងករណីដែលបានធ្វើឡើងតាមទម្រង់មួយដែលអាចវិនិច្ឆ័យជាស្វ័យប្រវត្តិថា សាមីខ្លួនបានធ្វើ បើទោះជានៅក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួនបានទទួលមរណភាពហើយក្តី ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងឡើងដើម្បីបញ្ជាក់នូវលទ្ធផលដែលនឹងកើតមានឡើងតាមទ្រឹស្តីបញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ តែត្រឹមត្រូវតាមចំណុចផ្សេងៗទៀតនៃទម្រង់ ត្រូវចាត់ទុកថា មានសុពលភាព ដោយមានល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់មួយ ។ "មតកសាសន៍គ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ" មានរួមទាំងមតកសាសន៍ដែលគ្មានថ្ងៃខែឆ្នាំសោះ ឬ ខ្វះថ្ងៃ ឬ ខែ ឬ ឆ្នាំ (មតកសាសន៍ដែលចុះថា ថ្ងៃដ៏ល្អមួយ ខែ ០០ ឆ្នាំ ០០០០ ក៏ជាមតកសាសន៍ខ្វះថ្ងៃខែឆ្នាំដែរ) ឬ មតកសាសន៍ដែលចុះថ្ងៃទី ២៩ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ០០០០ ក៏ប៉ុន្តែ ឆ្នាំនោះមានត្រឹមតែ ២៨ ថ្ងៃ ជាអាទិ៍ ។ ចំពោះមតកសាសន៍ទាំងនោះ ប្រសិនបើមានតែមួយទេ មតកសាសន៍នោះមានសុពលភាព ហើយក្នុងករណីដែលមានច្រើនក៏ដោយ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាំងនោះគ្មានចំណុចផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមកទេ ក៏មានសុពលភាពទាំងអស់ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមានមតកសាសន៍ច្រើនដែលគ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ហើយដែលមានចំណុចផ្ទុយនឹងគ្នា ដោយសារតែមិនដឹងថា មួយណាធ្វើមុន មួយណាធ្វើក្រោយ ដូច្នេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះ ត្រូវកាត់បន្ថយគ្នាទៅវិញទៅមក ។ ប្រសិនបើមានមតកសាសន៍ដែលមានថ្ងៃខែឆ្នាំ និង មតកសាសន៍ដែលគ្មានថ្ងៃខែឆ្នាំ មតក-សាសន៍ដែលមានថ្ងៃខែឆ្នាំ មានអាទិភាពជាង ។

មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥៤ និង ៥៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៥៦០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១១៧១.- សុពលភាពនៃទម្រង់

មតកសាសន៍ដែលត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ត្រូវនឹងទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ មតកសាសន៍នោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់នោះ ។

ឧទាហរណ៍ ម្ចាស់បណ្តាំចង់ធ្វើមតកសាសន៍សម្របទៅនឹងទម្រង់ណាមួយ ដូចជាទម្រង់នៃមតកសាសន៍ដោយលិខិត

សម្ងាត់ ក៏ប៉ុន្តែ ខ្វះល័ក្ខខ័ណ្ឌ ដូច្នេះ មតកសាសន៍នោះ នឹងគ្មានសុពលភាពចំពោះទម្រង់មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតកសាសន៍នោះ ស្របនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃទម្រង់ផ្សេងទៀត ឧទាហរណ៍ដូចជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនវិញ មតកសាសន៍នោះត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាពចំពោះទម្រង់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

នេះជាបញ្ញត្តិថែងទូទៅ តាមខ្លឹមសារនៃមាត្រា ៩៧១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១១៧២.- បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាសាក្សី ជាអាទិ៍

បុគ្គលដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ មិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ ជាអ្នកសង្កេតការណ៍នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍បានឡើយ :

ក-អនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលធម្មតា ។

ខ-ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ហើយនិងសហព័ទ្ធ និងញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ របស់ជនទាំងនោះ ។

គ-បើសារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ជាលិខិតយថាភូត ឬ ជាលិខិតមតកសាសន៍សម្ងាត់ សហព័ទ្ធរបស់សារការី ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ ក្រឡាបញ្ជី និងនិយោជិត របស់សារការីនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងកំណត់មួយនឹងជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន មិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ ជាអ្នកសង្កេតការណ៍ទាក់ទងនឹងមតកសាសន៍បានឡើយ ។

ចំណុច ក ចែងថា បុគ្គលដែលត្រូវបានកម្រិតនូវសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព ជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សីជាអាទិ៍ ។ សាក្សីជាអ្នកធ្វើការបញ្ជាក់ថា តើមតកជនសាមីខ្លួនបានធ្វើមតកសាសន៍ពិតមែន ឬទេ ដូច្នេះ អនីតិជនព្រមទាំងជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ខ្វះលក្ខណសម្បត្តិជានិច្ច ដោយសារជនទាំងនោះមានបញ្ហាខាងសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើការបញ្ជាក់នេះ ។

ចំណុច ខ ចែងថា ជនដែលនឹងទទួលនូវផលប្រយោជន៍ផ្ទាល់ដោយមតកសាសន៍ និង សហព័ទ្ធរបស់ជននោះព្រមទាំងញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់ជននោះ ជាជនខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សី ជាអាទិ៍ ។ តាមមតកសាសន៍ ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន អាចទទួលមតិកច្រើនជាងចំណែកមតិករបស់ខ្លួនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ឬ ផ្ទុយទៅវិញអាចទទួលតិចជាង រីឯអច្ច័យលាភីវិញ អាចក្លាយជាអ្នកទទួលមតិក ដូច្នេះ ដោយសារតែទំនាក់ទំនងផលប្រយោជន៍ទាំងនេះ នឹងអាចបង្កើតឱ្យមានបញ្ហាចំពោះសុក្រឹតភាពនៃចម្លើយជាកសិណសាក្សី ។ ដូច្នេះហើយ បានជាចំណុច ខ ចែងថា

ជនទាំងនេះជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិជាសាក្សី ជាអាទិ៍ ទាំងអស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសហព័ទ្ធ ព្រមទាំងញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់របស់ជននោះ ក៏មានបញ្ហាដូចគ្នាដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះចែងថាជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត មុននឹងដាច់ដង្ហើម ម្ចាស់បណ្ដាំអាចធ្វើមតកសាសន៍តាមមាត្រា ១១៧៧ ដែលចែងអំពីមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតបាន ។ ក្នុងករណីនេះ នៅជុំវិញមតកជន អាចមានជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនច្រើននាក់នៅជួបជុំគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ក៏ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃចំណុច ខ ដែរ គឺជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនមិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ អ្នកអង្កេតការណ៍បានទេ ។ ប្រសិនបើអនុញ្ញាតឱ្យជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ សរសេរបណ្ដាំដោយអះអាងថា ស្ដាប់ដោយត្រឹមត្រូវនូវសម្ដីរបស់មតកជន ដែលនឹងដាច់ដង្ហើមមែននោះ ហើយឱ្យបញ្ជាក់ថា ម្ចាស់បណ្ដាំពិតជាបានផ្ដាំដូចក្នុងមតកសាសន៍ នោះគឺជាការណ៍មួយប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់ធំធេងណាស់ ដូច្នេះ មិនអាចទទួលស្គាល់បានឡើយ ។ ក្នុងករណីដែលមិនមានវត្តមានតតិយជន សហសន្តតិជនទាំងអស់គួរត្រឹមតែយកសម្ដីរបស់មតកជន៍នោះមកពិចារណាបានហើយ នៅពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។

ចំណុច គ ចែងថា ក្នុងករណីដែលសារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ សហព័ទ្ធរបស់សារការី ញាតិលោហិតខ្សែផ្ទាល់ ក្រឡាបញ្ជី និង និយោជិតរបស់សារការីនោះ ជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សី ។ ពេលដែលសារការីជាអ្នកពាក់ព័ន្ធក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់តតិយជនក្រៅពីសារការីនោះ ដើម្បីធានានូវភាពសុក្រឹត ។ ប្រសិនបើបុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងកំណត់មួយនឹងសារការីនោះ ក្លាយជាសាក្សី នោះនឹងមានបញ្ហាអំពីភាពគ្មានលក្ខណៈជាតតិយជន ដូច្នេះ ចំណុច គ ចែងថា ជនទាំងនោះ ជាអ្នកខ្វះលក្ខណសម្បត្តិជាសាក្សី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៥៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៣.- មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត

១-មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ត្រូវធ្វើឡើងដោយម្ចាស់បណ្ដាំ នៅចំពោះមុខសារការី តាមទម្រង់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ខាងក្រោមនេះ ។

២-មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ត្រូវធ្វើឡើង ដោយយោងតាមទម្រង់ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ត្រូវមានវត្តមានរបស់សាក្សីយ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

ខ-ម្ចាស់បណ្ដាំត្រូវប្រាប់ផ្ទាល់មាត់ នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ចំពោះសារការី ។

គ-សារការីត្រូវសរសេរនូវអត្ថន័យនៃមតកសាសន៍របស់ម្ចាស់បណ្ដាំនោះ ជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ហើយត្រូវសូត្រឱ្យម្ចាស់បណ្ដាំ និង សាក្សីនោះស្ដាប់ ។

ឃ-បន្ទាប់ពីម្ចាស់បណ្តាំ និង សាក្សី បានទទួលស្គាល់ថាកំណត់ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរនោះត្រឹមត្រូវហើយ ជននីមួយៗនោះត្រូវធ្វើឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់នៅលើឯកសារអំពីឈ្មោះ អាយុ និង លំនៅឋាន ហើយ ត្រូវចុះហត្ថលេខា រៀងៗខ្លួន ។ ប៉ុន្តែបើម្ចាស់បណ្តាំ មិនអាចសរសេរអក្សរ ឬ មិនអាចចុះហត្ថលេខាបានទេ សារការីអាចជំនួសការសរសេរ និង ហត្ថលេខាដូចកំណត់ខាងលើនេះ ដោយសរសេរឈ្មោះ អាយុ និង លំនៅឋានរបស់ជននោះ ហើយត្រូវសរសេរបន្ថែមនូវហេតុនោះផង ។

ង-សារការីត្រូវសរសេរថ្ងៃខែឆ្នាំ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍តាមលិខិតយថាភូត ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិប្រកាស ហើយកថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីនីតិវិធីជាក់ស្តែង ។

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ ស្តីពីនីតិវិធីជាក់ស្តែងនេះ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ក្នុងករណីដែលមតកជនជាមនុស្សមិនអាចនិយាយបាន ឬ ស្តាប់មិនឮ មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៥។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការ "ប្រាប់ផ្ទាល់មាត់នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍" ដែលមានចែងក្នុងចំណុច ខ នេះ ជាទូទៅគឺជាការនិយាយប្រាប់សារការីនូវខ្លឹមសារនៃបណ្តាំ ដែលម្ចាស់បណ្តាំបានសរសេរព្រាង ជាអាទិ៍ រួចសារការីសរសេរបញ្ចូលក្នុងលិខិតយថាភូតនូវខ្លឹមសារទាំងនោះឱ្យមានន័យតាមផ្លូវច្បាប់ ។ យោងតាមក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥៥៧ ក្រមនេះទទួលស្គាល់ថា អនក្ខរជនក៏មានលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាសាក្សីដែរ ហើយវិធីចុះហត្ថលេខាក្នុងករណីនេះ មានចែងក្នុងមាត្រា ១១៨០ ។ ប៉ុន្តែ ដើម្បីឱ្យសាក្សីទទួលស្គាល់ថា កំណត់ត្រាជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនោះត្រឹមត្រូវ ដោយយោងតាមចំណុច ឃ សាក្សីនោះមិនត្រឹមតែស្តាប់តែខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដែលសារការីសូត្រឱ្យម្ចាស់បណ្តាំ និង សាក្សីនោះស្តាប់ ដូចបញ្ញត្តិក្នុងចំណុច គ ប៉ុណ្ណោះទេ គឺគួរតែពិនិត្យមើលនូវខ្លឹមសារដែលបានសរសេរនោះដែរ ។ ដូច្នេះហើយ គួរឱ្យអ្នកចេះអក្សរធ្វើសាក្សីទើបជាការប្រសើរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥៦ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៥៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៤.– មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន

១-មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ត្រូវធ្វើឡើង ដោយម្ចាស់បណ្តាំសរសេរពាក្យទាំងអស់ និង ចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ដោយខ្លួនឯង ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។ មតក-

សាសន៍ដោយលិខិតឯកជនដែលត្រូវបានសរសេរជំនួសដោយអ្នកដទៃ ឬ ដែលត្រូវបានសរសេរដោយប្រើម៉ាស៊ីនដូចជាអង្គុលីលេខ ជាអាទិ៍ នឹងត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

២-ការបន្ថែម ការលុប ឬ ការកែប្រែផ្សេងទៀត នៅក្នុងមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ពុំមានអានុភាពឡើយ បើម្ចាស់បណ្ដាំមិនបានបង្ហាញនូវកន្លែង ហើយសរសេរបន្ថែមនូវហេតុនៃការកែប្រែនោះ ជាពិសេសបើមិនបានចុះហត្ថលេខាទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ម្ចាស់បណ្ដាំត្រូវសរសេរមតកសាសន៍ទាំងមូល ព្រមទាំងចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ដោយខ្លួនឯង ហើយចុះហត្ថលេខា ។ ពេលដែលមានបញ្ហាអំពីសុក្រឹតភាពនៃមតកសាសន៍នោះកើតឡើង ពេលនោះសាមីខ្លួនបានទទួលមរណភាពហើយ ដូច្នេះ គេមិនអាចទាមទារឱ្យម្ចាស់បណ្ដាំនោះធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍បានទេ ហេតុនេះហើយពេលនោះចាំបាច់ត្រូវផ្ទៀងមើលអក្សរ ដោយធ្វើការប្រៀបធៀបនឹងអក្សររបស់សាមីខ្លួន ដែលបានសរសេរក្នុងលិខិតផ្សេងៗពេលនៅរស់ (ដូចជាសំបុត្រ ឬ សៀវភៅកំណត់ហេតុ ជាអាទិ៍) ។ ហេតុនេះហើយបានជាតម្រូវឱ្យម្ចាស់បណ្ដាំសរសេរខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ និង ទាមទារឱ្យចុះហត្ថលេខា ជាអាទិ៍ ដោយសាមីខ្លួនផ្ទាល់ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើសាមីខ្លួនចុះហត្ថលេខាដោយខ្លួនឯង មិនមានការអនុវត្តតាមមាត្រា ១១៨០ ទេ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ គ្រាន់តែចែងដើម្បីបញ្ជាក់តែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ដោយហេតុថា អាចមានករណីដែលតតិយជនផ្លាស់ប្ដូរ ដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ លុបចោលពាក្យខ្លះក្នុងមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្ដាំខ្លួនឯង ចង់ផ្លាស់ប្ដូរដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ លុបពាក្យខ្លះចោល ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់នូវការផ្លាស់ប្ដូរនោះ ហើយចាំបាច់ត្រូវចុះហត្ថលេខាផងដែរ ដើម្បីបញ្ជាក់មើលដោយផ្ទៀងប្រៀបធៀបនឹងលិខិតផ្សេងថា តើការផ្លាស់ប្ដូរ ដូចជាសរសេរបន្ថែម ឬ ការលុបចោល ជាអាទិ៍ ធ្វើដោយសាមីខ្លួនមែនឬទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៧៥.- មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់

មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ត្រូវធ្វើឡើង ដោយយោងតាមទម្រង់ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-ម្ចាស់បណ្ដាំត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។

ខ-ម្ចាស់បណ្ដាំត្រូវដាក់លិខិតនោះក្នុងស្រោមបិទជិត ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខា ឬ សរសេរសញ្ញាសំគាល់ ឬ មធ្យោបាយផ្សេងទៀតដែលអាចវិនិច្ឆ័យបានអំពីការបានបើក ឬ មិនបានបើកស្រោមលិខិតនោះ នៅមាត់ស្រោមលិខិតនោះ ។

គ-ម្ចាស់បណ្ដាំត្រូវដាក់លិខិតដែលបានបិទជិតនោះ នៅចំពោះមុខសារការីម្នាក់ និង សាក្សី ២ (ពីរ) នាក់ និង ធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍ថា លិខិតនេះជាលិខិតមតកសាសន៍របស់ខ្លួន ហើយបើមានជនក្រៅពីសាមីខ្លួនបានសរសេរ ត្រូវធ្វើសេចក្ដីថ្លែងការណ៍អំពីឈ្មោះ និង លំនៅឋានរបស់ជនដែលបានសរសេរនោះ ។

ឃ-សារការីត្រូវចុះថ្ងៃខែឆ្នាំដែលសាមីខ្លួនបានដាក់លិខិតនោះ និង សរសេរសេចក្ដីថ្លែងការណ៍របស់ម្ចាស់បណ្ដាំ នៅលើលិខិតដែលបិទជិតនោះ ហើយត្រូវចុះហត្ថ-លេខាលើលិខិតនោះ ជាមួយគ្នានឹងសាក្សី និង ម្ចាស់បណ្ដាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ។

មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ គឺជាវិធីមតកសាសន៍មួយដែលអនុញ្ញាតឱ្យអ្នកចេះអក្សរធ្វើមតកសាសន៍ដោយរក្សាខ្លឹមសារនោះជាសម្ងាត់ទាំងស្រុង ហើយដែលអាចការពារកុំឱ្យមានការលុបចោល ឬ ការលួចកែប្រែដោយតតិយជន ។ ចំពោះមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺអាចបិទដោយប្រថាប់ត្រា ហើយប្រសិនបើតតិយជនបានបើកដោយមិនឆ្លងកាត់បញ្ជាក់តាមនីតិវិធីរបស់តុលាការទេ ត្រូវទទួលពិន័យស៊ីវិល ដូច្នេះ អាចលាក់ការសម្ងាត់បានខ្លះ ក៏ប៉ុន្តែអាចមានការលុបចោល ឬ កែប្រែដោយតតិយជនដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់វិញ សារការីជាអ្នករក្សាទុក ដូច្នេះ ការបើក ការលុបចោល ការកែប្រែ មិនអាចកើតមានឡើងទេ ។

ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ ចាំបាច់ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិពីចំណុច ក ដល់ ចំណុច ឃ ។ វិធីនេះខុសពីមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន គឺម្ចាស់បណ្ដាំមិនចាំបាច់សរសេរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ដោយខ្លួនឯងទេ គឺអាចពឹងឱ្យអ្នកផ្សេងដែលខ្លួនជឿទុកចិត្ត សរសេរជំនួស ឬ អាចប្រើម៉ាស៊ីនអង្គលីលេខ ជាអាទិ៍ បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសរសេរដោយខ្លួនឯង និង ចុះថ្ងៃខែឆ្នាំ ព្រមទាំងចុះហត្ថលេខាដោយខ្លួនផ្ទាល់ ទោះបីជាមិនស្របនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃវិធីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ក៏ដោយ ក៏មានសុពលភាពជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនដែរ (មាត្រា ១១៧១) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៧៦.– មតកសាសន៍នៃជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ

១-ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ នៅពេលដែលជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ បានសះស្បើយមួយរយៈឡើងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ត្រូវមានវត្តមានរបស់វេជ្ជបណ្ឌិត យ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

២-វេជ្ជបណ្ឌិតដែលមានវត្តមាននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវសរសេរបញ្ជាក់បន្ថែមលើលិខិតមតកសាសន៍នោះថា នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ ម្ចាស់បណ្តាំពុំបានស្ថិតក្នុងស្ថានភាពខ្វះសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន ដោយសារមានវិបត្តិស្មារតីទេ ហើយត្រូវចុះហត្ថលេខាដោយបញ្ជាក់ថា ខ្លួនជាវេជ្ជបណ្ឌិតផងដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីធ្វើមតកសាសន៍ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

ទោះបីជាអ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅក៏ដោយ ក៏អាចមានពេលដែលបុគ្គលនោះបានសះស្បើយមួយរយៈឡើងវិញ នូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យនូវលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួនដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះទទួលស្គាល់នូវការធ្វើមតកសាសន៍ នៅពេលនោះ ។ មាត្រា ៩៥៤ ទទួលស្គាល់នូវអាពាហ៍ពិពាហ៍របស់អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ដូច្នេះ ចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍ ក៏ត្រូវទទួលការពិចារណាដូចគ្នាដែរ ។ តែចាំបាច់ត្រូវមានគ្រូពេទ្យយ៉ាងតិច ២ នាក់ នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដើម្បីធ្វើការបញ្ជាក់មើលថា ម្ចាស់បណ្តាំពិតជាបានសះស្បើយមួយរយៈឡើងវិញនូវសមត្ថភាពធ្វើមតកសាសន៍ ដើម្បីជៀសវាងជម្លោះនៅពេលអនាគត ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអនីតិជនបានត្រូវប្រកាសឱ្យស្ថិតនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ តាមមាត្រា ២៤ ហើយបានក្លាយជាជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននោះមិនអាចអនុវត្តតាមមាត្រានេះបានទេ រហូតដល់ខ្លួនបានក្លាយជានីតិជន (សូមមើលមាត្រា ១១៦៨) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីកាតព្វកិច្ចរបស់គ្រូពេទ្យ ដែលមានវត្តមាននៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ ។ នេះគឺដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីការអនុវត្តតាមនីតិវិធី នៅក្នុងមតកសាសន៍នោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលចាំបាច់មានវត្តមានរបស់សាក្សី ដូចជាការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ត្រូវមានវត្តមានសាក្សីផ្សេង ក្រៅពីគ្រូពេទ្យផងដែរ ។ ប្រសិនបើជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ឬ ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់ នៅក្នុងករណីនីមួយៗនេះ ចាំបាច់ត្រូវមានវត្តមានរបស់គ្រូពេទ្យដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៅពេលជននោះសរសេរមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់ ឬ នៅពេលជននោះបង្ហាញខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ទៅឱ្យសារការី ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ធ្វើមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រា ១១៩៧ ហើយប្រសិនបើបានធ្វើមតកសាសន៍ចំពោះអ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍ គឺត្រូវមានកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៧៧.– មតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត

១-ប្រសិនបើជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត ដោយសារជម្ងឺ ឬ ហេតុផ្សេងទៀត មានបំណងចង់ធ្វើមតកសាសន៍ មតកសាសន៍នេះអាចធ្វើបានដោយតម្រូវឱ្យមានវត្តមានរបស់សាក្សីយ៉ាងតិច ៣ (បី) នាក់ ហើយដោយប្រកាសខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះ ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះជនម្នាក់ ក្នុងចំណោមសាក្សីនោះ ។ នៅក្នុងករណីនេះ ជនដែលបានទទួលការប្រកាសដោយផ្ទាល់មាត់នោះ ត្រូវសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ហើយអានឱ្យសាក្សីស្តាប់ ឬ ឱ្យមើល ហើយនៅក្រោយពេលដែលសាក្សីនីមួយៗបានទទួលស្គាល់ថាការសរសេរនោះត្រឹមត្រូវហើយ សាក្សីនីមួយៗនោះ ត្រូវចុះហត្ថលេខាលើលិខិតនោះ ។

២-មតកសាសន៍ដែលបានធ្វើតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើសាក្សីណាម្នាក់ ឬ បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ពុំបានដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ នៅក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ ហើយពុំបានទទួលការបញ្ជាក់ទេ ។

៣-តុលាការមិនអាចធ្វើការបញ្ជាក់មតកសាសន៍បានឡើយ ប្រសិនបើពុំមានជំនឿទុកចិត្តថាមតកសាសន៍នោះ ចេញពីឆន្ទៈពិតប្រាកដរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីដែលជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត ធ្វើមតកសាសន៍ ។

ទោះជាកំពុងស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតក៏ដោយ ប្រសិនបើមានសមត្ថភាពធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ជននោះអាចធ្វើបាន ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមានពេលអាចហៅសារការីបាន ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អាចមានករណីដែលគ្មានសមត្ថភាព ឬ គ្មានពេលវេលា ពេលនោះម្ចាស់បណ្តាំក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះមុខអ្នកមានវត្តមានបានដែរ ។ នីតិវិធីនេះមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ។ គួរបញ្ជាក់

ផងដែរថា ក្នុងករណីនេះក៏ដោយ ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ មិនអាចធ្វើជាសាក្សី ឬ អ្នកសង្កេតការណ៍បានឡើយ (សូមមើលមាត្រា ១១៧២) ។

ដោយសារតែការធ្វើមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត គឺធ្វើតាមវិធីពិសេស កថាខណ្ឌទី ២ តម្រូវឱ្យមានការបញ្ជាក់ពីតុលាការក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែ គិតពីថ្ងៃដែលបានធ្វើមតកសាសន៍នោះ ។ រីឯកថាខណ្ឌទី ៣ វិញ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីបទដ្ឋាននៃការវិនិច្ឆ័យរបស់តុលាការ ក្នុងករណីនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៦ កថាខណ្ឌទី ១, ទី ៤ និង ទី ៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៧៨.- មតកសាសន៍នៃជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ជាអាទិ៍

១-បុគ្គលដែលជាប់ឃុំឃាំងនៅទីកន្លែងដាច់ដោយឡែក ដោយសាលក្រម ឬ សាលដីកា ឬ ដោយសារការចាត់ចែងផ្នែករដ្ឋបាល អាចធ្វើលិខិតមតកសាសន៍បាន ដោយត្រូវឱ្យមានវត្តមានរបស់នគរបាល ឬ មន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំងម្នាក់ និង សាក្សី យ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

២-បុគ្គលដែលនៅក្នុងនាវា ឬ យន្តហោះ អាចធ្វើលិខិតមតកសាសន៍បាន ដោយត្រូវឱ្យមានវត្តមានមេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះម្នាក់ និង សាក្សីយ៉ាងតិច ២ (ពីរ) នាក់ ។

៣-នៅពេលធ្វើមតកសាសន៍ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះ ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ ដោយផ្ទាល់មាត់ ចំពោះនគរបាល មន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំង មេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះបាន ។

៤-បញ្ញត្តិពីចំណុច ខ ដល់ចំណុច ង កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧៣ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ ពាក្យ សារការី ត្រូវបានបកស្រាយថាជា នគរបាល មន្ត្រីនៃមន្ទីរឃុំឃាំង មេបញ្ជាការ បរិបាលនាវា ឬ យន្តហោះ ឬ បុគ្គលិកនាវា ឬ យន្តហោះ ។

៥-មតកសាសន៍ដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិពីកថាខណ្ឌទី ១ ដល់កថាខណ្ឌទី ៤ ខាងលើនេះ ពុំមានអានុភាពឡើយ បើម្ចាស់បណ្តាំបន្តនៅរស់ ក្នុងអំឡុង

ពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំនោះ បែរជាអាចធ្វើមតកសាសន៍បាន តាមទម្រង់ណាមួយដែលបានកំណត់ចាប់ពីមាត្រា ១១៧៣ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត) ដល់មាត្រា ១១៧៥ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់) នៃក្រមនេះ ក្រោយពេលខ្លួនត្រូវបានដោះលែងពីមន្ទីរឃុំឃាំង ឬ ចុះពីនាវា ឬ យន្តហោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ឬ នៅក្នុងនាវា ជាអាទិ៍ អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយវិធីដូចគ្នានឹងការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតដែរ ។ ជនទាំងនេះអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៧៤ បានដែរ ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលមិនអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនបាន ដោយសារជននោះជាអនក្ខរជន ឬ មានរបួសដៃ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ចែងថា ជនដែលត្រូវជាប់ឃុំឃាំង ឬ ជនដែលនៅក្នុងនាវាអាចធ្វើមតកសាសន៍ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះបាន ហើយមាត្រានេះក៏ចែងអំពីជនដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងករណីនេះដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ និង ទី ៤ ចែងថា ចំពោះករណីដែលបានធ្វើមតកសាសន៍តាមវិធីដែលបានបញ្ញត្តក្នុងមាត្រានេះ ជាគោលការណ៍ ត្រូវធ្វើតាមវិធីដូចគ្នានឹងការធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៣ ហើយក្នុងករណីនេះ នគរបាល ជាអាទិ៍ មានតួនាទីជាសារការី ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងមាត្រានេះបានចែងថា ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នានឹងមាត្រា ១១៧៣ ក៏ប៉ុន្តែ នគរបាល ជាអាទិ៍ មិនមែនជាសារការីទេ ដូច្នេះ មតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មិនមែនជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតទេ ។ នេះគឺគ្រាន់តែអនុវត្តតាមវិធីធ្វើមតកសាសន៍ ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៣ ប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ចែងអំពីអំឡុងពេលដែលមតកសាសន៍ធ្វើឡើងតាមមាត្រានេះមានសុពលភាព ។ មតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ គឺជាមតកសាសន៍បណ្តោះអាសន្នតែប៉ុណ្ណោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត សភាពនេះក៏អាចមានដូចគ្នាចំពោះការធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ១១៧៧ ស្តីពីមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិតនោះ មានការពិបាកនឹងរស់បានជាង ៦ ខែ ហើយម្យ៉ាងទៀត មានល័ក្ខខ័ណ្ឌទាមទារឱ្យមានការបញ្ជាក់ដោយតុលាការក្នុងអំឡុងពេល ១ ខែ។ ដូច្នេះហើយបានជានៅក្នុងមាត្រា ១១៧៧ គ្មានបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិក្នុងកថាខណ្ឌទី ៥ នេះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌនេះមិនបាននិយាយអំពីមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនទេ ។ នេះក៏ព្រោះថា តាមរយៈមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោល ឬ ផ្លាស់ប្តូរទូវមតកសាសន៍ទាំងអស់ពេលណាក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៧៧ និង មាត្រា ៩៧៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៧៩.– ការធ្វើមតកសាសន៍នៃបុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ជាអាទិ៍

១-នៅក្នុងករណីដែលបុគ្គលមិនអាចនិយាយបាន ធ្វើមតកសាសន៍តាមទម្រង់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៧៣ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត) មាត្រា ១១៧៥ (មតកសាសន៍ដោយលិខិតសម្ងាត់) មាត្រា ១១៧៧ (មតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត) នៃក្រមនេះ ម្ចាស់បណ្តាំនោះអាចជំនួសការប្រាប់បាន ដោយធ្វើសេចក្តីថ្លែងការណ៍អំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ឬ សេចក្តីថ្លែងការណ៍ថាលិខិតនោះជាលិខិតមតកសាសន៍ តាមការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ឬ សរសេរដោយដៃខ្លួនផ្ទាល់ នៅចំពោះមុខសារការី ឬ សាក្សី ។

២-ក្នុងករណីដែលសារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវអានឱ្យម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សី ស្តាប់នូវអត្ថន័យនៃមតកសាសន៍ ក្រោយពេលបានសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះ បើម្ចាស់បណ្តាំ និង សាក្សីនោះ បែរជាមនុស្សថ្លង់មិនអាចស្តាប់បានទេ សារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលត្រូវបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ អាចជំនួសការអានឱ្យស្តាប់បាន ដោយប្រាប់អំពីអត្ថន័យដែលខ្លួនបានសរសេរនោះ តាមការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ទៅម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សីនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ខាងលើនេះ សារការី ឬ បុគ្គលផ្សេងទៀតដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ត្រូវសរសេរអំពីហេតុនោះចូលទៅក្នុងលិខិតនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីបញ្ញត្តិពិសេស ជាអាទិ៍ ក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍របស់បុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ដោយបុគ្គលដែលមិនអាចនិយាយបាន ហើយការប្រាប់នូវឆន្ទៈរបស់សាមីខ្លួនដល់សារការី អាចធ្វើឡើងដោយមានអ្នកបកប្រែភាសាសញ្ញា ឬ សរសេរដោយដៃខ្លួនផ្ទាល់ ដើម្បីជំនួសការប្រាប់សេចក្តីថ្លែងការណ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិពិសេសសម្រាប់ករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សី ជាមនុស្សថ្លង់ស្តាប់មិនឮ ។ ក្នុងករណីនេះ សារការី ឬ ជនផ្សេងទៀត ដែលត្រូវបានកំណត់ក្នុងក្រមនេះ ក្រោយពីបានសរសេរជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរនូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍រួចរាល់ អាចប្រាប់អំពីខ្លឹមសារដែលបានសរសេរនោះ តាមរយៈការបកប្រែរបស់អ្នកបកប្រែ ទៅម្ចាស់បណ្តាំ ឬ សាក្សីនោះ ដើម្បីជំនួសការអានឱ្យស្តាប់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីការសរសេរនូវហេតុការណ៍ក្នុងលិខិតខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើតាមនីតិវិធីទាំងនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៩-២, មាត្រា ៩៧២, មាត្រា ៩៧៦ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ៩៧៩ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៨០.- ការសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ការផ្តិតម្រាមដៃ ជំនួសឱ្យការចុះហត្ថលេខា

ក្នុងករណីដែលសារការី និង សាក្សី ត្រូវចុះហត្ថលេខា សារការី និង សាក្សីគ្រាន់តែសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ផ្តិតម្រាមដៃ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

(កំណត់)

ដោយយោងទៅតាមទំនៀមទម្លាប់កម្ពុជា មាត្រានេះចែងថា អាចសរសេរនាមត្រកូល និង នាមខ្លួន និង ផ្តិតម្រាមដៃ ជំនួសការចុះហត្ថលេខាបាន ក្នុងករណីដែលសារការី និង សាក្សីត្រូវចុះហត្ថលេខា ។

ដោយសារតែមានការចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិនិត្យផ្ទៀងមើលហត្ថលេខាសាមីខ្លួន ហេតុនេះហើយបានជាមិនអនុញ្ញាតឱ្យម្ចាស់បណ្តាំផ្តិតម្រាមដៃដែលជាវិធីសម្រួលនេះទេ ។

មាត្រា ១១៨១.- បទប្បញ្ញត្តិពិសេសចំពោះមតកសាសន៍របស់ជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេស

បើជនជាតិខ្មែរមានបំណងចង់ធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ឬ លិខិតសម្ងាត់ នៅកន្លែងដែលមានកុងស៊ុលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាប្រចាំនៅ កុងស៊ុលនោះត្រូវអនុវត្តមុខនាទីរបស់សារការី ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិពិសេសចំពោះករណីដែលជនជាតិខ្មែរដែលរស់នៅបរទេសធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ឬ ដោយលិខិតសម្ងាត់ ក្នុងចំណោមវិធីធ្វើមតកសាសន៍របស់កម្ពុជា ។

ជនជាតិខ្មែរ ទោះបីជានៅបរទេសក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជន តាមមាត្រា ១១៧៤ បានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត គេក៏អាចធ្វើមតកសាសន៍តាមវិធីដែលប្រទេសនោះមាន នៅចំពោះមុខសារការីនៃប្រទេសនោះបានដែរ ហើយតាមផ្លូវច្បាប់ឯកជនអន្តរជាតិ វិធីមួយណាក៏នឹងត្រូវមានសុពលភាពដូចគ្នា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើមតកសាសន៍ នៅ

ចំពោះមុខសារការីបរទេសនោះ ជាទូទៅច្រើនតែត្រូវធ្វើដោយប្រើភាសាប្រទេសនោះ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីអនុញ្ញាតឱ្យជនដែលមិនចេះភាសាបរទេស អាចមានលទ្ធភាពធ្វើមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ឬ ដោយលិខិតសម្ងាត់ជាភាសាខ្មែរបាន កុងស៊ុលកម្ពុជាត្រូវបានប្រគល់សិទ្ធិឱ្យអនុវត្តមុខនាទីរបស់សារការី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ចំណុចនៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៨២.- ការកំណត់ចំណែកមត៌ក

១-មតកជនអាចកំណត់ចំណែកមត៌ករបស់សហសន្តតិជនតាមមតកសាសន៍ ឬ អាចបង្ហាញឆន្ទៈផ្ទុយពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមត៌ករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) នៃក្រមនេះ ស្តីពីចំណែកមត៌ករបស់បុគ្គលដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសបាន ។ ប៉ុន្តែ ការកំណត់ចំណែកមត៌កដែលបំពានភាគបម្រុង ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង ។

២-បើមតកជនបានកំណត់ចំណែកមត៌ក ចំពោះសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់ ចំណែកមត៌ករបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ត្រូវកំណត់ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៣ (ការសម្រួលចំណែកមត៌ក) ជំពូកទី ២ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវចំណែកមតិកនៃសហសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ដោយមតកសាសន៍ បាន ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវចំណែកមតិកនៃសន្តតិជន ដោយមតកសាសន៍បាន ។ ឧទាហរណ៍ ករណីដែលជនដែលត្រូវសន្មតថាជាសន្តតិជន គឺជាប្រពន្ធ និង កូនពីរនាក់ ចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់គឺ ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ ក៏ប៉ុន្តែ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យអ្នកណាម្នាក់ ក្នុងចំណោមអ្នកទាំងនោះ ទទួលចំណែក ១ ភាគ ២ បាន ។ ចំណែកមតិកនៃសន្តតិជនដែលមតកជនកំណត់នេះ អាចហៅថា "ចំណែកមតិកតាមការកំណត់" ។ ការកំណត់ចំណែកមតិកអាចធ្វើដោយវិធីកំណត់នូវសមាមាត្រ ដូចជា ១ ភាគ ២ ជាអាទិ៍ ឬ ដោយវិធីកំណត់នូវទ្រព្យជាក់ស្តែងណាមួយ (ឧទាហរណ៍ មតិកមានសរុបទាំងអស់ ១000 ដុល្លារ ហើយកំណត់ឱ្យសន្តតិជន A ទទួលសន្តតិកម្មជាដីដែលមានតម្លៃ ស្មើនឹង ៣៥0 ដុល្លារ និង ចលនទ្រព្យដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ១៥0 ដុល្លារ ជាអាទិ៍) ។ ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៦៣ ដែលចែងអំពីចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសបាន ។ ឧទាហរណ៍ A, B និង

C ទទួលមតិកស្មើភាគគ្នា ហើយនៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម មតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ប៉ុន្តែ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លាររួចទៅហើយ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមិនមានមតកសាសន៍ទេ ចំណែកមតិកដែល A អាចទទួលបាន ជាក់ស្តែងគឺ 0 ក៏ប៉ុន្តែ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យ A ស្នងមតិកថែម ៣០០ ដុល្លារទៀតបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែកមតិកជាក់ស្តែងគឺ A បាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C ទទួលចំណែក ៣៥០ ដុល្លារម្នាក់ (សូមមើលមាត្រា ១១៦៥) ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមការកំណត់នេះ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន អាចមានបុគ្គលខ្លះត្រូវគេបំពាននូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ។ ក្នុងករណីនេះ បុគ្គលដែលត្រូវគេបំពាននោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងបាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌនេះ ចែងបញ្ជាក់អំពីចំណុចនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីកំណត់ចំណែកមតិកសម្រាប់សន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើការកំណត់ចំណែកមតិកសម្រាប់សហសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់នោះ ។ វិធីកំណត់នេះ ត្រូវបានកំណត់ដោយបញ្ញត្តិនៃជំពូកទី ២ ផ្នែកទី ៣ ស្តីពី "ការសម្រួលចំណែកមតិក" ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមាន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C រីឯមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លារ ហើយមតកជនបានកំណត់ចែកមតិកឱ្យ B ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក គឺ ១៥០០ ដុល្លារ (១០០០+៥០០) ហើយចំណែកមតិកគឺ ១៥០០÷៣=៥០០ ហេតុដូច្នេះ ភាគដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាចំណែកមតិករបស់ A និង B គឺ 0 រីឯ C នឹងបាន ៥០០ ដុល្លារ (នេះក៏ព្រោះថា A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសចំនួន ៥០០ ដុល្លារ រួចទៅហើយ ហើយ B នឹងបានទទួលចំណែកមតិកតាមការកំណត់ ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទ្រព្យដែលនៅសល់ ក្រោយពីដកចំណែកដែលកំណត់សម្រាប់ B នោះ មានតែ ២០០ ដុល្លារទេ ហេតុនេះហើយ C បានទទួលមតិកជាក់ស្តែងតែ ២០០ ប៉ុណ្ណោះ (= ២០០×{(៥០០÷(៥០០+0+0)}) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៨៣.– ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកដោយមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍

មតកជន អាចកំណត់នូវវិធីបែងចែកតាមមតកសាសន៍ ឬ អាចប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់វិធីនោះ ឬ អាចហាមឃាត់មិនឱ្យបែងចែកនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលមិនលើសពី ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនោះ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់ឱ្យមតកជនធ្វើការកំណត់ អំពីវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ដោយមតកសាសន៍ ។

ជាបឋម មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកបាន ។ មតកជនអាចកំណត់ឱ្យ

សហសន្តតិជន A ស្នងដី a, ឱ្យ B ស្នងដី b, ឱ្យ C ស្នងប្រាក់ ឱ្យបានប្រហាក់ប្រហែលនឹងចំណែកមត៌កដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ជាអាទិ៍ បាន ។ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចធ្វើការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមត៌ក និង កំណត់នូវចំណែកមត៌ក ព្រមគ្នាបាន ។ ទោះបីជាសហសន្តតិជន A, B និង C អាចទទួលសន្តតិកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ក៏ដោយ ក៏អាចធ្វើការកំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ១០០០ ដុល្លារ ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មជាប្រាក់ ៥០០ ដុល្លារ និង ឱ្យ C ទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យនៅសល់ផ្សេងទៀត (ដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៨០០ ដុល្លារ) បាន ។

បន្ទាប់មក មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវការប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជន កំណត់នូវការបែងចែកមត៌ក ។ ឧទាហរណ៍ក្នុងករណីដែលកូនមិនទាន់គ្រប់អាយុជានីតិជន ការប្រគល់អាណត្តិឱ្យឪពុកបង្កើត (ត្រូវជាជីតារបស់សន្តតិជន) ធ្វើការកំណត់ការបែងចែកមត៌ក ។ ក៏ប៉ុន្តែ មិនអនុញ្ញាតឱ្យប្រគល់អាណត្តិ ឱ្យសហសន្តតិជនណាមួយបានទេ ។ ហេតុនេះហើយក្នុងនេះបានប្រើពាក្យ "តតិយជន" ។

ម្យ៉ាងទៀត មតកជនអាចហាមឃាត់មិនឱ្យបែងចែកមត៌កក្នុងអំឡុងពេលមួយ ដែលមិនលើស ៥ ឆ្នាំបាន ចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ការហាមឃាត់មិនទាន់ឱ្យបែងចែកមត៌ក ក្នុងករណីដែលកូនមួយចំនួនមិនទាន់គ្រប់អាយុជានីតិជន ជាដើម ។ អំឡុងពេលនេះត្រូវបានកំណត់ត្រឹម ៥ ឆ្នាំ ដោយសារតែដើម្បីតម្រូវទៅនឹងវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ២១១ ស្តីពីការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៨៤.– អនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែក ឬ អាចធ្វើប្រទានកម្មដោយមតកសាសន៍ តាមវិធីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៩៩ (និយមន័យនៃអច្ច័យទាន) នៃក្រមនេះបាន នៅក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវការធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬមួយផ្នែក តាមមតកសាសន៍(អច្ច័យទាន) ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនឱ្យជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ឬ តតិយជនដែលមិនមែនជាសន្តតិជន តាមមតកសាសន៍បាន ។ ក្នុងនោះ ការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ត្រូវបានសន្មតថាជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមត៌ក ឬ កំណត់នូវចំណែកមត៌ក ដោយអនុលោមតាមមាត្រាបន្ទាប់ ។ ចំណុចនេះនឹងបកស្រាយនៅក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ ។ ការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះតតិយជន ហៅថា

អច្ច័យទាន (មាត្រា ១១៩៩) ។ ប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ក៏ប្រហាក់ប្រហែលនឹងអច្ច័យទានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ អច្ច័យទាន គឺជាអនុប្បទាននៃទ្រព្យសម្បត្តិដោយការបង្ហាញឆន្ទៈរបស់មតកជនតែម្ខាង រីឯប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព គឺជាអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិតាមកិច្ចសន្យារវាងទាយក និង បដិគ្គាហក ។ សកម្មភាពពីរនេះមានចំណុចរួមមួយ គឺការកើតមានឡើងនូវអានុភាពនៃការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយមរណភាពរបស់ទាយក ហេតុនេះហើយ ចំពោះអានុភាពនៃប្រទានកម្មដោយមូលហេតុមរណភាព ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិស្តីពីអច្ច័យទាន(មាត្រា ៥៧៧ កថាខណ្ឌទី ២) ។

ក្នុងមាត្រានេះបានចែងថា "ក្នុងល័ក្ខខ័ណ្ឌដែលអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីភាគបម្រុង" ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ប៉ុណ្ណោះ ហើយប្រសិនបើលទ្ធផលនៃអច្ច័យទាន បំពានភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន អច្ច័យទាននោះអាចត្រូវបានកាត់បន្ថយទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែក តាមការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។

មាត្រា ១១៨៥.– អនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិចំពោះសន្តតិជន

១-បើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានអត្ថន័យជាការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់តែមួយ ឬ ច្រើន ឱ្យទៅសហសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ មតកសាសន៍នោះត្រូវបានសន្មតថាបានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមត៌ក លើកលែងតែនៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍នោះមានអត្ថន័យជាអច្ច័យទានយ៉ាងច្បាស់លាស់ ដូចជាអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងបន្ទុក ជាអាទិ៍ ហើយបើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នោះ មានចំនួនលើសពីចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជន នោះត្រូវសន្មតថាបានកំណត់ចំណែកមត៌កផងដែរ ។

២-ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិតែមួយភាគនៅក្នុងចំណោមមត៌ក បើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ មានចំនួនតិចជាងចំណែកមត៌ក ដែលសន្តតិជននោះត្រូវទទួល លុះត្រាតែពុំមានការបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍នោះ ត្រូវសន្មតថាបានកំណត់ត្រឹមតែវិធីបែងចែកមត៌កដែលត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជននោះតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះគឺជាបញ្ញត្តិសន្មតអំពីអត្ថន័យតាមផ្លូវច្បាប់នៃមតិកសាសន៍ដែលធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យជាក់លាក់មួយ ចំពោះសន្តតិជន ដោយមតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ សន្មតថា ករណីដូចខាងលើនេះគឺជាករណីធ្វើការកំណត់វិធីបែងចែកមតិក ឬ ធ្វើការកំណត់ចំណែក

មតិក ។ ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍នោះបានធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយ ដល់បុគ្គលណាមួយក្រៅពីសន្តតិជន អាចដឹងបានភ្លាមថានេះគឺជាអច្ច័យទាន ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើករណីធ្វើអនុប្បទានចំពោះសន្តតិជនវិញ ភាគច្រើនមិនអាចដឹងថា នេះជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ឬ ជាអច្ច័យទានទេ ។ ក្នុងចំណោមសន្តតិជន A, B និង C ប្រសិនបើមតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍មួយកំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីជាក់លាក់ណាមួយ ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារណាមួយ ហើយចំពោះ C ឱ្យទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដែលនៅសល់ ក្នុងករណីនេះ គួរគិតថា ឆន្ទៈរបស់មតកជន មិនមែនជាការធ្វើអច្ច័យទានទេ តែជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ ទៅវិញ ជាការសមរម្យជាង ។ ដូច្នេះ ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះកំណត់តែឱ្យ A ដីធ្លីជាក់លាក់មួយក៏ដោយ ក៏ត្រូវគិតថា ឆន្ទៈរបស់មតកជន គឺជាការកំណត់ចំណែកមតិក ជាអាទិ៍ ។ ដោយសារតែអត្រាពន្ធក្នុងករណីប្រទានកម្ម និង ករណីសន្តតិកម្មខុសគ្នា ហេតុនេះហើយ បានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិសន្មតនេះ (ជាទូទៅ អត្រាពន្ធលើប្រទានកម្មខ្ពស់ជាង) ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងទំហំក្រមរដ្ឋប្បវេណី កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ និង មាត្រា ១១៩៥ ត្រូវបានបញ្ញត្តឡើងដើម្បីបំបាត់នូវភាពខុសគ្នារវាងប្រទានកម្ម និង អច្ច័យទាន ទោះបីជាបានវាយតម្លៃថា មតកសាសន៍ធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យជាក់លាក់ណាមួយឱ្យសន្តតិជននោះ ជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកក៏ដោយ ឬ បានវាយតម្លៃថា មតកសាសន៍នោះជាអច្ច័យទានក៏ដោយ លើកលែងតែករណីដែលសន្តតិជនដែលត្រូវទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះបានទទួលមរណភាព ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជននោះបានទទួលមរណភាព ជាអាទិ៍ ប្រសិនបើបានធ្វើមតកសាសន៍ដើម្បីកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ការកំណត់នេះនឹងមានអានុភាពទៅលើទំនាក់ទំនងការធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសនៃសន្តតិជននោះ (មាត្រា ១១៩៦) ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជាអច្ច័យទានវិញ នឹងគ្មានអានុភាព (មាត្រា ១២០០) ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឃ្លា "បើតម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នោះ មានចំនួនលើសពីចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន នោះត្រូវសន្មតថា បានកំណត់ចំណែកមតិកផងដែរ" បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីចំណុចដូចតទៅ : ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ក្នុងករណីដែលចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់របស់សន្តតិជនបីនាក់ A, B និង C មាន ១ ភាគ ៣ ម្នាក់ តម្លៃនៃដីដែលបានធ្វើអនុប្បទានដល់ A គឺស្មើនឹង ១០០០ ដុល្លារ សិទ្ធិលើបំណុលទ្រព្យជាប្រាក់បញ្ញើដែលបានធ្វើអនុប្បទានដល់ B គឺមាន ៣០០ ដុល្លារ ហើយតម្លៃនៃទ្រព្យនៅសល់ដែល C បានទទួលនោះ គឺស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារ បូកសរុបទាំងអស់ទៅគឺ ១៨០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះចំណែកមតិកសម្រាប់សន្តតិជនម្នាក់ៗតាមផ្លូវច្បាប់គឺ ៦០០ ដុល្លារ ហើយការកំណត់ឱ្យ A នោះ គឺច្បាស់ជាការកំណត់ឱ្យលើសចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់ ។

ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើមតកសាសន៍នោះបានកំណត់តែឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីធ្លីដែលមានតម្លៃ ១០០០ ដុល្លារ និង B ទទួលសន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារចំនួន ៣០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ នឹងមានបញ្ហាថា តើមតិកដែលនៅសល់មានតម្លៃស្មើនឹង ៥០០ ដុល្លារនោះ ត្រូវបានទៅអ្នកណា ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់ត្រូវមានកថាខណ្ឌទី ២ ដើម្បីធ្វើការសន្មត ។ ក្នុងករណីនេះ A បានទទួលលើសចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់ហើយ ដូច្នេះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មមតិកផ្សេងទៀតបានទេ ប៉ុន្តែ តាមបញ្ញត្តិសន្មតនៃកថាខណ្ឌទី ២ នេះ

B និង C ត្រូវទទួលទ្រព្យក្រៅពីដី ចំនួន ៨០០ ដុល្លារ ស្មើគ្នា ។ ហេតុដូច្នេះ ដោយសារ B បានទទួលតែប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារតែ ៣០០ ដុល្លារទេ ដូច្នេះ B អាចទទួលថែម ១០០ ដុល្លារទៀត ពីទ្រព្យនៅសល់ ហើយ C អាចទទួល ៤០០ ដុល្លារ ពីទ្រព្យនៅសល់ ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើ "មានការបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍" ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។ ហេតុដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ នៅក្នុងមតកសាសន៍មានសរសេរថា "B អាចទទួលតែប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារចំនួន ៣០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ មិនអាចទទួលមតិកផ្សេងទៀតទេ" ក្នុងករណីនេះ C នឹងទទួលបាន ៥០០ ដុល្លារដែលជាមតិកសល់ទាំងអស់នោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១២ ខែ កញ្ញា ឆ្នាំ ១៩៩១ ។

មាត្រា ១១៨៦.– ការកំណត់នូវអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្ដាំអាចកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ឬ អាចប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិនោះ តាមមតកសាសន៍បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មតកជនអាចធ្វើការចាត់តាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ បាន ។

មតកជនអាចចាត់តាំងសហសន្តតិជនណាម្នាក់ធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ។ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបានធ្វើមតកសាសន៍កំណត់ឱ្យសហសន្តតិជនណាម្នាក់ទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិកទាំងអស់ ហើយព្រមជាមួយគ្នានេះ ចាត់តាំងអ្នកនោះឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាការមួយងាយស្រួល ។ ចំពោះការប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលប្រគល់អាណត្តិទ្រព្យឱ្យនីតិបុគ្គលមតិកដែលជាតតិយជនគ្រប់គ្រង មតកជនអាចផ្ដល់អាណត្តិឱ្យនីតិបុគ្គលនោះ ធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ បាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងមាត្រា ១២១៤ បានចែងអំពីមុខងាររបស់តតិយជនដែលបានទទួលអាណត្តិដើម្បីធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយនៅក្នុងមាត្រា ១២១៦ បានចែងអំពីការទទួលយល់ព្រមកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍របស់ជនដែលត្រូវបានកំណត់ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៧៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៨៧.– ចំណុចផ្សេងៗ

ក្រៅពីធ្វើមតកសាសន៍តាមចំណុចដែលបានកំណត់នៅក្នុងក្រមនេះ ម្ចាស់បណ្ដាំ

អាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្តល់ជំហូន្ទាន ឬ យោបល់ ដើម្បីឱ្យមានភាពសុខដុមរមនាដល់ក្រុមគ្រួសារ និង ចំណុចផ្សេងៗទៀតបាន ។ នៅក្នុងករណីនេះ សន្តតិជន ជាអាទិ៍ ត្រូវគោរពទៅតាមមតកសាសន៍នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ដោយផ្តល់ជាយោបល់ ដើម្បីឱ្យមានភាពសុខដុមរមនាដល់ក្រុមគ្រួសារ និង ចំណុចផ្សេងៗទៀត ជាអាទិ៍ បាន ។ មាត្រានេះចែងថា ក្រៅពីការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ការទទួលស្គាល់កូន (មាត្រា ៩៩៧) មតកជនអាចធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានន័យពាក់ព័ន្ធនឹងទំនៀមទម្លាប់ក្នុងសង្គមបាន ហើយចែងអំពីករណីយកិច្ចគោរពតាមមតកសាសន៍ បែបនេះផងដែរ ។ មាត្រា ៥២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា បានចែងថា បណ្តាំប្រភេទនេះត្រូវទុកជាច្បាប់សម្រាប់គ្រួសារ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងក្រមថ្មីនេះ បានចែងត្រឹមតែឱ្យមានករណីយកិច្ចគោរពប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥២៥ និង មាត្រា ៥២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៤ ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៨៨.– ពេល និង ទម្រង់នៃការលុបចោលនូវមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍ មួយភាគ ឬ ទាំងមូល នៅពេលណាក៏បាន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកទី ៤ (ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍) នេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន ។

មាត្រានេះចែងថា ការលុបចោល គឺជាសកម្មភាពដែលតម្រូវឱ្យស្របទៅតាមទម្រង់កំណត់ ហើយទម្រង់នៃការលុបចោល ត្រូវធ្វើតាមបញ្ញត្តិនៃផ្នែកនេះ ។ មាត្រាបន្តបន្ទាប់នៃផ្នែកនេះ ទទួលស្គាល់នូវការលុបមតកសាសន៍ ដោយទម្រង់បីយ៉ាង ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះពេលវេលាដែលអាចលុបមតកសាសន៍បានវិញ មានប្រើពាក្យ "នៅពេលណាក៏បាន" មានន័យថា ក្រោយពីបានធ្វើមតកសាសន៍រហូតដល់ពេលបានទទួលមរណភាព មតកជនអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍របស់ខ្លួនពេលណាក៏បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥២៤ មាត្រា ៥៦៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៨៩.– ការលុបចោលដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍

១-ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍ មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន តាមទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ។

២-បើមតកសាសន៍ដែលបានធ្វើក្រោយនេះ មានភាពផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍ដែលបានធ្វើមុន ត្រូវចាត់ទុកថា មតកសាសន៍ដែលបានធ្វើក្រោយនោះ បានលុបចោលមតក-សាសន៍ដែលបានធ្វើមុន ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយគ្នានោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការលុបចោលដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍មួយភាគ ឬ ទាំងមូលបាន តាមទម្រង់នៃមតកសាសន៍ ។ លើសពីនេះ មិនមានល័ក្ខខ័ណ្ឌកម្រិតអ្វីផ្សេងឡើយ ។ ដូច្នេះ ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះ ជាមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតក៏ដោយ ក៏គេអាចលុបចោលនូវមតកសាសន៍នោះមួយភាគ ឬ ទាំងមូល តាមទម្រង់មតកសាសន៍ដោយលិខិតឯកជនក៏បាន ឬ តាមមតកសាសន៍របស់ជនដែលកំពុងតែជួបប្រទះគ្រោះថ្នាក់បន្ទាន់ដល់អាយុជីវិត (មាត្រា ១១៧៧) ក៏បានដែរ ។ ដើម្បីលុបចោលនូវមតកសាសន៍មុនដោយទម្រង់នៃមតកសាសន៍ គឺត្រូវធ្វើមតកសាសន៍ថ្មីមួយទៀតតាមវិធីធ្វើមតកសាសន៍ ដោយប្រើវិធីពីរ មួយគឺសរសេរក្នុងមតកសាសន៍ថ្មីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់អំពីការលុបចោល ឧទាហរណ៍ "លុបចោលនូវមតកសាសន៍ ដែលចុះនៅថ្ងៃទី ០០ ខែ ០០ ឆ្នាំ ០០ ទាំងស្រុង (ឬ ខទី ១)" និងវិធីមួយទៀតដែលមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ គឺធ្វើមតកសាសន៍ក្រោយដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍មុន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិមួយសម្រាប់ករណីដែលមតកសាសន៍ក្រោយមានខ្លឹមសារផ្ទុយនឹងមតកសាសន៍មុន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងមតកសាសន៍មុន មានខ្លឹមសារថា ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវទ្រព្យទាំងអស់ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមតកសាសន៍ក្រោយ ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវដីធ្លីជាក់លាក់មួយ ហើយឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មនូវសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយឱ្យ C ទទួលទ្រព្យផ្សេងដែលនៅសល់ទាំងអស់ ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា មតកជនបានលុបចោលនូវមតកសាសន៍មុន ដោយមតកសាសន៍ក្រោយ ហើយមានតែមតកសាសន៍ក្រោយទេ ដែលមានអានុភាព ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧០ បានចែងថា "ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ដែលគ្មានការចុះថ្ងៃខែឆ្នាំមានចំនួនច្រើន ហើយបើមតកសាសន៍ទាំងនេះ ផ្ទុយនឹងគ្នា អានុភាពនៃមតកសាសន៍ទាំងនោះ ត្រូវកាត់បន្ថយគ្នាទៅវិញទៅមក" ។ ដូច្នេះ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ បើមានមតកសាសន៍ពីរ ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទុយគ្នាទៅវិញទៅមក ហើយប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាំងពីរនេះ គ្មានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំត្រឹមត្រូវទេ ត្រូវអនុវត្តកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១១៧០ ដោយមានអាទិភាពជាងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ។ តាមឧទាហរណ៍ខាងលើ មានតែចំណុចដែលថា A ទទួលសន្តតិកម្មដីប៉ុណ្ណោះ ដែលមិនផ្ទុយគ្នានឹងមតកសាសន៍មុន ដូច្នេះ ចំណុចនេះមានសុពលភាពជាមតកសាសន៍ ។ ក្នុងករណីដែលមតក-

សាសន៍មុនមានចុះថ្ងៃខែឆ្នាំគ្រប់គ្រាន់ តែមតកសាសន៍ក្រោយមានចុះតែខែ និង ឆ្នាំ មិនមានចុះថ្ងៃ តែឆ្នាំនោះគឺក្រោយមតកសាសន៍មុន ពេលនោះនឹងមានបញ្ហាថា តើត្រូវអនុវត្តមតកសាសន៍ណាមួយ ។ ក្នុងករណីនេះ ដោយសារតែអាចដឹងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា តើមតកសាសន៍ណាមួយជាមតកសាសន៍មុន ណាមួយជាមតកសាសន៍ក្រោយ ដូច្នេះការអនុវត្តតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ជាការសមរម្យ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៦៤ និង មាត្រា ៥៦៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩០.- ការលុបចោលមតកសាសន៍ ដោយការចាត់ចែងនាពេលនៅរស់

បើម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើអនុប្បទាន ឬ បានធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀត ចំពោះវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ នាពេលនៅរស់ ត្រូវចាត់ទុកថា ម្ចាស់បណ្តាំបានលុបចោលមតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយនឹងអនុប្បទាន ឬ សកម្មភាពផ្សេងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំខ្លួនឯងបានធ្វើអនុប្បទាន ជាអាទិ៍ នូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ត្រូវចាត់ទុកថា មតកជនបានលុបចោលមតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលមានភាពផ្ទុយគ្នានោះ ។

ឧទាហរណ៍ តាមមតកសាសន៍ ចលនវត្ថុជាក់លាក់មួយត្រូវឱ្យជាអច្ច័យទានដល់ A ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើប្រទានកម្មនូវចលនវត្ថុនោះឱ្យ B នៅពេលដែលខ្លួននៅរស់ ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបចោលនូវផ្នែកនេះនៃមតកសាសន៍ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះ ត្រូវបានតតិយជនធ្វើឱ្យបែកបាក់ នោះមិនអាចចាត់ទុកថា បានលុបចោលនូវផ្នែកនេះនៃមតកសាសន៍បានទេ ។ ដូច្នេះ ទោះបីជា A មិនបានធ្វើលទ្ធកម្មវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះក៏ដោយ ក៏អាចទទួលនូវសិទ្ធិទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាត ចំពោះតតិយជននោះ ជំនួសវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនោះដែរ (មាត្រា ១២០៩) ។ ក្នុងមាត្រានេះ បានចែងថា "ចំពោះផ្នែកដែលផ្ទុយ" បានសេចក្តីថា ចំពោះករណីដែលក្នុងចំណោមសន្តតិជនបីនាក់ គឺ A, B និង C មតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មដីធ្លីជាក់លាក់មួយ ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្មសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយឱ្យ C ទទួលសន្តតិកម្មចលនវត្ថុជាក់លាក់មួយ ប្រសិនបើដីនោះ ត្រូវបានធ្វើអនុប្បទានដល់តតិយជន នោះមានតែផ្នែកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងដីនោះប៉ុណ្ណោះដែលត្រូវចាត់ទុកថា មតកជនបានលុបចោល ហើយខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ចំពោះ B ឬ C នឹងមិនមានការប៉ះពាល់ឡើយ ។ម្យ៉ាងទៀត មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិចែងឡើងក្នុងន័យគោរពនូវឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដូច្នេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំនោះបានលក់ដីធ្លីនោះ ដើម្បីឱ្យ A ធ្វើលទ្ធកម្មប្រាក់ជំនួសដីធ្លី ពេលនោះមិនត្រូវចាត់ទុកថា បានលុបចោលនូវមតកសាសន៍នោះទេ គឺគួរតែឱ្យ A ធ្វើលទ្ធកម្មប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះ តាមអានុភាពនៃមតកសាសន៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩១.– ការលុបចោលដោយការបដិសេធលិខិតមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍

បើម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញច្បាប់ដើមនៃមតកសាសន៍ ដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថាបានលុបចោលមតកសាសន៍ ចំពោះផ្នែកដែលត្រូវបានបំផ្លាញនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញវត្ថុ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ដោយចេតនា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការចាត់ទុកជាការលុបចោលនូវមតកសាសន៍ ប្រសិនបើមានការបំផ្លាញមតកសាសន៍ ឬ ការបំផ្លាញវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ដោយម្ចាស់បណ្តាំ ។

លិខិតមតកសាសន៍គឺជាភស្តុតាងតែមួយគត់ដែលអាចបញ្ជាក់ថា មានមតកសាសន៍នោះ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញលិខិតនោះដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបចោលមតកសាសន៍ត្រង់ផ្នែកដែលខ្លួនបានបំផ្លាញនោះ ។ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបំផ្លាញកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ដោយចេតនា គឺត្រូវចាត់ទុកថាសាមីខ្លួនបានលុបចោលនូវមតកសាសន៍របស់ខ្លួន ដូចការចាត់ចែងវត្ថុនោះពេលនៅរស់ដែរ ។ ក្នុងករណីដែលលិខិតមតកសាសន៍ត្រូវបានបំផ្លាញដោយទង្វើរបស់តតិយជន ឬ ដោយប្រធានសក្តិ អានុភាពនៃការលុបចោល មិនកើតឡើងទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលិខិតមតកសាសន៍នោះមើលលែងដាច់ គ្មានវិធីអ្វីផ្សេងក្រៅពីចាត់ទុកថា ផ្នែកនៃមតកសាសន៍នោះគ្មានអានុភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៦៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩២.– ការបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍

ម្ចាស់បណ្តាំមិនអាចបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ទោះបីជាម្ចាស់បណ្តាំបានបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពនេះត្រូវជាមោឃៈដែរ ។

មូលហេតុដែលមិនអាចឱ្យបោះបង់សិទ្ធិលុបចោលមតកសាសន៍ ដោយសារតែទីមួយគឺ របបមតកសាសន៍មាន

គោលបំណង គោរពនូវឆន្ទៈចុងក្រោយរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ ទីពីរគឺ ស្ថានភាពអាចមានការផ្លាស់ប្ដូរ ក្រោយពីបានធ្វើលិខិតមតកសាសន៍ ដូច្នេះ ការចងឆន្ទៈដំបូងរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំជារឿងរហូតជាការធ្វើជ្រុលពេក ទីបីគឺ ការលុបចោលនូវមតកសាសន៍ មិនធ្វើឱ្យខូចប្រយោជន៍ដល់បុគ្គលណាម្នាក់ទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៩៣.– ការលុបចោលអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់បន្ទុក

បើអច្ច័យលាភីពុំបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានតម្រូវឱ្យអច្ច័យលាភីនោះទទួលបន្ទុកជាថ្នូរនឹងអច្ច័យទានទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះទេ សន្តតិជនអាចដាស់តឿនឱ្យអច្ច័យលាភីនោះ អនុវត្តករណីយកិច្ចនោះ ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ហើយប្រសិនបើអច្ច័យលាភីនោះ មិនបានអនុវត្តករណីយកិច្ច នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជននោះអាចទាមទារទៅតុលាការ ឱ្យលុបចោលអច្ច័យទាននោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការលុបចោលនូវអច្ច័យទាន ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលត្រូវទទួលអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់នូវបន្ទុកមិនបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានតម្រូវបុគ្គលនោះអនុវត្ត ។

ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានធ្វើអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់នូវបន្ទុក ម្ចាស់បណ្ដាំនោះច្រើនតែរំពឹងទៅលើការអនុវត្តបន្ទុកនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ មតកសាសន៍ជាសកម្មភាពឯកតោភាគី មិនមែនជាកិច្ចសន្យាអញ្ញមញ្ញទេ ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាអច្ច័យលាភីមិនអនុវត្តបន្ទុកនោះក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបបំបាត់នូវឆន្ទៈនៃអច្ច័យទាន តាមរយៈការលុបចោលនូវកិច្ចសន្យាបានដែរ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលបុគ្គលដែលបានទទួលអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់បន្ទុកនោះ មិនបានអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលតម្រូវឱ្យធ្វើនោះទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ត្រូវធ្វើការដាស់តឿនឱ្យបុគ្គលនោះអនុវត្ត ហើយប្រសិនបើនៅតែមិនអនុវត្តទេ អាចទាមទារឱ្យតុលាការលុបចោលអច្ច័យទាននោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៧៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៥ អានុភាពនៃមតកសាសន៍

មាត្រា ១១៩៤.– ពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព

១-មតកសាសន៍ ត្រូវបង្កើតអានុភាព ចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ បើល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញនៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព មតកសាសន៍នោះ ត្រូវមានអានុភាព ចាប់ពីពេលដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព ។

មតកសាសន៍ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយការធ្វើលិខិតមតកសាសន៍តាមវិធីដែលមានចែងក្នុងផ្នែកទី ៣ ។ ក៏ប៉ុន្តែជាគោលការណ៍ មតកសាសន៍នោះនឹងមានអានុភាពនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព (កថាខណ្ឌទី ១) ។ នេះគឺដោយសារតែមតកសាសន៍គឺជាឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ ក្នុងការសម្រេចនូវកម្មសិទ្ធិទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍ ក្រោយពេលដែលសាមីខ្លួនទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីដែលបានទទួលនូវកម្មវត្ថុជាក់លាក់មួយដោយអច្ច័យទាន អច្ច័យលាភីនឹងទទួលលទ្ធកម្មនូវកម្មសិទ្ធិនៃកម្មវត្ថុនោះ នៅពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១។ អច្ច័យលាភីបានទទួលនូវកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនោះពីម្ចាស់បណ្ដាំផ្ទាល់ ដោយគ្មានឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលនៃការផ្ទេរសិទ្ធិពីម្ចាស់បណ្ដាំទៅអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជន ហើយទទួលបន្តពីអ្នកនោះទេ ។ ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺអច្ច័យលាភីនឹងទទួលកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន នៅពេលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព ដោយមិនចាំបាច់ចុះបញ្ជី ។ ហើយការសម្រេចឱ្យជាក់លាក់នូវទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិនោះ ដោយការចុះបញ្ជី ឬ ការប្រគល់កម្មវត្ថុនោះ ជាការងារជាក់ស្ដែងរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីដែលមតកសាសន៍ភ្ជាប់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ការធ្វើអច្ច័យទាននូវដីធ្លីដែលមានផ្ទះ ដោយតម្រូវឱ្យមានអាពាហ៍ពិពាហ៍នៃអច្ច័យលាភីជាល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ ។ ចំពោះករណីនេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នេះនឹងកើតឡើងនៅពេលមានអាពាហ៍ពិពាហ៍ ក្រោយពេលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព ។ ក្នុងករណីនេះ អាចសន្និដ្ឋានថា អច្ច័យលាភីបានទទួលលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលមានភ្ជាប់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌ នៅពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍មុនពេលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព ល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់នោះបានសម្រេចមុនពេលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព ហេតុនេះហើយ អាចបកស្រាយថា គ្មានភ្ជាប់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះទេ (សូមមើលមាត្រា ១៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន) ។ ដូច្នេះ អានុភាពនៃមតកសាសន៍នោះនឹងកើតឡើងពីពេលដែលម្ចាស់

បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ហាក់ដូចជាមានភាពផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រាបន្ទាប់ ក៏ប៉ុន្តែ មាត្រានេះ ចែងករណីទូទៅនៃមតកសាសន៍ដែលមានភ្ជាប់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ រីឯមាត្រាបន្ទាប់វិញ គឺជា "បញ្ញត្តិចាត់ទុក" ដោយពិចារណាផងដែរទៅលើអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក ដូច្នេះ គឺមិនផ្ទុយគ្នាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៩៥.– អានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមត៌ក ជាអាទិ៍

១-បើមតកជនបានកំណត់ចំណែកមត៌ក ឬ វិធីបែងចែកមត៌ក ដោយធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់តែមួយ ឬ ច្រើន ឱ្យចំពោះសន្តតិជនតែម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដោយមតកសាសន៍ ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជនដែលនឹងត្រូវទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ព្រមគ្នានឹងពេលមតកសាសន៍នោះបង្កើតអានុភាព ។

២-នៅក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ ភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ បើល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញនៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា ត្រូវបានធ្លាក់ទៅសន្តតិជនដែលនឹងត្រូវទទួលទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ដោយប្រតិសកម្ម គិតចាប់តាំងពីពេលដែលមតកជននោះ បានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីពេលដែលអានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមតិក ជាអាទិ៍ កើតឡើង ដោយការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីពេលដែលទ្រព្យជាក់លាក់មួយត្រូវបានធ្លាក់ទៅលើបុគ្គលណាម្នាក់ ក្នុងករណីដែលបានកំណត់ចំណែកមតិក ឬ វិធីបែងចែកមតិក ដោយការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះ ។ ទោះបីជាមានការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិកក៏ដោយ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនមិនបានយល់ព្រមអំពីការបែងចែកមតិកនោះទេ អាចនៅមានមន្ទិលថា មតិកមិនទាន់បែងចែកទេ គឺមតិកនោះស្ថិតនៅក្នុងស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគដដែល ឬយ៉ាងណា ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក តាមមតកសាសន៍ នោះគេអាចគិតថា មតិកត្រូវបានបែងចែកតាមវិធីដែលបានកំណត់នោះ ដោយមិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់តាមការពិភាក្សាអំពីការបែងចែកមតិកដោយសហសន្តតិជនទេ ។ ដូចគ្នាដែរ ចំពោះការកំណត់ចំណែកមតិក ដោយការធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ។ ហើយអានុភាពនៃការបែង

ចែក នឹងមានជាប្រតិសកម្ម ពីពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្មទៅ (មាត្រា ១២៧៣) ដូច្នេះ គេអាចវិនិច្ឆ័យដោយចំពោះតែម្ដងថា ទ្រព្យជាក់លាក់នោះ ត្រូវធ្លាក់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ទៅសន្តតិជនពីពេលដែលមតកសាសន៍នោះមានអានុភាព ។ ចំពោះកម្មសិទ្ធិលើអចលនទ្រព្យ ក៏ដូចគ្នាដែរ សន្តតិជនធ្វើលទ្ធកម្មលើកម្មសិទ្ធិនោះ ស្របពេលដែលអានុភាពនៃមតកសាសន៍ ត្រូវកើតឡើង (បានសេចក្ដីថា ព្រមគ្នានឹងពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព ។ សូមមើលកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១១៩៤) ។ ដូច្នេះ តាមលទ្ធផលនៃកថាខណ្ឌទី ១ បុគ្គលក្រៅពីសន្តតិជនដែលត្រូវបានកំណត់ថា នឹងទទួលសន្តតិកម្មនូវទ្រព្យជាក់លាក់នោះ គ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងចំពោះទ្រព្យជាក់លាក់នោះទេ ទោះបីជាចំពោះចំណែកមតិកតាមផ្លូវច្បាប់ក៏ដោយ ។ ក្នុងករណីដែលទទួលសន្តតិកម្មតាមផ្លូវច្បាប់ដោយមិនមានមតកសាសន៍ ជាដំបូង សហសន្តតិជនត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិទៅតាមចំណែកមតិក រួចត្រូវផ្ទេរក្នុងចំណោមសន្តតិជននូវចំណែកអវិភាគនៃមតិកជាក់ស្ដែង ទៅតាមរយៈការបែងចែកនោះ ក៏ប៉ុន្តែ ចំណុចនេះគឺជាចំណុចខុសគ្នាចម្បង ចំពោះករណីសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងសម្រាប់ករណីដែលមតកសាសន៍មានភ្ជាប់នូវល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ ហើយល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានសម្រេច ក្រោយពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ ។ ឧទាហរណ៍ ករណីដែលបានកំណត់ថា ប្រសិនបើទារកនៅក្នុងគភ៌កើតមក ត្រូវបែងចែកមតិកតាមវិធីមួយ ហើយប្រសិនបើកូននោះស្លាប់រួចទៅហើយនៅពេលកើត ត្រូវបែងចែកមតិកតាមវិធីមួយផ្សេងទៀត ។ ប្រសិនបើល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់នោះ ត្រូវបានសម្រេចក្រោយពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំ តាមទ្រឹស្ដី ពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ដល់ពេលដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះបានសម្រេច មតិកស្ថិតនៅក្រោមស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ហើយទ្រព្យជាក់លាក់នេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅលើសហសន្តតិជនដែលបានទទួលតាមការកំណត់ចំណែកមតិក ឬ តាមការកំណត់វិធីបែងចែកមតិកនេះ ដោយសារល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់នោះបានសម្រេច (សូមមើលមាត្រាមុន) ប៉ុន្តែ ករណីនេះ មានលក្ខណៈដូចគ្នានឹងអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក (មាត្រា ១២៧៣) ដូច្នេះ ត្រូវចាត់ទុកថា កម្មសិទ្ធិត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជនដែលត្រូវបានកំណត់ ពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១៩ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៩១ និង សាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ១០ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ២០០២

មាត្រា ១១៩៦.- មរណភាពនៃជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍

១-នៅក្នុងករណីដែលមតកជនបានកំណត់ចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន ឬ វិធីនៃការបែងចែកមតិក ដោយមតកសាសន៍ បើជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន បានទទួលមរណភាព នៅមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ឬ បានបាត់បង់សិទ្ធិសន្តតិកម្ម ដោយត្រូវនឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥០ (អភ័ព្វបុគ្គលនៃសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ឬ ដោយ

ការកាត់កាល់សន្តតិជន ការកំណត់នោះត្រូវបានចាត់ទុកថា បានធ្វើចំពោះអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសរបស់ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើគ្មានអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះទេ ការកំណត់ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះ ពុំត្រូវបង្កើតអានុភាពឡើយ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ។

៣-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ឬ ទី ២ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការកំណត់ចំណែកមតិករបស់សន្តតិជន ឬ ការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ដោយមតកសាសន៍ ក្នុងករណីជនដែលត្រូវសន្មតថាជាសន្តតិជនបានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ។

ក្នុងករណីនេះ អាចគិតថា មតកជនមានឆន្ទៈចង់ឱ្យអ្នកធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះទទួលនូវចំណែកមតិកដែលបានកំណត់នោះ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ការកំណត់នោះត្រូវចាត់ទុកថា បានធ្វើចំពោះអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ប្រសិនបើគ្មានអ្នកទទួលសន្តតិកម្មជំនួសជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនទេ ការកំណត់ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះ មិនត្រូវបង្កើតអានុភាព ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌនេះ ជាបញ្ញត្តិស្វ័យប្រវត្តិដែលមានខ្លឹមសារថា ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ការកំណត់នេះក៏គ្មានអានុភាពដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ បានចែងបញ្ជាក់ថា ប្រសិនបើនៅក្នុងមតកសាសន៍មានការបង្ហាញឆន្ទៈពិសេស ដោយមតកជនត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈពិសេសនោះ ដោយសារតែកថាខណ្ឌទី ១ និង ទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងឡើង ដោយគោរពតាមឆន្ទៈរបស់មតកជន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៥៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១១៩៧.– ការកម្រិតនូវមតកសាសន៍ ចំពោះអ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍

១-បើជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ បានធ្វើមតកសាសន៍ ដែលជាផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកអាណាព្យាបាល ឬ សហព័ទ្ធ ឬ បច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់អ្នកអាណាព្យាបាល

នោះ នៅមុនពេលបញ្ចប់ការគណនានូវចំណូលចំណាយក្នុងកិច្ចការអាណាព្យាបាល មតក-សាសន៍នោះត្រូវចាត់ទុកជាមោឃៈ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលញាតិលោហិតផ្ទាល់ សហព័ទ្ធ ឬ បងប្អូនបង្កើត ជាអ្នកអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិថា អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅមិនអាចធ្វើមតកសាសន៍ ដែលផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកអាណាព្យាបាល ជាអាទិ៍ ទេ ព្រមទាំងមានបញ្ញត្តិករណីលើកលែងផងដែរ ។

អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អាចធ្វើមតកសាសន៍បាន នៅពេលដែលសាមីខ្លួនបានសះស្បើយមួយរយៈឡើងវិញនូវសមត្ថភាពក្នុងការយល់ដឹង និង វិនិច្ឆ័យអំពីលទ្ធផលតាមផ្លូវច្បាប់នៃសកម្មភាពរបស់ខ្លួន (មាត្រា ១១៧៦) ។ ក៏ប៉ុន្តែ សមត្ថភាពរបស់គាត់មិនគ្រប់គ្រាន់ពេញលេញទេ ហើយមានការបារម្ភថា អ្នកអាណាព្យាបាលរបស់គាត់អាចបោកប្រាស់គាត់ឱ្យធ្វើមតកសាសន៍សម្រាប់ជាផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកអាណាព្យាបាលនោះ ឬ អ្នកនៅជុំវិញរបស់ខ្លួននោះ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា មតកសាសន៍នេះត្រូវទុកជាមោឃៈ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មសម្រាប់ករណីដែលញាតិលោហិតផ្ទាល់ សហព័ទ្ធ ឬ បងប្អូនបង្កើត ជាអ្នកអាណាព្យាបាល ដែលភាគច្រើន អ្នកនៅក្រោមអាណាព្យាបាលមានបំណងឱ្យមតិកខ្លួនទៅជនទាំងនោះ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌនេះចែងថា មតកសាសន៍ចំពោះបុគ្គលទាំងនេះមានសុពលភាព ទោះបីជាមតកសាសន៍នោះបានផ្តល់ផលប្រយោជន៍ដល់អ្នកទាំងនោះក៏ដោយ ។ ដូច្នេះ អាចយល់ឃើញថា មាត្រានេះមានគោលបំណងកម្រិតអំពីខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ ចំពោះករណីដែលអ្នកជំនាញវិជ្ជាជីវៈដូចជាមេធាវី ជាអាទិ៍ ឬ ពូ មីងរបស់សាមីខ្លួន ជាអ្នកអាណាព្យាបាល ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១១៩៨.- សិទ្ធិទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានមោឃៈ ជាអាទិ៍

បើអច្ច័យទានពុំបានបង្កើតអានុភាព ដោយសារអច្ច័យលាភីជាអភ័ព្វបុគ្គល ឬ ទទួលមរណភាព ឬ ដោយសារហេតុផ្សេងទៀត ឬ បើពុំបានបង្កើតអានុភាពដោយសារការបោះបង់ ទ្រព្យដែលអច្ច័យលាភីត្រូវទទួលនោះ ត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជនរបស់មតកជន ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងយ៉ាងច្បាស់ថា ជាគោលការណ៍ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានត្រូវជាមោឃៈ ជាអាទិ៍ ទ្រព្យដែលអច្ច័យ-លាភីត្រូវទទួលនោះ នឹងធ្លាក់ទៅសន្តតិជនវិញ ។

ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីជាអភ័ព្វបុគ្គល (មាត្រា ១១៥០) ឬ ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព (មាត្រា ១២០០) អានុភាពនៃអច្ច័យទានមិនកើតឡើងទេ ។ "ហេតុផ្សេងទៀត" មានដូចជា ការបោះបង់អច្ច័យទានដោយអច្ច័យលាភី (មាត្រា ១២០១) ហើយក្នុងករណីនេះ អានុភាពនៃអច្ច័យទានមិនកើតឡើងទេ ។ ចំពោះករណីទាំងនេះ ទ្រព្យដែលអច្ច័យលាភីត្រូវទទួលនោះ មិនធ្លាក់ទៅលើជនណាម្នាក់ដែលបានកំណត់តាមឆន្ទៈមតកជនទេ ដូច្នេះ ទ្រព្យនេះត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជនវិញ ។ ចំពោះចំណុចនេះ មានហេតុផលច្បាស់លាស់ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើអច្ច័យទានសកល ឱ្យ A និង B ម្នាក់ ១ ភាគ ២ ហើយនៅពេលដែល A បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនោះ B មិនមែនបានទទួលលទ្ធកម្មទាំងអស់ទេ គឺ B បានទទួល ១ ភាគ ២ ហើយចំណែក ១ ភាគ ២ ទៀតដែល A ត្រូវទទួល ត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មដោយសន្តតិជនតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមតកជនបានបង្ហាញឆន្ទៈពិសេសក្នុងមតកសាសន៍ថា "A និង B អាចទទួលអច្ច័យទាន ១ ភាគ ២ ម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបុគ្គលណាម្នាក់បានទទួលមរណភាពមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ទ្រព្យទាំងអស់ត្រូវធ្វើអច្ច័យទានទៅឱ្យជនដែលនៅរស់" ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៥០ និង មាត្រា ៥៥១នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ផ្នែកទី ៦ អច្ច័យទាន

មាត្រា ១១៩៩.– និយមន័យនៃអច្ច័យទាន

អច្ច័យទានសកល គឺជាប្រទានកម្មដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ នូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកដែលកំណត់ទៅតាមភាគ រីឯអច្ច័យទានមានកំណត់ គឺជាប្រទានកម្មដែលកំណត់ទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ ទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដោយមតកសាសន៍ ។

(កំណត់)

អច្ច័យទាន គឺជាប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលម្ចាស់បណ្តាំធ្វើទៅឱ្យមនុស្សម្នាក់ ឬច្រើននាក់ ដោយមតកសាសន៍។ មាត្រានេះបានចែងបញ្ជាក់ថា អច្ច័យទានមានពីរប្រភេទ គឺអច្ច័យទានសកល និង អច្ច័យទានមានកំណត់ ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងសេចក្តីកំណត់នៃមាត្រា ១១៨៤ ហើយ អច្ច័យទានគឺជាការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយសកម្មភាពឯកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដូច្នេះ មានភាពខុសគ្នានឹងប្រទានកម្មដែលផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិពីទាយកទៅឱ្យបដិគ្គាហក តាម

កិច្ចសន្យាដែលធ្វើឡើងរវាងទាយក និង បដិគ្គាហក ។ ក្នុងចំណោមវិធីធ្វើអច្ច័យទាន មានដូចជាអច្ច័យទានដោយវិធីធ្វើប្រទានកម្មដោយកំណត់ឱ្យទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកដែលកំណត់តាមអត្រា ដូចជា ១ ភាគ ២ ជាអាទិ៍ទៅឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាមួយ ឬ វិធីធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ណាមួយឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ ដូចជាធ្វើប្រទានកម្មនូវដីធ្លីណាមួយឱ្យ A ហើយដីធ្លីដែលនៅសល់ឱ្យ B ជាអាទិ៍ ។ វិធីទីមួយ គឺអច្ច័យទានសកល រីឯវិធីទីពីរគឺអច្ច័យទានមានកំណត់ ។ ចំពោះអច្ច័យទានមានកំណត់ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើអច្ច័យលាភី ព្រមជាមួយគ្នានឹងកំណើតនៃអានុភាពនៃមតកសាសន៍ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះអច្ច័យទានសកលទៅលើទ្រព្យមួយភាគដែលកំណត់ទៅតាមអត្រាវិញ អច្ច័យលាភីសកល ជាអាទិ៍ ទាំងអស់ចាំបាច់ត្រូវពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីកំណត់នូវកម្មសិទ្ធិនៃទ្រព្យសម្បត្តិនីមួយៗនោះ ។ ដូច្នេះ ក្នុងមាត្រា ១២១២ មានចែងថា អច្ច័យលាភីសកលមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដូចសន្តតិជនដែរ ហេតុនេះហើយត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកនេះ ។

ដោយឡែក ក្នុងករណីដែលតតិយជនក្រៅពីសន្តតិជនបានទទួលអច្ច័យទានមានកំណត់ កម្មសិទ្ធិនៃវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុក៏ត្រូវផ្ទេរទៅឱ្យអច្ច័យលាភី ស្របពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាពដែរ ។ ដូចគ្នាដែរ ចំពោះករណីនៃអចលនវត្ថុគឺមិនមានល័ក្ខខ័ណ្ឌទាមទារឱ្យមានការចុះបញ្ជីដើម្បីផ្ទេរឡើយ ព្រោះថា អច្ច័យទានក៏ជាសណ្ឋានមួយរបស់សន្តតិកម្មដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៦៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥២៧ មាត្រា ៥៧០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២០០.- មរណភាពរបស់អច្ច័យលាភី

១-អច្ច័យទាន ពុំបង្កើតអានុភាពឡើយ បើអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ក្នុងពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលអច្ច័យទានភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់ ហើយអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព នៅមុនពេលដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះត្រូវបានបំពេញ ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

៣-ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនដែលត្រូវបានសន្មតជាអច្ច័យលាភី បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនរារាំងចំពោះការយកបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១១៨៦ (មរណភាពនៃជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ មកអនុវត្តឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព មុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព ជាគោលការណ៍ អច្ច័យទានមិនបង្កើតអានុភាពទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព នៅមុន ឬ ព្រមគ្នានឹងពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំទទួលមរណភាព បច្ឆាញាតិផ្ទាល់ ជាអាទិ៍ របស់អច្ច័យលាភីមិនអាចទទួលអច្ច័យទានជំនួសបានឡើយ ដោយសារតែជាធម្មតា អច្ច័យទានត្រូវបានធ្វើឡើងដោយផ្តោតទៅលើទំនាក់ទំនងផ្ទាល់ខ្លួនរវាងម្ចាស់បណ្តាំ និង អច្ច័យលាភី ។

ដោយសារតែកថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិគោរពឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នេះបានចែងច្បាស់លាស់ថា ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈពិសេសផ្សេងទៀតនៅក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់បន្ថែម ដើម្បីជៀសវាងនូវការច្រឡំច្របល់អត់ប្រយោជន៍ ក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអច្ច័យលាភី ។ មតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិ ចំពោះជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ត្រូវសន្មតថាជាការកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ឬ ការកំណត់នូវចំណែកមតិក (មាត្រា ១១៨៥) ហើយក្នុងករណីដែលជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជននោះបានទទួលមរណភាព ត្រូវចាត់ទុកថាជាការកំណត់ចំពោះជនដែលធ្វើសន្តតិកម្មជំនួសបុគ្គលនោះ ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៩៦ ដូច្នេះ មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រានេះ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ៣ នេះ បានចែងបញ្ជាក់ឱ្យអាទិភាពទៅមាត្រានោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៤៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២០១.- ការបោះបង់អច្ច័យទាន

១-នៅក្រោយពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព អច្ច័យលាភីអាចបោះបង់អច្ច័យទាន នៅពេលណាក៏បាន ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការបោះបង់អច្ច័យទានសកល ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្តីពីការបោះបង់សន្តតិកម្ម ។

២-ការបោះបង់អច្ច័យទាន ត្រូវមានអានុភាពប្រតិសកម្ម ចាប់ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងយ៉ាងច្បាស់លាស់ថា អច្ច័យលាភីអាចបោះបង់អច្ច័យទានបាន ។

អច្ច័យទាន គឺជាការផ្ទេរទ្រព្យសម្បត្តិដោយសកម្មភាពឯកតោភាគីរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ហើយអានុភាពនៃអច្ច័យទាននឹងកើតឡើងដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដោយមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងឆន្ទៈរបស់អច្ច័យលាភីទេ ។

ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាអច្ច័យទាននេះមានផលប្រយោជន៍ដល់អច្ច័យលាភីក៏ដោយ វាជាការមិនសមរម្យឡើយ ប្រសិនបើបង្ខំឱ្យអច្ច័យលាភីទទួលអច្ច័យទាននោះ ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងឆន្ទៈរបស់អច្ច័យលាភីនោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជា កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងទទួលស្គាល់ឱ្យអច្ច័យលាភីអាចបោះបង់អច្ច័យទាននេះបាន ។ ក្នុងនេះ មិនមានកំណត់ពេលវេលានៃការបោះបង់នូវអច្ច័យទានមានកំណត់ទេ ។ ដោយឡែក ដោយសារតែមុនពេលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព អច្ច័យលាភីមិនទាន់បានទទួលសិទ្ធិអ្វីនៅឡើយទេ ហេតុនេះហើយ ការបោះបង់មុនពេលមរណភាពរបស់ម្ចាស់បណ្ដាំមិនមានន័យអ្វីទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនជាអច្ច័យលាភី ប្រសិនបើសន្តតិជននោះបានបោះបង់សន្តតិកម្ម មានន័យថាបានបោះបង់អច្ច័យទានដែរ (មាត្រា ១២០៥) ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់បន្ថែមថា ចំពោះករណីអច្ច័យទានសកល អច្ច័យលាភី មានសិទ្ធិ និងករណីយកិច្ចដូចគ្នានឹងសន្តតិជនដែរ (មាត្រា ១២១២) ដូច្នេះ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិស្ដីពីការបោះបង់សន្តតិកម្ម ។ បានសេចក្ដីថា ដើម្បីបោះបង់នូវអច្ច័យទានសកល អច្ច័យលាភីនៃអច្ច័យទានសកលនោះ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបោះបង់ទៅតុលាការ ក្នុងអំឡុងពេល ៣ ខែ បន្ទាប់ពីបានដឹងថា មានអច្ច័យទានសកលនេះ (មាត្រា ១២៦០) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងឡើងដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីបានបោះបង់អច្ច័យទានអានុភាពនោះត្រូវកើតឡើងដោយប្រតិសកម្ម ពីពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព ហើយកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជនពីពេលនោះទៅ (មាត្រា ១១៩៨) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០២.- ការដាស់តឿនរបស់ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍

បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអច្ច័យទាន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចដាស់តឿនឱ្យអច្ច័យលាភីទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អច្ច័យទានបាន ដោយកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ។ បើអច្ច័យលាភីមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈ ចំពោះបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធទៅនឹងអច្ច័យទាន នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា អច្ច័យលាភីបានទទួលស្គាល់អច្ច័យទាននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ចំពោះអច្ច័យទាន អាចធ្វើការដាស់តឿនឱ្យអច្ច័យ-លាភីទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អច្ច័យទានបាន ។

បុគ្គលដែលអាចធ្វើការដាស់តឿន គឺជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន (សន្តតិជន អច្ច័យលាភីសកល

ឬ នីតិបុគ្គលមតិក) ហើយក្រៅពីនេះ គឺជនដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ ។ ម្ចាស់បំណុលរបស់បុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន ឬ B ដែលជាអច្ច័យលាភីនៃមតកសាសន៍ ដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអច្ច័យទានដីធ្លីមួយកន្លែងទៅឱ្យ A ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ A បោះបង់នូវអច្ច័យទាននេះ ធ្វើអច្ច័យទានទៅឱ្យ B" ជាអាទិ៍ សុទ្ធតែជាជនដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ ។ ភាគីដែលអច្ច័យលាភីត្រូវឆ្លើយឱ្យច្បាស់លាស់អំពីការដាស់តឿននោះ គឺជាបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន ដូច្នេះហើយ ពេលដែលជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ធ្វើការដាស់តឿនគួរតែបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។

វាក្យខ័ណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីមិនបានបង្ហាញឆន្ទៈរបស់ខ្លួនចំពោះបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់ក្នុងការដាស់តឿនទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានទទួលស្គាល់អច្ច័យទាន ។ អច្ច័យទាននោះត្រូវបន្តមានអានុភាព លុះត្រាតែអច្ច័យលាភីមិនបានបោះបង់អច្ច័យទានទេ ដូច្នេះបានជាមានការចាត់ទុកដូចនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៣.- ការបោះបង់ ឬ ការទទួលស្គាល់ ដោយសន្តតិជនរបស់អច្ច័យលាភី

បើអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព ដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អច្ច័យទានទេ សន្តតិជនរបស់អច្ច័យលាភីនោះ អាចទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អច្ច័យទានបាន ត្រឹមទំហំនៃសិទ្ធិលើសន្តតិកម្មរបស់ខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់ដោយសន្តតិជនរបស់អច្ច័យលាភី ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាពដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ មិនបានបោះបង់អច្ច័យលាភី ។

ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាពមុនម្ចាស់បណ្តាំ យោងតាមមាត្រា ១២០០ អច្ច័យទានមិនត្រូវបង្កើតអានុភាពទេ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាពមុនពេលអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាព អច្ច័យទាននឹងបង្កើតអានុភាព ។ ក្នុងករណីនេះ សន្តតិជនរបស់អច្ច័យលាភីនឹងទទួលសន្តតិកម្មនូវអច្ច័យទាននោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអច្ច័យលាភីបានទទួលមរណភាពដោយមិនបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់អច្ច័យទាន សន្តតិជននៃអច្ច័យលាភីនោះ អាចទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់បានត្រឹមទំហំនៃសិទ្ធិលើសន្តតិកម្មរបស់ខ្លួន ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងឡើងដើម្បីគោរពឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៤.– ការលុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់

១-ការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់អច្ច័យទាន ពុំអាចលុបចោលវិញបានទេ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥២ (ការលុបចោលការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការទទួលស្គាល់ និង ការបោះបង់អច្ច័យទាននេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អច្ច័យលាភីដែលបានទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវអច្ច័យទានម្តងហើយ ជាគោលការណ៍ មិនអាចលុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់ដែលបានធ្វើនោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អ្នកទទួលសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានត្រូវបានកំណត់ដោយការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវអច្ច័យទាននេះ ហេតុនេះហើយ ដើម្បីការពារបុគ្គលដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ក្នុងកថាខណ្ឌនេះមានចែងថា អច្ច័យលាភីដែលបានទទួលស្គាល់ ឬ បានបោះបង់នូវអច្ច័យទានម្តងហើយ មិនអាចលុបចោលវិញបានទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មនៃកថាខណ្ឌទី ១ ដោយចែងថា ការទទួលស្គាល់ ឬ ការបោះបង់នូវអច្ច័យទានដែលធ្វើឡើងដោយផ្អែកលើការបង្ហាញឆន្ទៈដែលមានវិការៈ អាចលុបចោលវិញបាន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីបានបោះបង់នូវអច្ច័យទាន ដោយសារតែមានការគម្រាមកំហែង ពីជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន អច្ច័យលាភីអាចលុបចោលនូវការបោះបង់អច្ច័យទាននោះវិញបាន ។ កថាខណ្ឌទី ២ តម្រូវឱ្យយកកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥២ ស្តីពីការលុបចោលនូវការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវសន្តតិកម្ម មកអនុវត្តដូចគ្នា រួមទាំងអំឡុងពេលដែលអាចលុបចោលផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩៨៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៥.– ការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីជាសន្តតិជន

១-ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីជាសន្តតិជន បើបានបោះបង់សន្តតិកម្ម បុគ្គលនោះត្រូវបានចាត់ទុកថាបានបោះបង់អច្ច័យទានផងដែរ ។ អច្ច័យលាភីនោះ មិនអាចទទួល

ស្គាល់អច្ច័យទាន ដោយបោះបង់សន្តតិកម្មបានឡើយ ។

២-ទោះបីបានទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មហើយក៏ដោយ ក៏អច្ច័យលាភីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចបោះបង់អច្ច័យទានមានកំណត់ បានដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីការទទួលស្គាល់ ឬ បោះបង់នូវអច្ច័យទាន ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីជាសន្តតិជន ។

ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ឧទាហរណ៍ថា ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើអច្ច័យទានដោយបញ្ជាក់ថា "ធ្វើអច្ច័យទាន" ឱ្យសន្តតិជននូវទ្រព្យជាក់លាក់មួយ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តតិជនទទួលយកតែអច្ច័យទាន ដោយបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ជននោះនឹងមិនទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចទេ គឺទទួលយកតែផលប្រយោជន៍ប៉ុណ្ណោះ ។ ការណ៍នេះគឺគ្មានសមធម៌ទេ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិដូចកថាខណ្ឌទី ១ ដើម្បីកុំឱ្យមានការយកតែចំណេញរួចខ្លួននោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវរៀបចំឡើង ដោយពិចារណាផងដែរទៅលើតុល្យភាពជាមួយនឹងចំណុចដែលថា ក្នុងមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារធ្វើអនុប្បទាននូវទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់មួយឱ្យសន្តតិជន ត្រូវសន្មតថា បានកំណត់នូវវិធីបែងចែកមតិក ជាអាទិ៍ (មាត្រា ១១៨៥) ដូច្នេះ ប្រសិនបើមិនទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មទេ សន្តតិជនមិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិនោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលអច្ច័យលាភីជាសន្តតិជន ទោះបីជាបានទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មក៏ដោយ ក៏អាចបោះបង់នូវអច្ច័យទានមានកំណត់ដែរ ។

មាត្រា ១២០៦.- សិទ្ធិទទួលផលរបស់អច្ច័យលាភី

អច្ច័យលាភីអាចទទួលផល ចាប់តាំងពីពេលដែលខ្លួនអាចទាមទារឱ្យអនុវត្តអច្ច័យ-ទានបាន ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិទទួលផលនៃអច្ច័យទានមានកំណត់ របស់អច្ច័យលាភី ។

"ពេលដែលខ្លួនអាចទាមទារឱ្យអនុវត្តអច្ច័យទាន" តាមធម្មតា សំដៅលើពេលដែលម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព ហើយចំពោះករណីអច្ច័យទានដែលមានល័ក្ខខ័ណ្ឌបង្អង់វិញ គឺសំដៅទៅលើពេលដែលសម្រេចល័ក្ខខ័ណ្ឌនោះ ។ វត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអច្ច័យលាភីនៅពេលនោះ ហេតុដូច្នេះ អច្ច័យលាភីត្រូវធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិទទួលផលនៅពេលនោះ ។ សូមបញ្ជាក់ថា "ផល" មានរួមទាំងផលស៊ីវិល ដូចជាការប្រាក់នៃប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ និងផលធម្មជាតិ ដូចជាផ្លែឈើ ជាអាទិ៍ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ បានចែងច្បាស់លាស់ថា ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារផ្សេងពី

វាក្យខណ្ឌទី ១ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើក្នុងមតកសាសន៍បានចែងថា ផលដែលកើតឡើងមុនពេលប្រគល់វត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន មិនចាំបាច់ឱ្យទៅអច្ច័យលាភីទេ នោះត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនេះ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៧.– អច្ច័យទាននៃសិទ្ធិដែលមិនស្ថិតនៅក្នុងមត៌ក

អច្ច័យទាន ពុំមានអានុភាពឡើយ បើសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះ ពុំស្ថិតនៅក្នុងមត៌ក នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា ចំពោះអច្ច័យទាននៃសិទ្ធិដែលមិនស្ថិតក្នុងមតិក គ្មានអានុភាពទេ ។

អច្ច័យទានគឺជាសកម្មភាពចាត់ចែងមតិក ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះ មិនស្ថិតនៅក្នុងមតិកនៅពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំបានទទួលមរណភាពទេ នោះអានុភាពមិនត្រូវកើតឡើយ ។ ឧទាហរណ៍ ចំនួនសរុបនៃមតិកមាន ១000 ដុល្លារ ពេលនោះ ទោះបីជាបានធ្វើមតកសាសន៍ឱ្យទិញដីដែលមានតម្លៃ ៣000 ដុល្លារ ឱ្យទៅ A ដែលបានជួយថែរក្សាខ្លួនក៏ដោយ ក៏មិនមានអានុភាពដែរ ។ ជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទាន មិនចាំបាច់ចេញលុយខ្លួនឯង ដើម្បីប្រតិបត្តិតាមខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍ទេ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ចែងថា ឱ្យលក់ដីជាក់លាក់មួយ ហើយយក ៥00 ដុល្លារ ពីប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ដីនោះ ឱ្យទៅ A មតកសាសន៍នោះនឹងមានសុពលភាព ។ ទោះបីជានៅក្នុងមតិកគ្មានទ្រព្យជាសាច់ប្រាក់ ឬ ជាប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារក៏ដោយ ក៏មានដីនោះដែរ ដូច្នេះក្នុងករណីនេះ មិនត្រូវអនុវត្តតាមមាត្រានេះទេ ។
(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៦ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៨.– អច្ច័យទាននៃវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងសិទ្ធិរបស់តតិយជន

បើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិ ដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិរបស់តតិយជន នៅពេលដែលម្ចាស់បណ្ដាំទទួលមរណភាព អច្ច័យលាភីមិនអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិនោះចំពោះជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ច័យទានបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះត្រូវបានចែងឡើងក្នុងគោលបំណងដូចមាត្រាមុនដែរ គឺក្នុងករណីដែលជាអច្ឆ័យទាននូវវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយសិទ្ធិរបស់តតិយជន អច្ឆ័យលាភីមិនអាចទាមទារឱ្យរំលត់សិទ្ធិនោះ ចំពោះជនដែលមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ឆ័យទានបានឡើយ ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ជាដីដែលត្រូវបានបង្កើតហ៊ីប៉ូតែក អច្ឆ័យលាភីមិនអាចទាមទារចំពោះសន្តតិជនដែលជាជនមានករណីយកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអច្ឆ័យទាន ឱ្យរំលត់ហ៊ីប៉ូតែកនោះ ដោយសងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែកនោះទេ ។ ប្រសិនបើនៅក្នុងមតកសាសន៍មានខ្លឹមសារថា ត្រូវយកប្រាក់បញ្ញើណាមួយមកសងកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានធានាដោយហ៊ីប៉ូតែក ហើយប្រសិនបើអាចប្រតិបត្តិតាមចំណុចនេះបាន អច្ឆ័យលាភីអាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ឱ្យប្រតិបត្តិបាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើគ្មានសរសេរដូចខាងលើនេះទេ អច្ឆ័យលាភីត្រូវទទួលដីដែលមានជាប់នូវបន្ទុកនៃហ៊ីប៉ូតែកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០០ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២០៩.- ឧបាទេសកម្មលើវត្ថុ

១-បើម្ចាស់បណ្តាំមានសិទ្ធិទាមទារប្រាក់សំណង ចំពោះតតិយជន ដោយការបាត់បង់ ឬ កែបន្ថំវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ឬ បាត់បង់ការកាន់កាប់វត្ថុនោះ ត្រូវសន្មតថាបានយកសិទ្ធិនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ។

២-ក្នុងករណីដែលវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន មានភាពជាប់គ្នា លាយគ្នា ឬ ច្របល់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេងទៀត បើម្ចាស់បណ្តាំបានក្លាយជាកម្មសិទ្ធិករតែឯង ឬ ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃវត្ថុដែលបានផ្សំ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៨៦ (ការជាប់គ្នារវាងចលនវត្ថុ និង អចលនវត្ថុ) ឬ មាត្រា ១៩៨ (ការជាប់គ្នា ការលាយច្របល់គ្នានៃចលនវត្ថុ) នៃក្រមនេះ ត្រូវសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានយកកម្មសិទ្ធិទាំងអស់ ឬ កម្មសិទ្ធិអវិភាគនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសន្មតឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទានបានត្រូវបាត់បង់ដោយសារអំពើរបស់តតិយជន ក៏ប៉ុន្តែ ម្ចាស់បណ្តាំមិនបានកែលិខិតមតកសាសន៍នោះទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលតតិយជនបានធ្វើឱ្យបាត់បង់កម្មវត្ថុនៃអច្ឆ័យទាន ឬ លួចលក់វត្ថុ

នោះឱ្យអ្នកដទៃ ហើយអ្នកដទៃនោះបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយសុចរិត ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីដូចនេះ ម្ចាស់បណ្តាំមានសិទ្ធិទាមទារនូវប្រាក់សំណង ដូចជាសំណងនៃការខូចខាត ជាអាទិ៍ ពីតតិយជននោះ ដូច្នេះ ត្រូវសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានធ្វើអច្ច័យទាននូវសិទ្ធិនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងសម្រាប់ករណីវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានបានជាប់គ្នា លាយគ្នា ឬ ច្របល់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេងទៀត ។ ចំពោះករណីដូចនេះ អាចមានករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំអាចក្លាយជាកម្មសិទ្ធិករតែឯង ឬ ជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគនៃវត្ថុជាប់គ្នា ជាអាទិ៍ ហើយក៏អាចមានករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះដែរ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៨៦ ឬ មាត្រា ១៩៨ ។ ចំពោះករណីទី ១ នេះ កថាខណ្ឌទី ២ នេះបានសន្មតថា កម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះគឺកម្មសិទ្ធិលើវត្ថុទាំងនោះ ឬ ចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបានបាត់បង់កម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះ ដោយសារតែលទ្ធផលនៃការភ្ជាប់គ្នានឹងវត្ថុផ្សេង ប្រសិនបើអាចទាមទារនូវប្រាក់សំណងពីតតិយជននោះ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបាត់បង់នូវកម្មសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានដែលត្រូវបានភ្ជាប់ជាផ្នែកមួយនៃវត្ថុផ្សេងទៀតដែលជាកម្មសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ត្រូវចាត់ទុកថា សាមីខ្លួនបានលុបមតកសាសន៍នោះដោយយោងតាមមាត្រា ១១៩០ ។

ដោយហេតុថា មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិសន្មត ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ត្រូវអនុវត្តតាមឆន្ទៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៩៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១០.- ឧបាទេសកម្មលើវត្ថុនៃអច្ច័យទាននៃសិទ្ធិលើបំណុល

១-ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន បើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលសំណង ហើយបើវត្ថុដែលបានទទួលនោះ នៅតែមានក្នុងមតិក ត្រូវសន្មតថាបានយកវត្ថុនោះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ។

២-ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ ត្រូវសន្មតថាបានយកប្រាក់ និង ប្រាក់បញ្ញើ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ត្រឹមកម្រិតនៃប្រាក់ដែលមាននៅក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូលក្នុងប្រាក់បញ្ញើ ក្រោយពីបានសង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសន្មតឆន្ទៈរបស់ម្ចាស់បណ្តាំ ក្នុងករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលត្រូវបានយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ហើយម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលការសងចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីធ្វើអច្ច័យទាននូវសិទ្ធិលើបំណុល ក្រៅពីសិទ្ធិលើបំណុលជាប្រាក់ (ដូចជា សិទ្ធិទាមទារឱ្យប្រគល់ចលនវត្ថុ) ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលការសង (ទទួលការប្រគល់) ពេលដែលនៅរស់ ហើយបើវត្ថុដែលបានទទួលនោះ នៅតែមានក្នុងមតិក ត្រូវសន្មតថា បានយកវត្ថុនោះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលធ្វើអច្ច័យទាននូវសិទ្ធិលើបំណុលដែលមានគោលបំណងសងជាប្រាក់ (ឧទាហរណ៍ ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ) ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលសំណងពេលនៅរស់ ត្រូវសន្មតថា បានយកប្រាក់ និង ប្រាក់បញ្ញើនោះ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ត្រឹមកម្រិតនៃប្រាក់ដែលមាននៅក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូលក្នុងប្រាក់បញ្ញើ ក្រោយពីបានទទួលការសង ។ ប្រសិនបើបានប្រើប្រាស់ប្រាក់ដែលបានទទួលពីការសងនោះទាំងអស់ ភាគច្រើនគឺជាករណីដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១១៩០ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រាក់មិនអាចបែងចែកថា ប្រាក់នេះជាប្រាក់ណាមួយទេ ដូច្នេះ តាមច្បាប់រដ្ឋប្បវេណី ការដេញដោលថា ម្ចាស់បណ្តាំបានចំណាយប្រាក់អ្វីមួយនោះ វាគ្មានន័យអ្វីទេ ។ រីឯប្រាក់បញ្ញើក៏អាចចាត់ទុកដូចប្រាក់ដែរ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងនេះបានសន្មតថា ម្ចាស់បណ្តាំបានយកប្រាក់ទាំងនោះមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ត្រឹមកម្រិតនៃប្រាក់ដែលមានក្នុងមតិក និង ប្រាក់ដែលបានបញ្ចូលក្នុងប្រាក់បញ្ញើក្រោយពេលបានទទួលការសង ។

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិសន្មតដែរ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង ត្រូវអនុវត្តតាមឆន្ទៈនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១១.- ការទទួលខុសត្រូវរបស់អច្ច័យលាភី នៅក្នុងអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក

១-ជនដែលបានទទួលអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក ត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការអនុវត្តករណីយកិច្ចដែលខ្លួនទទួលបន្ទុក ត្រឹមតែកម្រិតដែលមិនលើសពីតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះប៉ុណ្ណោះ ។

២-បើតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក បានចុះថយ ដោយសារការទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត ឬ ដោយសារការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង អច្ច័យលាភីត្រូវរួចផុតពីករណីយកិច្ចដែលខ្លួនត្រូវទទួលបន្ទុក តាមសមាមាត្រនៃភាគដែលចុះថយនោះ ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អច្ច័យលាភី ក្នុងករណីដែលមានអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក ។

អច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក គឺជាអច្ច័យទានដែលអច្ច័យលាភីត្រូវទទួលបន្ទុកនូវករណីយកិច្ចកំណត់មួយតាមផ្លូវច្បាប់ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ A បានធ្វើមតកសាសន៍ដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអច្ច័យទាននូវដីធ្លីមួយឱ្យ B ។ ក៏ប៉ុន្តែ B ត្រូវបង់ឱ្យ C ១០០០ ដុល្លារ" នេះគឺជាអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុក ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិកំណត់ថា តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន គឺជាកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់អច្ច័យលាភីដែលបានទទួលអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុកនោះ ព្រោះថា ជាគោលការណ៍ អច្ច័យទានត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីផលប្រយោជន៍របស់អច្ច័យលាភី ។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ពេលធ្វើមតកសាសន៍ ដីដែលជាកម្មវត្ថុនោះ មានតម្លៃ ២០០០ ដុល្លារ ហើយ A បានធ្វើមតកសាសន៍ដោយឱ្យ B ទទួលបន្ទុកតែ ១០០០ ដុល្លារទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម តម្លៃដីនោះបានធ្លាក់ចុះនៅត្រឹមតែ ៨០០ ដុល្លារតែប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើ B បានបង់ទៅឱ្យ C ជាប្រាក់ចំនួន ៨០០ ដុល្លារទៅ នឹងអាចធ្វើលទ្ធកម្មដីនោះហើយ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អច្ច័យលាភី ចំពោះករណីដែលតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ត្រូវបានចុះថយ ដោយសារការទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត ឬ ដោយសារការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ ដោយសារតែបានទទួលស្គាល់សន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត បានជាត្រូវយកសំណងពីកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានដែលភ្ជាប់បន្ទុកទៅសង ហើយតម្លៃនៃអច្ច័យទាននោះត្រូវធ្លាក់ ។ ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំ A បានធ្វើមតកសាសន៍មួយដែលមានខ្លឹមសារថា "ធ្វើអច្ច័យទានចំពោះ B នូវប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារចំនួន ១០០០ ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ B ត្រូវបង់ឱ្យ C ក្នុងមួយខែ ១០ ដុល្លារ ក្នុងរយៈពេល ៥ ឆ្នាំ ពេលដែល C នៅរស់" ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានយក ៥០០ ដុល្លារ ពីប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារនោះទៅសងកាតព្វកិច្ចនៅក្នុងមតិក ហើយនៅសល់តែ ៥០០ ដុល្លារនោះ ក្នុងករណីនេះ អាចបង់ឱ្យ C ត្រឹមតែកម្រិតនៃ ៥០០ ដុល្លារ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលសន្តតិជនដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន បានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងនោះ ចំពោះកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទានភ្ជាប់បន្ទុកនោះ ដែលធ្វើឱ្យតម្លៃនៃអច្ច័យទាននោះចុះថយ ក៏ត្រូវអនុវត្តដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០២ កថាខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ១០០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១២.- សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អច្ច័យលាភីសកល

១-អច្ច័យលាភីសកល មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដូចគ្នានឹងសន្តតិជន ។

២-បើមតិកទាំងអស់ត្រូវបានធ្វើអច្ច័យទានសកលឱ្យទៅបុគ្គលផ្សេងដែលមិនមែនជាសន្តតិជន សន្តតិជនត្រូវបានចាត់ទុកថា មិនបានទទួលសន្តតិកម្ម លើកលែងតែសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អច្ច័យលាភីសកល ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អច្ច័យលាភីសកលមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដូចគ្នានឹងសន្តតិជនដែរ ។ ក្នុងករណីដែលបានធ្វើអច្ច័យទានសកលនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ដល់ជនណាម្នាក់ ជននោះអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ហើយជននោះត្រូវទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចទាំងអស់ដែលមតកជនមាន ដូច្នេះ ជាក់ស្តែងគឺមិនខុសអ្វីពីការទទួលសន្តតិកម្មដោយសន្តតិជនតែម្នាក់ឯងនោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីអច្ច័យទានសកល ដោយកំណត់នូវអត្រានោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកនោះរវាងអច្ច័យលាភីសកលផ្សេងទៀត ឬ សន្តតិជន ហេតុដូច្នេះ ការកំណត់ថាមានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដូចសន្តតិជនដែរនោះ នឹងមានការងាយស្រួល ចំពោះទំនាក់ទំនងតាមផ្លូវច្បាប់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ថា ចំពោះករណីអច្ច័យទានសកលឱ្យមតិកទាំងអស់ទៅឱ្យបុគ្គលក្រៅពីសន្តតិជននោះនឹងមានចម្ងល់ថា តើសន្តតិជនត្រូវទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចដែលមតកជននោះមាន ឬ យ៉ាងណា ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវដាត់ទុកថា សន្តតិជនមិនបានទទួលសន្តតិកម្មទេ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់អំពីការមិនទទួលនូវបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ សន្តតិជនមានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ហេតុដូច្នេះ ចំពោះសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ សន្តតិជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងនាមជាសន្តតិជនបាន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុកមានកូន A និង B ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើអច្ច័យទានសកលនូវមតិកទាំងអស់ឱ្យទៅប្រពន្ធក្រៅច្បាប់ C (ទ្រព្យសកម្មមាន ១000 ដុល្លារ បំណុលមាន ២00 ដុល្លារ) នោះ C នឹងទទួលបន្ទុទាំងអស់ រីឯ A និង B វិញ មិនទទួលបន្តអ្វីសោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ A និង B មានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន គឺ (១000-២00)÷២÷២=២00 ដុល្លារម្នាក់ ហេតុនេះហើយ អាចទាមទារឱ្យ C កាត់បន្ថយមតិកអច្ច័យទានដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនចំពោះចំនួន ២00 ដុល្លានោះ ។ ដោយឡែក ចំពោះមតកសាសន៍ដែលឱ្យជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទទួលសន្តតិកម្មនូវទ្រព្យទាំងអស់ គ្មានបញ្ញត្តិចែងពិសេសអ្វីឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះករណីដែល A និង B ជាសន្តតិជន ហើយមតិកសកម្មមាន ១000 ដុល្លារ បំណុលមាន ២00 ដុល្លារ ប្រសិនបើគិតដល់ករណីដែលធ្វើអច្ច័យទានសកលឱ្យ A នោះ B ត្រូវបានបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងចំនួន (១000-២00)÷ ២÷២+២00÷២ = ២00 ដុល្លារ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣១ និង មាត្រា ១២៣៤ ដូច្នេះ ដូចករណីខាងលើដែរ គឺ B អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២00 ដុល្លារ ដែលជាភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៩0 នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

ផ្នែកទី ៧ ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

មាត្រា ១២១៣.– ការពិនិត្យបញ្ជាក់ និង ការបើកលិខិតមតកសាសន៍

១-អ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបញ្ជាក់លិខិតនោះ ដោយភ្ជាប់លិខិតមតកសាសន៍នោះ ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ក្រោយពីខ្លួនបានដឹងអំពីការចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលគ្មានអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រង ក្រោយពេលដែលសន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត បានរកឃើញលិខិតមតកសាសន៍នោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះមតកសាសន៍ដែលបានធ្វើដោយលិខិតយថាភូត ។

៣-លិខិតមតកសាសន៍ដែលបិទដោយប្រថាប់ត្រា អាចបើកបានតែនៅតុលាការ ដោយមានវត្តមានរបស់អ្នកសង្កេតការណ៍ជាសន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ឬ អ្នកតំណាងរបស់ជននោះ ។

៤-បុគ្គលដែលបានបើកលិខិតមតកសាសន៍ នៅក្រៅតុលាការ ដោយផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ នឹងត្រូវពិន័យស៊ីវិលជាប្រាក់ មិនលើសពី ១.០០០.០០០ (មួយលាន) រៀល ។

៥-ចំពោះលិខិតមតកសាសន៍ ទោះបីជាបានបើកនៅក្រៅតុលាការ ដោយផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ខាងលើនេះ ក៏ដោយ មិនត្រូវបាត់បង់អានុភាព ដោយសារតែមូលហេតុនោះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបញ្ញត្តឡើងដើម្បីកំណត់នូវនីតិវិធីនៃការពិនិត្យបញ្ជាក់ក្នុងតុលាការ នូវមតកសាសន៍ ក្រៅពីមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត ។

ចំពោះមតកសាសន៍ដែលធ្វើឡើងក្រៅពីលិខិតយថាភូត ចាំបាច់ត្រូវធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍នោះ ។ ការពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍ ធ្វើឡើងដើម្បីឱ្យជនដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍បញ្ជាក់ដឹងឮ និងដើម្បីកំណត់នូវខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍នោះត្រឹមពេលនោះ ជៀសវាងកុំឱ្យមានការលួចកែប្រែក្រោយការពិនិត្យបញ្ជាក់នោះ ។ ដូច្នេះ ទោះជាមានបញ្ហាទាក់ទងនឹងទម្រង់ ឬ ខ្លឹមសារ នៃមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏នីតិវិធីបញ្ជាក់ត្រូវបានអនុវត្តដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីជនដែលមានករណីយកិច្ចដាក់ពាក្យសុំ និង ពេលវេលាដែលត្រូវដាក់ពាក្យសុំធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ ។ ជនដែលមានករណីយកិច្ច គឺជាអ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ ឬ សន្តតិជនដែលបានរកឃើញលិខិតនោះ ឬ ជនពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត ។ បញ្ញត្តិនេះបានចែងថា អ្នកថែរក្សាគ្រប់គ្រងលិខិតមតកសាសន៍ត្រូវដាក់ពាក្យសុំឱ្យធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម មានន័យថា ក្រោយពីបានដឹងថា ម្ចាស់បណ្តាំបានទទួលមរណភាព រីឯជនដែលបានរកឃើញលិខិតមតកសាសន៍វិញ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំក្រោយពេលដែលរកឃើញលិខិតនោះដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលជាលិខិតមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូត មិនចាំបាច់ធ្វើការពិនិត្យបញ្ជាក់ ទេ។ នេះគឺដោយសារតែលិខិតមតកសាសន៍ដោយលិខិតយថាភូតមិនសូវមានការលួចកែប្រែទេ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ចំពោះមតកសាសន៍ដែលបិទដោយប្រថាប់ត្រាវិញ ត្រូវបើកនៅក្នុងនីតិវិធីនៃការពិនិត្យបញ្ជាក់នៅតុលាការ ដើម្បីការពារកុំឱ្យមានការលួចកែប្រែ ។ ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ៤ ត្រូវបានចែងឡើងដើម្បីធានាឱ្យមានការគោរពតាមកថាខណ្ឌទី ៣ ហើយបញ្ញត្តអំពីការពិន័យស៊ីវិលជាប្រាក់ ក្នុងករណីដែលបានប្រព្រឹត្តផ្ទុយនឹងកថាខណ្ឌទី ៣ ដោយបានបើកលិខិតនោះដោយឯកឯង ។

កថាខណ្ឌទី ៥ ជាបញ្ញត្តិដើម្បីបញ្ជាក់ថា ទោះជាមានអ្នកណាធ្វើខុសនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ដោយបើកលិខិតមតកសាសន៍ ក្រៅនីតិវិធីពិនិត្យបញ្ជាក់របស់តុលាការក៏ដោយ ក៏លិខិតមតកសាសន៍មិនអាចក្លាយជាមោឃៈដោយមូលហេតុនេះដែរ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៧១ និង វាក្យខណ្ឌទី ៣ មាត្រា ៩៧៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២១៤.– ការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-បើម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍តាមមតកសាសន៍ ជនដែលបានទទួលអាណត្តិ ត្រូវកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយត្រូវជូនដំណឹងនោះទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-បើជនដែលបានទទួលអាណត្តិដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ មានបំណងលាឈប់ពីអាណត្តិនោះ ជននោះត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៨៦ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ជនដែលបានទទួលអាណត្តិ ត្រូវកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយត្រូវជូនដំណឹងនោះទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើម្ចាស់បណ្តាំមិនបានហាមទេ ជនដែលបានទទួលអាណត្តិនេះ អាចកំណត់យកខ្លួនឯងធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ក៏បានដែរ ។

ទោះបីជាបានទទួលអាណត្តិពីម្ចាស់បណ្តាំឱ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ក៏ដោយ ក៏មិនមែនបានសេចក្តីថា ជនដែលបានទទួលអាណត្តិនោះ មានករណីយកិច្ចត្រូវតែទទួលមុខងារនេះដោយស្វ័យប្រវត្តិដែរ ពោលគឺជននោះអាចបដិសេធមិនទទួលអាណត្តិបាន ។ កថាខណ្ឌទី ២ ត្រូវបានបញ្ញត្តឡើងដោយយកគំនិតនេះជាមូលដ្ឋាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍តាមមតកសាសន៍ ប្រសិនបើតតិយជននោះមិនបានលុបចោលនូវអាណត្តិនេះវិញទេ មិនអាចយកនីតិវិធីផ្សេងណាមួយ ដើម្បីធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើជនដែលបានទទួលអាណត្តិនោះ មានបំណងលាឈប់ពីអាណត្តិនោះ ជននោះត្រូវជូនដំណឹងអំពីហេតុនោះ ទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជនដែលបានទទួលអាណត្តិមិនបានធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំងមិនបង្ហាញឆន្ទៈលាឈប់ពីអាណត្តិនេះទេ នីតិវិធីនៃការដាស់តឿន នឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៦ កថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៥.- ការកាន់មុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានយល់ព្រមកាន់មុខងារហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ត្រូវអនុវត្តភារកិច្ចនោះ ភ្លាមៗ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការកាន់មុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៨៦ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យបំពេញមុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ទទួលកាន់មុខងារនោះ ឬ យ៉ាងណា គឺត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈរបស់ជននោះ ។ ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិ

មតកសាសន៍តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រាមុននេះ ហើយក្រៅពីនេះ តុលាការក៏អាចជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៨ ដែរ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមធម្មតា ត្រូវសួរយោបល់អ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ ឬ នឹងត្រូវបានជ្រើសតាំងនោះសិន មុននឹងធ្វើការកំណត់ ឬ ជ្រើសតាំង ហើយបើអ្នកដែលបានទទួលនូវការកំណត់ ឬ ជ្រើសតាំង ជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ បានយល់ព្រមកាន់មុខងារនេះហើយ ត្រូវអនុវត្តភារកិច្ចនោះជាបន្ទាន់ ។

ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើបានយល់ព្រមកាន់មុខងារហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ មិនអាចដកការយល់ព្រមនោះវិញបានទេ ។ ដើម្បីលាឈប់ ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២២៧ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៦.– ការដាស់តឿនឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍កាន់មុខងារ

១-សន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត អាចកំណត់អំឡុងពេលសមរម្យ ហើយដាស់តឿន ចំពោះជនដែលត្រូវបានកំណត់ជាអ្នកប្រតិបត្តិមតក-សាសន៍ ឱ្យឆ្លើយបញ្ជាក់ច្បាស់ក្នុងអំឡុងពេលនោះ អំពីការយល់ព្រម ឬ មិនយល់ព្រមកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន ។ បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនបានឆ្លើយបញ្ជាក់ច្បាស់ ក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានលាឈប់ពីការងារនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលតតិយជន ដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ពុំបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។ ក្នុងករណីនេះ បើតតិយជននោះមិនបានកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងអំឡុងពេលនោះទេ ត្រូវចាត់ទុកថា បានលាឈប់ពីអាណត្តិនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីសម្រាប់ករណីដែលអ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ តតិយជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនមានធ្វើអ្វីឡើយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលអ្នកដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនបានបង្ហាញឆន្ទៈឱ្យបានច្បាស់លាស់ថា យល់ព្រម ឬ បដិសេធនូវការកាន់មុខងារនេះ ។ ការកាន់ ឬ មិនកាន់មុខងារនេះ ជាការណ៍មួយដែលសន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ មានការចាប់អារម្មណ៍ខ្លាំងណាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើគ្មាន

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ មិនអាចប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះបានឡើយ ហេតុនេះហើយបានជាបញ្ញត្តឱ្យអ្នកដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចធ្វើការដាស់តឿន ដើម្បីឱ្យអ្នកនោះឆ្លើយបញ្ជាក់ថា តើយល់ព្រមកាន់មុខងារនោះ ឬយ៉ាងណា ។ ហើយប្រសិនបើជនដែលត្រូវបានកំណត់ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ នៅតែមិនឆ្លើយតបនឹងការដាស់តឿននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា ជននោះបានបដិសេធមិនកាន់មុខងារនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលតតិយជនដែលត្រូវបានប្រគល់អាណត្តិឱ្យធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មិនបានធ្វើការកំណត់នេះឱ្យបានឆាប់រហ័ស ។ ក្នុងករណីនេះ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺឱ្យជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចធ្វើការដាស់តឿនបាន ។

ប្រសិនបើបានចាត់ទុកថា អ្នកនោះបានបដិសេធការកាន់មុខងារ តាមនីតិវិធីទាំងនេះ តុលាការត្រូវធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២១៨ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៧.– បុគ្គលដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ជននៅក្រោមហិត្ថបត្ថម្ភ អនីតិជន និង ជនធនក្ស័យ ពុំអាចធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលហេតុនៃការខ្វះលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាអ្នកធ្វើសកម្មភាពគតិយុត្ត នៅពេលប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ ការដែលកំណត់ថា ជនដែលត្រូវបានកម្រិតសមត្ថភាពក្នុងការធ្វើសកម្មភាព មិនមានលក្ខណសម្បត្តិធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គឺជាការសមរម្យ ។ នេះគឺជាទស្សនៈដូចគ្នានឹងមាត្រា ៦៤៩ ដែលចែងអំពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាគ្មានមូលហេតុកង្វះលក្ខណសម្បត្តិជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នៅពេលចូលកាន់មុខងារក៏ដោយ តែប្រសិនបើមានមូលហេតុដូចដែលមានចែងក្នុងមាត្រា ៦៤៩ កថាខណ្ឌទី ១ បានកើតឡើងក្រោយការកាន់មុខងារ នោះក៏ត្រូវបាត់បង់ឋានៈជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះដែរ ។ ព្រោះថា យោងតាមមាត្រា ១២២៩ បញ្ញត្តិស្ដីពីអាណត្តិ ត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៨.– ការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ឬ បើបាត់បង់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តុលាការអាចជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បាន តាមការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឬ អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។

ម្ចាស់បណ្តាំអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ឬ អាចប្រគល់អាណត្តិឱ្យតតិយជនធ្វើការកំណត់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយមតកសាសន៍បាន ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមិនបានធ្វើមតកសាសន៍ស្តីពីបញ្ហានេះ ឬ ក្នុងករណីដែលអ្នកត្រូវបានជ្រើសតាំងនោះបដិសេធមិនព្រមកាន់មុខងារទេ នោះមានន័យថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍គ្មានវត្តមានតាំងពីដើមមក ។ម្យ៉ាងទៀត អាចមានករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានកាន់មុខងារហើយ តែក្រោយមក បានទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការឱ្យលាឈប់ ឬ ក៏បានទទួលមរណភាព ឬ ក៏មានមូលហេតុនៃការខ្វះលក្ខណសម្បត្តិចំពោះជនដដែលនោះកើតមានឡើង ។ ចំពោះករណីទាំងនេះ តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ តាមការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឬ ជនដែលពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២១៩.– ការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ ហើយប្រគល់បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនោះទៅឱ្យសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-សន្តតិជន អាចមានវត្តមាន នៅពេលដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្រោយពីបានកាន់មុខងារហើយ ដំបូងបំផុត អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវរៀបចំធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ជាអាទិ៍ ភ្លាម ។

បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនេះចាំបាច់មាន ដើម្បីកំណត់ច្បាស់លាស់នូវកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិក (មាត្រា

១២២០) របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំងដើម្បីបញ្ជាក់អំពីមូលដ្ឋាននៃករណីយកិច្ចប្រគល់ (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤២) ករណីយកិច្ចរាយការណ៍ (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤១) ព្រមទាំងករណីយកិច្ចសងសំណង (មាត្រា ១២២៩ និង មាត្រា ៦៤៣) របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដំបូងបំផុត ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិក ហើយត្រូវប្រគល់បញ្ជីនោះទៅឱ្យសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអនុញ្ញាតឱ្យសន្តតិជនមានវត្តមានក្នុងពេលធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនេះ ដើម្បីឱ្យមានភាពច្បាស់លាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២០.- សិទ្ធិអំណាច មុខនាទី នៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដែលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើរាល់សកម្មភាពក្នុងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ នៅក្នុងសិទ្ធិអំណាច និង មុខនាទីរបស់ខ្លួន ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាអ្នកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ ត្រូវផ្តល់សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ដើម្បីគ្រប់គ្រងមតិក និង ធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នៃមតិកទាំងអស់អាចសងនូវកាតព្វកិច្ចដែលជាមតិក រីឯម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនវិញ ក៏អាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះសងបំណុលបានដែរ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអនុវត្តអច្ច័យទានតាមការចែងក្នុងមតកសាសន៍ទេ អច្ច័យលាភីអាចទាមទារឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះអនុវត្តបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា១០១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៧៧ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២២១.- ការបាត់បង់នូវសិទ្ធិចាត់ចែងរបស់សន្តតិជន

១-បើមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ សន្តតិជនពុំអាចចាត់ចែងមតិក ឬ ធ្វើសកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលនាំឱ្យរារាំងដល់ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានឡើយ ។

២-ការចាត់ចែងដែលបានធ្វើផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំមានអានុភាពឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ សន្តតិជនគ្មានសិទ្ធិចាត់ចែងមតិកទេ ។

មតិកត្រូវធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជន ពីពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម (មាត្រា ១១៤៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក៏ដូចគ្នាដែរ ។ ចំពោះករណីអច្ច័យទានមានកំណត់ កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាននោះ ត្រូវក្លាយជារបស់អច្ច័យលាភី ព្រមគ្នានឹងពេលដែលមតកសាសន៍បង្កើតអានុភាព ក៏ប៉ុន្តែ ករណីយកិច្ចចុះបញ្ជីស្តីពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចប្រគល់នូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុ ជាដើម គឺក្លាយទៅជាបន្ទុករបស់សន្តតិជន ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានតែសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិកប៉ុណ្ណោះ មិនមែនជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះជាសន្តតិជនជាប្រធាននៃសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើសន្តតិជនមានសិទ្ធិចាត់ចែងផងដែរ នោះអាចមានករណីដែលការចាត់ចែងរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង របស់សន្តតិជន មិនស៊ីគ្នា ហើយធ្វើឱ្យអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអាចបំពេញមុខនាទីបានពេញលេញ (ឧទាហរណ៍ ដូចជាការអនុវត្តករណីយកិច្ចចុះបញ្ជីស្តីពីការផ្ទេរកម្មសិទ្ធិ ដែលត្រូវជាបន្ទុករបស់សន្តតិជន ក្នុងករណីអច្ច័យទានមានកំណត់ ជាដើម) ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានដកហូតសិទ្ធិចាត់ចែងពីសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវគោលគំនិតនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។ សូមមើលសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុនចាស់ ថ្ងៃទី ១៦ ខែ មិថុនា ឆ្នាំ ១៩៣០ និង សាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៣ ខែ មេសា ឆ្នាំ ១៩៨៧ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើកូនបំណុលរបស់មតកជនបានសងបំណុលចំពោះសន្តតិជន ដោយមិនបានដឹងនូវវត្តមានរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចអនុវត្តតាមមាត្រា ៤៣៩ បាន ហើយប្រសិនបើជនណាបានទិញចលនវត្ថុដែលជាមតិកពីសន្តតិជន អាចអនុវត្តតាមមាត្រា ១៩៣ បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២២.- ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់ជាក់លាក់

ក្នុងករណីមតកសាសន៍ ទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២១៩ (ការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃទ្រព្យសម្បត្តិ) រហូតដល់មាត្រា ១២២១ (ការបាត់បង់នូវសិទ្ធិចាត់ចែងរបស់សន្តតិជន) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្ត ចំពោះតែ

ទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិនោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលខ្លឹមសារនៃមតកសាសន៍មានតែចំពោះមតិកមួយភាគ មិនមែនទាំងអស់ បញ្ញត្តិស្ដីពីសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតែចំពោះភាគនៃមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២២៣.- ឋានៈនៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើសកម្មភាព នៅក្នុងនាមជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះមតិកដែលខ្លួនត្រូវប្រតិបត្តិ ។

២-សកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានធ្វើជាមុខនាទី ត្រូវមានអានុភាពផ្ទាល់ ចំពោះសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទំនាក់ទំនងរវាងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង មតិក ព្រមទាំងសន្តតិជនដែលជាប្រធាននៃមតិកនោះ ។

អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិគ្រប់គ្រងចាត់ចែងមតិក (មាត្រា ១២២០) ប៉ុន្តែ សន្តតិជនជាប្រធាននៃមតិក ។ ដូច្នេះ មានចម្ងល់ថា នៅក្នុងបណ្ដឹង ជាអាទិ៍ តើគួរសរសេរថា "អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដែលជាអ្នកតំណាងរបស់សន្តតិជន ០០" ដែរឬទេ ។ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវធ្វើសកម្មភាព នៅក្នុងនាមជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ចំពោះមតិក ។ ឧទាហរណ៍ជាក់ស្ដែង គឺអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ A ត្រូវធ្វើសកម្មភាពតតិយុត្តក្នុងនាមសាមីខ្លួនជា A នោះ ដោយបញ្ជាក់សរសេរថា "អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍របស់មតកជនឈ្មោះ ០០" ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សកម្មភាពដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍បានអនុវត្តក្នុងនាមមុខនាទីរបស់ខ្លួន ត្រូវមានអានុភាព ចំពោះសន្តតិជនដែលជាប្រធាននៃមតិក ដូចជាករណីដែលសកម្មភាពរបស់អ្នកតំណាង មានអានុភាពផ្ទាល់ចំពោះម្ចាស់សិទ្ធិដែរ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អនុវត្តអច្ច័យទាន គេវាយតម្លៃថា សន្តតិជនដែលជាអ្នកមានករណីយកិច្ចធ្វើអច្ច័យទាន បានអនុវត្តអច្ច័យទាននោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន បានចាត់ទុកថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអ្នកតំណាងរបស់សន្តតិជន

ក៏ប៉ុន្តែ ដោយមានការរិះគន់ច្រើន ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវចែងបញ្ជាក់ឱ្យច្បាស់ ។

មាត្រា ១២២៤.– សិទ្ធិជ្រើសតាំងបន្ត របស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-បើគ្មានមូលហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបានទេ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ពុំអាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេង នៅក្នុងមតកសាសន៍ ។

២-ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចរបស់ខ្លួន ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះត្រូវទទួលខុសត្រូវក្នុងការជ្រើសតាំង និង ការត្រួតពិនិត្យជននោះ ចំពោះអច្ច័យលាភី និង សន្តតិជន ។ បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានឱ្យតតិយជនអនុវត្តភារកិច្ចនោះ ដោយផ្ទុយនឹងបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវសងសំណងនៃការខូចខាត ដែលកើតឡើងដោយសារហេតុនោះ ចំពោះអច្ច័យលាភី និង សន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិចែងច្បាស់លាស់ថា ជាគោលការណ៍ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មិនអាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួនបានឡើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដែលពុំអាចជៀសវាងបានទេ ព្រមទាំងក្នុងករណីដែលមានការចែងអនុញ្ញាតទុកជាមុនក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ អាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនោះបាន ។ ការមិនអនុញ្ញាតឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនេះ ជាគោលការណ៍ គឺដោយសារតែមតកជនបានជឿទុកចិត្តទៅលើចំណេះដឹង និង សមត្ថភាពរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ហើយបានជ្រើសតាំងអ្នកនោះធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយប្រគល់សិទ្ធិដែលមានលក្ខណៈជាផ្តាច់មុខ ដូច្នេះ គឺមានន័យដូចគ្នានឹងអ្នកតំណាងដែលបានធ្វើកិច្ចសន្យាជាមួយម្ចាស់សិទ្ធិដែរ (មាត្រា ៣៧៦) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការទទួលខុសត្រូវរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក្នុងករណីដែលបានឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការរបស់ខ្លួន ។ ជាបឋម ក្នុងករណីដែលអាចឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការនោះដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះអច្ច័យលាភី និង សន្តតិជន ក្នុងការជ្រើសតាំង និង ត្រួតពិនិត្យតតិយជននោះ ។ ការទទួលខុសត្រូវនេះ ដូចគ្នានឹងករណីដែលអ្នកតំណាងបានជ្រើសតាំងអនុតំណាង (មាត្រា ៣៧៧ កថាខណ្ឌទី ១) ។ បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលបានជ្រើសតាំងឱ្យតតិយជនអនុវត្តកិច្ចការ ដោយខុសនឹងកថាខណ្ឌទី ១ នេះ នោះនឹងក្លាយជាការមិនបានបំពេញករណីយកិច្ច ហេតុនេះហើយត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតទាំងស្រុង ដែលមិនអាច

កើតឡើង ប្រសិនបើមិនបានឱ្យតតិយជននោះអនុវត្តកិច្ចការជំនួសនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៥.– សហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-ក្នុងករណីដែលអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានច្រើននាក់ ការអនុវត្តភារកិច្ចនោះត្រូវសម្រេចដោយសម្លេងលើសពីពាក់កណ្តាល ។ ប៉ុន្តែ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈផ្សេងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមតាមឆន្ទៈនោះ ។

២-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះក៏ដោយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នីមួយៗ អាចធ្វើសកម្មភាពរក្សាទុកបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការប្រតិបត្តិកិច្ចការ ក្នុងករណីដែលមានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់ ។

ក្រមនេះគ្មានបញ្ញត្តិណាមួយធ្វើការកម្រិតនូវចំនួនអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទេ ដូច្នេះ ម្ចាស់បណ្តាំ ឬ តុលាការអាចធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់បាន ។ កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីនេះ ការប្រតិបត្តិកិច្ចការត្រូវធ្វើដោយមតិភាគច្រើន ។ នេះគឺជាគោលគំនិតដូចក្នុងមាត្រា ២០៨ ស្តីពីការគ្រប់គ្រងវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ និង មាត្រា ៧០២ ស្តីពីវិធីអនុវត្តកិច្ចការរបស់ក្រុមហ៊ុនដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើលិខិតមតកសាសន៍មានចែងថា បើមានការខ្វែងគំនិតគ្នារវាងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ច្រើននាក់ ត្រូវស្តាប់យោបល់បុគ្គលពិសេសណាម្នាក់ ត្រូវគោរពតាមឆន្ទៈនោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ពេលធ្វើបណ្តឹង សហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ទាំងអស់ត្រូវបំពេញកិច្ចការជាមួយគ្នា ។ ការដែលសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ណាម្នាក់ទទួលនូវសាលក្រមតែម្នាក់ឯង គឺមានភាពផ្ទុយនឹងគោលគំនិតដែលហាមមិនឱ្យសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ណាម្នាក់ចាត់ចែងមតិកតែម្នាក់ឯង ក្នុងករណីដែលមានសហអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវមុខងារ និង សិទ្ធិរបស់សហអ្នកសហប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ៗ តាមមតកសាសន៍ (ឧទាហរណ៍ A មានសិទ្ធិសម្រេចអ្វីៗស្តីពីអចលនទ្រព្យ ហើយ B មានសិទ្ធិសម្រេចអ្វីៗស្តីពីសិទ្ធិលើបំណុលជាអាទិ៍) ចំពោះចំណុចនោះ អាចចាត់ចែងដោយឯកឯងបាន ហើយអាចក្លាយជាភាគីនៃបណ្តឹងតែឯងបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងបញ្ជាក់ថា ចំពោះសកម្មភាពរក្សាទុកវិញ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ម្នាក់ៗ អាចធ្វើតែឯងបាន ។ នេះមានគោលគំនិតដូចក្នុងមាត្រា ២០៦ ស្តីពីការថែទាំវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៦.- កម្រៃរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចទទួលកម្រៃដែលបានកំណត់នៅក្នុងមតកសាសន៍បាន ។

២-ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ពុំបានកំណត់កម្រៃទេ តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បើយល់ឃើញថាសមរម្យក្នុងការបង់កម្រៃ ដោយពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមត៌ក ទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់បណ្តាំ និង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិចែងអំពីកម្រៃរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

ការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ក៏ដូចការងារអាណត្តិដែរ អាចមានពីរយ៉ាង គឺការប្រតិបត្តិដោយយកកម្រៃ និង ការប្រតិបត្តិដោយមិនយកកម្រៃ ។ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និងធ្វើរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ម្យ៉ាងទៀត ពេលប្រតិបត្តិកិច្ចការនោះ ត្រូវចាត់ចែងកិច្ចការដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងសុចរិត (មាត្រា ៦៤០) ហើយបន្ទុកមុខងារនេះធ្ងន់ធ្ងរណាស់ ដូច្នេះគួរតែទទួលកម្រៃ ។ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបានជ្រើសតាំងតតិយជនដែលមិនមែនជាសន្តតិជន ឱ្យធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គួរតែមានកម្រៃ ។

រីឯចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះវិញ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ប្រសិនបើមានកំណត់នៅក្នុងលិខិតមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមមតកសាសន៍នោះ ។ ប្រសិនបើក្នុងមតកសាសន៍កំណត់ថា ពុំមានកម្រៃទេ នោះមិនមានសិទ្ធិទាមទារកម្រៃទេ ដូច្នេះ បើមិនពេញចិត្ត អាចបដិសេធមិនកាន់មុខងារនេះបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ពុំបានកំណត់កម្រៃទេ តុលាការត្រូវកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ នៅក្នុងកថាខណ្ឌដដែលនេះ មានប្រើឃ្លា "បើយល់ឃើញថាសមរម្យក្នុងការបង់កម្រៃ" គឺដោយសារថា អាចមានករណីដែលសន្តតិជនធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហើយដែលការប្រតិបត្តិនោះមានភាពងាយស្រួល ដូច្នេះ មិនចាំបាច់ឱ្យកម្រៃក៏បានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលតតិយជនជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ទោះជាតិចក៏ដោយ ក៏តុលាការគួរតែកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនេះដែរ ។ ពេលកំណត់ចំនួនទឹកប្រាក់នៃកម្រៃនេះ ត្រូវពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមតិក ទំនាក់ទំនងរវាងម្ចាស់បណ្តាំ និង អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ព្រមទាំងស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ។ ឧទាហរណ៍ដូចជា ប្រសិនបើតុលាការបានជ្រើសតាំងមេធាវី ជាអាទិ៍ ដែលជាអ្នកមានជំនាញខាងច្បាប់ធ្វើជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាពិសេស ក្នុងករណីដែលបានធ្វើបណ្តឹង ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ត្រូវផ្តល់កម្រៃឱ្យបានសមរម្យតាមនោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៧.- ការលាឈប់ និង ការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

១-បើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចលាឈប់ពីភារកិច្ចបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

២-បើអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានធ្វេសប្រហែសក្នុងភារកិច្ច ឬ បើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវផ្សេងទៀត អ្នកពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យបញ្ឈប់ជននោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការលាឈប់ និង ការបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ដោយមានខ្លឹមសារថា ដើម្បីលាឈប់ ឬ បញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវមានការសម្រេចដោយតុលាការ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានបញ្ជាក់ថា ដើម្បីលាឈប់ពីមុខងាររបស់ខ្លួន អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ហើយចាំបាច់មានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ នេះគឺដោយសារតែមុខងាររបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គឺធ្វើឱ្យបានសម្រេចនូវឆន្ទៈរបស់មតកជនដែលបានទទួលមរណភាពហើយ ហេតុនេះហើយ មានន័យដូចជាការងារអាណាព្យាបាលមួយប្រភេទដែរ ។ មូលហេតុត្រឹមត្រូវនោះមានដូចជា មានជម្ងឺ ទៅបំពេញបេសកកម្មនៅឆ្ងាយរយៈពេលវែង កាន់កាប់មុខងារមួយថ្មីដែលមមាញឹកហួសហេតុ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។ បញ្ញត្តិនេះចែងថា ប្រសិនបើមានមូលហេតុត្រឹមត្រូវ ជនដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ ដូចជាសន្តតិជន ឬ អច្ច័យលាភី ជាអាទិ៍ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យបញ្ឈប់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះបាន ។ មូលហេតុនៃការបញ្ឈប់មានដូចជា ភាពខ្ជិលច្រអូសបំពេញមុខងារ ការបាត់ខ្លួនរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានជម្ងឺរយៈពេលវែងដែលជាឧបសគ្គក្នុងការប្រតិបត្តិ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុដែលមិនអាចក្លាយជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ បានកើតឡើង ដូចមានចែងក្នុងមាត្រា ១២១៧ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះត្រូវបាត់បង់ដោយស្វ័យប្រវត្តិនូវឋានៈរបស់ខ្លួន ហេតុនេះហើយ សន្តតិជន ឬ ជនដែលទាក់ទងនឹងផលប្រយោជន៍ផ្សេងទៀត អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ថ្មី តាមមាត្រា ១២១៨ បាន ដោយមិនចាំបាច់មាននីតិវិធីសុំឱ្យបញ្ឈប់ឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៨.– សោហ៊ុយនៃការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងការប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ត្រូវជាបន្ទុកនៃមតិក ។ ប៉ុន្តែ មិនអាចបន្ថយភាគបម្រុង ដោយសារបន្ទុកនេះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សោហ៊ុយដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាបន្ទុកមួយនៃមតិក ហេតុនេះហើយ អាចកាត់ពីមតិកនោះបាន ។

សោហ៊ុយដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍មានដូចជា សោហ៊ុយចាំបាច់សម្រាប់នីតិវិធីពិនិត្យបញ្ជាក់លិខិតមតកសាសន៍ សោហ៊ុយធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិក សោហ៊ុយគ្រប់គ្រងមតិក កម្រៃអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ អាចកាត់សោហ៊ុយទាំងនេះពីមតិកបាន ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះចែងថា ការកាត់សោហ៊ុយប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នេះមិនអាចបន្ថយភាគបម្រុងបានទេ ។ ដូច្នេះ ភាគនៃសោហ៊ុយដែលអាចបន្ថយភាគបម្រុងនោះ ជាបន្ទុករបស់អច្ច័យលាភី ។ ឧទាហរណ៍ មតិកមាន ១000 ដុល្លារ ហើយសន្តតិជន A និង B ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ មតកជនបានធ្វើមតកសាសន៍ ដោយគិតដល់ភាគបម្រុងរបស់ B (២៥0 ដុល្លារ) ហើយបានកំណត់ឱ្យ A ៧៣0 ដុល្លារ ។ រីឯសោហ៊ុយប្រតិបត្តិមតកសាសន៍វិញ ត្រូវចំណាយអស់ ៥0 ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមបញ្ញត្តិនៃវាក្យខណ្ឌទី ១ សោហ៊ុយ ៥0 ដុល្លារ ត្រូវយកពីមតិក ២៧0 ដុល្លារដែលនៅសល់ បន្ទាប់ពីផ្តល់ឱ្យA ចំនួន ៧៣0 ដុល្លាររួច ក៏ប៉ុន្តែ តាមវាក្យខណ្ឌទី ២ វិញ អាចកាត់យកត្រឹមតែ ២0 ដុល្លារ ដែលនៅសល់ពីភាគបម្រុងតែប៉ុណ្ណោះ នៅសល់ ៣0 ដុល្លារទៀត ជាបន្ទុករបស់ A ដែលបានទទួលលទ្ធកម្ម ៧៣0 ដុល្លារ តាមមតកសាសន៍ ។ ប្រសិនបើ B មិនទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងទេ ត្រូវកាត់សោហ៊ុយពី ២៧0 ដុល្លារ ដែលជាមតិកសល់នោះ ដោយយោងតាមវាក្យខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១0២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២២៩.– ការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ

បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ លើកលែងតែមានភាពផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃតួនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ប្រសិនបើមិនមានភាពផ្ទុយនឹងលក្ខណៈនៃតួនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះទេ ។

បញ្ញត្តិស្តីពីអាណត្តិ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះមុខនាទីរបស់អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ដោយយោងតាមមាត្រានេះ មានដូចជា មាត្រា ៦៤០ ស្តីពីករណីយកិច្ចប្រុងប្រយ័ត្នរបស់អាណត្តិគាហក, មាត្រា ៦៤១ ស្តីពីករណីយកិច្ចរាយការណ៍របស់អាណត្តិគាហក, មាត្រា ៦៤២ ស្តីពីករណីយកិច្ចប្រគល់របស់អាណត្តិគាហក, មាត្រា ៦៤៣ ស្តីពីករណីយកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតរបស់អាណត្តិគាហកដែលបានប្រើប្រាក់, មាត្រា ៦៤៥ ស្តីពីករណីយកិច្ចបង់សោហ៊ុយជាមុនរបស់អាណត្តិទាយក, មាត្រា ៦៤៦ ស្តីពីសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងមកវិញ ជាអាទិ៍ នូវសោហ៊ុយរបស់អាណត្តិគាហក, មាត្រា ៦៤៩ ស្តីពីមូលហេតុនៃការបញ្ចប់អាណត្តិ, មាត្រា ៦៥០ ស្តីពីករណីយកិច្ចសង្គ្រោះបន្ទាន់របស់អាណត្តិគាហក នៅក្រោយពេលបញ្ចប់អាណត្តិ ។

ជំពូកទី ៤ ភាគបម្រុង

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

(កំណត់)

របបភាគបម្រុង គឺជារបបធានាមួយភាគនៃចំណែកមត៌កកំណត់ដោយច្បាប់ ចំពោះសន្តតិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ។ មតកជនមានសេរីភាពក្នុងការធ្វើមតកសាសន៍ ក៏ប៉ុន្តែ របបនេះទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តតិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់មួយចំនួន ធ្វើការបដិសេធនូវសេរីភាពនេះមួយភាគ ។ របបភាគបម្រុងនេះ មានតួនាទីសម្រួលសន្តតិកម្មតាមច្បាប់ និងសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយបានជាបន្ទាប់ពី "ជំពូកទី ២ ស្តីពីសន្តតិកម្មតាមច្បាប់" និង "ជំពូកទី ៣ ស្តីពីសន្តតិកម្មតាមមតកសាសន៍" មានដាក់ "ជំពូកទី ៤ ស្តីពីភាគបម្រុងនេះ" ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៥២៨ និង មាត្រា ៥២៩ មានឱ្យនិយមន័យនៃភាគបម្រុង ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងក្រមនេះ អាចយល់ន័យបានដោយមើលបញ្ញត្តិទាំងអស់នេះ ហេតុនេះហើយមិនចាំបាច់មាននិយមន័យទេ ។

ក្នុងរបបភាគបម្រុងនេះ មានវិធីធានានូវភាគបម្រុងដោយការបដិសេធមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ដោយសន្តតិជនដែលត្រូវគេបំពានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន និង វិធីហាមមិនឱ្យមតកជនយកមត៌កមួយចំនួនទៅធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃមតកសាសន៍ ជាអាទិ៍ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ជាអាទិ៍ បានជ្រើសរើសយកវិធីទី ១ រីឯក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ឬក្រមរដ្ឋប្បវេណីបារាំងវិញ បានជ្រើសរើសយកវិធីទី ២ ។ ក្នុងក្រមនេះ យើងជ្រើសរើសយកវិធីទី ១ ។ នេះគឺដោយសារតែប្រសិនបើបុគ្គលដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង មិនបានអះអាងនូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទេ គួរតែគោរពនូវឆន្ទៈរបស់មតកជន តាមលទ្ធភាពដែលអាចធ្វើទៅបាន ។

មាត្រា ១២៣០.– អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង

១-បច្ឆាញាតិផ្ទាល់ ឬ ឪពុកម្ដាយ ឬ ជីដូនជីតា និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជន អាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដូចខាងក្រោមនេះ :

ក-១ ភាគ ៣ (មួយភាគបី) នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ក្នុងករណីដែលមានតែសន្តតិជនជាឪពុកម្ដាយ ឬ ជីដូន ជីតាប៉ុណ្ណោះ ។

ខ-១ ភាគ ២ (មួយភាគពីរ) នៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ក្នុងករណីផ្សេង ។

២-ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនីមួយៗ អាចទទួលភាគបម្រុង តាមសមាមាត្រនៃចំណែកមត៌កបាន ។

៣-បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៥៧ (សន្តតិកម្មជំនួស) និង មាត្រា ១១៥៨ (ចំណែកមត៌កក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មជំនួស) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិកំណត់នូវជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ព្រមទាំងចំណែករបស់អ្នកនោះ ។

ជាបឋម កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងចំណោមសន្តតិជនដែលកំណត់ដោយច្បាប់ មានតែបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ ឬ ឪពុកម្ដាយ ឬ ជីដូនជីតា និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជនទេ ដែលជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ មានន័យថា សន្តតិជន ក្រៅពីបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន និង ជនទទួលសន្តតិកម្មជំនួសបងប្អូនបង្កើតនោះ ជាអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបច្ឆាញាតិផ្ទាល់របស់មតកជន បានទទួលមរណភាព មុនពេលមតកជនទទួលមរណភាព ជនដែលទទួលសន្តតិកម្មជំនួស ក៏ត្រូវមានភាគបម្រុង ដោយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ ដែរ ។ បន្ទាប់មក កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ជាគោលការណ៍ ភាគបម្រុង គឺ ១ ភាគ ២ នៃមតិករបស់មតកជន ហើយចំពោះករណីដែលមានតែឪពុកម្ដាយ ឬ មានតែជីដូនជីតាជាសន្តតិជន ភាគបម្រុង គឺ ១ ភាគ ៣ នៃមតិករបស់មតកជន ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានតែកូនម្នាក់ និង សហព័ទ្ធរបស់មតកជន ជាសន្តតិជន ភាគបម្រុងសម្រាប់អ្នកទាំងនោះ គឺ ១ ភាគ ២ នៃមតិករបស់មតកជន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមានច្រើននាក់ ត្រូវធ្វើការបែងចែកទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកជាភាគបម្រុងនោះ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិក ។ ចំពោះឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ចំណែកមតិកមានស្មើភាគគ្នា ហេតុនេះហើយ ភាគបម្រុងរបស់កូន ព្រមទាំងសហព័ទ្ធនោះ គឺ ១ ភាគ ៤ នៃមតិកសម្រាប់ម្នាក់ៗ ។ ក្នុងករណីដែលឪពុកម្ដាយ និង សហព័ទ្ធ រួមទាំងអស់ ៣ នាក់ជាសន្តតិជន ចំណែកមតិកសន្តតិកម្មរបស់សហព័ទ្ធគឺ ១ ភាគ ៣ ហើយមតិកដែលសល់ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នាទៅឱ្យឪពុកម្ដាយ (មាត្រា ១១៦២ ចំណុច ខ) ដូច្នេះ ម្នាក់បានទទួល ១

ភាគ ៣ ។ ហេតុនេះហើយ ភាគបម្រុងគឺ ១ ភាគ ៦ សម្រាប់ម្នាក់ៗ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលបងប្អូនបង្កើតរបស់មតកជន និង សហព័ទ្ធ ជាសន្តតិជន យោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ចំណុចទី ខ ភាគបម្រុង មាន ១ ភាគ ២ នៃមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមានបងប្អូនបង្កើត ចំណែកមតិករបស់សហព័ទ្ធគឺ ១ ភាគ ២ (មាត្រា ១១៦២ ចំណុច គ) ដូច្នេះ សហព័ទ្ធ ត្រូវទទួលភាគបម្រុងស្មើនឹង ១ ភាគ ៤ នៃមតិកទាំងអស់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងថា ក្នុងករណីសន្តតិកម្មជំនួស ភាគបម្រុងក៏ត្រូវចែកស្មើភាគគ្នារវាងជនដែលទទួលសន្តតិកម្មជំនួសដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០២៨ និង មាត្រា ១០៤៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៣០ មាត្រា ៩៣៦ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ និង មាត្រា ៩៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៣១.- ទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង

១-ភាគបម្រុង ត្រូវគណនាដោយយកទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តតិកម្ម បូកតម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមតិករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) និង តម្លៃនៃទ្រព្យសម្បត្តិប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង) នៃក្រមនេះ ហើយដកនូវចំនួនប្រាក់សរុបនៃកាតព្វកិច្ចចេញ ។

២-សិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិដែលអំឡុងពេលមានអត្ថិភាពមិនច្បាស់លាស់ ត្រូវកំណត់តម្លៃនោះ ដោយផ្អែកតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃ ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

៣-កាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវរាប់បញ្ចូលផងដែរ នូវសោហ៊ុយបុណ្យសពតាមឋានៈរបស់មតកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង ។ ការគណនាភាគបម្រុង ត្រូវធ្វើឡើងដោយមាត្រានេះ ជាមួយនឹងមាត្រា ១២៣៤ ស្តីពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានកំណត់ថា ទ្រព្យសកម្មដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង មានទ្រព្យដែលមានពេលចាប់

ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ផលប្រយោជន៍ពិសេស ព្រមទាំងប្រទានកម្មដែលយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។ "ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមធ្វើសន្តតិកម្ម" នេះ មិនចាំបាច់ពន្យល់ទេ ។ ចំពោះ "តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស" វិញ សូមមើលសេចក្ដីកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ ។ តម្លៃសរុបនៃទ្រព្យដែលមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម និង តម្លៃនៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ស្មើនឹងទ្រព្យដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាមតិក ។ នេះគឺដើម្បីឱ្យមានសមភាពជាក់ស្ដែងរវាងសហសន្តតិជន ។ លើសពីនេះ ក៏មានបូកថែមទាំងតម្លៃនៃទ្រព្យប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ផងដែរ ព្រោះថា ទ្រព្យដែលបានធ្វើប្រទានកម្មចំពោះតតិយជនក្រៅពីសន្តតិជន ក៏អាចក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងដែរ ។ ចំពោះចំណុចនេះ សូមមើលសេចក្ដីកំណត់លម្អិតនៅក្នុងមាត្រាបន្ទាប់ ។ បន្ទាប់មក ត្រូវដកនូវតម្លៃសរុបនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ពីតម្លៃសរុបនៃទ្រព្យសកម្មទាំងអស់ ព្រោះថា ត្រូវយកទ្រព្យសុទ្ធមកធ្វើជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធ A របស់មតកជន ព្រមទាំងកូន B និង C ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មស្មើភាគគ្នា ។ នៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម មតិករបស់មតកជនមានទ្រព្យ ១000 ដុល្លារ B បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥00 ដុល្លារ ហើយកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្វើសន្តតិកម្មមាន ៣00 ដុល្លារ ក្រៅពីនេះ មតកជនមាននារីកំណាន់ឈ្មោះ D ហើយបានធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យ ១000 ដុល្លារទៅឱ្យនារីនោះ នៅ ៦ ខែ មុនពេលមរណភាព ។ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង គឺ ១000+៥00+១000-៣00=២២00 ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ យោងតាមមាត្រាមុន ២២00÷២÷៣=៣៦៧ ដុល្លារ គឺជាទ្រព្យសុទ្ធដែលជាភាគបម្រុងរបស់ម្នាក់ៗ (ចំនួនប្រាក់ដែលម្នាក់ៗអាចទាមទារដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង គឺផ្សេងពីនេះ ។ សូមមើលមាត្រា ១២៣៤) ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិស្ដីពីវិធីវាយតម្លៃអំពីសិទ្ធិដែលភ្ជាប់ជាមួយនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិដែលអំឡុងពេលមានអត្ថិភាពមិនច្បាស់លាស់ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិចែងថា ក្នុងចំណោមកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលបន្តដោយសន្តតិកម្ម ត្រូវរាប់បញ្ចូលផងដែរនូវសោហ៊ុយបុណ្យសព តាមឋានៈរបស់មតកជន ។ តាមធម្មតា កាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលបន្តដោយសន្តតិកម្ម សំដៅទៅលើកាតព្វកិច្ចដែលមតកជនមាន មុនពេលទទួលមរណភាព ប៉ុន្តែ ក៏មានរាប់បញ្ចូលទាំងសោហ៊ុយបុណ្យសព តាមឋានៈរបស់មតកជននោះ ជាអាទិ៍ ដែរ ។ ដោយឡែក មិនត្រូវរាប់បញ្ចូលនូវកាតព្វកិច្ចដែលសន្តតិជនត្រូវទទួលបន្ទុកដោយអច្ច័យទានទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១0២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ៣ សូមមើលមាត្រា ១៩៤៧ មាត្រា ១៩៦៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ។

មាត្រា ១២៣២.- ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង

១-ប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវក្លាយជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង លើកលែងតែផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១១៦៣ (ចំណែកមត៌ករបស់អ្នកទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស) នៃក្រមនេះ :

ក- ប្រទានកម្មដែលបានធ្វើក្នុងអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។

ខ- ក្រៅពីប្រទានកម្មដែលបានកំណត់ក្នុងចំណុច ក ខាងលើនេះ ប្រទានកម្មដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយភាគីសងខាងបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

២-នៅក្នុងជំពូកទី ៤ (ភាគបម្រុង) នេះ ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមិនយកតម្លៃថ្នូរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។ ប្រទានកម្មនេះក៏ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣៣ ខាងក្រោមដែរ ។

ចំពោះប្រទានកម្មពេលនៅរស់ យោងទៅតាមកថាខណ្ឌទី ១ ចំណុច ក ជាគោលការណ៍ ប្រទានកម្មដែលបានធ្វើក្នុងអំឡុងពេលមួយឆ្នាំ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។ ការដែលបានកម្រិតអំឡុងពេលតែមួយឆ្នាំមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មនេះ គឺដោយសារតែដើម្បីកុំឱ្យមានការបំពានមិនត្រឹមត្រូវដល់ផលប្រយោជន៍របស់អច្ច័យលាភី និង ដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា ប្រទានកម្មនឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់ជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង នោះមិនចាំបាច់មានការកម្រិតនូវអំឡុងពេលដូចនេះឡើយ ពោលគឺគ្រប់ករណីទាំងអស់នេះ នឹងក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ដូចបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ ។ ការទទួលស្គាល់ថាជា អំពើបំពាន ឬ មិនមែននោះ ត្រូវធ្វើឡើងដោយប្រៀបធៀបទ្រព្យសម្បត្តិសរុបដែលមត៌កជនមានពេលធ្វើប្រទានកម្ម និង តម្លៃទ្រព្យដែលបានធ្វើប្រទានកម្ម ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើពេលនោះមត៌កជនមានជាង ១០ ម៉ឺនដុល្លារ ហើយបានឱ្យ ១០០០ ដុល្លារ ទៅជនដែលបានធ្វើវិភាគទានដល់កិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួននេះមិនមែនជាការបំពានទេ ។ ហើយបើក្រោយមកទៀត ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មត៌កជនបានធ្លាក់ចុះខ្លាំងនៅសល់តែ ៣០០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏មិនមែនជាការបំពានដូចគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ មានចែងលើកលែងចំពោះផលប្រយោជន៍ពិសេស ។ នេះគឺដោយសារថា ក្នុងបញ្ញត្តិ

មាត្រាមុន មានការកំណត់រួចទៅហើយថា យកផលប្រយោជន៍ពិសេសមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ។ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើមតកជនមានកូនបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយ A បានទទួលប្រទានកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ជាច្រើនសម្រាប់ជាទុនក្នុងកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួន ហើយប្រសិនបើ A បានបោះបង់នូវសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ដូច្នេះករណីនេះ A មិនមែនជាសន្តតិជនទេ ហេតុនេះហើយ ប្រទានកម្មដែលពាក់ព័ន្ធនេះ មិនមែនជាផលប្រយោជន៍ពិសេសទេ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីកំណត់ថា ត្រូវយកប្រទានកម្មនេះ មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ឬ យ៉ាងណានោះ ត្រូវមើលថា តើករណីនេះស្របនឹងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះដែរឬទេ ។ ទោះជាប្រទានកម្មនេះ ត្រូវបានធ្វើជាង ១ ឆ្នាំ មុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មក៏ដោយ ប្រសិនបើពិនិត្យលើទំនាក់ទំនងរវាងភាគីទាំងនោះទៅ ឃើញថា មានការងាយស្រួលនឹងកំណត់ថាជាអំពើដែលបានដឹងថាមានការបំពាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ បានចាត់ទុកថា ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមិនយកតម្លៃថ្នូរ ជាប្រទានកម្ម ។ ចំពោះគំនិតនេះ ប្រហែលជាគ្មានមតិប្រឆាំងទេ ។ ចំពោះការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយមានតម្លៃថ្នូរមិនសមរម្យ ជាអាទិ៍ មានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ១០៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង សាលដីកាតុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៤ ខែមីនា ឆ្នាំ ១៩៩៨។

មាត្រា ១២៣៣.– ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង

អច្ច័យទាន ការកំណត់ចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស និង ប្រទានកម្មដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង) ខាងលើនេះ គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានចំពោះសន្តតិជន ការកំណត់ចំណែកមត៌ក និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង កម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនោះ មានត្រឹមតែផ្នែកដែលលើសពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។

ទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺជាផ្នែកមួយនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋានដើម្បីគណនាភាគបម្រុងដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣១ ។ មានន័យថា ក្នុងចំណោម "ទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" ទ្រព្យដែលត្រូវយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង គឺមានទ្រព្យដែលបានធ្វើ

ប្រទានកម្ម និង ទ្រព្យដែលបានកំណត់ជាចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍ ព្រមទាំងផលប្រយោជន៍ពិសេស និង ប្រទានកម្មដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣២ (ប្រទានកម្មដែលជាមូលដ្ឋានក្នុងការគណនាភាគបម្រុង) ។ ដោយឡែក ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់ពីទ្រព្យសម្បត្តិដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម តាមធម្មតា ត្រូវធ្វើការបែងចែកទៅឱ្យជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយមត៌កមាន ១០០០ ដុល្លារ ហើយ A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ ចំណែកមត៌ករបស់ A គឺ 0 ដុល្លារ, B និង C ទទួល ៥០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ភាគបម្រុងដែលអាចទាមទារបានគឺ (១០០០+៥០០០)÷២÷៣ = ១០០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ B និង C ត្រូវ A បំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ៥០០ ដុល្លារម្នាក់ ។

ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C ហើយមត៌កមាន ១០០០ ដុល្លារ និង បំណុលមាន ៣០០ ដុល្លារ, A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ, ចំណែកមត៌កដែលមតកជនបានកំណត់ទៅឱ្យ B មាន ៨០០ ដុល្លារ នោះ A នឹងទទួលបាន 0 ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លាររួចហើយ) B នឹងទទួល ៨០០ ដុល្លារ ហើយ C នឹងទទួល ២០០ ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ សន្តតិជនទាំងនោះត្រូវទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ច ១០០ ដុល្លារ ម្នាក់) ។ ក្នុងករណីនេះ ភាគបម្រុងដែលអាចទាមទារបានគឺ (១០០០+៥០០-៣០០)÷២÷៣+៣០០÷៣ = ៣០០ ដុល្លារ (សូមមើលមាត្រា ១២៣៤) ដូច្នេះមានតែ C ទេដែលត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនចំនួន ១០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងនេះពី B (មាត្រា ១២៣៦) ។

ករណីមួយទៀត គឺសន្តតិជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C, មត៌កមាន ១០០០ ដុល្លារ និង បំណុល ៩០០ ដុល្លារ, ៥ ឆ្នាំមុន A បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ៥០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ ចំណែកមត៌ករបស់ A គឺ 0 ដុល្លារ, B និង C ម្នាក់ ៥០០ ដុល្លារ (ប្រសិនបើគិតអំពីកាតព្វកិច្ចថែមទៀត គឺ A បាន -៣០០ ដុល្លារ ហើយ B និង C បានម្នាក់ ២០០ ដុល្លារ) ហេតុនេះហើយ មិនមានអ្នកណាម្នាក់ត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ A បានបោះបង់សិទ្ធិសន្តតិកម្មរបស់ខ្លួន ហើយផលប្រយោជន៍ពិសេសត្រូវបានផ្ដល់ ដោយដឹងថា មានការបំពានភាគបម្រុង នោះភាគបម្រុងរបស់ B និង C គឺ (១០០០+៥០០-៩០០)÷២÷៣+៩០០÷២ = ៥៥០ ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ម្នាក់ៗបានទទួលតែ ៥០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះ ម្នាក់ៗត្រូវ A បំពានភាគបម្រុង ៥០ ដុល្លារ ។ ប្រសិនបើ A មិនបានបំពានដោយទុច្ចរិតទេ ភាគបម្រុងរបស់ B និង C គឺ (១០០០-៩០០)÷២÷៣+៩០០÷២ = ៤៦៧ ដុល្លារ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ មិនមានការបំពានទៅលើភាគបម្រុងទេ ។

ក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានចំពោះសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ប្រសិនបើសន្តតិជនដែលត្រូវគេទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនោះ ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅវិញ ដោយសារការកាត់បន្ថយនោះនឹងមានបញ្ហា ។ ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវមានបញ្ញត្តិដែលមានចែងក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ដើម្បីការពារភាគបម្រុង ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមានបីនាក់ គឺ A, B និង C, មត៌កមាន ៣០០ ដុល្លារ, ផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ

A គឺ ៩០០ ដុល្លារ ហើយមតកជនបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ឱ្យ B ទទួលសន្តតិកម្ម ២០០ ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ ចំណែកមតិកជាក់ស្តែង គឺ A បាន 0, B បាន ២០០ ដុល្លារ ហើយ C បាន ១០០ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ភាគបម្រុង គឺ (៣០០+៩០០)÷២÷៣ = ២០០ ដុល្លារ ដូច្នេះ C ត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ១០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ យោងតាមមាត្រា ១២៣៦ ការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ត្រូវធ្វើជាដំបូង ចំពោះ B ដែលជាសន្តតិជនដែលបាន ទទួលសន្តតិកម្មតាមការកំណត់ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើកាត់បន្ថយពី B ទៅ B នេះនឹងត្រូវគេបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅវិញ ហេតុនេះហើយ យោងទៅតាមវាក្យខណ្ឌនេះ ចំណែកមតិករបស់ B មិនមែនជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ ភាគបម្រុងទេ ហើយ C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ១០០ ដុល្លារ ពី ៩០០ ដុល្លារ ដែលជាផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ A វិញ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ១០៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ សូមមើលសាលដីកានៃតុលាការកំពូល ជប៉ុនថ្ងៃទី ២៦ ខែ កុម្ភៈ ឆ្នាំ ១៩៩៨ ។

មាត្រា ១២៣៤.- ចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង

ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងអាចទាមទារបានដោយការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង គឺជាចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវបានគណនា ដោយយកចំនួនទឹកប្រាក់នៃភាគបម្រុង ដកចំនួនសរុបនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងបានទទួលដោយសន្តតិកម្ម និង ចំនួននៃផលប្រយោជន៍ពិសេស ហើយបូកបញ្ចូលនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលបុគ្គលនោះត្រូវទទួលបន្ទុកដោយសន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីចំនួនទឹកប្រាក់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។

មាត្រានេះមានការពិបាកនឹងយល់ ដោយសារតម្រូវឱ្យ "បូកបញ្ចូលនូវចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ចដែលបុគ្គលនោះត្រូវទទួលបន្ទុក" ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងមាត្រា ១២៣១ កថាខណ្ឌទី ១ ចំនួនទ្រព្យសុទ្ធដែលដកនឹងចំនួនសរុបនៃកាតព្វកិច្ចត្រូវយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុង ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើមិនគិតដល់កាតព្វកិច្ចដែលជនមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង បានទទួលដោយសន្តតិកម្មទេ មិនអាចធានានូវចំនួននៃភាគបម្រុងរបស់ជននោះទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅក្នុងមាត្រា ១២៣១ កថាខណ្ឌទី ១ នេះ អាចចែងបានដែរថា យកចំនួនសរុបនៃទ្រព្យសកម្មមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន នៃការគណនាភាគបម្រុងបាន ដោយមិនគិតដល់កាតព្វកិច្ចដែលបានទទួលដោយសន្តតិកម្មទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែលត្រូវទទួលបន្ទុកចំពោះកាតព្វកិច្ចនេះ អាចខុសគ្នាទៅតាមជនដែលមានសិទ្ធលើភាគបម្រុង ដូច្នេះហើយបានជានៅក្នុងក្រមនេះ

មិនបានយកគំនិតនេះមកចែងទេ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមានសហព័ទ្ធ A ជីដូន B និង ជីតា C. មត៌កមាន ១000 ដុល្លារ និង បំណុល ៣00 ដុល្លារ. ផលប្រយោជន៍ពិសេសចំពោះ A មាន ១000 ដុល្លារ ហើយមានការកំណត់នូវចំណែកមត៌កឱ្យទៅ A ៥00 ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ តាមសន្តតិកម្ម A បានទទួល ៥00 ដុល្លារ (ក្រៅពីនេះ បានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ១000 ដុល្លារ រួចហើយ) B និង C បានទទួល ២៥0 ដុល្លារម្នាក់ (ក្រៅពីនេះ A ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មនូវកាតព្វកិច្ច ១៥0 ដុល្លារ ហើយ B និង C ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មនូវកាតព្វកិច្ច ៧៥ ដុល្លារម្នាក់) ។ ក្នុងករណីនេះ ចំនួនទឹកប្រាក់ដែល B និង C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនគឺ (១000+១000-៣00)÷២÷២÷២+៧៥ = ២៨៧.៥ ដុល្លារ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ ទ្រព្យសកម្មដែលត្រូវយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនាភាគបម្រុងវិញ គឺ (១000+១000)÷២÷២÷២ = ២៥0 ដុល្លារ ។ ដូច្នេះ ចំនួនប្រាក់ដែលអាចទាមទារនោះខុសគ្នារវាងវិធីគណនាទាំងពីរនោះ ។

ផ្នែកទី ២ វិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង

មាត្រា ១២៣៥.– ការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង

អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង និង អ្នកទទួលបន្តនោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ចំពោះជនដែលបានទទួលទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ផលប្រយោជន៍ដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងបាន ត្រឹមកម្រិតដែលចាំបាច់ដើម្បីរក្សាភាគបម្រុងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិស្តីពីការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ដែលមានខ្លឹមសារថា ជនដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុង អាចយកសិទ្ធិដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយនោះមកធ្វើជារបស់ខ្លួនបាន ដោយធ្វើការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ។

ខ្លឹមសារលម្អិតនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនេះ បានចែងពីមាត្រាបន្ទាប់នេះ រីឯមាត្រានេះវិញ គឺជាមាត្រាមូលដ្ឋាននៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងនេះ ។ មាត្រានេះបានចែងថា "អាចទាមទារ" មានន័យថា អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង និងប្រតិសិទ្ធិរបស់អ្នកនោះ មានសេរីភាពក្នុងការទាមទារ ឬ មិនទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ។ ប្រសិនបើមិនបានអនុវត្តសិទ្ធិនេះទេ មតកសាសន៍មានសុពលភាពពេញលេញ ។ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់នៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងគឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ទេ ហេតុនេះហើយ តាមរយៈការអនុវត្តសិទ្ធិនេះ ដោយជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អច្ច័យទាន និង ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ត្រូវបាត់បង់នូវអានុភាព

ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ក្នុងកម្រិតនៃការបំពានភាគបម្រុង រីឯសិទ្ធិដែលអច្ច័យលាភី ជាអាទិ៍ បានធ្វើលទ្ធកម្ម ក៏ត្រូវធ្លាក់ពីមតកជន ទៅជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងដែលទទួលសន្តតិកម្មនេះ ទៅតាមកម្រិតនៃភាគបម្រុងនេះដែរ ។ ក្នុងករណីដែលកម្មសិទ្ធិលើអចលនវត្ថុ បានក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង តាមរយៈការកាត់បន្ថយនេះ ផ្នែកដែលស្មើនឹងភាគបម្រុងត្រូវធ្លាក់ទៅលើជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដោយមិនចុះបញ្ជី ។

ម្យ៉ាងទៀត ការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងនេះ មិនចាំបាច់ធ្វើដោយដាក់ពាក្យបណ្តឹងទេ គឺគ្រាន់តែបង្ហាញឆន្ទៈជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើភាគីម្ខាងទៀតមិនយល់ព្រមទេ មានតែដាក់ពាក្យបណ្តឹង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើបានបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាល ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៥ សិទ្ធិនេះត្រូវធ្លាក់ទៅលើជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងពីពេលនោះទៅ ហេតុនេះហើយទោះជាបានដាក់ពាក្យបណ្តឹងក្រោយអំឡុងពេលនេះ ក៏មិនមានបញ្ហាដែរ បើបានបង្ហាញឆន្ទៈក្នុងអំឡុងពេលនោះ ។ ចំណុចនេះ មានភាពខុសគ្នានឹងមាត្រា ៥៤០ និង មាត្រា ៥៥២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៦.- លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយ

ប្រទានកម្ម និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ពុំអាចកាត់បន្ថយបានឡើយ បើមិនបានកាត់បន្ថយពីអច្ច័យទាន និង ចំណែកមត៌កដែលបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ជាមុនទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា តើត្រូវយកទ្រព្យណាមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយមុន ក្នុងចំណោមទ្រព្យដែលជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៣៣ ។

មាត្រានេះបានកំណត់ថា ត្រូវយកអច្ច័យទាន និង ចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ មុនប្រទានកម្ម និង ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ។ នេះគឺដោយសារតែគោលគំនិតនៃរបបភាគបម្រុង គឺដើម្បីធានាទុកនូវមតិកមួយភាគសម្រាប់ឱ្យជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើធ្វើការកម្រិតនូវកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ត្រឹមតែមតិក អាចទៅជាបំពានទៅលើភាគបម្រុងទៅវិញ ដោយសារការធ្វើប្រទានកម្មពេលនៅរស់ ។ ហេតុដូច្នេះ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ក៏ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ក្នុងទំហំដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៣២ ដែរ ។ ផលប្រយោជន៍ពិសេសក៏ជាប្រទានកម្មពេលនៅរស់មួយប្រភេទដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ការយកផលប្រយោជន៍ពិសេសទាំងអស់ មកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ នាំឱ្យមានសមភាពមួយរវាងសហសន្តតិជន ហេតុនេះហើយបានជា

មាត្រា ១២៣៣ បានចែងដូចនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតិកដែលមាននៅពេលចាប់ផ្តើមធ្វើសន្តតិកម្ម មានគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង នោះមិនចាំបាច់លើកការចាត់ចែងពេលមតកជននៅរស់មកបង្គ្រប់ភាគបម្រុងទេ ។ ដូច្នេះ គោលគំនិតនេះត្រូវបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៧.– ការកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍

១-ដំបូង ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយពីអច្ច័យទាន និង ចំណែកមត៌កដែលបានកំណត់ចំពោះសន្តតិជន នៅក្នុងពេលជាមួយគ្នា ហើយប្រសិនបើនៅតែខ្វះ ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយពីអច្ច័យទានដែលបានធ្វើចំពោះបុគ្គលផ្សេងក្រៅពីសន្តតិជន ។

២-អច្ច័យទាន ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃរបស់កម្មវត្ថុនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះ ក៏ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះចំណែកមត៌កដែលបានកំណត់តាមវិធីធ្វើអនុប្បទានទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានកំណត់ តែមួយចំណុច ឬ ច្រើនចំណុច ។ ប៉ុន្តែក្នុងករណីដែលអច្ច័យទានដែលធ្វើចំពោះសន្តតិជន និង ចំណែកមត៌កដែលបានកំណត់នោះ ជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ផ្នែកដែលលើសពីចំនួនប្រាក់នៃភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថាជាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុ ។

៣-ចំណែកមត៌កតាមមតកសាសន៍ ដែលបានកំណត់ជាភាគនៃមត៌ក ត្រូវកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ដោយធ្វើការផ្លាស់ប្តូរភាគនោះ ។

៤-ទោះបីមានបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ទី ២ និង ទី ៣ ខាងលើនេះក៏ដោយ បើម្ចាស់បណ្តាំបានបង្ហាញឆន្ទៈពិសេសផ្សេង ក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុលោមទៅតាមឆន្ទៈនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃការកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន និង ការកាត់បន្ថយចំណែកមតិកដែលបានកំណត់តាមមតកសាសន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា ត្រូវបែងចែកច្បាស់លាស់អច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ សម្រាប់សន្តតិជន ពីអច្ច័យទានផ្សេងទៀត ហើយត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយពីអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ សម្រាប់សន្តតិជន ជាមុន ។ នេះគឺដោយសារតែសន្តតិជនត្រូវទទួលសន្តតិកម្មនូវឋានៈជាកូនបំណុលនៃអច្ច័យទាន ពីមតកជន ដូច្នេះ ដំបូងត្រូវសម្រួលផ្ទៃក្នុងសន្តតិជនជាមុនសិន ហើយ

ប្រសិនបើមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ទើបអាចកាត់បន្ថយពីរបស់អ្នកខាងក្រៅ ។

កថាខណ្ឌទី ២ មានចែងលម្អិតអំពីវិធីកាត់បន្ថយអច្ច័យទាន ជាអាទិ៍ ។ ឧទាហរណ៍ មានសន្តតិជន គឺកូនរបស់មតកជន A និង B ហើយមតិកមាន ១០០០ ដុល្លារ តែដីដែលមានតម្លៃស្មើនឹង ៩០០ ដុល្លារ ត្រូវបានធ្វើអច្ច័យទានទៅឱ្យជនក្រៅពីសន្តតិជន គឺជា C ។ ភាគបម្រុងរបស់ A និង B គឺ ២៥០ ដុល្លារម្នាក់ តែបានទទួលសន្តតិកម្មទ្រព្យដែលនៅសល់ ៥០ ដុល្លារ ម្នាក់ប៉ុណ្ណោះ ដូច្នេះ គឺអច្ច័យទានទៅឱ្យ C នោះ បំពានភាគបម្រុងរបស់ A និង B ២០០ ដុល្លារម្នាក់ ។ ដូច្នេះ A និង B អាចទាមទារពី C ឱ្យកាត់បន្ថយ ២០០ ដុល្លារ (មានន័យថា ចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគគឺ ២ ភាគ ៩) សម្រាប់ម្នាក់ ពីដីនោះបាន ។ ប្រសិនបើដីដែលជាកម្មវត្ថុនោះមានច្រើន គឺមួយមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ ហើយមួយទៀតតម្លៃ ៣០០ ដុល្លារ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើការកាត់បន្ថយទៅតាមសមាមាត្រនៃតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះ ឧទាហរណ៍ ចំពោះដីដែលមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ គឺអាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២ ភាគ ៣ នៃ ២០០ ដុល្លារ ដែលត្រូវជា ១៣៣ ដុល្លារ (ដូច្នេះ ចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគគឺ ២ ភាគ ៩ ដែរ) ។ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើបានកំណត់ចំណែកមតិកឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវដីដែលមានតម្លៃ ៩០០ ដុល្លារ ហើយបើទោះជា B ធ្វើលទ្ធកម្មនូវចំណែកមតិកដែលនៅសល់ ១០០ ដុល្លារ ក៏ដោយ ក៏នៅតែត្រូវបានបំពានភាគបម្រុង ១៥០ ដុល្លារ ដែរ ដូច្នេះ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ១៥០ ដុល្លារនេះ ពីការកំណត់ចំណែកមតិកសន្តតិកម្មនេះបាន ។ ក្នុងករណីដែលដីមាន ២ ឡូតិ៍វិញ ចំពោះដីដែលមានតម្លៃ ៦០០ ដុល្លារ អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ២ ភាគ ៣ នៃ ១៥០ ដុល្លារ ពោលគឺ ១០០ ដុល្លារ ហើយឱ្យកាត់បន្ថយ ៥០ ដុល្លារ ចំពោះដីតម្លៃ ៣០០ ដុល្លារ ។

ក្នុងមាត្រា ១២៣៥ នៅពេលកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងដោយសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ភាគបម្រុងរបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនត្រូវបានបំពានទេ ។ វិធីកាត់បន្ថយនៃករណីនេះមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនមាន ៣នាក់ គឺ A, B និង C, មតិកមាន ១៥០០ ដុល្លារ ហើយក្នុងមតកសាសន៍ បានកំណត់ឱ្យ A ទទួលសន្តតិកម្មនូវចំណែក ១២០០ ដុល្លារ ហើយ B ទទួលសន្តតិកម្មនូវចំណែក ៣០០ ដុល្លារ ។ ក្នុងករណីនេះ សន្តតិជនម្នាក់ៗមានភាគបម្រុង ១៥០០÷២÷៣ = ២៥០ ដុល្លារ ដូច្នេះ មានតែ C ទេ ដែលត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងទាំងអស់ ។ ក្នុងករណីនេះ A និង B ត្រូវកាត់បន្ថយតាមសមាមាត្រ ៩៥០:៥០ ដែលជាតួលេខបានមកពីការដក ២៥០ ដុល្លារ ពីចំណែកដែលខ្លួនបានទទួលតាមមតកសាសន៍ (ដូច្នេះ A ត្រូវកាត់បន្ថយ ២៣៧,៥ ដុល្លារ រីឯ B វិញ ត្រូវបានកាត់បន្ថយ ១២,៥ ដុល្លារ) ។

កថាខណ្ឌទី ៣ មានចែងអំពីវិធីកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវចំណែកសន្តតិកម្មតាមសមាមាត្រដោយមតកសាសន៍ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមាន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C ហើយទ្រព្យទទួលសន្តតិកម្មរបស់ A គឺ ៤ ភាគ ៥ ហើយ B គឺ ១ ភាគ ៥ ការកាត់បន្ថយពីចំណែកមតិករបស់ A គឺ ២៣៧,៥ ភាគ ១៥០០ ហើយការកាត់បន្ថយពីចំណែកមតិករបស់ B គឺ ១២,៥ ភាគ ១៥០០ ។ តាមលទ្ធផលនេះ C បានទទួលសន្តតិកម្ម (២៣៧,៥+១២,៥) ភាគ ១៥០០ បានសេចក្តីថា ១ ភាគ ៦ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ ជាបញ្ញត្តិទទួលស្គាល់នូវការកំណត់ជាមុនតាមមតកសាសន៍ នូវវិធីធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ដោយមតកជន ។ ឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ដែលមានសន្តតិជន ៣ នាក់ គឺ A, B និង C ហើយមតកជនបានកំណត់ឱ្យទៅ A ១២០០ ដុល្លារ, ឱ្យទៅ B ៣០០ ដុល្លារ ហើយក្រៅពីនេះ មានកំណត់ថា ប្រសិនបើត្រូវកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងរបស់ C ត្រូវកាត់បន្ថយ ២៥០ ដុល្លារ ពី A ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវអនុវត្តតាមមតកសាសន៍នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៣៨.- លំដាប់នៃការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍

១-ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវចាប់ផ្ដើមពីប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើក្រោយគេ បន្ទាប់មក ត្រូវធ្វើចំពោះប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើពីមុនមកជាបន្តបន្ទាប់ ។

២-បើបានធ្វើប្រទានកម្ម ឬ ទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស លើសពី ២០ (ម្ភៃ) ឆ្នាំ នៅមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម បដិគ្គាហក ឬ សន្តតិជនដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះអាចបដិសេធនូវការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីលំដាប់ ជាអាទិ៍ នៃការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ផលប្រយោជន៍ពិសេស ក្នុងករណីដែលមិនអាចធ្វើការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងបាន ដោយត្រឹមតែពីទ្រព្យដែលមតកជនមាននៅពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មនូវទ្រព្យជាច្រើន ដល់ជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ពេលខ្លួននៅរស់ ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស ត្រូវចាប់ផ្ដើមពីប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលបានធ្វើក្រោយគេ ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើជនដែលត្រូវបានធ្វើការកាត់បន្ថយ ជាសន្តតិជន ហើយសាមីខ្លួនត្រូវបានបំពានដោយសារការកាត់បន្ថយនេះ ការកាត់បន្ថយនេះត្រូវធ្វើឡើងដោយដកនូវភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជននេះសិន (មាត្រា ១២៣៣) ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានសហព័ទ្ធ A និង កូន B និង C ហើយ ៣ ឆ្នាំមុនពេលទទួលមរណភាព មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មឱ្យ B ដើម្បីធ្វើជាទុនសម្រាប់មុខជំនួញ ១១០០ ដុល្លារ ហើយកន្លះឆ្នាំមុននឹងទទួលមរណភាព បានធ្វើប្រទានកម្មឱ្យ A ចំនួន ៣០០ ដុល្លារ ។ ជាលទ្ធផល មតិកនៅសល់តែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជា C ទទួលយកទាំងអស់ក៏ដោយ ក៏នៅតែ

ត្រូវបានបំពានភាគបម្រុងរបស់ខ្លួន ១៥០ ដុល្លារទៀត ។ ដូច្នេះ C នឹងទាមទារពី A ដែលបានទទួលប្រទានកម្ម ក្រោយនោះ កាត់បន្ថយពីការទទួលប្រទានកម្ម ដើម្បីបង្គ្រប់ភាគប្រមុងនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ កាត់បន្ថយបានតែ ៥០ ដុល្លារ ដោយដកពីភាគបម្រុងរបស់ A ប៉ុណ្ណោះ ហើយ ១០០ ដុល្លារដែលនៅខ្វះនោះ C អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយពី B បាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសនោះ ត្រូវបានធ្វើឡើងយូរយារណាស់ហើយ បដិគ្គាហក ឬ សន្តតិជនដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេស អាចបដិសេធនូវការទាមទារកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងបាន ។ នេះជាគោលគំនិតដូចអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើយកអំឡុងពេល ១០ ឆ្នាំនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិនោះ មកអនុវត្តក្នុងនេះ ដូចជាខ្លីពេក ។ ឧទាហរណ៍ ពេលមានអាយុ ៦៥ ឆ្នាំ មតកជនបានធ្វើប្រទានកម្មទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ខ្លួនស្ទើរតែទាំងអស់ទៅឱ្យជនដែលត្រូវបានសន្មតថាជាសន្តតិជនពិសេសណាម្នាក់ ហើយបានទទួលមរណភាពពេលមានអាយុ ៧៦ ឆ្នាំ សន្តតិជនផ្សេងទៀតលែងបានទទួលនូវភាគបម្រុងរបស់ខ្លួនទៅ ឃើញថា មិនមានសមភាពរវាងសន្តតិជន ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងនេះ អំឡុងពេលនេះ ត្រូវបានកំណត់ ២០ ឆ្នាំទៅវិញ ។ ដូច្នេះ ក្នុងឧទាហរណ៍ខាងលើនេះ ប្រសិនបើប្រទានកម្មចំពោះ B ដើម្បីកិច្ចការជំនួញរបស់ខ្លួននោះ បានកន្លងផុតជាង ២០ ឆ្នាំហើយ B អាចបដិសេធមិនឱ្យកាត់បន្ថយបាន ។ ផ្ទុយទៅវិញ តាមការទាមទាររបស់ C ប្រសិនបើ B យល់ព្រមប្រគល់វិញចំនួន ១០០ ដុល្លារ ឱ្យ C នោះ ក៏មិនមានបញ្ហាអ្វីដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ១០៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៣៩.– ការសងផលមកវិញ

សហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ក្រៅពីទ្រព្យសម្បត្តិ ឬ ប្រាក់សំណងដែលត្រូវសងមកវិញនោះ ត្រូវសងមកវិញផងដែរនូវផលដែលកើតឡើងក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អច្ច័យលាភី ជាអាទិ៍ ដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ត្រូវសងមកវិញផងដែរនូវផលដែលកើតឡើង ក្រោយពីថ្ងៃដែលបានទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយនោះ ។

មាត្រានេះ អាចអនុវត្តចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជន និង អច្ច័យលាភី បានទទួលពិតប្រាកដនូវមតិកនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមានការកំណត់នូវសមាមាត្រនៃចំណែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ មិនបានធ្វើការបែងចែកមតិកនោះទៅតាមសមាមាត្រនោះទេ នោះសហសន្តតិជនដែលត្រូវបានទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនោះ មិនអាចធ្វើលទ្ធកម្មនូវផលនេះបានទេ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីនេះមិនអាចអនុវត្តមាត្រានេះបានទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ផលដែលជាកម្មវត្ថុនៃសំណងនេះ មិនត្រូវកម្រិតត្រឹមតែផលដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មពិតប្រាកដ ក្រោយថ្ងៃដែលបានធ្វើការទាមទារទេ ។ គឺបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ១៩៦ ត្រូវអនុវត្តដោយសទិស បានសេចក្តីថា ត្រូវមានករណីយកិច្ចសងសំណងនូវតម្លៃនៃផលដែលត្រូវបានខូចខាត ឬ ធ្វេសប្រហែសក្នុងការទទួល ដោយកំហុស ចាប់ពីថ្ងៃដែលបានទទួលការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៦ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤០.- បន្ទុកនៃការខាតបង់ ដោយអសាធនភាព

ការខាតបង់ដែលកើតឡើងដោយសារអសាធនភាព របស់សហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ ត្រូវធ្លាក់ជាបន្ទុករបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើសហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ មិនអាចសងទ្រព្យដែលបានទទួលពីមតកជនវិញបាន ឬ មិនអាចសងនូវតម្លៃនៃទ្រព្យនោះបាន ដោយសារអសាធនភាព ការខាតបង់ដែលកើតឡើងដោយសារអសាធនភាពរបស់សហសន្តតិជននោះ ត្រូវធ្លាក់ជាបន្ទុករបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យសង ស្ថិតក្នុងអសាធនភាព តាមគោលការណ៍នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណី អ្នកមានសិទ្ធិ ជាអ្នកទទួលបន្ទុកនូវការខាតបង់នោះ ហើយមាត្រានេះក៏អនុវត្តតាមគោលការណ៍នេះដែរ ។ លទ្ធផលនៃការអនុវត្តមាត្រានេះគឺ ទោះជាអ្នកមានកាតព្វកិច្ចជាអ្នកអសាធនក៏ដោយ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ មិនអាចទាមទារឱ្យអ្នកមានកាតព្វកិច្ចក្នុងលំដាប់បន្ទាប់ សងនូវចំណែកដែលទាមទារមិនបានគ្រប់នោះទេ ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីនៅក្នុងមាត្រា ១២៣៨ ទោះបីជា A ជាអ្នកអសាធន ហើយមិនអាចសង ៥០ ដុល្លារចំពោះ C បានក៏ដោយ ក៏ C មិនអាចទាមទារឱ្យ B សងលើសពីចំនួន ១០០ ដុល្លារ ដែលខ្លួនត្រូវសងនោះទេ ហើយទោះជា C មានភាគបម្រុង ២៥០ ដុល្លារក៏ដោយ តាមភាពពិត បានទទួលតែ ២០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤១.- ការកាត់បន្ថយប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក

ចំពោះប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក ដែលបានដកតម្លៃនៃបន្ទុកចេញពីក្នុងតម្លៃ

នៃកម្មវត្ថុនោះ អាចទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយបាន ។

(កំណត់)

តម្លៃនៃប្រទានកម្មដែលភ្ជាប់បន្ទុក គឺជាតម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះ ដកនឹងតម្លៃនៃបន្ទុក ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះចែងថា ចំពោះប្រទានកម្មដែលមានភ្ជាប់បន្ទុក តម្លៃនៃកម្មវត្ថុដកនឹងតម្លៃនៃបន្ទុក គឺជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤២.- ការកាត់បន្ថយចំពោះកិច្ចសន្យា ជាអាទិ៍ ដែលត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម

១-កិច្ចសន្យាដែលបានធ្វើដោយយកតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម តែក្នុងករណីដែលត្រូវបានធ្វើឡើង ដោយភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងប៉ុណ្ណោះ ។ ក្នុងករណីនេះ បើអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ទាមទារឱ្យធ្វើការកាត់បន្ថយនោះ អ្នកនោះត្រូវសងតម្លៃថ្នូរនោះមកវិញ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះការលើកលែងកាតព្វកិច្ច ដោយយកតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ ។

(កំណត់)

របបភាគបម្រុង គឺជារបបការពារជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ពីការចាត់ចែងដោយគ្មានកម្រៃ ដូច្នេះ ចំពោះកិច្ចសន្យាដែលមានតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ ជាអាទិ៍ ក៏គួរតែយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះបានចាត់ទុកថា កិច្ចសន្យាប្រភេទនេះក៏ជាប្រទានកម្មដែរ ប្រសិនបើស្របនឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌកំណត់មួយ ហើយចែងអំពីការសងនូវតម្លៃថ្នូរនោះបាន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលមតកជនមានទ្រព្យមួយតម្លៃ ៥០០ ដុល្លារ ហើយបានលក់តែ ១០០ ដុល្លារប៉ុណ្ណោះ ប្រសិនបើភាគីទាំងសងខាងបានដឹងថា ការលក់ទិញនេះនឹងបំពានភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជន កិច្ចសន្យានោះត្រូវបានចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្ម ហើយក្លាយទៅជាកម្មវត្ថុនៃការកាត់បន្ថយ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលធ្វើការកាត់បន្ថយការលក់ទិញនេះ តម្លៃថ្នូរ ១០០ ដុល្លារ ត្រូវសងទៅឱ្យអ្នកទិញវិញ ដើម្បីរក្សានូវសមភាពរវាងភាគី ។

កថាខណ្ឌទី ២ កំណត់ថា ត្រូវចាត់ចែងដូចគ្នាដែរ ចំពោះការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយយកតម្លៃថ្នូរមិនត្រឹមត្រូវ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការលើកលែងកាតព្វកិច្ចដោយគ្មានតម្លៃថ្នូរ ត្រូវចាត់ទុកថាជាប្រទានកម្មចំពោះចំនួនប្រាក់ទាំងអស់ ដោយ

យោងតាមមាត្រា ១២៣២ កថាខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ១០៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៤៣.– ការកាត់បន្ថយក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម

១-បើសហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក ដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ បានធ្វើអនុប្បទានទូវកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ទៅឱ្យអ្នកដទៃ ជននោះត្រូវសងចំនួនទឹកប្រាក់ក្នុងកម្រិតនៃតម្លៃនៅពេលដែលបានចាត់ចែងនោះ ទៅឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអនុប្បទានិកនោះបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង នៅពេលធ្វើអនុប្បទាន អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងក៏អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយចំពោះអនុប្បទានិកនោះ បានដែរ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក បានបង្កើតសិទ្ធិលើកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីចាត់ចែងដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងអាចធ្វើបាន ចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជនដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ ជាអាទិ៍ បានធ្វើអនុប្បទានទូវកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្មទៅឱ្យអ្នកដទៃ ឬ បានបង្កើតផលុបភោគ ឬ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ជាអាទិ៍ សម្រាប់អ្នកដទៃ ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលបានធ្វើអនុប្បទានទូវកម្មវត្ថុទៅឱ្យអ្នកដទៃ ដែលមានចែងថា ក្នុងករណីនេះ អានុប្បទាយីត្រូវសងជាប្រាក់ ក្នុងកម្រិតនៃតម្លៃនៅពេលដែលបានចាត់ចែងនោះ ទៅឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលធ្វើអនុប្បទាននោះ ប្រសិនបើអនុប្បទានិកបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ ក៏អាចទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ចំពោះអនុប្បទានិកបានដែរ ។ ដូចដែលបានពន្យល់នៅក្នុងមាត្រា ១២៣៥ រួចមកហើយ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង គឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ដូច្នេះ អច្ច័យទាន ឬ ប្រទានកម្ម ជាអាទិ៍ ត្រូវបាត់បង់នូវអានុភាពដោយស្វ័យប្រវត្តិ ក្នុងកម្រិតដែលបានបំពានដល់ភាគបម្រុងនោះ ដោយការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ ។ ដូច្នេះ សិទ្ធិដែលអច្ច័យលាភីបានទទួល ត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែលបានទទួលសន្តតិកម្មពីមតកជន ក្នុងកម្រិតនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលកម្មវត្ថុនោះត្រូវបានផ្ទេរទៅឱ្យអ្នកដទៃ ប្រសិនបើចាត់ទុក

ថា អនុប្បទាននោះគ្មានសុពលភាពទេ នឹងធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ហេតុនេះហើយ ក្នុងករណីនេះ គ្រាន់តែតម្រូវឱ្យសងតម្លៃនោះប៉ុណ្ណោះ ហើយមានតែករណីដែលប្រសិនបើអនុប្បទានិកបានដឹងថា នឹងបណ្តាលឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង នៅពេលដែលបានទទួលអនុប្បទាននោះទេ ដែលត្រូវចាត់ទុកថា អនុប្បទាននោះគ្មានសុពលភាព តាមគោលការណ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ករណីដែលមានការបង្កើតផលុបភោគ ឬ សិទ្ធិប្រាតិភោគប្រត្យក្ស ជាអាទិ៍ សម្រាប់អ្នកដទៃ ។ ដោយសារបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរចំពោះករណីនេះ ប្រសិនបើផលុបភោគី ជាអាទិ៍ ជាជនទុច្ចរិត ពេលបង្កើតសិទ្ធិនោះ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង អាចអះអាងអំពីការរលត់សិទ្ធិ ជាអាទិ៍ នោះបាន ហើយប្រសិនបើផលុបភោគី ជាអាទិ៍ កាន់កាប់កម្មវត្ថុនោះ អាចទាមទារឱ្យប្រគល់វិញ ឬ អាចទាមទារឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិលើហ៊ីប៉ូតែកលុបចោលនូវការចុះបញ្ជីនៃការបង្កើតហ៊ីប៉ូតែកនោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៤.- សំណងដោយបង់តម្លៃ

១-សហសន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ បដិគ្គាហក អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃការសងបាន ដោយបង់តម្លៃនៃចំណែកមត៌កដែលបានកំណត់ តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃអច្ច័យទាន ឬ តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម ទៅឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ត្រឹមកម្រិតដែលត្រូវទទួលការកាត់បន្ថយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៣ (ការកាត់បន្ថយក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងកម្មវត្ថុនៃប្រទានកម្ម) ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អ្នកមានកាតព្វកិច្ចនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង អាចរួចផុតពីកាតព្វកិច្ចនៃការសងបាន ដោយបង់តម្លៃនៃកម្មវត្ថុនោះទៅឱ្យអ្នកដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ។ ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១២៣៥ រួចហើយ លក្ខណៈតាមផ្លូវច្បាប់នៃការកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង គឺជា "សិទ្ធិបង្កើតទំនាក់ទំនងគតិយុត្ត" ដូច្នេះ សិទ្ធិដែលអច្ច័យលាភី ជាអាទិ៍ បានទទួល ត្រូវធ្លាក់ទៅលើអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ដែលបានទទួលសន្តតិកម្មពីមតកជន ដោយការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក្នុងកម្រិតដើម្បីរក្សាភាគបម្រុងនោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដោយពិចារណាដល់ការការពារជីវភាពរស់នៅរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះ មិនចាំបាច់សងវត្ថុនោះវិញទេ គ្រាន់តែសង

ថ្លៃនោះវិញ ជាការគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។ កថាខណ្ឌទី ១ ត្រូវបានចែងឡើង ក្នុងគោលគំនិតនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលអ្នកមានកាតព្វកិច្ចបានអះអាងថានឹងសងថ្លៃ ហើយបានព្រមព្រៀងគ្នាលើតម្លៃនោះ ក្រោយពីបានសងថ្លៃនោះហើយ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនឹងរលត់ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចបានតវ៉ានឹងការសងថ្លៃនេះ តាមបណ្ដឹងនៃការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង តើត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យយ៉ាងដូចម្ដេច គឺជាបញ្ហាមួយដែរ ។ ប្រសិនបើដោយសារគ្រាន់តែធ្វើការតវ៉ានេះ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយនេះត្រូវរលត់ ហើយលើកចោលនូវការទាមទារនោះទៅ នឹងធ្វើឱ្យខូចផលប្រយោជន៍យ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរដល់អ្នកមានសិទ្ធិ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ការទទួលស្គាល់នូវការទាមទារ ប្រសិនបើពុំបានសងថ្លៃពិតប្រាកដ ក៏ជាបញ្ហាមួយដែលខុសនឹងគោលគំនិតនៃមាត្រានេះដែរ ជាពិសេស ពេលដែលមានវិវាទស្ដីពីតម្លៃនេះ ។ ដូច្នេះ នៅក្នុងសេចក្ដីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម ឬសាលដីកា តុលាការគួរតែបញ្ជាក់ថា បង្គាប់ឱ្យសងនូវវត្ថុដោយការកាត់បន្ថយ ហើយកំណត់តម្លៃជាមុន ហើយប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចបានសង ០០ រៀល អ្នកមានកាតព្វកិច្ចនេះអាចរួចផុតពីការឱ្យសងវត្ថុនោះបាន ។

ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចមិនបានអះអាងថា នឹងសងដោយបង់តម្លៃទេ អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងមិនអាចទាមទារឱ្យសងជាប្រាក់បានទេ គឺអាចត្រឹមតែទាមទារឱ្យសងវត្ថុនោះវិញតែប៉ុណ្ណោះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលមានការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង ចំពោះអនុប្បទានិក ជាអាទិ៍ ដែលជាជនទុច្ចរិតអំពីការបង្កឱ្យមានការខូចខាតដល់អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុង ក៏អនុប្បទានិក ជាអាទិ៍ នោះអាចសងដោយបង់ជាប្រាក់បានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ

មាត្រា ១២៤៥.- អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ

សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងបានដឹងអំពីការចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម និង ការកំណត់ចំណែកមត៌ក អច្ច័យទាន ប្រទានកម្ម ឬ ការទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសដែលត្រូវកាត់បន្ថយ ។ សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ក៏ត្រូវរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល បើអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ បានកន្លងហួស គិតចាប់ពីពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយ ។

ក្នុងចំណោមអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិ អំឡុងពេលខ្លី គឺត្រូវបានចែងតម្រូវទៅនឹងអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនូវអំពើដែលនាំឱ្យខូចខាតផលប្រយោជន៍ រីឯអំឡុងពេលវែងវិញ ត្រូវបានចែងតម្រូវទៅនឹង ៥ ឆ្នាំ ដែលជាអំឡុងពេលទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ ការលុបចោលនូវអំពើដែលនាំឱ្យខូចខាតផលប្រយោជន៍ ចាំបាច់ត្រូវអនុវត្តតាមផ្លូវតុលាការ (មាត្រា ៤២៨ កថាខណ្ឌទី ១) រីឯការទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង មិនចាំបាច់អនុវត្តតាមផ្លូវតុលាការទេ ។ ដូច្នេះ អាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នេះចំពោះអ្នកមានកាតព្វកិច្ច ដោយមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យបណ្ដឹងទេ ។ តាមរយៈការអនុវត្តសិទ្ធិទាមទារនេះ កម្មសិទ្ធិទាំងមូល ឬ មួយភាគនៃកម្មវត្ថុ ត្រូវផ្ទេរទៅអ្នកមានសិទ្ធិដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអ្នកមានកាតព្វកិច្ចមិនបានប្រគល់ ឬ សហប្រតិបត្តិការធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជីទេ ចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ។ ចំណុចនេះ គឺដូចគ្នានឹងករណីដែលបានបង្កើតកិច្ចសន្យាលក់ទិញ ក៏ប៉ុន្តែ អ្នកលក់មិនបានអនុវត្តកាតព្វកិច្ចរបស់ខ្លួនដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៤០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៨៦.- ការបោះបង់ភាគបម្រុង

ភាគបម្រុង អាចបោះបង់ចោលទាំងអស់ ឬ មួយផ្នែកបាន ។ ប៉ុន្តែ ការបោះបង់ភាគបម្រុងនៅមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម មានអានុភាព លុះត្រាតែបានទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា អាចបោះបង់ភាគបម្រុងបាន ។

ការបោះបង់នូវភាគបម្រុង អាចធ្វើបានដោយការបង្ហាញឆន្ទៈតែម្ខាង ចំពោះអ្នកមានកាតព្វកិច្ច ។ តាមធម្មតា ការរលត់នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង នឹងកើតឡើងដោយការមិនអនុវត្តសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រាមុននេះ ។ ប៉ុន្តែ មានឧទាហរណ៍ ដូចជាការទទួលប្រាក់កំណត់មួយពីជនដែលមានកាតព្វកិច្ច ហើយជាថ្នូរ គឺត្រូវបោះបង់នូវភាគបម្រុងដែលនៅខ្វះ ជាដើម ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ ចែងថា ដើម្បីបោះបង់នូវភាគបម្រុងមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ចាំបាច់ត្រូវមានការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ ដើម្បីកុំឱ្យមានការបោះបង់សិទ្ធិនេះទុកជាមុន ដោយសារតែចាញ់អំណាចរបស់ឪពុកម្ដាយ ជាអាទិ៍ ចាំបាច់ត្រូវមានការពិនិត្យតាមនាមជាអាណាព្យាបាល ដោយតុលាការ ។ តុលាការដែលទទួលពាក្យសុំឱ្យអនុញ្ញាតនោះ ត្រូវធ្វើ

ការវិនិច្ឆ័យដោយពិនិត្យមើលថា តើការបោះបង់នោះ ជាឆន្ទៈពិតរបស់ជនដែលមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងឬទេ តើការបោះបង់នោះមានភាពសមហេតុសមផលដែរឬទេ តើចាំបាច់បោះបង់ឬទេ តើមានតម្លៃជាថ្នូរដែរឬទេ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះជាបានបោះបង់សិទ្ធិនេះមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្ម ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការក៏ដោយ ក៏អ្នកមានសិទ្ធិលើភាគបម្រុងនោះអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការលុបចោលការអនុញ្ញាតមុនបាន នៅមុនពេលចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្មដែរ ប្រសិនបើស្ថានភាពមានការផ្លាស់ប្ដូរក្រោយពេលបោះបង់សិទ្ធិនោះ ។ នេះគឺយោងតាមការបកស្រាយថា តុលាការអាចលុបចោលនូវការអនុញ្ញាតមុន តាមពាក្យសុំបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៧.- ករណីជាសហសន្តតិជន

ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាល នៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុងរបស់សន្តតិជនណាម្នាក់ ឬ ការបោះបង់ភាគបម្រុងដោយសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀតទេ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមានសហសន្តតិជន ភាគបម្រុងរបស់ម្នាក់ៗមានផ្សេងពីគ្នា ដូច្នេះ ការរលត់ដោយអាជ្ញាយុកាលនៃសិទ្ធិទាមទារឱ្យកាត់បន្ថយដើម្បីបង្គ្រប់ភាគបម្រុង របស់សហសន្តតិជនណាម្នាក់ ពុំមានឥទ្ធិពលទៅលើភាគបម្រុងរបស់សហសន្តតិជនផ្សេងទេ ។

មាត្រានេះ គឺជាលទ្ធផលដែលបានមកដោយស្វ័យប្រវត្តិពីមាត្រា ១២៣០ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីកុំឱ្យមានការយល់ឃើញដូចគ្នាចំពោះការបោះបង់នូវសន្តតិកម្ម ចាំបាច់ត្រូវមានបញ្ញត្តិនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០៤៣ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៥ ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តតិកម្ម

ផ្នែកទី ១ បទប្បញ្ញត្តិទូទៅ

មាត្រា ១២៤៨.- អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់

១-សន្តតិជន ត្រូវធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់សន្តតិកម្ម ទាំងស្រុង ឬ ដោយ

កម្រិត នៅក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះខ្លួន បានចាប់ផ្តើម ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ អាចពន្យារទៀតបាន តាមពាក្យសុំរបស់សន្តតិ-ជនទៅតុលាការ ។

២-សន្តតិជន អាចធ្វើការស្រាវជ្រាវមត៌កបាន នៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការអាចបោះបង់ចោល ឬ អាចយល់ព្រមទាំងស្រុង ឬ ដោយកម្រិត នូវសន្តតិកម្ម ព្រមទាំងអំឡុងពេលដែលត្រូវធ្វើការសម្រេចនោះ ។

សន្តតិជនអាចបោះបង់សន្តតិកម្មបាន ។ ក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា មាត្រា ៩៨៣ សន្តតិជនដែលមានភាគបម្រុងមិនអាចបោះបង់សន្តតិកម្មបានទេ ហើយប្រសិនបើមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ត្រូវសងកាតព្វកិច្ចនេះឱ្យរួចទាំងអស់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ បើកំណត់ដូច្នេះ សន្តតិជនដែលគ្រាន់តែបានធ្វើសន្តតិកម្ម អាចធនក្ស័យបាន ហើយនេះជាការធ្ងន់ធ្ងរពេក ហេតុនេះហើយបានជាក្រមនេះទទួលស្គាល់ឱ្យសន្តតិជនទាំងអស់បោះបង់សន្តតិកម្មបាន ។ នេះគឺមិនចំពោះតែករណីដែលមតិករបស់មតកជនមិនគ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចទេ ទោះជាមតកជនគ្មានកាតព្វកិច្ចក៏ដោយ ការមិនចង់បំបែកមតិក ហើយតម្រូវឱ្យសន្តតិជនណាម្នាក់ទទួលសរុប ឬ ការមិនចង់ពាក់ព័ន្ធនឹងសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ដោយសារការមិនចូលចិត្តគ្នាជាដើម ករណីទាំងនេះសុទ្ធតែអាចមានការបោះបង់សន្តតិកម្ម ។ ម្យ៉ាងទៀត ការយល់ព្រមដោយកម្រិតរបស់សន្តតិជន ក៏អាចទទួលស្គាល់បានដែរ ។ ការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺការយល់ព្រមដោយបម្រុងទុកនូវសំណងកាតព្វកិច្ច និង អច្ច័យទានរបស់មតកជនបាន ត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្មតែប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១២៥៦) ហើយ ។ វិធីនេះត្រូវបានប្រើសម្រាប់ករណីដែលចំនួនទឹកប្រាក់នៃកាតព្វកិច្ច មិនច្បាស់លាស់ ជាអាទិ៍ ។ ម្យ៉ាងទៀត សន្តតិជនក៏អាចយល់ព្រមទាំងស្រុងបាន ដោយទទួលបន្តទាំងអស់នូវមតិកសកម្ម និង មតិកអកម្ម ។ ដោយឡែក ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់ មិនអាចធ្វើចំពោះតែសន្តតិកម្មមួយភាគបានទេ ហើយទោះបីជាបានធ្វើដូច្នោះក៏ដោយ ក៏គ្មានសុពលភាពដែរ ។ មាត្រា ១៩៤៧ និង មាត្រា ១៩៥០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មានចែងបញ្ជាក់ដែរ ក៏ប៉ុន្តែក្នុងនេះជាការធម្មតាទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា អំឡុងពេលដែលត្រូវធ្វើការវិនិច្ឆ័យជ្រើសរើសប្រភេទណាមួយ (ហៅថា អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់) គឺ ៣ ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលបានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះខ្លួនបានចាប់ផ្តើម ។ ប្រសិនបើអំឡុងពេលនេះវែងពេក អាចមានឥទ្ធិពលដល់ការអនុវត្តសិទ្ធិរបស់អ្នកមានសិទ្ធិលើបំណុលចំពោះមតកជន ហេតុនេះហើយបានជាបានកំណត់អំឡុងពេលដូចនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតិកស្ថិតនៅកន្លែងច្រើន ជាអាទិ៍ មានការពិបាកនឹងសម្រេចបោះបង់ ឬ យល់ព្រមក្នុងអំឡុងពេល ៣ ខែនេះដែរ ដូច្នេះ មុនពេល ៣ ខែនេះបានកន្លងផុត អាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការ

ពន្យារ "អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់" នេះបាន ។ ចំពោះតុលាការដែលបានទទួលពាក្យសុំនេះ ត្រូវធ្វើការកំណត់អំឡុងពេលដែលត្រូវពន្យារនេះ ដោយវិនិច្ឆ័យទៅតាមចំនួន ឬ គុណភាពនៃមតិក ឬ កាតព្វកិច្ច ដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ។ ជាពិសេស ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ (មាត្រា ១២៥៧) ហើយដែលអាចមានការចាំបាច់ខ្លាំងក្នុងការពន្យារអំឡុងពេល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា សន្តតិជនអាចស្រាវជ្រាវមតិកបាន មុននឹងធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៤៩.- ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តតិជនទទួលមរណភាព

បើសន្តតិជនបានទទួលមរណភាព នៅមុនពេលធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនាដោយគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនរបស់ជននោះ បានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះខ្លួន បានចាប់ផ្ដើម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីពិសេសនៃ "អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់" ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានទទួលមរណភាព ដោយមិនបានធ្វើការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ។

ឧទាហរណ៍ A បានទទួលមរណភាព ហើយ B និង C ជាសន្តតិជនរបស់ A ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ B បានទទួលមរណភាព ដោយមិនទាន់យល់ព្រម ឬ បោះបង់នៅឡើយ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ចំពោះ A របស់ D ដែលជាសន្តតិជនរបស់ B ត្រូវគណនាដោយគិតពីពេលដែល D បានដឹងថា បានចាប់ផ្ដើមសន្តតិកម្មពី B ។ ក្នុងករណីនេះ D ក៏ត្រូវធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់នូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើ D បានបោះបង់នូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ពេលនោះគឺមិនអាចធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់នូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បានទេ មានន័យថា D បានបោះបង់ចោលទាំងរបស់ A ទាំងរបស់ B ។ D អាចធ្វើការយល់ព្រម ឬ បោះបង់ចោលនូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បាន តែក្នុងករណីដែលបានយល់ព្រមនូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ប៉ុណ្ណោះ ។ D អាចយល់ព្រមដោយកម្រិតនូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ B ហើយអាចយល់ព្រមទាំងស្រុងនូវសន្តតិកម្មចំពោះមតិករបស់ A បាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥០.- ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តតិជនជាអនីតិជន ជាអាទិ៍

បើសន្តតិជន ជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនាដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់នោះ បានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅនោះ បានចាប់ផ្តើម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសនៃអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ។

ប្រសិនបើសន្តតិជនជាអនីតិជន ឬ ជាជនដែលនៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅ ការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់ ចាំបាច់ត្រូវឱ្យអ្នកមានសិទ្ធិអំណាចមេបា ឬ អ្នកអាណាព្យាបាល ធ្វើការសម្រេចដើម្បីសាមីខ្លួននោះ (មាត្រា ១០៥៣, មាត្រា ១០៨០, មាត្រា ១១១៤) ។ ដូច្នេះ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះត្រូវគណនា ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលអ្នកទាំងនោះបានដឹងថា សន្តតិកម្មចំពោះជនដែលជាអនីតិជន ឬ ជននៅក្រោមអាណាព្យាបាលទូទៅនោះ បានចាប់ផ្តើម ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុក ឬ ម្តាយដែលជាជនដែលមានអំណាចមេបាតែឯង បានទទួលមរណភាព អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់សម្រាប់កូនដែលជាសន្តតិជននេះ (អនីតិជន) ត្រូវគណនា ចាប់ពីថ្ងៃដែលអ្នកអាណាព្យាបាលសម្រាប់អនីតិជនរបស់កូននេះត្រូវបានជ្រើសតាំង ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥១.- ករណីពិសេសនៃអំឡុងពេល បើសន្តតិជនមិនដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ច

១-ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ចដែលមានចំនួនទឹកប្រាក់ច្រើន ហើយមិនអាចយកមត៌កទៅសងឱ្យគ្រប់ចំនួនបានទេ បើសន្តតិជនមិនអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចនោះ តាមស្ថានភាពនៃជីវភាពរបស់មតកជន ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ឬ ស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) ខាងលើនេះ ត្រូវគណនា

ដោយគិតចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចនោះ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ បើសន្តតិជនបានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចផ្សេង ដែលត្រូវបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម នៅមុនពេលបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ដដែលនេះ បញ្ញត្តិនៃចំណុច ក មាត្រា ១២៥៥ (ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់) នៃក្រមនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមិនបានដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃកាតព្វកិច្ចដែលមតកជនមាន ។

ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានដឹងថា មតកជនមានកាតព្វកិច្ចច្រើន ឬ អាចមានកាតព្វកិច្ចច្រើន សន្តតិជនច្បាស់ជានឹងបោះបង់ ឬ ទទួលសន្តតិកម្មដោយមានកម្រិត ។ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលសន្តតិជន មិនអាចដឹងបានថា តើមតកជនមានកាតព្វកិច្ចច្រើន ដោយសារស្ថានភាពនៃជីវភាពរស់នៅរបស់មតកជន ស្ថានភាពនៃទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ឬស្ថានភាពផ្សេងៗទៀត ។ ឧទាហរណ៍ មតកជនបានធានាសម្រាប់តតិយជនណាម្នាក់ ក៏ប៉ុន្តែ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម តតិយជននោះត្រូវធនក្ស័យ ហើយម្ចាស់បំណុលនោះបានមកទាមទារឱ្យសន្តតិជនអនុវត្តកាតព្វកិច្ចធានានោះ ។ ចំពោះករណីនេះ ទោះបីជាសន្តតិជននោះមិនបានបោះបង់ ឬ យល់ព្រមដោយមានកម្រិត ក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ក៏ដោយ ប្រសិនបើឱ្យសន្តតិជននោះទទួលខុសត្រូវនូវបន្ទុកនេះដែរ គឺជាការធ្វើជ្រុលហួសហេតុពេក ។ ហេតុនេះហើយបានជា ក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មានចែងថា ក្នុងករណីនេះ អំឡុងពេលត្រូវគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ ត្រូវគណនាចាប់ពីពេលដែលសន្តតិជនបានដឹងថា មានកាតព្វកិច្ចនោះ ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងឡើង ដោយយោងទៅតាមសាលដីការបស់តុលាការកំពូលជប៉ុន ថ្ងៃទី ២៧ ខែមេសា ឆ្នាំ ១៩៨៤ ។ សាលដីកានេះសម្រេចថា ប្រសិនបើសន្តតិជនជឿជាក់ថាមតកជននេះគ្មានមតិកសកម្មទេ ហើយការជឿជាក់នេះមានហេតុផលសមរម្យ អំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ ត្រូវគណនាពីពេលដែលបានដឹងថា មានកាតព្វកិច្ច ។ កថាខណ្ឌទី ១ បានពង្រីកគោលគំនិតនេះ ដោយចែងថា ទោះបីជាសន្តតិជនបានដឹងថា មានមតិកក៏ដោយ ក៏អាចបោះបង់នូវសន្តតិកម្មបាន ជាអាទិ៍ ដែរ ។

ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិពិសេសដូចក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ស្តីពីអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ក៏ដោយ ប្រសិនបើមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ផ្សេងទៀត ក៏មានករណីដែលមិនអាចទទួលនូវអំណោយផលនៃបញ្ញត្តិពិសេសនេះដែរ ។ ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ទោះបីជាសន្តតិជនបានចាត់ចែងមតិកហើយ មុនពេលបានដឹងថាមានកាតព្វកិច្ចនោះក៏ដោយ ប្រសិនបើការចាត់ចែងនោះត្រូវបានធ្វើដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចផ្សេងទៀតដែលត្រូវទទួលដោយសន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ដោយសារការ

ចាត់ចែងនោះ ចាំបាច់ដើម្បីអនុវត្តកាតព្វកិច្ច ។ សូមមើលសេចក្ដីកំណត់ នៅក្នុងមាត្រា ១២៥៥ ចំណុច ក ។

មាត្រា ១២៥២.- ការលុបចោលការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់

១-ការយល់ព្រម និង ការបោះបង់សន្តតិកម្ម មិនអាចលុបចោលបានឡើយ ទោះជានៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំរារាំងចំពោះការលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ បោះបង់សន្តតិកម្ម ដោយយកមូលហេតុមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈឡើយ ។ ប៉ុន្តែ សិទ្ធិលុបចោលនេះ ត្រូវរលត់ បើពុំបានអនុវត្ត នៅក្នុងអំឡុងពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ គិតចាប់ពីពេលដែលអាចផ្តល់សច្ចានុមតិបាន ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលពុំបានអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនៅក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលដែលចាប់ផ្ដើមផ្ញើសន្តតិកម្ម ។

៣-បុគ្គលដែលមានបំណងចង់លុបចោល ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ ការបោះបង់ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ខាងលើនេះ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំលុបចោលនោះ ទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះមានចែងថា ជាគោលការណ៍ មិនអាចលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់សន្តតិកម្មបានទេ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ទោះបីជាក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ក៏ដោយ ក៏ការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់នូវសន្តតិកម្មដែលបានធ្វើម្តងហើយ មិនអាចលុបចោលវិញបានឡើយ ។ ការកម្រិតនូវសិទ្ធិលុបចោលនេះ គឺដោយសារតែការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់នូវសន្តតិកម្មនេះ មានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងទៅលើផលប្រយោជន៍របស់ជនពាក់ព័ន្ធដូចជាសន្តតិជនដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ ឬ ជនមានសិទ្ធិលើបំណុលដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិមួយដែលអាចឱ្យលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់បាន ក្នុងករណីដែលមានមូលហេតុថា មានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈ ដូចជាករណីដែល A និង B ជាសហសន្តតិជន ហើយ A បានគម្រាមកំហែង B ឱ្យបោះបង់ចោលសន្តតិកម្មដើម្បីទទួលមតិកតែឯង ។ ក្នុងករណីដែលមានវិការៈក្នុងការបង្ហាញឆន្ទៈយល់ព្រម ឬ បោះបង់ មានភាពចាំបាច់ត្រូវការពារសន្តតិជនដែលបានបង្ហាញឆន្ទៈនេះ ហេតុដូច្នេះ មាត្រានេះទទួលស្គាល់សិទ្ធិលុបចោលរបស់ជននោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើទុកឱ្យជននោះមានសិទ្ធិនេះរហូតទៅ នឹងធ្វើឱ្យមានឥទ្ធិពលទៅលើផលប្រយោជន៍របស់

ជនដែលពាក់ព័ន្ធ ហេតុនេះហើយបានជាមានការកម្រិតនូវអំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិលុបចោលនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាអំឡុងពេលគិតឱ្យបានជិតដល់នេះ បានកន្លងផុតដោយសារការភាន់ច្រឡំក៏ដោយ ក៏មិនអាចលុបចោលនូវការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់បានដែរ ព្រោះថា មិនមានការបង្ហាញឆន្ទៈ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីវិធីលុបចោលនូវការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានការលុបចោលនូវសកម្មភាពចាត់ចែងដែលត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង ដោយសារមូលហេតុនៃការភាន់ច្រឡំ ជាអាទិ៍ ការយល់ព្រមទាំងស្រុងនោះនឹងបាត់បង់ ដូច្នេះមិនចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំលុបចោលទៅតុលាការ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ៣ នេះទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៣.- ការហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើបណ្ដឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនការយល់ព្រម

សិទ្ធិទាមទារចំពោះបេតិកភ័ណ្ឌ ពុំអាចយកមកអះអាងក្នុងបណ្ដឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនពេលយល់ព្រមលើសន្តតិកម្មបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា មិនអាចយកសិទ្ធិទាមទារចំពោះមតិកមកអះអាងក្នុងបណ្ដឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនពេលយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មបានទេ ។

ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនមិនទាន់បានយល់ព្រម ឬ បោះបង់ចោលនូវសន្តតិកម្មទេ អ្នកទទួលបន្តចុងក្រោយរបស់មតកជន មិនទាន់ច្បាស់លាស់ទេ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះត្រូវបានបញ្ញត្តឡើងសម្រាប់ករណីនេះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនចង់ធ្វើបណ្ដឹង ជាបឋម ត្រូវទាមទារឱ្យធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នតាមមាត្រា ១២៦៤ សិន ហើយត្រូវធ្វើបណ្ដឹងចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងនេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ដូចគ្នាដែរចំពោះករណីដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព នៅពេលបណ្ដឹងចំពោះមតកជននោះកំពុងត្រូវបានចាត់ការ ហើយនីតិវិធីបណ្ដឹងនោះ ត្រូវផ្អាក រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជនយល់ព្រមសន្តតិកម្មនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ប្រសិនបើភាគីម្ខាងទៀតចង់បន្តបណ្ដឹងនេះឱ្យបានឆាប់ ចាំបាច់ត្រូវទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១៩៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់

ផ្នែកទី ២ ការយល់ព្រម

មាត្រា ១២៥៤.– ការយល់ព្រមទាំងស្រុង

បើសន្តតិជនបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ត្រូវទទួលបន្តដោយគ្មានកម្រិត នូវសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់មតកជននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពតាមផ្លូវច្បាប់នៃការយល់ព្រមទាំងស្រុង ។

ជាគោលការណ៍ មាត្រានេះចែងដូចមាត្រា ១១៨៧ ដែរ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីបញ្ជាក់ឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវចំណុចខុសគ្នា នឹងការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត នៅក្នុងមាត្រានេះ ប្រើពាក្យ "គ្មានកម្រិត" ។

តើការយល់ព្រមទាំងស្រុង អាចធ្វើបានតាមការបង្ហាញឆន្ទៈដែរឬទេ ហើយប្រសិនបើអាច តើត្រូវបង្ហាញឆន្ទៈនោះ ចំពោះនរណា ទាំងនេះគឺជាបញ្ហា ។ ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ព្រមទាំងការបោះបង់ ចាំបាច់ដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ប៉ុន្តែ មាត្រានេះ និង មាត្រាបន្ទាប់ គ្មានចែងថា ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការធ្វើទេ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន ចំពោះចំណុចនេះ យុត្តិសាស្ត្រ និង ទស្សនៈទូទៅ បកស្រាយថា អាចយល់ព្រមទាំងស្រុង តាមការបង្ហាញឆន្ទៈបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៥.– ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់

ក្នុងករណីដែលកំណត់ដូចខាងក្រោមនេះ ត្រូវចាត់ទុកថា សន្តតិជនបានយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ :

ក-បើសន្តតិជនបានចាត់ចែងមត៌កនោះ ទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះសកម្មភាពរក្សា និង សកម្មភាពត្រឹមតែជាការគ្រប់គ្រង ។

ខ-បើសន្តតិជនមិនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ បោះបង់ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ។

គ-ទោះបីជាសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ឬ បោះបង់ ក៏ដោយ

បើសន្តតិជនបានលាក់មត៌កទាំងអស់ ឬ មួយភាគ ឬ បានប្រើប្រាស់មត៌កនោះដើម្បីខ្លួន ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ នៅក្រោយពេលដែលជនដែលបានក្លាយជាសន្តតិជនដោយសារការបោះបង់របស់សន្តតិជនលំដាប់មុនបានយល់ព្រម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការធ្វើ ឬ ការមិនធ្វើសកម្មភាពកំណត់មួយដោយសន្តតិជន ដែលក្លាយទៅជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។

ចំណុច ក ចែងថា ការចាត់ចែងមតិកដោយសន្តតិជន នឹងក្លាយជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ ទោះបីជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នបានធ្វើសកម្មភាពបណ្ដឹងជាអាទិ៍ ស្ដីពីមតិក ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៤ ក៏ដោយ សកម្មភាពនេះមិនមែនជាសកម្មភាពរបស់សន្តតិជនទេ ហេតុនេះហើយមិនអាចយកចំណុច ក នេះមកអនុវត្តបានទេ ។ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុចនេះបញ្ជាក់ថា ទោះបីជាបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ជាអាទិ៍ ក៏ដោយ ក៏សន្តតិជនដែលកាន់កាប់មតិកនោះ មានករណីយកិច្ចរក្សាគ្រប់គ្រងមតិកនោះដែរ ដូច្នេះ ទោះបីជាសន្តតិជននោះបានធ្វើសកម្មភាពចាំបាច់ដើម្បីរក្សាការពារមតិកក៏ដោយ ក៏សកម្មភាពនេះមិនមែនជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងចំណុចនេះ មានបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មនៃមាត្រា ១២៥១ កថាខណ្ឌទី ២ ។ នៅក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុចនេះ មានគំនិតមួយថា ឱ្យរួមបញ្ចូលទាំងករណីដែល "បានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម" ដូចមាត្រា ១២៥១ កថាខណ្ឌទី ២ ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលបានចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម ដោយយកការណ៍ដែលមតិកសកម្មមានច្រើនជាងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ករណីនេះគឺជាការយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្ម ហេតុនេះហើយក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច ក នេះ មិនមានបញ្ចូលករណីនេះទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើករណីស្របនឹងមាត្រា ១២៥១ កថាខណ្ឌទី ១ ការចាត់ចែងមតិកត្រូវបានធ្វើដោយការភាន់ច្រឡំរបស់សន្តតិជន ត្រូវជួយសង្គ្រោះអ្នកនោះ ត្រឹមកម្រិតនៃ "ការចាត់ចែងមតិកដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចដែលទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម" ដែលគ្មានគោលបំណងបង្កើនទ្រព្យសាមីខ្លួន ។

ចំណុច ខ ចែងថា ការកន្លងផុតនៃអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់ គឺជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ការកំណត់នូវអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះ គឺសម្រាប់អនុវត្តបញ្ញត្តិនៃចំណុចនេះ ។

ចំណុច គ គឺជាបញ្ញត្តិដាក់ទណ្ឌកម្ម ចំពោះករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្មចោល ក៏ប៉ុន្តែ បានធ្វើសកម្មភាពផ្ទុយពីនេះ ។ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជននៃលំដាប់បន្ទាប់បានយល់ព្រម សន្តតិកម្មនេះត្រូវឱ្យទៅសន្តតិជនលំដាប់បន្ទាប់នោះ ដើម្បីឱ្យមានស្ថិរភាពតាមផ្លូវច្បាប់ ហេតុនេះហើយបានជាមានបញ្ញត្តិដូចវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច គ នេះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើសន្តតិជនលំដាប់មុនបានធ្វើសកម្មភាពដែលបានចែងក្នុងចំណុចនេះ សន្តតិជនលំដាប់បន្ទាប់អាចធ្វើការទាមទារឱ្យសន្តតិជនលំដាប់មុននោះប្រគល់មតិកមកវិញ ឬ អាចធ្វើការទាមទារឱ្យជននោះសងនូវសំណងនៃការខូចខាតបាន ។

ចំពោះសកម្មភាពដែលបានធ្វើក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត ក៏មានបញ្ញត្តិប្រហាក់ប្រហែលគ្នានឹងចំណុចនេះ ក្នុងមាត្រា ១២៥៥ ដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩២១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះវាក្យខណ្ឌទី ២ នៃចំណុច ក សូមមើលមាត្រា ៥៨៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះចំណុច ខ សូមមើលមាត្រា ៥៩២ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះចំណុច គ សូមមើលមាត្រា ៥៨៦ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៥៦.- ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត

១-សន្តតិជនអាចយល់ព្រម ដោយបម្រុងទុកនូវសំណងកាតព្វកិច្ច និង អច្ច័យទានរបស់មតកជនបាន ត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម តែប៉ុណ្ណោះ ។

២-បើសន្តតិជនមានច្រើននាក់ ការយល់ព្រមដោយកម្រិតនេះ អាចធ្វើបាន លុះត្រាតែសហសន្តតិជននោះបានធ្វើដោយរួមគ្នាទាំងអស់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងស្តីពីការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ហើយកំណត់និយមន័យនេះ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីនិយមន័យនៃការយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ដែលមានខ្លឹមសារថា ធ្វើសន្តតិកម្មដែលបម្រុងសម្រាប់សងនូវកាតព្វកិច្ចដែលបានទទួលដោយសន្តតិកម្ម ដោយសងត្រឹមកម្រិតនៃទ្រព្យសម្បត្តិដែលបានទទួល ដោយសន្តតិកម្ម ។ មានន័យថា សន្តតិជនក្លាយទៅជាកូនបំណុល ដោយទទួលសន្តតិកម្មនូវកាតព្វកិច្ចទាំងអស់របស់មតកជន ក៏ប៉ុន្តែ សន្តតិជនអាចកម្រិតការទទួលខុសត្រូវសង ត្រឹមតែកម្រិតនៃមតិកដែលបានទទួលដោយសន្តតិកម្មបាន ។ ប្រសិនបើសន្តតិជនស្ម័គ្រចិត្តសងកាតព្វកិច្ចលើសពីមតិកសកម្មក៏ដោយ ក៏មិនមែនជាការសងដោយគ្មានកាតព្វកិច្ចដែរ ដូច្នេះការសងនេះ មានសុពលភាព ។ តាមទ្រឹស្តីសិក្សាចំណែកនៃកាតព្វកិច្ចដែលលើសមតិកសកម្មនេះ គេហៅថា កាតព្វកិច្ចធម្មជាតិ ហើយមានលក្ខណៈដូចកាតព្វកិច្ចដែលផុតអំឡុងពេលអាជ្ញាយុកាលដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ការយល់ព្រមដោយមានកម្រិតត្រូវធ្វើឡើងរួមទាំងអស់គ្នា ។ ពេលយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ចាំបាច់ត្រូវមាននីតិវិធីជម្រះបញ្ជីដើម្បីឱ្យមានសមភាពក្នុងការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ហើយសហសន្តតិកម្មទាំងអស់ត្រូវមានការឯកភាពក្នុងការសងនោះ ។ នេះក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើមានតែសន្តតិជនមួយចំនួនបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ហើយបានអះអាងនូវចំណែកមតិកនោះ ការជម្រះបញ្ជីនូវមតិកទាំងអស់នឹងគ្មានដំណើរការល្អទេ ។ ប្រសិនបើសន្តតិជនមួយចំនួនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម នោះគ្មានបញ្ហាចោទទេ ។ ជនដែលបាន

បោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តតិជននោះតាំងពីដំបូងមក ហេតុនេះហើយ សន្តតិជនដែលនៅសល់នោះយល់ព្រមដោយមានកម្រិតរួមគ្នាទៅបានហើយ ។ម្យ៉ាងទៀត មានករណីដែលសន្តតិជនមួយចំនួន ក្នុងសន្តតិជនដែលយល់ព្រមដោយមានកម្រិត មានហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៥៩ កថាខណ្ឌទី ១ ហើយត្រូវទទួលខុសត្រូវដូចគ្នានឹងការយល់ព្រមទាំងស្រុង ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ មតិកទាំងអស់ត្រូវឆ្លងកាត់តាមនីតិវិធីជម្រះបញ្ជី ដូច្នេះ សន្តតិជនដែលនឹងទទួលខុសត្រូវ តាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៥៩ នោះ មិនអាចអះអាងថា ខ្លួនមានសិទ្ធិលើចំណែកមតិកសកម្មដែលមិនទាន់បញ្ចប់នីតិវិធីនៃការជម្រះបញ្ជីនេះឡើយ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២២ មាត្រា ៩២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩០ មាត្រា ៦០៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៥៧.- វិធីនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត

សន្តតិជនដែលមានបំណងចង់យល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ហើយត្រូវដាក់ពាក្យសុំអំពីការយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ទៅតុលាការ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិចែងអំពីវិធី ជាអាទិ៍ សម្រាប់ធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត សន្តតិជនត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យបានជិតដល់ ។ ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ទោះបីមានសន្តតិជនណាម្នាក់ដែលបានទុកឱ្យអំឡុងពេលនេះកន្លងផុតក៏ដោយ អាចគណនាអំឡុងពេលនេះ ដោយយកថ្ងៃដែលសន្តតិជនចុងក្រោយគេដឹងថា សន្តតិកម្មបានចាប់ផ្តើម មកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ។ ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម សហសន្តតិជនទាំងអស់ ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ដើម្បីធ្វើការយល់ព្រមដោយកម្រិត (មាត្រា ១២៥៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ដូច្នេះ ការគណនាអំឡុងពេលនេះគឺដើម្បីការពារសិទ្ធិរបស់សន្តតិជនដែលដឹងអំពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មក្រោយគេ ។

នៅពេលដែលដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ សន្តតិជនត្រូវដាក់បញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនៃមតិក ។ ទម្រង់នៃបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌគ្មានចែងក្នុងបញ្ញត្តិទេ ក៏ប៉ុន្តែ ត្រូវធ្វើសរសេរមតិកសកម្ម មតិកអកម្ម ដែលសន្តតិជនបានទទួលបន្តដោយចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្មទាំងអស់ ក្នុងកម្រិតដែលមានលទ្ធភាពអាចដឹង ។ ប្រសិនបើមិនបានបញ្ជាក់ក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌនេះឱ្យបាន

គ្រប់គ្រាន់ដោយចេតនា ត្រូវចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង (មាត្រា ១២៥៩) ។ ក្នុងករណីដែលអាចស្មានបានថា ចាំបាច់ត្រូវការពេលវេលា ដើម្បីធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌមតិកនោះ សន្តតិជនអាចសុំឱ្យពន្យារអំឡុងពេលគិតឱ្យបានដិតដល់នេះបាន ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៤៨ កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៩១ មាត្រា ៩៨៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៥៨.- អានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត

១-ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ពុំអាចតាមទាមទារឱ្យសន្តតិជនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជននោះបានឡើយ ។

២-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជនដែលមានចំពោះមតកជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថាមិនបានរលត់ដោយព្យាកុលភាពឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត ដែលមានខ្លឹមសារថា ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន មិនអាចទាមទារឱ្យសន្តតិជនទទួលខុសត្រូវ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជននោះបានឡើយ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ជាបញ្ញត្តិស្ដីពីអានុភាពជាសារធាតុនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

ទោះបីជាបានយល់ព្រមដោយកម្រិតក៏ដោយ តាមផ្លូវច្បាប់ មតិកនោះត្រូវធ្លាក់ទៅសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ជាសារធាតុ ទ្រព្យសម្បត្តិនោះត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីផ្សេងពីទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ហេតុនេះហើយ សិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជន និង មតកជន មិនអាចរលត់ដោយព្យាកុលភាពទេ ពោលគឺចាំបាច់ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជី ដោយនីតិវិធីដូចគ្នានឹងការជម្រះបញ្ជីសិទ្ធិលើបំណុល និង កាតព្វកិច្ចផ្សេងដែរ ។ ដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ២ បានចែងថា សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់សន្តតិជនដែលមានចំពោះមតកជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា មិនបានរលត់ដោយព្យាកុលភាពឡើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ការគ្រប់គ្រង ឬ ការជម្រះបញ្ជី ជាអាទិ៍ នៃទ្រព្យសម្បត្តិ ក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត មានចែងពីមាត្រា ១២៨០ ទៅ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៥៩.- ករណីដែលហេតុនៃការយល់ព្រមតាមច្បាប់ កើតឡើង ក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត

១-ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង បានយល់ព្រមដោយកម្រិត បើសន្តតិជននោះមិនបានសរសេរទ្រព្យសម្បត្តិទាំងអស់ ឬ មួយភាគ នៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ដោយទុច្ចរិត ឬ បើមានហេតុដែលបានកំណត់នៅក្នុងចំណុច ក ឬ គ នៃមាត្រា ១២៥៥ (ការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់) នៃក្រមនេះ កើតឡើងចំពោះសន្តតិជននោះ ត្រូវចាត់ទុកថា សន្តតិជននោះបានយល់ព្រមទាំងស្រុង ហើយសេចក្តីថ្លែងការណ៍នៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត មិនបង្កើតអានុភាព តាំងពីដំបូងមក ។

២-បើមានមូលហេតុដូចកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ចំពោះសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅលើសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នោះ ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល ដែលពុំអាចទទួលការសងដោយមត៌ក តាមចំណែកមត៌កនីមួយៗនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ចំពោះសន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ប្រសិនបើមានមូលហេតុដែលត្រូវចាត់ទុកជាការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ផលប្រយោជន៍នៃការយល់ព្រមដោយកម្រិតត្រូវបានបាត់បង់ ហើយសន្តតិជននោះ ត្រូវទទួលខុសត្រូវដូចគ្នានឹងករណីដែលបានយល់ព្រមទាំងស្រុងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ក្នុងករណីដែលជនដែលបានធ្វើសន្តតិកម្មតែម្នាក់ឯង បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ។ ករណីនេះខុសគ្នានឹងករណីនៃកថាខណ្ឌទី ២ គឺអាចផ្ទុកទំនួលខុសត្រូវទាំងអស់ឱ្យសន្តតិជននេះភ្លាមក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ (ក្រោយពីបានយកទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជននេះមកសងកាតព្វកិច្ចហើយ ប្រសិនបើនៅសល់មតិកដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម មតិកនោះនឹងបានទៅសន្តតិជននេះ ដូច្នេះបូកសរុបទៅឃើញសូន្យ) ហើយត្រូវចាត់ទុកថាជាការយល់ព្រមទាំងស្រុង ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីករណីដែលជាសហសន្តតិកម្ម ហើយសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងនោះ មានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ។ ក្នុងករណីនេះ ជាបឋម ត្រូវធ្វើការជម្រះបញ្ជីអំពីមតិកសិន ហើយបន្ទាប់មក ប្រសិនបើនៅមានការខ្វះខាត អាចយកទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជនដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់នោះមកសងបន្ថែម ។ រីឯកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវ គឺត្រឹមទំហំនៃ

ចំណែកមតិកដែលសន្តតិជននោះបានទទួលប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះកម្រិតនៃការទទួលខុសត្រូវនេះ ទោះបីជាការយល់ព្រមដោយកម្រិតក៏ដោយ សហសន្តតិជនត្រូវទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ទៅតាមចំណែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ការទទួលខុសត្រូវមានទំហំត្រឹមតែមតិក ដូច្នេះ ក្នុងស្ថានភាពនេះ ការកកើតឡើងនៃអានុភាពដូចគ្នានឹងករណីដែលសន្តតិជននោះបានយល់ព្រមទាំងស្រុង គឺជាការដែលសន្តតិជននោះបានទទួលខុសត្រូវចំពោះចំណែកមតិកដែលខ្លួនបានទទួល ។ ដូច្នេះ ក្នុងកថាខណ្ឌនេះ បានចែងថា "ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនទៅលើសហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់នោះ ចំពោះចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុល .... តាមចំណែកមតិកនីមួយៗនោះបាន" មានន័យថា មិនដាក់ទណ្ឌកម្មឱ្យជននោះទទួលខុសត្រូវរហូតដល់កាតព្វកិច្ចទាំងអស់ទេ ។ ចំពោះការណ៍ដែលឱ្យទទួលខុសត្រូវចំពោះតែផ្នែកដែលខ្វះខាត ប្រសិនបើមិនបានធ្វើការជម្រះទេ មិនអាចដឹងច្បាស់លាស់នូវទំហំនៃការទទួលខុសត្រូវរបស់សន្តតិជនដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់នោះទេ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌនេះបានចែងថា "ចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលដែលពុំអាចទទួលការសងដោយមតិក" ដើម្បីបញ្ជាក់ច្បាស់ថា ត្រូវទទួលខុសត្រូវចំពោះតែផ្នែកដែលខ្វះក្រោយពេលជម្រះបញ្ជីតែប៉ុណ្ណោះ ។

ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌទី ១ ព្រមទាំងទី ២ នេះ មិនត្រឹមតែអនុវត្តចំពោះករណីដែលមានមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ ក្រោយការដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិតរបស់សន្តតិជនប៉ុណ្ណោះទេ គឺត្រូវអនុវត្តផងដែរចំពោះករណីដែលមានមូលហេតុនេះ មុនការដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការបោះបង់

មាត្រា ១២៦០.- ការបោះបង់សន្តតិកម្ម

បុគ្គលដែលមានបំណងបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវដាក់ពាក្យសុំការបោះបង់សន្តតិកម្មនោះ ទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃការបោះបង់សន្តតិកម្ម ។

ការដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ត្រូវធ្វើក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៨ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម បុគ្គលមួយចំនួនអាចធ្វើបាន ដោយមិនចាំបាច់បោះបង់ទាំងអស់គ្នាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៨៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១២៦១ ថ្មី.– អានុភាពនៃការបោះបង់

បុគ្គលដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា បុគ្គលនោះមិនមែនជាសន្តតិជនចំពោះសន្តតិកម្មនោះ តាំងពីដំបូងមក ។[២]

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីអានុភាពនៃការបោះបង់ គឺជនដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តតិជនតាំងពីដំបូង ។

ក្នុងមាត្រានេះ ដោយសារតែមានបញ្ញត្តិថា "តាំងពីដំបូង" ដូច្នេះជនដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវចាត់ទុកថា មិនមែនជាសន្តតិជនតាំងពីដំបូង ។ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន ប្រសិនបើមានតែជនមួយចំនួនទេដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម សន្តតិជនផ្សេងទៀតជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្ម ។ អ្នកដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ អាចទទួលសន្តតិកម្មបាន លុះត្រាតែសហសន្តតិជនលំដាប់មុនទាំងអស់បានបោះបង់ ។

មាត្រានេះមានចែងថា "ចំពោះសន្តតិកម្មនោះ" ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងករណីដែលឪពុកឈ្មោះ A បានទទួលមរណភាព ហើយម្តាយឈ្មោះ B ក៏បានទទួលមរណភាពជាបន្តបន្ទាប់ កូនឈ្មោះ C របស់អ្នកទាំងពីរនេះ អាចបោះបង់តែសន្តតិកម្មចំពោះ A បាន ឬក៏អាចបោះបង់តែសន្តតិកម្មចំពោះ B ក៏បាន តែក្នុងករណីនេះ គ្មានឥទ្ធិពលទៅវិញទៅមកទេ ។ ក្នុងករណីដែល C បានបោះបង់សន្តតិកម្មចំពោះតែ A សន្តតិកម្មរបស់ A នឹងត្រូវធ្លាក់ទៅលើ B ព្រមទាំងបងប្អូនបង្កើតផ្សេងទៀត ឬ ជនដែលមានលំដាប់បន្ទាប់ (បុព្វញាតិផ្ទាល់ ជាអាទិ៍) ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើ B មិនបានបោះបង់សន្តតិកម្មហើយ C ក៏មិនបានបោះបង់តាមការចែងនៃមាត្រា ១២៤៩ ដែរនោះ C អាចទទួលសន្តតិកម្មរួមទាំងចំណែកដែល B បានទទួលសន្តតិកម្មពី A ដែរ ដោយសារការទទួលសន្តតិកម្មពី B នេះ ។ ផ្ទុយទៅវិញ ប្រសិនបើ C បានបោះបង់សន្តតិកម្មតែពី B នោះ C អាចទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិកសកម្ម ព្រមទាំងអកម្មរបស់ A ពាក់កណ្តាល តែមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិករបស់ B ព្រមទាំងចំណែកមតិកដែល B បានទទួលពី A ដោយសន្តតិកម្មទេ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះការគ្រប់គ្រងមតិក ក្រោយមានការបោះបង់សន្តតិកម្ម មានចែងក្នុងមាត្រា ១២៦២ កថាខណ្ឌទី ២ វាក្យខណ្ឌទី ២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៩៨៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

---

[២] មាត្រា ១២៦១ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

ជំពូកទី ៦ ការគ្រប់គ្រង និង ការបែងចែកមត៌ក

ផ្នែកទី ១ ការគ្រប់គ្រងមត៌ក

មាត្រា ១២៦២.- ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងមត៌ក

១-សន្តតិជនដែលកាន់កាប់មត៌ក នៅពេលមតកជនបានទទួលមរណភាព ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមត៌កនោះ រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមត៌ក ។ ប៉ុន្តែ ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងនេះ ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៣ (ការរក្សាទុកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍) ខាងក្រោមនេះ ។

២-ទោះបីជានៅមុនពេលយល់ព្រម ឬ បោះបង់សន្តតិកម្មក៏ដោយ សន្តតិជនត្រូវគ្រប់គ្រងមត៌កនោះ ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដូចគ្នានឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនផងដែរ ។ ទោះបីជានៅក្រោយពេលបោះបង់សន្តតិកម្មក៏ដោយ បញ្ញត្តិនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ រហូតដល់ពេលបុគ្គលដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយសារការបោះបង់នោះ អាចចាប់ផ្តើមធ្វើការគ្រប់គ្រងមត៌កនោះបាន ។

(កំណត់)

ក្នុងករណីដែលជនដែលបានទទួលសន្តតិកម្មតែឯង ដោយគ្មានមតកសាសន៍ បានយល់ព្រមទាំងស្រុងនូវសន្តតិកម្ម មតិកទាំងអស់នឹងធ្លាក់ទៅអ្នកនោះ ដូច្នេះគ្មានបញ្ហាអ្វីកើតឡើងទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលជាសហសន្តតិកម្ម ឬ ករណីដែលមានការបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ចំពោះទំនាក់ទំនងនឹងសន្តតិជនផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ការរក្សាទុក និង ការគ្រប់គ្រងមតិកនោះ អាចមានបញ្ហា ។ មាត្រានេះចែងអំពីការរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមតិកក្នុងករណីនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម សន្តតិជនដែលកាន់កាប់មតិកនៅពេលដែលមតកជនទទួលមរណភាព ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងមតិកនោះ រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ។ នេះគឺដោយសារតែ គួរតែទុកមតិកនោះឱ្យមានស្ថានភាពដដែល រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ ។ ចំពោះមតិកដែលមិនត្រូវបានកាន់កាប់ដោយសន្តតិជនណាម្នាក់ទេ នៅពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព សន្តតិជនទាំងអស់ ត្រូវរក្សាទុក និង គ្រប់គ្រងជាមួយគ្នា ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិដែលចែងថា ក្នុងករណីដែលមានមតកសាសន៍ យោងតាមមាត្រា ១២៦៣ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកដែលមតកសាសន៍បានកំណត់ម្ចាស់ហើយ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦៣ មានអាទិភាពជាង ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ជាបឋម នៅក្នុងអំឡុងពេលគិតឱ្យជិតដល់ដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៤៨ សន្តតិជនត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកនោះដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ដូចគ្នានឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនដែរ ។ ប្រសិនបើសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ពេលនោះមតិកនឹងក្លាយជាទ្រព្យសម្បត្តិរបស់ជនដទៃ ដូច្នេះ នេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីកាតព្វកិច្ចរក្សាទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនទាន់មានម្ចាស់នៅឡើយ ។ បន្ទាប់មក ក្នុងករណីដែលបានបោះបង់សន្តតិកម្ម គឺជាការរក្សាទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិរបស់អ្នកដទៃ ដូច្នេះ ត្រូវរក្សាទុកនូវទ្រព្យសម្បត្តិនោះរហូតដល់ពេលដែលអ្នកដែលបានក្លាយជាសន្តតិជនដោយសារការបោះបង់នេះ អាចចាប់ផ្តើមគ្រប់គ្រងមតិកនេះបាន ។ ហេតុនេះហើយបានជា នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៥ ចំណុច ក វាក្យខណ្ឌទី ២ ចែងយ៉ាងច្បាស់ថា "សកម្មភាពរក្សា និង សកម្មភាពត្រឹមតែជាការគ្រប់គ្រង" មិនត្រូវបានយកមកធ្វើជាមូលហេតុនៃការយល់ព្រមទាំងស្រុងតាមច្បាប់ទេ ។ម្យ៉ាងទៀត ពេលសន្តតិជនថ្មីទាមទារឱ្យប្រគល់មតិកនោះវិញ គឺជាការធម្មតា ដែលត្រូវប្រគល់ទៅឱ្យគេជាបន្ទាន់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៩៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៩១៨ និង មាត្រា ៩៤០ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៦៣.- ការរក្សាទុកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍

បើបានកាន់មុខងារជាអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ហើយ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍នោះ ត្រូវធ្វើការគ្រប់គ្រងមតិក ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមតកសាសន៍ទាក់ទងនឹងទ្រព្យសម្បត្តិដែលមានកំណត់ ត្រូវគ្រប់គ្រងតែទ្រព្យសម្បត្តិនោះប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការគ្រប់គ្រងមតិកដោយអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ។

យោងតាមមាត្រា ១២២០ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ មានសិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ច ក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និងធ្វើនូវរាល់សកម្មភាពផ្សេងទៀតដែលចាំបាច់ ដើម្បីប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ ហេតុនេះហើយ នៅក្នុងផ្នែកនេះ ដែលចែងអំពីការគ្រប់គ្រងមតិក ក៏មានបន្ថែមមាត្រានេះជាពិសេស ដោយចែងថា អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវគ្រប់គ្រងមតិក ពេលចាប់ផ្តើមកាន់កាប់មុខងារ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា នេះចែងថា ក្នុងករណីដែលមតកសាសន៍ចែងអំពីទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់ណាមួយ ដូចជាករណីដែលមតិកមានដីប៉ុន្មានឡូត៍ដែរ តែមតកសាសន៍កំណត់អំពីអច្ច័យទាននូវដីមួយចំនួនទៅឱ្យបុគ្គលណាម្នាក់ប៉ុណ្ណោះជាអាទិ៍ អ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ត្រូវគ្រប់គ្រងតែទ្រព្យសម្បត្តិជាក់លាក់នោះប៉ុណ្ណោះ ។ ចំពោះមតិកដែលមិនមានចែងក្នុងមតកសាសន៍ ត្រូវអនុវត្តតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៦២ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ១០១២ និង មាត្រា ១០១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៦៤.– អ្នកគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្ដោះអាសន្ន

១-បើគ្មានអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ គ្រប់គ្រងមត៌កទាំងមូលទេ សន្តតិជន អច្ច័យលាភី ឬ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្ដោះអាសន្នបាន រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមត៌ក ។

២-ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៥៣ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើបណ្ដឹងចំពោះសន្តតិជន នៅមុនការយល់ព្រម) នៃក្រមនេះ ក៏ដោយ អ្នកគ្រប់គ្រងជាបណ្ដោះអាសន្ន ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ គឺជាអ្នកទទួលបន្ទុកក្នុងបណ្ដឹងនោះ ចំពោះសិទ្ធិទាមទារដែលទាក់ទងនឹងមត៌ក នៅក្នុងនាមជាអ្នកទទួលបន្ទុកក្នុងបណ្ដឹងរបស់សន្តតិជននៃមតកជន ដោយបញ្ជាក់ឈ្មោះមតកជននោះផង រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជនយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មនោះ ។

៣-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ៣ នៃមាត្រា ៤០ (សិទ្ធិរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិ ជាអាទិ៍) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងជាបណ្ដោះអាសន្ន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន មិនត្រឹមតែគ្រប់គ្រងមតិកប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែ ក៏អាចធ្វើជាអ្នកទទួលបន្ទុកក្នុងបណ្ដឹង ចំពោះសិទ្ធិទាមទារពាក់ព័ន្ធនឹងមតិកនោះបាន ដើម្បីរក្សាការពារមតិកនោះ ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន ។ សន្តតិជនជាអាទិ៍ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នបាន ។ ចំពោះសន្តតិជន អាចមានករណីដែលសន្តតិជនដែលកំពុងកាន់កាប់មតិក ធ្វើការចាត់ចែងមតិកនោះ មុនពេលបានព្រមព្រៀងអំពីការបែងចែកមតិក ឬ អាចមានករណីដែលមានការចាំបាច់រក្សាការពារមតិកដោយដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ប៉ុន្តែ មានការពិបាកនឹងព្រមព្រៀងគ្នារវាងសន្តតិជនអំពីវិធីរក្សាការពារនេះ ។ ក្នុងករណីទាំងនេះ សន្តតិជនណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ អាចទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នបាន ដើម្បីឱ្យជននេះគ្រប់គ្រងមតិក ព្រមទាំងដាក់ពាក្យបណ្ដឹង ។ ចំពោះអច្ច័យលាភីវិញ

ប្រសិនបើបានជ្រើសតាំងអ្នកប្រតិបត្តិមតកសាសន៍ហើយ ប្រហែលជាមិនចាំបាច់មានអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នទេ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានចែងឡើងសម្រាប់ពេលដែលអាចមានករណីពិសេស ។ ចំពោះអ្នកមានសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជនវិញ ភាពចាំបាច់ឱ្យមានអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន មានខ្ពស់ជាងគេ ។ មានន័យថា ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន មានសិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជនមកសង ប៉ុន្តែ ដោយសារតែមតកជនបានទទួលមរណភាព សិទ្ធិលើបំណុលនេះ ត្រូវបានបែងចែកទៅតាមចំណែកមតិករបស់សហសន្តតិជន ហើយក្នុងករណីដែលមានម្ចាស់បំណុលចំពោះសន្តតិជនផ្ទាល់ ម្ចាស់បំណុលនេះអាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះចំពោះចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សន្តតិជនដែលជាកូនបំណុល ។ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវរក្សាការពារមតិកនោះ មុនពេលដែលមតិកនោះត្រូវបានចែកជាចំណែក ឬមុនពេលដែលម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនជាក់លាក់ណាម្នាក់ អនុវត្តសិទ្ធិនោះចំពោះចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគមតិកនោះ ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះពីជាមាន ឬ គ្មានការបោះបង់ ឬ ការយល់ព្រមរបស់សន្តតិជនក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជនអាចទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន ដើម្បីរក្សាការពារមតិក ហើយដាក់ពាក្យសុំឱ្យរក្សាការពារចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ននោះ ។ ចំណុចនេះមានពន្យល់ក្នុងផ្នែកទី ៣ នៃជំពូកនេះ ស្ដីពីការសម្រួលរវាងម្ចាស់បំណុល ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចពិសេសរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន ។ សម្រាប់គោលបំណងដែលបានបញ្ជាក់ខាងលើនេះ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្នក៏ត្រូវបានផ្ដល់ផងដែរនូវតួនាទីដែលហៅថា អ្នកការពារមតិក (Nachlaßpfleger) ដែលមានចែងក្នុងក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ មាត្រា ១៩៦០ កថាខណ្ឌទី ៣ និងមាត្រា ១៩៦១ ។ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ចែងឱ្យសន្តតិជនអាចដាក់ពាក្យសុំឱ្យតុលាការធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងបានដែរ ក៏ប៉ុន្តែសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងក្នុងករណីនេះ គឺមានត្រឹមតែសិទ្ធិអំណាចដូចអ្នកគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិរបស់បុគ្គលអវត្តមានតែប៉ុណ្ណោះ ។ រីឯមាត្រានេះវិញ ដើម្បីសម្រេចនូវគោលបំណងខាងលើនេះ បានផ្ដល់លក្ខណសម្បត្តិឱ្យធ្វើជាអ្នកទទួលបន្ទុកក្នុងបណ្ដឹងចំពោះសិទ្ធិទាមទារពាក់ព័ន្ធនឹងមតិក ។ ដូច្នេះ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ននោះអាចធ្វើបណ្ដឹងដើម្បីរក្សាការពារ ឬ គ្រប់គ្រងមតិកនេះបាន ហើយម្យ៉ាងទៀត ក៏អាចត្រូវសន្តតិជនប្ដឹងអំពីមតិកបានដែរ ។ ទោះជាក្នុងករណីណាក៏ដោយ អានុភាពនៃសាលក្រម សាលដីកា ឬ ការសះជា មានឥទ្ធិពលទៅលើសន្តតិជនផងដែរ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម មុខនាទីរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ននេះ នឹងត្រូវមាន "រហូតដល់ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក" ដូចមានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ក៏ប៉ុន្តែ យោងតាមកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សហសន្តតិជនអាចទទួលបន្តនូវសិទ្ធិគ្រប់គ្រងពីអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកជាបណ្ដោះអាសន្ន ក្រោយពេលធ្វើការយល់ព្រមបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិកម្មតែឯង ក៏ដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩៩៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា រីឯចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ១៩៦០ កថាខណ្ឌទី ៣ និង មាត្រា ១៩៦១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ។

មាត្រា ១២៦៥.– សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមត៌ក

សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមត៌ក ត្រូវចំណាយចេញពីក្នុងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ។ ប៉ុន្តែ សោហ៊ុយដែលកើតចេញពីកំហុសរបស់សន្តតិជន គឺជាបន្ទុករបស់សន្តតិជននោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងច្បាស់លាស់ថា ជាគោលការណ៍ សោហ៊ុយចាំបាច់ដើម្បីរក្សាការពារមត៌ក ជាអាទិ៍ ត្រូវចំណាយចេញពីមត៌ក ។

"សោហ៊ុយដែលទាក់ទងទៅនឹងមត៌ក" ដែលមានចែងក្នុងមាត្រានេះ គឺមានដូចជា កម្រៃសម្រាប់អ្នកគ្រប់គ្រងមត៌ក ដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តតិជន តាមមាត្រា ១២៩១ ជាអាទិ៍ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៨៨៥ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ២ ការបែងចែកមត៌ក

មាត្រា ១២៦៦ ថ្មី.– ការពិភាក្សាបែងចែកមត៌ក

១-សហសន្តតិជនអាចចាប់ផ្តើមពិភាក្សាបែងចែកមត៌ក នៅពេលណាក៏បាន បើអំឡុងពេល ១ (មួយ) ខែ បានកន្លងផុត ក្រោយពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ ចំពោះការផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមត៌ក ដោយសារលទ្ធផលនៃការបែងចែកមត៌ក ត្រូវអនុលោមតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧៧ (ការហាមឃាត់មិនឱ្យផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិ) នៃក្រមនេះ ឬ ចំពោះករណីដែលមតកជនហាមឃាត់ការបែងចែកមត៌កតាមមតកសាសន៍ ការបែងចែកមត៌កពុំអាចធ្វើបានឡើយ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលហាមឃាត់នោះ ។

២-ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិចំពោះវត្ថុតាមការបែងចែកមត៌ក ការបែងចែកត្រូវធ្វើតាមទម្រង់ចាំបាច់ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិនីមួយៗនោះ ដូចជាលិខិតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ជាអាទិ៍ ។[៣]

(កំណត់)

ការបែងចែកមត៌ក ជាគោលការណ៍ ត្រូវធ្វើតាមការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជន ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើការពិភាក្សានោះ

---

[៣] កថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៦៦ នេះ ត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម ដោយច្បាប់ស្តីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណី ។

មិនបានទទួលនូវលទ្ធផលល្អទេ តុលាការនឹងធ្វើការបែងចែកមតិកនោះ ។ មាត្រានេះជាបញ្ញត្តិស្តីពីការបែងចែកមតិក ដោយការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជន ។

ក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ យោងតាមមាត្រា ១១៤៨ មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្រោមកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ហើយការបែងចែកមតិក គឺជាការប្តូរគ្នាទៅវិញទៅមករវាងសហសន្តតិជនទីមួយៗ នូវចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សាមីខ្លួនម្នាក់ៗ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិច្រើនដែលជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគនេះ រួចកំណត់ឱ្យមតិកទីមួយៗនោះ ធ្លាក់ជាកម្មសិទ្ធិឯករាជ្យដោយឡែករបស់សហសន្តតិជនណាម្នាក់ ឬ ជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជនកំណត់មួយ ។ ដូច្នេះ ដើម្បីបែងចែកមតិក ចាំបាច់ត្រូវមានការព្រមព្រៀងរវាងសហសន្តតិជនទាំងអស់ ។ ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន ទោះបីជាមានអ្នកដែលបានទទួលផលប្រយោជន៍ពិសេសច្រើន ជាហេតុធ្វើឱ្យអ្នកនោះមិនអាចទទួលសន្តតិកម្មបាន ដោយយោងតាមមាត្រា ១១៦៣ កថាខណ្ឌទី ២ ក៏ដោយ ក៏ចាំបាច់ឱ្យសន្តតិជននោះចូលរួមក្នុងការពិភាក្សាបែងចែកមតិក ដើម្បីឱ្យសន្តតិជននោះបញ្ជាក់អំពីការណ៍នេះដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា បើអំឡុងពេលមួយខែបានកន្លងផុត ក្រោយពីការចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម សហសន្តតិជនអាចចាប់ផ្តើមពិភាក្សាគ្នា ដើម្បីបែងចែកមតិកពេលណាក៏បានដែរ ។ តាមភាពជាក់ស្តែង ត្រូវរកសហសន្តតិជន (ឧទាហរណ៍ ត្រូវស្រាវជ្រាវមើលថា តើពីដើមមក មតកជនមានកូនដែលមកពីអាពាហ៍ពិពាហ៍ពីមុន ឬទេ ឬ មានកូនដែលខ្លួនបានទទួលស្គាល់ឬទេ ? ជាអាទិ៍) ហើយបន្ទាប់មក ត្រូវកំណត់ថា តើសហសន្តតិជនយល់ព្រម ឬ បោះបង់សន្តតិកម្ម រួចកំណត់នូវទំហំនៃសហសន្តតិជន ហើយបន្ទាប់មកទៀត ធ្វើការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក ដូច្នេះ ត្រូវការពេលវេលាច្រើនគួរសមដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាការស្រាវជ្រាវ ជាអាទិ៍ នោះអាចធ្វើបានងាយស្រួលក៏ដោយ ក្នុងអំឡុងពេលមួយខែក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ចាំបាច់ត្រូវផ្តល់ការគោរពចំពោះវិញ្ញាណក្ខន្ធមតកជន ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងអំឡុងពេលមួយខែនេះ ហាមមិនឱ្យបែងចែកមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាក្នុងអំឡុងពេលនេះក៏ដោយ ដោយសារតែកសិផល ជាអាទិ៍ អាចមានការខូចខាតបើទុកចោល ដូច្នេះ អាចលក់ប្តូរជាប្រាក់បាន (សូមមើលមាត្រា ១២៦២) ហើយក្នុងករណីនេះ ទឹកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នេះ នឹងក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ ឃ្លាខាងដើម ចែងបញ្ជាក់ថា ដើម្បីការពារម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ទោះបីជាការពិភាក្សាបានទទួលលទ្ធផលល្អក៏ដោយ ក៏ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ មិនអាចប្តូរឈ្មោះពីមតកជនទៅឱ្យសន្តតិជនដែរ ។ ចំពោះបញ្ហាលម្អិត សូមមើលសេចក្តីកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៧៧ និង សេចក្តីកំណត់នៅដើមផ្នែកទី ៣ ។

កថាខណ្ឌទី ១ វាក្យខណ្ឌទី ២ ឃ្លាខាងក្រោយ ចែងអំពីករណីដែលមតកជនបានហាមឃាត់មិនឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកក្នុងអំឡុងពេលក្រោម ៥ ឆ្នាំ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៨៣ ។ នៅក្នុងមមាត្រា ១២៦៦ នេះ បានចែងថា "ការបែងចែកមតិកពុំអាចធ្វើបានឡើយ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលហាមឃាត់នោះ" ។ គេអាចបកស្រាយថា មិនអាចដាក់ពាក្យសុំទាមទារឱ្យតុលាការសម្រេចសេចក្តីអំពីការបែងចែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើអំឡុងពេលមួយខែបានកន្លងផុតក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ហើយសហសន្តតិជនទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នា អាចធ្វើការបែងចែកមតិកបាន

ដោយគ្មានទាក់ទងនឹងមតកសាសន៍ទេ បានសេចក្ដីថាការបកស្រាយសម្រួលក៏ត្រូវបានអនុញ្ញាតផងដែរ ។ នៅក្នុងប្រទេសជប៉ុន បញ្ញត្តិនេះត្រូវបានបកស្រាយយ៉ាងដូច្នេះ ។ បញ្ហានេះក៏ដូចគ្នាដែរ ចំពោះករណីដែលសហសន្តតិជនទាំងអស់បានព្រមព្រៀងធ្វើការបែងចែកមតិក ដែលមានខ្លឹមសារខុសពីវិធីបែងចែកមតិកដែលបានកំណត់ដោយមតកសាសន៍ ហើយពេលនោះ ត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកតាមការពិភាក្សានោះ ។ តាមផ្លូវច្បាប់ គេបកស្រាយការបែងចែកបែបនេះថាជាការដែលសហសន្តតិជនបានធ្វើប្រទានកម្ម ឬ ប្ដូរគ្នាទៅវិញទៅមក បន្ទាប់ពីមតិកត្រូវបានធ្លាក់ទៅលើសន្តតិជនជាក់លាក់ តាមរយៈមតកសាសន៍ ។

ការពិភាក្សាបែងចែកមតិកនោះ មិនមែនជាសកម្មភាពចាំបាច់មានទម្រង់ទេ ហើយមិនចាំបាច់ធ្វើជាលាយល័ក្ខណ៍អក្សរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមមតិកទាំងអស់ មានមតិកខ្លះត្រូវការមានទម្រង់កំណត់មួយដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិ ឬ ដើម្បីឱ្យមានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង ។ ហេតុនេះហើយ នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ មានចែងថា ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិចំពោះវត្ថុ តាមការបែងចែកមតិក ការបែងចែកត្រូវធ្វើតាមទម្រង់ចាំបាច់ដើម្បីផ្ទេរសិទ្ធិនីមួយៗនោះ ។ ឧទាហរណ៍ ជាលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិកដីធ្លីត្រូវបានបែងចែក ក្នុងករណីដែលចំណែកនៃកម្មសិទ្ធិអវិភាគត្រូវបានផ្ទេរ ឬ ក្នុងករណីដែលដីធ្លីដែលមានឈ្មោះមតកជន ត្រូវដាក់ជាកម្មសិទ្ធិរបស់សន្តតិជនកំណត់ណាមួយតែម្នាក់ឯង ដើម្បីចុះបញ្ជីបញ្ជាក់អំពីការផ្ទេរទាំងនេះ ត្រូវធ្វើលិខិតយថាភូត (សូមមើលមាត្រា ៣៣៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិក ដើម្បីធ្វើការពិភាក្សាបែងចែកមតិកនោះទៅឱ្យកំណត់សន្តតិជនណាម្នាក់ជាម្ចាស់សិទ្ធិតែម្នាក់ឯង នោះចាំបាច់ត្រូវធ្វើតាមនីតិវិធីដើម្បីបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង ដែលបានកំណត់ក្នុងមាត្រា ១២៧៥ ។ ដូច្នេះ ទោះបីជាសន្តតិជនផ្សេងទៀតបានព្រមព្រៀងបែងចែកមតិកតាមផ្ទាល់មាត់ក៏ដោយ ប្រសិនបើមិនធ្វើនីតិវិធីនោះទេ គេនឹងវាយតម្លៃថាការពិភាក្សាបែងចែកមតិកមិនបានធ្វើឡើងរវាងសហសន្តតិជននោះទេ ហើយចាំបាច់ត្រូវដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិក ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៧ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥៩៧ មាត្រា ៥៩៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៦៧.- មូលដ្ឋាននៃការបែងចែក

១-បើពុំបានកំណត់វិធីបែងចែកនៅក្នុងមតកសាសន៍ទេ ការបែងចែកមតិកនេះ ត្រូវធ្វើដោយពិចារណាទៅលើប្រភេទ និង លក្ខណៈនៃវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលមាននៅក្នុងមតិក ឬ អាយុ មុខរបរ ស្ថានភាពផ្លូវកាយ និង ផ្លូវចិត្ត ស្ថានភាពជីវភាព របស់សហសន្តតិជននីមួយៗ និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

២-ក្នុងករណីដែលការបែងចែកបណ្ដាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់តម្លៃ បើយល់ឃើញថាសមរម្យ សហសន្តតិជនអាចឱ្យសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ធ្វើលទ្ធកម្មទ្រព្យសម្បត្តិនោះបាន ដោយដាក់ល័ក្ខខ័ណ្ឌឱ្យបង់ប្រាក់សម្រួល ចំពោះសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត តាមការពិភាក្សា ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីមូលដ្ឋាននៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីចំណុចដែលត្រូវគិតពិចារណា ពេលធ្វើការបែងចែកមតិក ចំណុចនីមួយៗនោះជាឧទាហរណ៍ ហើយនៅខាងចុងឃ្លា ថែមទាំងបានចែងថា ឱ្យពិចារណា "ស្ថានភាពផ្សេងទៀត" ផងដែរ ។ ពេលដែលធ្វើការពិភាក្សាបែងចែកមតិករវាងសហសន្តតិជន សហសន្តតិជនត្រូវពិចារណាដល់ចំណុចទាំងអស់នេះ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនទាំងអស់បានព្រមព្រៀងគ្នា ទោះបីជាខ្លឹមសារនៃការព្រមព្រៀងនោះខុសនឹងគោលគំនិតនៃមាត្រានេះក៏ដោយ បើខ្លឹមសារនោះមិនផ្ទុយនឹងសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អទេ ក៏ការណ៍នេះគ្មានឥទ្ធិពលទៅលើអានុភាពនៃការព្រមព្រៀងនោះដែរ ។ កថាខណ្ឌនេះ មានន័យតាមផ្លូវច្បាប់ ដើម្បីយកមកធ្វើជាមូលដ្ឋាន ក្នុងការវិនិច្ឆ័យមើលថា តើខ្លឹមសារនៃការពិភាក្សានោះផ្ទុយនឹងសណ្ដាប់ធ្នាប់សាធារណៈ និង ទំនៀមទម្លាប់ល្អឬទេ និង ក្នុងការបែងចែកមតិក ដោយតុលាការ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៧០ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីវិធីបែងចែកតាមវិធីបង់ប្រាក់សម្រួល ។ ក្នុងការបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ (មាត្រា ២១២) បានចែងអំពីដំណោះស្រាយដោយប្រាក់សំណង ហើយគោលគំនិតនៃមាត្រានេះក៏មានដូចគ្នាដែរ ។ម្យ៉ាងទៀត កថាខណ្ឌនេះ ចែងអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌថា "ក្នុងករណីដែលការបែងចែកបណ្ដាលឱ្យមានការខូចខាតធ្ងន់ធ្ងរដល់តម្លៃ" ។ បញ្ញត្តិនេះត្រូវអនុវត្តចំពោះករណីដែលតុលាការធ្វើការបែងចែកមតិកតាមមាត្រា ១២៧០ ។ ប្រសិនបើសហសន្តតិជនព្រមព្រៀងដោយស្ម័គ្រចិត្ត ទោះបីជាមតិកណាមួយអាចបែងចែកបានក៏ដោយ អាចពិភាក្សា ដោយឱ្យជនណាម្នាក់ទទួលមតិកនោះតែឯង ហើយជននោះបង់ប្រាក់សម្រួលទៅឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៦១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ១០៩ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្ដីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្ដីគ្រួសារជប៉ុន ។

មាត្រា ១២៦៨.- សិទ្ធិអាទិភាពរបស់សហព័ទ្ធ

ក្នុងករណីដែលសហព័ទ្ធក្លាយជាសន្តតិជន បើមានទ្រព្យសម្បត្តិដែលទទួលបានជា

កម្មសិទ្ធិអវិភាគជាមួយនឹងមតកជន ក្នុងពេលមានចំណងអាពាហ៍ពិពាហ៍ នៅក្នុងការបែងចែកមត៌ក សហព័ទ្ធនេះមានអាទិភាពជាងសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ក្នុងការទទួលយកចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគដែលទាក់ទងទៅនឹងទ្រព្យសម្បត្តិនោះ រហូតដល់គ្រប់ចំនួននៃចំណែកមត៌កនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងទទួលស្គាល់នូវសិទ្ធិអាទិភាពក្នុងការធ្វើលទ្ធកម្មរបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់ ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួមរបស់សហព័ទ្ធ និង មតកជន ពេលនៅរស់ ។

នៅក្នុងមាត្រា ៩៧៣ ទ្រព្យសម្បត្តិដែលប្តីប្រពន្ធទាំងសងខាង ឬ ម្ខាងបានធ្វើលទ្ធកម្ម ពេលមានចំណងអាពាហ៍-ពិពាហ៍ ជាគោលការណ៍ គឺជាទ្រព្យសម្បត្តិរួម ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើប្តី ឬ ប្រពន្ធណាម្នាក់ទទួលមរណភាព ពាក់កណ្តាលនៃទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ជារបស់សហព័ទ្ធដែលនៅរស់ ហើយពាក់កណ្តាលទៀត ជាមតិក ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទ្រព្យសម្បត្តិប្រភេទនេះក្នុងករណីជាច្រើន សហព័ទ្ធដែលនៅរស់តែងតែមានបំណងចង់ទទួលតែម្នាក់ឯង ដើម្បីជាអនុស្សាវរីយ៍រវាងសហព័ទ្ធដែលនៅរស់ និង មតកជន ហើយប្រសិនបើទទួលបានកម្មសិទ្ធិឯកឯង ទំនាក់ទំនងផ្លូវច្បាប់ ពេលក្រោយ ក៏មិនសូវមានបញ្ហាដែរ ។ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងការបែងចែកមតិក មាត្រានេះទទួលស្គាល់ឱ្យសហព័ទ្ធ មានអាទិភាពជាងសហសន្ត-តិជនផ្សេងទៀត ក្នុងការទទួលចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់មតកជន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិរួម រហូតដល់បានទទួលគ្រប់ចំនួននូវចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។

មាត្រា ១២៦៩.– សំណងនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ជាអាទិ៍

បើមតកជនមានកាតព្វកិច្ច សហសន្តតិជនត្រូវបែងចែកមត៌ក ដោយពិចារណាពីការណ៍ថា ខ្លួនត្រូវសងកាតព្វកិច្ចនោះ និង មិនអាចប្តូរភាគបន្ទុកនៃកាតព្វកិច្ចនោះ ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសំណាក់ម្ចាស់បំណុលឡើយ ។

(កំណត់)

ដូចដែលបានពន្យល់ពីដើមរួចហើយ គន្លីនេះបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ ដូច្នេះក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម សហសន្តតិជនម្នាក់ៗត្រូវទទួលបន្តមិនត្រឹមតែសិទ្ធិរបស់មតកជនទេ គឺទាំងករណីយកិច្ចផងដែរ ទៅតាមចំណែកមតិករបស់ខ្លួន (មាត្រា ១១៤៨) ។ មាត្រានេះ ចែងអំពីវិធីបែងចែកមតិកក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ។

ចំពោះរបបច្បាប់សន្តតិកម្ម ប្រសិនបើបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជី គឺត្រូវទទួលសន្តតិកម្មតែមតិក

ដែលសល់ពីការជម្រះបញ្ជីនៃកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្វើសន្តតិកម្មប៉ុណ្ណោះ ហើយធ្វើការបែងចែកមតិកសកម្មដែលសល់នោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ វិធីនេះស្មុគស្មាញណាស់ ហើយចំណាយសោហ៊ុយច្រើនផង ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងគន្ថីនេះ បានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិវិញ ។ ក៏ប៉ុន្តែ នៅក្នុងការពិភាក្សាបែងចែកមតិក ប្រសិនបើកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវធ្វើសន្តតិកម្មត្រូវបានដោះស្រាយរួចរាល់ជាមុន នោះនឹងមិនបន្សល់ទុកនូវបញ្ហាឡើយ ។ ដូច្នេះ មាត្រានេះចែងថាត្រូវធ្វើការបែងចែកមតិកដោយពិចារណាដល់ការសងកាតព្វកិច្ចផងដែរ ។ ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមតកជនមានប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារ សហសន្តតិជនអាចយកប្រាក់បញ្ញើនេះសងបំណុលសិន ឬ ក៏សហសន្តតិជនទាំងអស់អាចព្រមព្រៀងលក់ទ្រព្យសម្បត្តិកំណត់ណាមួយ ហើយយកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់ទ្រព្យនោះសងបំណុលដែលត្រូវទទួលតាមសន្តតិកម្មសិន ។ មានន័យថា មាត្រានេះបានយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិមកប្រើ ប៉ុន្តែ ក៏មានយកអត្ថប្រយោជន៍នៃគោលការណ៍ជម្រះបញ្ជីបញ្ចូលគ្នាផងដែរ ។ ឃ្លា "ដោយពិចារណាពីការណ៍ថា ... មិនអាចប្តូរភាគបន្ទុកនៃកាតព្វកិច្ច ... ដោយគ្មានការយល់ព្រមពីសំណាក់ម្ចាស់បំណុលឡើយ" មានន័យថា ត្រូវពិចារណាថា កាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ត្រូវបានបែកចែកដោយស្វ័យប្រវត្តិ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកម្នាក់ៗ នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ហើយមិនអាចប្តូរនូវសមាមាត្រនៃបន្ទុកនេះបានទេ ទោះបីជាមានការព្រមព្រៀងពីសហសន្តតិជនក៏ដោយ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានធ្វើអាជីវកម្មអ្វីមួយ ហើយមានទ្រព្យសកម្មផង និង ទ្រព្យអកម្មផង ដើម្បីធ្វើការព្រមព្រៀងឱ្យសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់ ទទួលកាតព្វកិច្ចពាក់ព័ន្ធនឹងអាជីវកម្មនោះ ជំនួសឱ្យការទទួលបន្តអាជីវកម្មទាល់តែមានការយល់ព្រមពីម្ចាស់បំណុល ហើយមាត្រានេះក៏បានចែងច្បាស់លាស់អំពីចំណុចនេះ ។ ចំពោះម្ចាស់បំណុលវិញ គេនឹងពិចារណាថា តើសន្តតិជនដែលបានទទួលបន្តនូវអាជីវកម្មនោះ មានទេពកោសល្យដែរឬទេ តើទ្រព្យសកម្មដែលជននោះបានធ្វើលទ្ធកម្មមានប៉ុន្មាន ជាអាទិ៍ ហើយយល់ព្រម ឬ ជ្រើសរើសការបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួននេះទៅឱ្យសហសន្តតិជនម្នាក់ៗទទួលខុសត្រូវ ។

មាត្រា ១២៧០.- ការបែងចែកដោយតុលាការ

១-បើការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជន ចំពោះការបែងចែកមតិក ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចពិភាក្សាបានទេ សហសន្តតិជនណាម្នាក់ អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកនោះបាន ។

២-ក្នុងការបែងចែកមតិក ក្រៅពីបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៦៧ (មូលដ្ឋាននៃការបែងចែក) រហូតដល់មាត្រា ១២៦៩ (សំណងនៃកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ តុលាការត្រូវធ្វើការពិចារណានូវទំនៀមទម្លាប់នៅក្នុងតំបន់នោះ និង មតិលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តតិជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធី និង គោលការណ៍ ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលតុលាការបែងចែកមតិកជំនួសសហសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងករណីដែលការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជនអំពីការបែងចែកមតិក ពុំបានសម្រេច ឬ ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនពុំអាចពិភាក្សាបានទេ សហសន្តតិជនណាម្នាក់អាចដាក់ពាក្យសុំទៅតុលាការ ឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកនោះបាន ។ នេះជាបញ្ញត្តិដូចគ្នានឹងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ២១២ ស្តីពីវិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ។ តុលាការមិនអាចធ្វើការបែងចែកមតិកដោយឆន្ទានុសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបានទេ ពោលគឺអាចធ្វើបានតែពេលដែលមានពាក្យសុំពីសហសន្តតិជនប៉ុណ្ណោះ ។ "បើការពិភាក្សារវាងសហសន្តតិជន ចំពោះការបែងចែកមតិក ពុំបានសម្រេច ឬ បើពុំអាចធ្វើបានទេ" សហសន្តតិជនម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់អាចធ្វើពាក្យសុំឱ្យតុលាការធ្វើការបែងចែកមតិក ចំពោះសហសន្តតិជនទាំងអស់ផ្សេងទៀតដែលជាភាគីម្ខាងទៀតបាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីគោលការណ៍ក្នុងការបែងចែកមតិកដោយតុលាការ ។ បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៦៧ ដល់មាត្រា ១២៦៩ គឺជាគោលការណ៍នៃការបែងចែកមតិករវាងសហសន្តតិជន ព្រមជាមួយគ្នានេះ ក៏ជាគោលការណ៍នៃការបែងចែកមតិកដោយតុលាការដែរ ។ លើសពីនេះ តុលាការត្រូវពិចារណាដល់ "ទំនៀមទម្លាប់នៅក្នុងតំបន់" និង "មតិភាគច្រើនលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តតិជន" ផងដែរ ។ ចំពោះ "មតិភាគច្រើនលើសពីពាក់កណ្តាលរបស់សហសន្តតិជន" ករណីភាគច្រើនដែលបានចាប់ផ្តើមធ្វើការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក តែមិនអាចធ្វើទៅបានទេនោះ គឺដោយសារតែក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន មានសហសន្តតិជនណាម្នាក់ ឬ ភាគតិចនោះ មិនសុខចិត្តសម្របមតិពិសេសរបស់ខ្លួនទៅនឹងមតិភាគច្រើន ហេតុនេះហើយបានជាចាំបាច់មានបញ្ញត្តិនេះ ។ ប៉ុន្តែ ទោះបីជាមានមតិភាគច្រើនរបស់សហសន្តតិជនក៏ដោយ ប្រសិនបើមតិនោះមិនសមរម្យទេ ក៏តុលាការមិនត្រូវយកតាមមតិនោះដែរ ហើយទោះបីជាមតិភាគតិចក៏ដោយ ប្រសិនបើសមរម្យ តុលាការគួរតែស្តាប់តាមមតិភាគតិចនោះដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៧ កថាខណ្ឌទី ២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៦១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៧១.- ការប្តូរជាប្រាក់ដោយការលក់

ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលមិនអាចទទួលការព្រមព្រៀងអំពីការបែងចែក ឬ អំពីបុគ្គលដែលត្រូវទទួល រវាងសហសន្តតិជនទេ តុលាការអាចលក់ ហើយធ្វើការបែងចែកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់នោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីលក់មតិក និង បែងចែកប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់មតិក ។

ឧទាហរណ៍ មតិកមានតែដីមួយឡូត៍ និង ប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីដែលសហសន្តតិជនបានខ្វែងគំនិតគ្នាដោយទាមទារដីឡូត៍នេះ ឬ ខ្វែងគំនិតគ្នាអំពីវិធីបែងចែក ឬ ប្រសិនបើបែងចែកទៅ តម្លៃនៃដីនោះនឹងធ្លាក់ ជាដើម ។ ក្នុងករណីនេះ ត្រូវឱ្យដីនោះទៅសន្តតិជនណាម្នាក់ ហើយឱ្យជននោះបង់ជាប្រាក់សម្រួលទៅឱ្យសន្តតិជន ផ្សេងទៀត តាមមាត្រា ១២៦៧ កថាខណ្ឌទី ២ បានដែរ ក៏ប៉ុន្តែ មានករណីខ្លះដែលគ្មានសន្តតិជនណាម្នាក់ មានលទ្ធភាពដើម្បីបង់ប្រាក់សម្រួលនោះបាន ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីនេះ ដើម្បីបែងចែកមតិក តុលាការអាចដាក់មតិកនោះ លក់បាន ។ នីតិវិធីនៃការលក់មតិកនោះមានដូចជា ការបង្គាប់ដោយតុលាការ ឱ្យសហសន្តតិជនលក់តាមវិធីលក់ឡាយឡុង ហើយអាចយកមាត្រា ២១២ ស្តីពីវិធីបែងចែកវត្ថុកម្មសិទ្ធិអវិភាគមកយោងបាន ។ ប្រសិនបើសាលក្រមអំពីការបែងចែកមតិកមិនបានចូលជាស្ថាពរទេ ការលក់ក៏មិនអាចធ្វើទៅបានដែរ ដូច្នេះ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម អំពីការបែងចែកមតិក ក្នុងករណីនេះ គឺដូចជា "ត្រូវលក់អចលនវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះ ហើយកាត់នូវសោហ៊ុយចាំបាច់ពីថ្លៃលក់នោះ ហើយនៅសល់ប៉ុន្មាននោះ សន្តតិជន A, B និង C ទទួលជាសន្តតិកម្ម ស្មើភាគគ្នា" ។ ប្រសិនបើមានគ្រាប់ត្បូងតម្លៃ ១០០ ដុល្លារ ក្រៅពីដីនេះ ហើយឱ្យ A ទទួលលទ្ធកម្មគ្រាប់ត្បូងនេះ ហើយលក់អចលនវត្ថុដែលមានបញ្ហានេះ សេចក្តីសម្រេចបញ្ចប់នៃសាលក្រម គឺ "១. A ត្រូវទទួលសន្តតិកម្មគ្រាប់ត្បូង ដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះ ។ ២. ត្រូវលក់អចលនវត្ថុដែលមាននៅក្នុងបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌ ដែលភ្ជាប់ជាមួយនេះ ហើយកាត់នូវសោហ៊ុយចាំបាច់ពីថ្លៃលក់នោះ ហើយបូកនឹងប្រាក់ ១០០ ដុល្លារ ហើយ ១ ភាគ ៣ នៃចំនួនប្រាក់នេះ សន្តតិជន B និង C ត្រូវទទួលសន្តតិកម្ម ហើយនៅសល់ប៉ុន្មាន សន្តតិជន A ជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្ម" ។ ម្យ៉ាងទៀត នៅពេលដែលកំពុងចាត់ការរឿងក្តីអំពីការបែងចែកមតិក តុលាការអាចធ្វើសំណូមពរឱ្យសហសន្តតិជន លក់មតិក ហើយសហសន្តតិជនទាំងអស់គ្នា អាចលក់ទ្រព្យដែលជាកម្មវត្ថុនៃមតិកនេះ ទៅតាមសំណូមពរនេះបាន ។ ក្នុងករណីនេះ ថ្លៃលក់ក៏ជាមតិកដែរ (សូមមើលមាត្រា ១២៧២) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦១៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ១៥-៤ នៃច្បាប់ស្តីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីគ្រួសារជប៉ុន

មាត្រា ១២៧២.- ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយផ្អែកលើការចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិ នៅមុនពេលបែងចែក ជាអាទិ៍

ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយការសងជំនួសការបាត់បង់ ការខូចខាត ឬ ការបំពានយកកម្មវត្ថុមតិក ឬ តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកជាកម្មវត្ថុ ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលស្ថិតនៅក្នុងមតិកនោះ ត្រូវស្ថិតនៅក្នុងមតិក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីទ្រព្យដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយការចាត់ចែងមតិក ជាអាទិ៍ ។

"ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម .... ដោយផ្អែកលើសិទ្ធិដែលស្ថិតនៅក្នុងមតិកនោះ" សំដៅទៅលើផលធម្មជាតិ ឬ ផលស៊ីវិលដែលកើតឡើងពីមតិក ដូចជា ការប្រាក់ដែលកើតឡើងក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ចំពោះប្រាក់បញ្ញើក្នុងធនាគារដែលជាមតិក ជាអាទិ៍ ។ រីឯ "ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ដោយការសងជំនួសការបាត់បង់ ការខូចខាត ឬ ការបំពានយកកម្មវត្ថុមតិក" មានដូចជា សិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចទាមទារសំណងនៃការខូចខាត ឬ ប្រាក់សំណងនៃការខូចខាត ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់ ឬ តតិយជនណាមួយ ទទួលបន្ទុកនូវកាតព្វកិច្ចសងសំណងនៃការខូចខាតដោយសារការធ្វើឱ្យបាត់បង់មតិក ជាដើម ។ម្យ៉ាងទៀត "ទ្រព្យដែលត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្ម ...... តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកជាកម្មវត្ថុ" មានដូចជា ប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់មតិកដោយសហសន្តតិជនទាំងអស់ ឬ ដោយតុលាការ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៧១ ។ ប្រាក់ទាំងអស់នេះ សុទ្ធតែជាវត្ថុជំនួសមតិក ហើយដែលជាភាគនៃមតិកនោះ ដូច្នេះ អាចក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ២០៤១ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់

មាត្រា ១២៧៣.- អានុភាពនៃការបែងចែក

១-ការបែងចែកមតិក មានអានុភាពប្រតិសកម្ម គិតចាប់ពីពេលដែលបានចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ប៉ុន្តែ ការបែងចែកនេះ ពុំអាចបំពានសិទ្ធិរបស់តតិយជនដែលបានចុះបញ្ជី ឬ បានទទួលល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងបានឡើយ ។

២-សហសន្តតិជននីមួយៗ ត្រូវទទួលយកលិខិតបញ្ជាក់សិទ្ធិដែលទាក់ទងទៅនឹងទ្រព្យសម្បត្តិដែលខ្លួនបានធ្វើលទ្ធកម្ម ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអានុភាពនៃការបែងចែកមតិក ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ការបែងចែកមតិក មានអានុភាពប្រតិសកម្ម គិតចាប់ពីពេលដែលបានចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ។ ចំពោះសន្តតិកម្ម ក្នុងចំណោមប្រទេសដែលបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិ មានប្រទេសខ្លះទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែក (ជប៉ុន, បារាំង ជាអាទិ៍) ហើយមានប្រទេសខ្លះ មិនទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មដែរ គឺតាមផ្លូវច្បាប់ ឱ្យឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលផ្ទេរពីមតកជនទៅកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ហើយពីកម្មសិទ្ធិអវិភាគទៅកម្មសិទ្ធិរៀងៗខ្លួន (អាល្លឺម៉ង់ ស្វីស ជាអាទិ៍) ។ មាត្រានេះទទួលស្គាល់

នូវអានុភាពប្រតិសកម្ម ដោយសារតែបានពិចារណាចំពោះមនោសញ្ចេតនាតាមច្បាប់របស់សន្តតិជន ។ ពេលបានបែងចែកមតិក ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនេះ នោះនឹងមានសេចក្តីថា សន្តតិជនទទួលមតិកពីមតកជនផ្ទាល់ គឺមិនមែនបានទទួលពីសហសន្តតិជនផ្សេងទេ ហេតុនេះហើយ សន្តតិជននោះអាចមានមនោសញ្ចេតនាពិសេសចំពោះមតិកនោះបាន ។ ម្យ៉ាងទៀត បើធ្វើដូច្នេះទៅ ឧទាហរណ៍ នីតិវិធីនៃការចុះបញ្ជីអចលនវត្ថុ ក៏មិនចាំបាច់ឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលចុះបញ្ជីនូវកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន គឺអាចជ្រើសរើសយកនីតិវិធីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិផ្ទាល់ពីមតកជន ទៅសន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មដោយការបែងចែកនេះ ។

ក្នុងករណីបែងចែកមតិកដែលជាអចលនវត្ថុ ដោយឱ្យសន្តតិជនណាមួយទទួលកម្មសិទ្ធិតែឯង បញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១៣៥ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។ បានសេចក្តីថា ការចុះបញ្ជីក្នុងករណីនេះ ត្រូវបានបកស្រាយថាជាការចុះបញ្ជីដើម្បីមានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងដូចមានបញ្ញត្តក្នុងមាត្រា ១៣៤ កថាខណ្ឌទី ១ ។ ក្នុងករណីដែលអចលនវត្ថុស្ថិតក្នុងស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគ តាមសហសន្តតិកម្ម នោះសហសន្តតិជនអាចប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលអចលនវត្ថុទាំងអស់ ដែលជាមតិកនោះបាន ប៉ុន្តែ មិនមែនចែកមួយភាគឱ្យសន្តតិជន A ហើយមួយភាគទៀតឱ្យសន្តតិជន B ប្រើប្រាស់ និង អាស្រ័យផលនោះឡើយ ពោលគឺសហសន្តតិជនទាំងអស់ ត្រូវគ្រប់គ្រងអចលនវត្ថុទាំងអស់ដែលជាមតិកនោះ ក្នុងលក្ខណៈត្រួតគ្នា ។ ហើយការផ្តល់ការគ្រប់គ្រងនោះប្រមូលផ្តុំទៅឱ្យសហសន្តតិជនមួយចំនួន ជាការបែងចែកមតិក ។ ដូច្នេះ ជាលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក ក្នុងករណីដែលឱ្យសហសន្តតិជន A ទទួលកម្មសិទ្ធិតែឯង ប្រសិនបើឈ្មោះនៅក្នុងបញ្ជីនៅតែជារបស់មតកជននៅឡើយ អាចចុះបញ្ជីផ្ទេរកម្មសិទ្ធិដោយផ្ទាល់ទៅឱ្យ A បាន ។ ម្យ៉ាងទៀត ប្រសិនបើឈ្មោះ A និង B ត្រូវបានចុះបញ្ជីជាម្ចាស់កម្មសិទ្ធិអវិភាគ តាមរយៈសន្តតិកម្មតាមច្បាប់ ការផ្ទេរចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់ B ទៅ A គឺគ្រាន់តែជាធ្វើជាលក្ខណៈបច្ចេកទេសប៉ុណ្ណោះ ។ ប្រសិនបើផ្តោតទៅលើអានុភាពនៃការបែងចែកមតិក ហាក់ដូចជាមាត្រា ១៣៥ ត្រូវយកមកអនុវត្តចំពោះការបែងចែកមតិក ដោយសារការផ្ទេរចំណែកសិទ្ធិ ដោយផ្អែកលើការព្រមព្រៀង ។ ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើសិនផ្តោតលើគោលបំណងរបស់របបបែងចែកមតិក ការផ្ទេរចំណែកកម្មសិទ្ធិអវិភាគ គឺជាការរំលាយស្ថានភាពកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់មតិក ដូច្នេះ មាត្រា ១៣៥ មិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការការពារតតិយជនដើម្បីឱ្យមានសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ។ ក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤៨ មតិកត្រូវស្ថិតនៅក្នុងកម្មសិទ្ធិអវិភាគ ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែករបស់សហសន្តតិជន ដូច្នេះ ទោះបីជាមុនការបែងចែកមតិកក៏ដោយ ក៏សហសន្តតិជនអាចធ្វើអនុប្បទានចំណែករបស់ខ្លួនទៅឱ្យតតិយជនបាន ឬ ក៏ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនណាម្នាក់ អាចរឹបអូសនូវចំណែកមតិករបស់សន្តតិជននោះបានដែរ ។ ដូច្នេះ ប្រសិនបើទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនេះដោយគ្មានល័ក្ខខ័ណ្ឌទេ នឹងធ្វើឱ្យបាត់បង់នូវសុវត្ថិភាពក្នុងកិច្ចការជំនួញ ហេតុនេះហើយបានជាអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិកនេះ មិនត្រូវបានទទួលស្គាល់ ចំពោះតតិយជនដែលបានធ្វើនីតិវិធីចុះបញ្ជី ឬ មានល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំងបានឡើយ ។ តាមលទ្ធផលនេះ ការបែងចែកមតិកអាចនឹងបាត់បង់នូវអត្ថន័យ តែពេលនោះ សហសន្តតិជនដែលបានទទួលឥទ្ធិពលដោយសារតែវត្ថុមាន

របស់តតិយជននេះ អាចទាមទារឱ្យសហសន្តតិជនដែលបានបង្កើតឱ្យមានមូលហេតុនេះ ទទួលខុសត្រូវបាន ឬ អាចលុបចោលនូវការបែងចែកមតិកនេះ ដោយយកការភាន់ច្រឡំជាមូលហេតុ ហើយបែងចែកសាជាថ្មីឡើងវិញ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា តាមលទ្ធផលនៃការបែងចែក សហសន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិដែលមានលិខិត/ប័ណ្ណបញ្ជាក់សិទ្ធិ អាចទទួលលិខិត/ប័ណ្ណបញ្ជាក់សិទ្ធិនោះបាន ។ នេះគឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីឱ្យការផ្ទេរសិទ្ធិនេះធ្វើឡើងដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ឧទាហរណ៍ សន្តតិជនដែលបានលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិលើប្រាក់បញ្ញើរបស់មតកជន អាចទទួលយកសៀវភៅគណនីធនាគារពីសន្តតិជនដែលបានរក្សាសៀវភៅគណនីនោះទុកបាន ។ ចំពោះករណីដែលសិទ្ធិលើបំណុលជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកវិញ ទាក់ទងនឹងកថាខណ្ឌនេះ សូមមើលមាត្រា ១២៧៥ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

ចំពោះកថាខណ្ឌទី ១ សូមមើលមាត្រា ៩០៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ៦១៦ នៃ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។

មាត្រា ១២៧៤.- ការទាមទាររបស់ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយការបែងចែកមតិក

ក្នុងករណីដែលជនដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយសារជននោះត្រូវបានទទួលស្គាល់ ក្រោយពេលមតកជនបានទទួលមរណភាព មានបំណងទាមទារឱ្យបែងចែកមតិក បើសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតបានបែងចែកមតិក ឬ បានធ្វើការចាត់ចែងផ្សេងទៀតចំពោះមតិក ជននោះមានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងដោយតម្លៃតែប៉ុណ្ណោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីទាមទារចំណែកមតិករបស់ជនដែលបានក្លាយជាសន្តតិជន ដោយការទទួលស្គាល់ ក្រោយមរណភាពរបស់មតិកជន ដែលការទទួលស្គាល់នេះបានធ្វើឡើងក្រោយការបែងចែកមតិក ។

ក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ត្រូវបានធ្វើឡើងក្រោយការបែងចែកមតិក ដោយសារតែការពិភាក្សាដើម្បីបែងចែកមតិក ត្រូវបានធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់សហសន្តតិជនទាំងអស់នៅពេលនោះ ដូច្នេះ ការពិភាក្សានោះមានសុពលភាព ។ ផ្ទុយទៅវិញ ក្នុងករណីដែលមតកជនបានទទួលស្គាល់ជាកូនពេលនៅរស់ ក៏ប៉ុន្តែដោយសារតែសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានដឹង ហើយបានដកជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នោះចេញពីការពិភាក្សាបែងចែកមតិក ឬ ក្នុងករណីដែលការទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជនត្រូវបានធ្វើឡើងមុនការបែងចែកមតិក ក៏ប៉ុន្តែសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនបានយកចិត្តទុកដាក់ដោយមិនឱ្យជននោះចូលរួមក្នុងការបែងចែក ពេលនេះការបែងចែកនោះមិនបានធ្វើឡើងដោយមានវត្តមានរបស់សន្តតិជនទាំងអស់ទេ ដូច្នេះ ការបែងចែកនោះមោឃៈ ។ ចំពោះករណីពីរខាង

ក្រោយនេះ កូនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ អាចទាមទារចំពោះសន្តតិជនផ្សេងទៀត ឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកសាជាថ្មីឡើងវិញបាន (ដោយសារថា នេះជាការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ដូច្នេះ អាចធ្វើការទាមទារតែក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០៤ ប៉ុណ្ណោះ) ។ ចំពោះករណីទី ១ មានន័យថា ករណីដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ការពិភាក្សាបែងចែកមានសុពលភាព ដូច្នេះ កូនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់នោះ មិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែក សាជាថ្មីឡើងវិញបានទេ ក៏ប៉ុន្តែ ការទទួលស្គាល់មានអានុភាពប្រតិសកម្ម (មាត្រា ៩៩៩) ដូច្នេះ ជននោះគួរតែត្រូវបានទទួលនូវសិទ្ធិអ្វីមួយ ក្នុងនាមជាសន្តតិជនម្នាក់ ។ ដូច្នេះហើយបានជាមាត្រានេះចែងថា មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងដោយតម្លៃជាប្រាក់ប៉ុណ្ណោះ ។ ការទាមទារនេះ ក៏ជាការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្មដែរ ដូច្នេះ ត្រូវធ្វើក្នុងអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០៤ ។ ដោយសារការទាមទារឱ្យទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាព អាចធ្វើបានតែក្នុងអំឡុងពេល ១ ឆ្នាំក្រោយមរណភាពរបស់មតកជនប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១០០១) ហើយអំឡុងពេលនៃការទាមទារដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ មាន ៤ ឆ្នាំ ឬ លើស ចាប់ពីពេលដែលដាក់ពាក្យបណ្តឹងទាមទារឱ្យទទួលស្គាល់ ដូច្នេះ គ្មានបញ្ហាអ្វីចំពោះអំឡុងពេលទេ ។ ប្រសិនបើសន្តតិជនផ្សេងបានធ្វើសកម្មភាពពន្យឺតនីតិវិធីនៃបណ្តឹង ដើម្បីឱ្យអំឡុងពេលនេះ កន្លងផុត ការណ៍ដែលសន្តតិជនផ្សេងលើកឡើងនូវមាត្រា ១៣០៤ គឺជាការបំពានសិទ្ធិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩១០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៧៥.- លក្ខខណ្ឌតតាំង ជាអាទិ៍ នៃការបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុល

១-នៅក្នុងការបែងចែកមតិក ក្នុងករណីដែលបានបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលដែលមតកជនមាន ទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ បើសហសន្តតិ-ជនទាំងអស់មិនបានជូនដំណឹងពីការបែងចែកនោះ ឬ បើការបែងចែកមតិកនោះ ត្រូវបានធ្វើដោយលិខិតយថាភូត តែមិនបានបង្ហាញលិខិតនោះ ឬ ប្រគល់លិខិតចម្លងនោះទៅឱ្យកូនបំណុលទេ ពុំអាចតតាំងជាមួយកូនបំណុលបានឡើយ ។

២-កូនបំណុលនៃមតកជន ដែលបានសងសំណងតាមចំណែកមតិកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ចំពោះសហសន្តតិជន នៅមុនពេលបានទទួលដំណឹង ដូចបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អាចតតាំងចំពោះសហសន្តតិជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មសិទ្ធិលើបំណុល តាមការបែងចែកមតិកនោះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិពិសេសស្តីពីលក្ខខណ្ឌតតាំងក្នុងករណីបែងចែកសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជន ទៅតាមភាគ

ក្រៅពីចំណែកមតិកកំណត់ដោយច្បាប់ ។

ក្នុងចំណោមសិទ្ធិលើបំណុលរបស់មតកជនដែលអាចបែងចែកបាន ដូចជាប្រាក់បញ្ញើ ជាអាទិ៍ ត្រូវបែងចែកដោយស្វ័យប្រវត្តិទៅសហសន្តតិជន តាមចំណែកដែលកំណត់ដោយច្បាប់ ដោយផ្អែកទៅតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១១៤៨ កថាខណ្ឌទី ១ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ប្រសិនបើមានការព្រមព្រៀងពីសហសន្តតិជនទាំងអស់ សិទ្ធិលើបំណុលនេះក៏អាចយកមកធ្វើជាកម្មវត្ថុនៃការបែងចែកមតិកបានដែរ ហើយអាចបែងចែកទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកកំណត់ដោយច្បាប់បានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ចំពោះកូនបំណុលចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលនេះវិញ ការបែងចែកទៅតាមភាគក្រៅពីចំណែកមតិកកំណត់ដោយច្បាប់ គឺគ្មានអ្វីផ្សេងក្រៅពីការធ្វើអនុប្បទានសិទ្ធិលើបំណុលនេះទេ ដូច្នេះហើយ ប្រសិនបើអនុប្បទាយីមិនបានជូនដំណឹងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០៣ ទេ កូនបំណុលនេះមិនចាំបាច់ធ្វើតាមការពិភាក្សានៃការបែងចែកមតិកនោះទេ ។ ដូច្នេះ រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជនទាំងអស់ ក្រៅពីសន្តតិជនដែលបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវសិទ្ធិលើបំណុលដោយការបែងចែកនោះ បានជូនដំណឹងដល់កូនបំណុល ការបែងចែកមតិកនោះ គ្មានអត្ថន័យទេ ហេតុនេះហើយបានជាកថាខណ្ឌទី ១ នេះ កំណត់អំពីវិធីជូនដំណឹងពិសេសនេះ ។ ក្នុងចំណោមវិធីជូនដំណឹងទាំងនោះ ការជូនដំណឹងដោយសហសន្តតិជនទាំងអស់ មិនខុសពីបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ៥០៣ ទេ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលការបែងចែកមតិកត្រូវបានធ្វើដោយលិខិតយថាភូត ការបង្ហាញលិខិតយថាភូតនេះ ឬ ការប្រគល់លិខិតចម្លងនៃលិខិតយថាភូតនេះ គឺជាវិធីពិសេសមួយ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិបញ្ជាក់អំពីលទ្ធផលដែលបានមកពីការបកស្រាយនៃមាត្រា ៥០៣ ។

មាត្រា ១២៧៦.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា របស់សហសន្តតិជន

សហសន្តតិជនម្នាក់ៗ ត្រូវមានបន្ទុកទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំណែកមតិកនោះ ដូចជាអ្នកលក់ដែរ ចំពោះសហសន្តតិជនដទៃទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងឡើងដើម្បីឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ប្រៀបបីដូចជាអ្នកលក់ដែរ ក្នុងករណីដែលវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលសន្តតិជនបានទទួលតាមលទ្ធផលនៃការបែងចែកមតិក មានវិការៈ ។

ការបែងចែកមតិក គឺជាការធ្វើឱ្យមតិកដែលនៅក្នុងស្ថានភាពជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន ឱ្យទៅជាកម្មសិទ្ធិតែម្នាក់ ដោយការពិភាក្សារបស់សហសន្តតិជន ដូច្នេះហើយ តាមភាពជាក់ស្តែង គឺជាការលក់ទិញ ឬ ការដូរ ។ ដូច្នេះ ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការធានា ដែលបានចែងក្នុងមាត្រានេះ ជាការធម្មតាទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត មាត្រា ១២៧៣ ទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មនៃការបែងចែកមតិក ហើយប្រសិនបើចង់សង្កត់ទៅលើចំណុចនេះ មាត្រានេះអាចគិតថាជាបញ្ញត្តិស្តីពីការទទួលខុសត្រូវពិសេស ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាទទួលស្គាល់នូវអានុភាពប្រតិសកម្មក៏ដោយ ក៏ជាសារធាតុនៅតែឆ្លងកាត់តាមដំណាក់កាលផ្លាស់ប្តូរពីកម្មសិទ្ធិរបស់មតកជនទៅជាកម្មសិទ្ធិអវិភាគរបស់សហសន្តតិជន និង ពីកម្មសិទ្ធិ

អវិភាគទៅជាកម្មសិទ្ធិតែម្នាក់ ហេតុនេះហើយ ការទទួលស្គាល់នូវការទទួលខុសត្រូវពិសេសនេះមានហេតុផលគ្រប់គ្រាន់ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលវិការៈនោះធ្ងន់ធ្ងរ (ឧទាហរណ៍ មត៌កមានអចលវត្ថុ និង ប្រាក់បញ្ញើនៅធនាគារ ហើយតាមលទ្ធផលនៃការបែងចែកមត៌ក សន្តតិជន A បានទទួលអចលនវត្ថុ រីឯ B បានទទួលប្រាក់បញ្ញើ ក៏ប៉ុន្តែ ពេលក្រោយមកបានដឹងថា អចលនវត្ថុជាកម្មសិទ្ធិរបស់អ្នកផ្សេង) នឹងលុបចោលការបែងចែកនេះដោយសារមានការភាន់ច្រឡំ រួចធ្វើការបែងចែកមត៌កសាជាថ្មីឡើងវិញ ។ ម្យ៉ាងទៀត តាមធម្មតា សន្តតិជនដែលចង់ទទួលលទ្ធកម្មនូវវត្ថុណាមួយច្រើនតែមានឱកាសពិនិត្យវត្ថុនោះ និង ពិចារណាឱ្យបានច្បាស់លាស់ ហើយពេលធ្វើការបែងចែកមត៌ក ភាគច្រើនបានដឹងអំពីវិការៈនោះហើយ ដូច្នេះមិនសូវមានវិការៈកំបាំងទេ ។ ដូច្នេះ ករណីដែលត្រូវអនុវត្តមាត្រានេះមានតិចណាស់ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩១១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ផ្នែកទី ៣ ការសម្រួលរវាងម្ចាស់បំណុល

(កំណត់)

ពេលដែលបានជ្រើសរើសយកគោលការណ៍ទទួលបន្តដោយស្វ័យប្រវត្តិសម្រាប់សន្តតិកម្ម ក្នុងករណីដែលមតកជនមានកាតព្វកិច្ច ហើយសន្តតិជនមានកាតព្វកិច្ចផ្ទាល់ខ្លួន ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិសម្រួលទេ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ហើយម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនក៏អាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនចំពោះចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជននោះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ តាមការពិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនច្បាស់ជាមានសិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកមត៌កមកទុកបម្រុង ឬ ក៏ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនច្បាស់ជាមានសិទ្ធិលើបំណុលដែលអាចយកទ្រព្យផ្ទាល់របស់សន្តតិជនហើយ ។ វិធីសម្រួលរវាងជនទាំងនោះមានដូចជារបបបំបែកទ្រព្យសម្បត្តិដែលមាននៅក្នុងរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ក៏ប៉ុន្តែ របបនេះយកការចុះបញ្ជីជាល័ក្ខខ័ណ្ឌតតាំង ដូច្នេះ តាមភាពជាក់ស្តែង គេមិនសូវប្រើទេ ។ ហេតុដូច្នេះ ក្នុងអំឡុងពេលមួយក្រោយពីសន្តតិកម្ម (តាមធម្មតា ៣ ខែ) ត្រូវហាមកុំឱ្យធ្វើការផ្ទេរឈ្មោះមត៌កទៅឱ្យសន្តតិជន ហើយក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន អាចទាមទារឱ្យជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្តោះអាសន្ន ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៦៤ ហើយអាចបើកផ្លូវឱ្យទាមទារឱ្យធ្វើការរក្សាការពារទ្រព្យសម្បត្តិនោះ ជាអាទិ៍ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌កជាបណ្តោះអាសន្ននោះ ។ ក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើទ្រព្យផ្ទាល់របស់សន្តតិជនទេ តែក្នុងអំឡុងពេលនេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនអាចចាត់ចែងឱ្យរក្សាការពារទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជន ជាអាទិ៍ បាន ។ នេះជាវិធីសម្រួលរវាងអ្នកទាំងពីរនេះ ។

ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ឬ បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជនបានទេ រីឯម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនក៏មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើចំណែកមត៌ករបស់សន្តតិជនបានដែរ ដូច្នេះមិនអាចអនុវត្តតាមវិធីសម្រួលនៃផ្នែកនេះទេ ។

មាត្រា ១២៧៧.– ការហាមឃាត់មិនឱ្យផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិ

សន្តតិជន និង អ្នកគ្រប់គ្រងមត៌ក មិនអាចផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមត៌កទៅឱ្យសន្តតិជន ឬ អច្ច័យលាភី បានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ បានកន្លងហួស ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះករណីដែលផ្លាស់ប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមត៌ក តាមភាពចាំបាច់ដើម្បីសងកាតព្វកិច្ចរបស់មតកជន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ មិនអាចប្តូរឈ្មោះម្ចាស់សិទ្ធិលើមតិកទៅឱ្យសន្តតិជន ឬ ទៅឱ្យអច្ច័យលាភីបានទេ ដោយផ្អែកទៅតាមមូលហេតុដែលបានពន្យល់ក្នុងសេចក្តីកំណត់ខាងលើនេះ ។ ហើយក្នុងនេះ ការមិនបានកំណត់ "៣ ខែ ក្រោយពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម" សម្រាប់អំឡុងពេលនេះ ហើយយក "អំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់)" គឺដោយសារតែក្នុងករណីដែលសន្តតិជនលំដាប់ទី ១ បានបោះបង់សន្តតិកម្មចោលទាំងអស់គ្នា បញ្ហាដដែលនេះនឹងកើតឡើងចំពោះសន្តតិជនលំដាប់ទី ២ ។ បញ្ហានេះ ក៏មានដូចគ្នាចំពោះមាត្រា ១២៧៨ និង មាត្រា ១២៧៩ ដែរ ។

វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិដើម្បីឱ្យអាចធ្វើនីតិវិធីប្តូរជាប្រាក់ភ្លាម សម្រាប់ករណីដែលបានប្តូរមតិកជាប្រាក់ ដើម្បីសងបំណុលរបស់មតកជន ។

មាត្រា ១២៧៨.– ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន

ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជនពុំអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជនបានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ បានកន្លងហួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិលើទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់របស់សន្តតិជនបានទេ ដោយផ្អែកទៅលើមូលហេតុដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ។ម្យ៉ាងទៀត ទោះបីជាសន្តតិជនបានធ្វើ

ការយល់ព្រមទាំងស្រុង ក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៤៨ កថាខណ្ឌ ទី ១ ក៏ដោយ ក៏ដូចគ្នាដែរ គឺយោងតាមមាត្រានេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ត្រូវទទួលការកម្រិតក្នុងការអនុវត្តសិទ្ធិ ។ បញ្ហានេះក៏មានដូចគ្នាដែរ សម្រាប់មាត្រា ១២៧៩ ។

មាត្រា ១២៧៩.- ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជន

ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជន មិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួន ចំពោះមត៌កបានឡើយ រហូតដល់ពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៤៨ (អំឡុងពេលនៃការយល់ព្រម ឬ ការបោះបង់) នៃក្រមនេះ បានកន្លងហួស ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ម្ចាស់បំណុលរបស់សន្តតិជនមិនអាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនលើមតិករបស់សន្តតិជននោះបានទេ ដោយផ្អែកទៅលើមូលហេតុដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ។

ផ្នែកទី ៤ ការជម្រះ ជាអាទិ៍ នៅក្នុងករណីដែលមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត

មាត្រា ១២៨០.- ការគ្រប់គ្រងមត៌កនៅក្រោយពេលយល់ព្រមដោយកម្រិត

អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវបន្តការគ្រប់គ្រងមត៌ក ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា សន្តតិជនត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកបន្តទៀត ក្រោយពីបានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត ។

ការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺជានីតិវិធីជម្រះដែលមានលក្ខណៈដូចជាធនក្ស័យនៃមតិកដែរ ដូច្នេះ បញ្ញត្តិនេះចែងថា អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវគ្រប់គ្រងមតិកបន្តទៀត ដោយប្រុងប្រយ័ត្ន ក្នុងនាមជាអ្នកគ្រប់គ្រងដោយសុចរិត ។ ក្នុងករណីនៃសន្តតិកម្មតែឯង សន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ជាអ្នកមានករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រង រីឯក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្មវិញ សន្តតិជនដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៩ កថាខណ្ឌទី ១ ជាអ្នកមានករណីយកិច្ចគ្រប់គ្រង ។

ម្យ៉ាងទៀត ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក ជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវអនុវត្តតាមនីតិវិធីដែលបានចែងពីមាត្រានេះ រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ ។ សន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចទទួលសន្តតិកម្មនូវមតិកសកម្មដែលនៅសល់ពីការជម្រះបាន ហើយបានយល់ព្រមទទួលដោយកម្រិត ដោយសារតែខ្លួនសង្ឃឹមថា អាចទទួល

សន្តតិកម្មនូវមតិកនេះ (ប្រសិនបើគ្មានសង្ឃឹមថា នឹងបានទទួលទេ គេច្បាស់ជាបោះបង់សន្តតិកម្មហើយ) ដូច្នេះ ទោះបីជាឱ្យអនុវត្តនីតិវិធីនេះ ក៏គ្មានបញ្ហាអ្វីដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៦ កថាខណ្ឌទី ១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨១.- ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន

១-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវជូនដំណឹងជាសាធាណៈ នៅក្នុងអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានយល់ព្រមដោយកម្រិតហើយ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភីទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលខ្លួនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត និង ការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភីទាំងនោះ ត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ២ (ពីរ) ខែ ឡើយ ។

២-នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសរសេរបន្ថែមថា បើម្ចាស់បំណុលមិនបានស្នើសុំនៅក្នុងអំឡុងពេលកំណត់នោះទេ សិទ្ធិលើបំណុលនោះនឹងត្រូវដកចេញពីការជម្រះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតនេះ មិនអាចដកម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនបានដឹងចេញបានឡើយ ។

៣-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវដាស់តឿនដោយឡែកៗ ចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនបានដឹងឱ្យធ្វើការស្នើសុំ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក ត្រូវជូនដំណឹងអំពីការយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ជាអាទិ៍ ទៅម្ចាស់បំណុល ហើយក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលមិនបានស្នើសុំទេ ត្រូវដកឈ្មោះអ្នកនោះចេញពីការជម្រះមតិក ។

ដើម្បីធ្វើការជម្រះមតិក អ្នកដែលបានយល់ព្រមដោយមានកម្រិត (មានន័យថាជាសន្តតិជនដែលត្រូវអនុវត្តនីតិវិធីជម្រះ) ចាំបាច់ត្រូវដឹងអំពីអត្ថិភាពរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ ដោយសារមតកជនបានបន្សល់ទុកនូវកិច្ចសន្យាខ្ចីបរិភោគប្រាក់ ឬ បានបង្កើតហ៊ីប៉ូតែកលើអចលនវត្ថុដែលជាមតិក ឬ មានសរសេរមតកសាសន៍បញ្ជាក់ការធ្វើអច្ច័យទានចំពោះតតិយជនជាអាទិ៍ មានករណីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃម្ចាស់បំណុល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីដែលមតកជន

មិនបានបន្សល់ទុកនូវអ្វីសម្រាប់ឱ្យដឹង មុនពេលទទួលមរណភាពទេ មិនអាចដឹងអំពីអត្ថិភាពនៃម្ចាស់បំណុលឡើយ ។ ដូច្នេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ចែងថា ក្នុងអំឡុងពេល ៥ ថ្ងៃ ក្រោយការយល់ព្រមដោយកម្រិត អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈចំពោះម្ចាស់បំណុល និង ចំពោះអច្ច័យលាភីទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលខ្លួនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត និង អំពីការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភីនោះត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារ ក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ។ ការជូនដំណឹងនេះ គឺជាការដាស់តឿនឱ្យម្ចាស់បំណុលស្នើសុំ ហើយបន្ទាប់មកត្រូវចូលដល់ដំណាក់កាលនៃនីតិវិធីជម្រះមតិក ។

តាមកថាខណ្ឌទី ១ និង កថាខណ្ឌទី ២ ខ្លឹមសារនៃការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ត្រូវបញ្ជាក់អំពីការណ៍ដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ការណ៍ដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារសិទ្ធិលើបំណុលក្នុងអំឡុងពេលកំណត់មួយ ព្រមទាំងការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ នោះ នឹងត្រូវដកចេញពីការជម្រះបញ្ជី ក្នុងករណីដែលមិនបានស្នើសុំឱ្យទាន់ពេលវេលា ។ ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈនេះ ត្រូវបានធ្វើឡើងដើម្បីរកម្ចាស់បំណុលដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមិនបានដឹង ដូច្នេះហើយ ចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលខ្លួនបានដឹង ត្រូវធ្វើការដាស់តឿន ចំពោះម្ចាស់បំណុលម្នាក់ៗដោយឡែក ដើម្បីឱ្យគេស្នើសុំ (កថាខណ្ឌទី ៣) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨២.- សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន

នៅមុនពេលផុតអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) ខាងលើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចបដិសេធការសង ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភីបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងបញ្ជាក់ថា នៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត អាចបដិសេធការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភី ដើម្បីឱ្យមានសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល តាមនីតិវិធីជម្រះ ។

ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះក៏ដោយ ក្នុងករណីដែលការខូចខាតបានកើតឡើងចំពោះម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀត ដោយសារការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលណាម្នាក់ក្នុងអំឡុងពេលនៃការដាស់តឿននេះ អ្នកដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតចំពោះម្ចាស់បំណុលដែលបានទទួលនូវការខូចខាតនោះ ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៧ ។ គោលបំណងនៃមាត្រានេះ គឺរក្សានូវសមភាពក្នុងការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ដូច្នេះហើយ ក្នុងករណីដែល

ម្ចាស់បំណុលមានសិទ្ធិអាទិភាពក្នុងការទទួលការសង ដូចជាករណីដែលមតិកបានដាក់ជាហ៊ីប៉ូតែក ឬ មានឯកសិទ្ធិ ជាអាទិ៍ ទោះបីជានៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿនក៏ដោយ ក៏ម្ចាស់បំណុលនេះអាចអនុវត្តសិទ្ធិនោះបានដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៣.- ការសងតាមការចែកចំណែក

ក្រោយពេលដែលអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវយកមតិកនោះមកសងឱ្យម្ចាស់បំណុលដែលបានស្នើសុំនៅក្នុងអំឡុងពេលនោះ និង ម្ចាស់បំណុលផ្សេងទៀតដែលខ្លួនបានដឹង ទៅតាមសមាមាត្រនៃចំនួនទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលនីមួយៗនោះ ។ ប៉ុន្តែ ការសងនេះ ពុំអាចបំពានសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលដែលមានសិទ្ធិអាទិភាពបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិចែងអំពីការសងដោយចែកចំណែក ក្រោយអំឡុងពេលកំណតសម្រាប់ការជូនដំណឹង ។

យោងតាមមាត្រានេះ និង មាត្រាពាក់ព័ន្ធផ្សេងទៀត លំដាប់នៃការសងមានដូចតទៅ :

១-ម្ចាស់បំណុលដែលមានសិទ្ធិអាទិភាព (វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ)

២-ម្ចាស់បំណុលដែលបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ម្ចាស់បំណុលដែលបានដឹងដោយអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត (លើកលែងតែអច្ច័យលាភីនីមួយៗ ។ វាក្យខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ)

៣-អច្ច័យលាភីដែលបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង អច្ច័យលាភីដែលបានដឹងដោយអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត (មាត្រា ១២៨៥)

៤-ម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភី ដែលមិនបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ហើយអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត មិនបានដឹង (មាត្រា ១២៨៨)

បន្ទាប់មក ឧទាហរណ៍ ប្រសិនបើមិនអាចសងបំណុលចំពោះម្ចាស់បំណុលទាំងអស់នៃលំដាប់ទី ២ ទេ ត្រូវសងទៅតាមសមាមាត្រនៃទឹកប្រាក់នៃសិទ្ធិលើបំណុលទាំងនោះ រីឯចំពោះម្ចាស់បំណុលលំដាប់ទី ៣ ទៅ មិនចាំបាច់សងទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៤.– ការសងកាតព្វកិច្ច ជាអាទិ៍ នៅមុនពេលកំណត់

១-ទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលមិនទាន់ដល់ពេលកំណត់សងក៏ដោយ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសងដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែកចំណែក) ខាងលើនេះ ។

២-ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់នឹងល័ក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិលើបំណុលដែលអំឡុងពេលបន្តអត្ថិភាពមិនពិតប្រាកដ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតត្រូវសងសិទ្ធិលើបំណុលនោះ ដោយយោងតាមការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការសងក្នុងករណីយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺជាការជម្រះមតិក ហេតុនេះហើយ ទោះបីជាសិទ្ធិលើបំណុលដែលមិនទាន់ដល់ពេលត្រូវសងក៏ដោយ ក៏ត្រូវសងដែរ ។

ដោយយោងតាមកថាខណ្ឌទី ១ ពេលសងកាតព្វកិច្ចមុនពេលកំណត់ត្រូវសង គួរតែដកបន្ថយនូវការប្រាក់សម្រាប់អំឡុងពេលចាប់ពីពេលសងដល់ពេលកំណត់ត្រូវសង ("ការប្រាក់ពាក់កណ្តាលកាល") ។ ចំពោះវិធីគណនាការប្រាក់ពាក់កណ្តាលកាល មានវិធីពីរ គឺវិធីគណនាតាមរូបមន្ត Leibniz (វិធីគណនាការប្រាក់សមាស) និង វិធីគណនាតាមរូបមន្ត Hoffman (វិធីគណនាការប្រាក់ធម្មតា) ហើយនៅប្រទេសជប៉ុន គេយកការប្រាក់សមាស ។

ចំពោះសិទ្ធិលើបំណុលដែលភ្ជាប់ល័ក្ខខ័ណ្ឌ ឬ សិទ្ធិលើបំណុលដែលអំឡុងពេលបន្តអត្ថិភាពមិនពិតប្រាកដ ដែលបានចែងក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ តម្លៃជាសារធាតុនៃសិទ្ធិលើបំណុលនោះមានខុសគ្នាទៅតាមស្ថានភាពនៃភាពអាចបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃសិទ្ធិនោះ ជាអាទិ៍ ដូច្នេះហើយត្រូវឱ្យអ្នកដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ធ្វើការវាយតម្លៃសិទ្ធិនោះ ហើយត្រូវសងទៅតាមតម្លៃនោះ ។ អ្នកវាយតម្លៃត្រូវវាយតម្លៃទៅតាមភាពពិតជាក់ស្តែង ឬ តាមផ្លូវច្បាប់ នូវភាពនៃការបំពេញល័ក្ខខ័ណ្ឌ ជាអាទិ៍ ហើយធ្វើការគណនាតម្លៃនោះ ។ ឧទាហរណ៍ មានកិច្ចសន្យាមួយថា បង់ឱ្យមួយឆ្នាំ ១០០ ដុល្លារ រហូតមួយជីវិត ក្នុងករណីនេះ ត្រូវធ្វើការប៉ាន់ស្មាននូវអំឡុងពេលដែលអាចរស់រានមានជីវិត ដោយមើលទៅតាមអាយុកាលមធ្យម ឬ ស្ថានភាពសុខភាពរបស់អ្នកពាក់ព័ន្ធ ជាអាទិ៍ ហើយកាត់បន្ថយនូវការប្រាក់ពាក់កណ្តាលកាល ដែលគណនាតាមវិធីខាងលើ បន្ទាប់មកធ្វើការគណនានូវតម្លៃបច្ចុប្បន្ននៃសិទ្ធិនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣០ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៥.- ការសងចំពោះអច្ច័យលាភី

អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត មិនអាចសងទៅឱ្យអច្ច័យលាភីបានឡើយ បើមិនទាន់បានសងចំពោះម្ចាស់បំណុលនីមួយៗ តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែកចំណែក) និង មាត្រា ១២៨៤ (ការសងកាតព្វកិច្ច ជាអាទិ៍ នៅមុនពេលកំណត់) ខាងលើនេះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ការសងចំពោះអច្ច័យលាភី ត្រូវមានលំដាប់ក្រោយការសងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ។

មូលហេតុនៃការតាក់តែងបញ្ញត្តិនេះ គឺទីមួយ សិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជន ត្រូវបានកំណត់ជាស្ថាពរមុនពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដោយមើលទៅតាមស្ថានភាពទ្រព្យសម្បត្តិរបស់មតកជន ផ្ទុយទៅវិញ សិទ្ធិរបស់អច្ច័យលាភី ត្រូវបានធ្វើលទ្ធកម្មដោយចិត្តសប្បុរសធមិរបស់មតកជនដោយឯកតោភាគី ហេតុនេះហើយ ត្រូវឱ្យអាទិភាពទៅលើសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុលនៃមតកជនវិញ ។ ទីពីរ គឺប្រសិនបើឱ្យសមភាពរវាងម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភីទៅ អាចមានករណីដែលធ្វើអច្ច័យទានដោយមានគោលបំណងបំពានសិទ្ធិរបស់ម្ចាស់បំណុល ។ មាត្រា ៩៧៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជាក៏មានគោលគំនិតដូចគ្នាដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៦.- ការប្តូរមត៌កជាប្រាក់

១-ប្រសិនបើចាំបាច់ត្រូវលក់មត៌កដើម្បីសង ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨៣ (ការសងតាមការចែកចំណែក) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៥ (ការសងចំពោះអច្ច័យលាភី) ខាងលើនេះ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវលក់មត៌កនោះ តាមវិធីលក់ដោយបង្ហិ ឬ លក់ក្នុងតម្លៃខ្ពស់ជាងការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលត្រូវបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។

២-អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ឬ អច្ច័យលាភី អាចក្លាយជាអ្នកទិញដោយផ្ទាល់ខ្លួន នៅក្នុងការលក់ដោយបង្ហិ ឬ ការលក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះបាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីវិធីលក់ ក្នុងករណីដែលមានភាពចាំបាច់ត្រូវប្តូរជាប្រាក់នូវមតិក ដើម្បីសងបំណុល ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីវិធីលក់ គឺការលក់ដោយបង្ខំ ឬ ការលក់ដោយខ្លួនឯងក្នុងតម្លៃខ្ពស់ជាងការវាយតម្លៃរបស់អ្នកវាយតម្លៃដែលបានជ្រើសតាំងដោយតុលាការ ។ ការចែងដូចនេះ គឺដោយសារតែត្រូវលក់តាមតម្លៃត្រឹមត្រូវមួយដើម្បីកុំឱ្យខូចប្រយោជន៍របស់ម្ចាស់បំណុល ។ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកវាយតម្លៃអចលនវត្ថុ ធ្វើជាអ្នកវាយតម្លៃ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីអ្នកទិញតាមការលក់ដោយបង្ខំ ឬ តាមការលក់ទិញនេះ ។ តាមផ្លូវច្បាប់ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ជាអ្នកទទួលសន្តតិកម្ម ដូច្នេះហាក់ដូចជាការទិញវត្ថុរបស់ខ្លួនឯង មានលក្ខណៈផ្ទុយ ក៏ប៉ុន្តែ ជាសារធាតុពេលធ្វើការជម្រះ វត្ថុនេះត្រូវចាត់ទុកជាវត្ថុផ្សេងពីទ្រព្យសម្បត្តិរបស់សន្តតិជន ដូច្នេះហើយ អ្នកនេះក៏មានលក្ខណសម្បត្តិជាអ្នកទិញដែរ ។ មាត្រា ១២៥៨ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា អានុភាពនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិត គឺការចាត់ទុកថា សិទ្ធិ និង ករណីយកិច្ចដែលសន្តតិជនមានចំពោះមតកជននោះ មិនត្រូវបានរលត់ដោយព្យាកុលភាពទេ ហើយមាត្រា ១២៨៦ នេះមានគោលគំនិតដូចគ្នាដែរ ។ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ឬ អច្ច័យលាភីវិញ គ្រាន់តែចែងតាមភាពជាក់ស្តែងតែប៉ុណ្ណោះ ចំណែកឯការទូទាត់នូវថ្លៃលក់ទិញ និង តម្លៃនៃសិទ្ធិលើបំណុលរបស់ខ្លួន មិនអាចធ្វើបានទេ ដោយយោងទៅតាមគោលគំនិតនៃបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៧.- ការទទួលខុសត្រូវក្នុងការសងមិនត្រឹមត្រូវ

១-ប្រសិនបើអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមានការធ្វេសប្រហែស ក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ឬ ការដាស់តឿនដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ ឬ បើពុំអាចសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីដទៃទៀត ដោយសារបានសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីណាផ្សេងនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រាដដែលនេះទេ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតនោះ ត្រូវសងសំណងការខូចខាតដែលកើតឡើងដោយសារហេតុនោះ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ពុំរារាំងការទាមទារសំណងការខូចខាតរបស់ម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីដទៃ ចំពោះម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីដែលបានទទួលការសង ដោយដឹងអំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការសងនោះ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្ដីអំពីការទាមទារសំណងនៃការខូចខាតចំពោះអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត និង ម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលបានទទួលការសង ថ្វីត្បិតតែបានដឹងអំពីភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃការសង ក្នុងករណីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត បានសងទៅឱ្យម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីជាក់លាក់ណាមួយ ដោយការមិនគោរពតាមនីតិវិធី ហើយដែលធ្វើឱ្យខូចខាតដល់ម្ចាស់បំណុល ផ្សេងទៀត ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ បានចែងតែអំពីការខូចខាតដែលបានកើតឡើង ដោយសារអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមានការធ្វេសប្រហែសក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ឬ ការដាស់តឿនដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៨១ ឬ ដោយសារអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតបានសងដោយមិនអនុវត្តសិទ្ធិបដិសេធការសង ក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន ទោះបីជាមានបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៨២ ក៏ដោយ ប៉ុណ្ណោះ ។ ហើយមាត្រា ១២៨២ ចែងតែអំពីសិទ្ធិ ហេតុនេះហើយ មាត្រានេះបានចែងពិសេសអំពីករណីយកិច្ចក្នុងការសងនូវសំណងនៃការខូចខាត ។ ក្រៅពីនេះ ចំពោះការសងមិនត្រឹមត្រូវដោយមិនគោរពតាមបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨៣ ដល់ មាត្រា ១២៨៥ តាមការបកស្រាយ អ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវសងនូវសំណងនៃការខូចខាតដោយសារអំពើនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលទទួលការខូចខាតដោយសារលទ្ធផលនៃការសងមិនត្រឹមត្រូវ អាចទាមទារនូវសំណងនៃការខូចខាតពីម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលបានទទួលការសង ទោះបីជាបានដឹងថា មានភាពមិនត្រឹមត្រូវក្នុងការសងនោះក្តី ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៨.– ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ

ម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភី ដែលពុំបានស្នើសុំនៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ ហើយដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតពុំអាចដឹងបាន អាចអនុវត្តសិទ្ធិរបស់ខ្លួនបាន ត្រឹមតែចំពោះទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសេសសល់ប៉ុណ្ណោះ ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះមិនត្រូវយកមកអនុវត្តឡើយ ចំពោះជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគលើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិដែលបានកំណត់ជាក់លាក់ក្នុងចំណោមមត៌ក ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ក្រោយនីតិវិធីជម្រះមតិក ។

ការសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ត្រូវធ្វើតាមលំដាប់ដែលបានពន្យល់ក្នុងសេចក្ដីកំណត់នៃមាត្រា ១២៨៣ ។ ហើយក្រោយពីបានសងទៅលំដាប់ទី ៣ ដែលបានបង្ហាញក្នុងនោះ មានន័យថា ក្រោយពីបានសងចំពោះអច្ច័យលាភី ហើយនៅសល់មតិកទៀត អាចសងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលមានលំដាប់ទី ៤ មានន័យថា ម្ចាស់បំណុលដែលមិនបានស្នើសុំក្នុងអំឡុងពេលជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ព្រមទាំងអច្ច័យលាភីដែលអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិតមិនបានដឹង អាចអនុវត្តសិទ្ធិទៅលើមតិកដែលនៅសល់នោះ ។ មាត្រានេះមិនចែងអំពីអំឡុងពេលដែលអាចអនុវត្តសិទ្ធិនោះទេ ក៏ប៉ុន្តែអាចបកស្រាយថា អាចអនុវត្តសិទ្ធិនេះរហូតដល់ពេលដែលមតិកនៅសល់នោះត្រូវបានព្យាកុលទៅនឹងទ្រព្យសម្បត្តិផ្ទាល់ខ្លួនរបស់សន្តតិជន ឬ រហូតដល់ពេលដែលសន្តតិជននោះបានចាត់ចែងទ្រព្យសម្បត្តិដែលនៅសល់នោះ ។ នេះក៏ព្រោះថា នៅពេលសន្តតិជនដែលបានយល់ព្រមដោយកម្រិត បានធ្វើរហូតដល់នីតិវិធីនៃការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបញ្ជាក់អំពីការដកហូតសិទ្ធិហើយក្ដី ករណីដែលឱ្យម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមានសិទ្ធិទាមទាររហូត ដរាបណាមិនទាន់កន្លងផុតអាជ្ញាយុកាលនៃការរលត់សិទ្ធិនោះ មិនមែនជាការត្រឹមត្រូវឡើយ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិអញ្ញត្រកម្មស្ដីពីជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគលើវត្ថុ ឬ សិទ្ធិជាក់លាក់ណាមួយក្នុងចំណោមមតិក ។ ចំពោះវត្ថុ ឬ សិទ្ធិជាក់លាក់ណាមួយដែលត្រូវជាកម្មវត្ថុនៃសិទ្ធិប្រាតិភោគ ក្នុងករណីដែលបានប្ដូរជាប្រាក់ក្នុងនីតិវិធីជម្រះ ជនដែលមានសិទ្ធិប្រាតិភោគ អាចទទួលសំណងជាអាទិភាពពីប្រាក់ដែលបានមកពីការលក់តាមនីតិវិធីនៃឧបាទេសកម្មលើវត្ថុ ហើយក្នុងករណីដែលបានធ្វេសប្រហែស សិទ្ធិលើបំណុលដែលត្រូវបានធានាដោយសិទ្ធិប្រាតិភោគនោះ នឹងក្លាយទៅជាសិទ្ធិដែលមិនត្រូវបានធានា ។ ហេតុនេះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ ចែងអំពីវត្ថុជាអាទិ៍ ដែលមិនបានប្ដូរជាប្រាក់ ក្នុងនីតិវិធីជម្រះ ។ ទោះបីជាបានយល់ព្រមដោយកម្រិតក៏ដោយ ក៏គ្មានឥទ្ធិពលទៅលើសិទ្ធិប្រាតិភោគដែរ ដូច្នេះ វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះ គ្រាន់តែជាបញ្ញត្តិក្រើនរំលឹកអំពីការណ៍នេះប៉ុណ្ណោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៨៩.– ករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់

១-នៅក្នុងករណីដែលមានសន្តតិជនច្រើននាក់ បើមានការយល់ព្រមដោយកម្រិត តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ពីក្នុងចំណោមសន្តតិជនទាំងនោះ ។

២-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវបំពេញរាល់សកម្មភាពចាំបាច់ក្នុងការគ្រប់គ្រងមតិក និង សងកាតព្វកិច្ច ដើម្បីខ្លួនឯងផ្ទាល់ និង ជំនួសសហសន្តតិជនដទៃទៀត ។

៣-បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន)

រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) ខាងលើនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះអ្នកគ្រប់គ្រង ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលដែលត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) នៃក្រមនេះ មានចំនួន ១០ (ដប់) ថ្ងៃ បន្ទាប់ពីបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនទាំងអស់បានយល់ព្រមដោយកម្រិត ត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកនេះត្រូវធ្វើនីតិវិធីជម្រះ ជាអាទិ៍ ។

ក្នុងករណីសហសន្តតិកម្ម សន្តតិជនទាំងអស់ដែលមិនបានបោះបង់សន្តតិកម្ម ត្រូវដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិតទាំងអស់គ្នា (មាត្រា ១២៥៦ កថាខណ្ឌទី ២) ។ ក្នុងករណីនេះ កថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះចែងថា នៅពេលដែលទទួលពាក្យសុំនេះ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកពីក្នុងចំណោមសហសន្តតិជន ។ ពេលដាក់ពាក្យសុំយល់ព្រមដោយកម្រិត តាមធម្មតា សហសន្តតិជនត្រូវទាមទារឱ្យតុលាការធ្វើការជ្រើសតាំងជនណាម្នាក់ក្នុងចំណោមសហសន្តតិជនទាំងអស់នោះធ្វើជាអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។ ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិករបៀបនេះ ក៏ព្រោះថា ប្រសិនបើធ្វើការជម្រះមតិកដោយសហសន្តតិជនទាំងអស់គ្នាទៅ មានការស្មុគស្មាញណាស់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ។ តាមផ្លូវច្បាប់ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវបានវាយតម្លៃថាជាអ្នកតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់របស់សហសន្តតិជនផ្សេងទៀត ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការអនុវត្តដូចគ្នាដែលពាក់ព័ន្ធនឹងនីតិវិធីជម្រះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៣៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

ជំពូកទី ៧ នត្ថិភាពនៃសន្តតិជន

មាត្រា ១២៩០.- នីតិបុគ្គលមតិក

ប្រសិនបើពុំច្បាស់ថាមានសន្តតិជនទេ មតិកនោះត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងថា ប្រសិនបើពុំច្បាស់ថាមានសន្តតិជនទេ មតិកនោះត្រូវក្លាយជានីតិបុគ្គល ។

ក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តតិជនទេ ប្រធាននៃកម្មសិទ្ធិមតិកនោះក៏គ្មានដែរ ដូច្នេះ ប្រសិនបើគ្មានបញ្ញត្តិអំពីករណីនេះទេ

ចំពោះអចលវត្ថុ ត្រូវធ្លាក់ទៅជាកម្មសិទ្ធិរបស់រដ្ឋ (សូមមើលមាត្រា ១៦១) រីឯចលនវត្ថុវិញ អ្នកដែលបានកាន់កាប់មុន អាចនឹងក្លាយទៅជាកម្មសិទ្ធិករនៃចលនវត្ថុនោះ (សូមមើលមាត្រា ១៨៨) ។ ដូច្នេះ ម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន នឹងមានការពិបាកក្នុងការទទួលការសង ឬ ក៏ការប្រជែងយកចលនវត្ថុនឹងអាចកើតឡើង ហើយធ្វើឱ្យមានការជ្រួលច្របល់ដល់សង្គម ហេតុនេះហើយបានជាត្រូវចាត់ទុកថាមតិកនោះជានីតិបុគ្គល ហើយឱ្យនីតិបុគ្គលនោះធ្វើជាប្រធាននៃសិទ្ធិលើមតិកនោះ ។ បន្ទាប់មក ត្រូវធ្វើការជម្រះ ជាអាទិ៍ ទៅតាមនីតិវិធីដែលបានចែងក្នុងមាត្រាបន្តបន្ទាប់នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥១ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩១.- ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង

១-ក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩០ (នីតិបុគ្គលមតិក) ខាងលើនេះ តុលាការត្រូវជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលដែលមានទំនាក់ទំនងនឹងផលប្រយោជន៍ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់នៃលំនៅឋាន ចុងក្រោយរបស់មតកជន ឬ តំណាងអយ្យការ ។

២-បើបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកហើយ តុលាការត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈអំពីការណ៍នោះ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីនីតិវិធីនៃការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

ក្នុងករណីដែលមិនដឹងច្បាស់លាស់ថាមានសន្តតិជន មតិកត្រូវចាត់ទុកថាជានីតិបុគ្គលតាមផ្លូវច្បាប់ ដោយស្វ័យប្រវត្តិដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩០ ក៏ប៉ុន្តែ គ្មានអ្នកណាគ្រប់គ្រងទេ ហេតុនេះហើយបានជាតម្រូវឱ្យតុលាការធ្វើការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក តាមពាក្យសុំរបស់បុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រានេះ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ត្រូវទទួលសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដែលចែងក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩២ ហើយត្រូវប្រតិបត្តិនូវកិច្ចការច្បាប់មួយចំនួនធំ ដូច្នេះហើយ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកច្បាប់ ដូចជាមេធាវី ឱ្យទទួលមុខងារនេះ ទើបជាការសមរម្យ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីនីតិវិធីជូនដំណឹងជាសាធារណៈក្រោយពេលជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩២.– សិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង

១-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលទាក់ទងទៅនឹងមត៌ក ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

២-អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវថែរក្សា និង គ្រប់គ្រងមត៌ក ។ បើមានការចាំបាច់ដើម្បីថែរក្សា និង គ្រប់គ្រងមត៌កនោះ អ្នកគ្រប់គ្រងអាចប្តូរមត៌កជាប្រាក់ ឬ អាចចាត់ចែងមត៌កនោះបាន ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។

៣-បើមានការទាមទារពីម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ឬ អច្ច័យលាភី អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវរាយការណ៍អំពីស្ថានភាពនៃមត៌កទៅឱ្យជននោះ ។

៤-អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវអនុវត្តតាមចំណុចនីមួយៗ ដែលបានកំណត់ក្នុងបញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨២ (សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) នៃក្រមនេះ ដែលត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នា ដោយយោងតាមបញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៩៦ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និងការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍) ខាងក្រោមនេះ ។

៥-តាមការបង្គាប់របស់តុលាការ អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវស្រាវជ្រាវអង្គហេតុ ហើយត្រូវផ្ញើសេចក្តីរាយការណ៍អំពីលទ្ធផលនោះទៅតុលាការ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

នីតិបុគ្គលមតិកត្រូវគ្រប់គ្រងដោយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។ ការងារសំខាន់ៗរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក គឺការក្តាប់ឱ្យដឹងអំពីមតិកទាំងអស់ ការសងបំណុលរបស់មតកជន ហើយការបែងចែកមតិកដែលនៅសល់ទៅឱ្យអ្នកមាននិស្ស័យពិសេស ឬ បង្វិលមតិកនោះទៅឱ្យរដ្ឋ ហើយដើម្បីធ្វើការងារទាំងនេះ ក្នុងករណីចាំបាច់ ត្រូវចាត់ចែងប្តូរមតិកនោះជាប្រាក់ ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការ ។ មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ចដែលចាំបាច់ដើម្បីធ្វើសកម្មភាពទាំងអស់នេះ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក គឺជាអ្នកតំណាងរបស់នីតិបុគ្គលមតិក (អ្នកតំណាងដែលច្បាប់បានកំណត់) ហើយធ្វើសកម្មភាពគតិយុត្តក្នុងនាមជា "អ្នកគ្រប់គ្រងនីតិបុគ្គលមតិករបស់មតកជនឈ្មោះ ......" ។

កថាខណ្ឌទី ១ គឺជាការធ្វើបញ្ជីសារពើភ័ណ្ឌដែលទាក់ទងនឹងមតិក ។ ការធ្វើបញ្ជីគឺមិនត្រឹមតែទ្រព្យសកម្មទេ រាល់កាតព្វកិច្ចនៃសន្ធតិកម្មដែលអាចដឹងបាន ក៏ចាំបាច់ត្រូវបញ្ចូលទៅក្នុងបញ្ជីនេះទាំងអស់ ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺការថែរក្សា និង ការគ្រប់គ្រងមតិក ហើយការថែរក្សា និង ការគ្រប់គ្រងនេះត្រូវធ្វើដើម្បីឱ្យបាន

សម្រេចនូវគោលបំណងដែលបានពន្យល់ខាងលើនេះ ដូច្នេះ ប្រសិនបើមានការចាំបាច់ អ្នកគ្រប់គ្រងអាចប្តូរជាប្រាក់ ឬ ចាត់ចែងមត៌កនោះ ដោយទទួលការអនុញ្ញាតពីតុលាការបាន ។

កថាខណ្ឌទី ៣ គឺករណីយកិច្ចធ្វើការរាយការណ៍ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ជាអាទិ៍ ។ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវផ្តល់ជាចំហនូវពត៌មានផ្សេងៗស្តីពីតម្លៃនៃមត៌ក ឬ ឯកសារ ឱ្យអ្នកដែលមានពាក់ព័ន្ធនឹងផលប្រយោជន៍ ។

កថាខណ្ឌទី ៤ គឺជាបញ្ញត្តិក្រើនរំលឹក ។

កថាខណ្ឌទី ៥ គឺជាករណីយកិច្ចធ្វើការស្រាវជ្រាវនូវអង្គហេតុ ។ ការស្រាវជ្រាវនេះ មិនត្រឹមតែមានការស្រាវជ្រាវអំពីមត៌កប៉ុណ្ណោះទេ មានរួមទាំងការស្រាវជ្រាវអ្នកមាននិស្ស័យពិសេសដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៩ ផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៣ និង មាត្រា ៩៥៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៣.- កម្រៃសម្រាប់ អ្នកគ្រប់គ្រង

តុលាការអាចផ្តល់កម្រៃសមរម្យ ចេញពីក្នុងចំណោមមត៌ក ឱ្យទៅអ្នកគ្រប់គ្រងបាន ដោយគិតពិចារណាទៅលើស្ថានភាពនៃមត៌ក និង ស្ថានភាពផ្សេងទៀត ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីកម្រៃសម្រាប់អ្នកគ្រប់គ្រងមត៌ក ។

ដូចដែលបានពន្យល់ក្នុងមាត្រា ១២៩១ រួចមកហើយ គួរតែជ្រើសតាំងអ្នកច្បាប់ ដូចជាមេធាវី ជាអាទិ៍ ធ្វើជាអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌ក ដូច្នេះហើយត្រូវតែបង់កម្រៃឱ្យសមរម្យទៅតាមនោះដែរ ។ នៅប្រទេសជប៉ុន តុលាការបានបង្កើតនូវតារាងបទដ្ឋាននៃកម្រៃនេះ ដោយយកតម្លៃមត៌ក អំឡុងពេលគ្រប់គ្រងកិច្ចការដែលត្រូវធ្វើ (មានបណ្តឹងឬទេ បានប្តូរមត៌កជាប្រាក់ឬទេ ជាអាទិ៍) មកធ្វើជាមូលដ្ឋាននៃការគណនា ដើម្បីសម្រេចនូវកម្រៃនេះដោយលក្ខណៈសត្យានុម័ត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៣ និង មាត្រា ២៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៤.- ករណីដែលដឹងច្បាស់អំពីសន្តតិជន

ប្រសិនបើដឹងច្បាស់ថាមានសន្តតិជន នីតិបុគ្គលមត៌កត្រូវចាត់ទុកថាពុំមានអត្ថិភាពតាំងពីដំបូង ។ ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិនេះពុំរារាំងអានុភាពនៃសកម្មភាពដែលអ្នកគ្រប់គ្រងបានធ្វើហើយ នៅក្នុងទំហំនៃសិទ្ធិអំណាចរបស់ខ្លួនឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីករណីដែលបានដឹងថាមានសន្តតិជន ក្រោយពេលជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ។

ក្រោយពេលបានជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ហើយអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកនេះ បានអនុវត្តសិទ្ធិ និង កាតព្វកិច្ច តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩២ ហើយ ក្នុងករណីដែលបានដឹងអំពីសន្តតិជន តាមការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដើម្បីស្វែងរកសន្តតិជនតាមមាត្រា ១២៩៧ ឬ ដោយមូលហេតុផ្សេងៗ អានុភាពនៃការឱ្យកម្មសិទ្ធិមតិកទៅនរណាម្នាក់ ឬ អានុភាពនៃការចាត់ចែងមតិកនឹងមានបញ្ហា ។ មាត្រានេះ បានចាត់ទុកថា នីតិបុគ្គលមតិក គ្មានអត្ថិភាពតាំងពីដំបូង ហើយចាត់ទុកថាសន្តតិជនបានទទួលសន្តតិកម្មមតិកនោះ តាំងពីពេលដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព រីឯសកម្មភាពដែលបានធ្វើឡើងក្រោមសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវចាត់ទុកថាមានសុពលភាព ដើម្បីការពារផលប្រយោជន៍របស់តតិយជនផងដែរ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៥ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៥.– ពេលរលត់សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង

១-សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវរលត់ នៅពេលដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្ម ។

២-បើសន្តតិជនបានយល់ព្រមទទួលសន្តតិកម្មហើយ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគណនាអំពីការគ្រប់គ្រងនោះ ចំពោះសន្តតិជន ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីសិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមតិក ក្នុងករណីដែលបានដឹងថាមានសន្តតិជន ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីពេលរលត់សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ។ ទោះបីជាបានដឹងថាមានសន្តតិជនក៏ដោយ ប្រសិនបើសន្តតិជននេះបោះបង់សន្តតិកម្ម នោះនឹងធ្លាក់ចូលក្នុងស្ថានភាពមិនដឹងថាមានសន្តតិជនច្បាស់លាស់ម្តងទៀត ដូច្នេះ មាត្រានេះបញ្ជាក់ថា សិទ្ធិអំណាចរបស់អ្នកគ្រប់គ្រងមិនត្រូវរលត់រហូតដល់សន្តតិជនយល់ព្រមសន្តតិកម្ម ។ ការយល់ព្រមនេះ មានរួមទាំងការយល់ព្រមទាំងស្រុង និង ការយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

កថាខណ្ឌទី ២ ជាបញ្ញត្តិបង្គាប់ឱ្យអ្នកគ្រប់គ្រងមតិកបង្ហាញឱ្យបានច្បាស់លាស់នូវស្ថានភាពដែលខ្លួនបានគ្រប់គ្រងរហូតដល់ពេលនោះ ក្នុងករណីដែលសន្តតិជនបានយល់ព្រមសន្តតិកម្ម ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៦.– ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុលជាអាទិ៍

១-បើពុំបានដឹងច្បាស់អំពីអត្ថិភាពនៃសន្តតិជន នៅក្នុងអំឡុងពេល ២ (ពីរ) ខែ បន្ទាប់ពីបានធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៩១ (ការជ្រើសតាំងអ្នកគ្រប់គ្រង) នៃក្រមនេះទេ អ្នកគ្រប់គ្រង ត្រូវជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភីទាំងអស់ អំពីការណ៍ដែលម្ចាស់បំណុល និង អច្ច័យលាភីទាំងនោះ ត្រូវស្នើសុំអំពីការទាមទារក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ២ (ពីរ) ខែ ឡើយ ។

២-បញ្ញត្តិនៃកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៨១ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿន) និង បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨២ (សិទ្ធិបដិសេធការសងនៅក្នុងអំឡុងពេលដាស់តឿន) រហូតដល់មាត្រា ១២៨៨ (ករណីដែលពុំបានស្នើសុំ) នៃក្រមនេះ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ចំពោះករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ។ ប៉ុន្តែ អ្នកគ្រប់គ្រង ពុំអាចក្លាយជាអ្នកទិញនៅក្នុងការលក់ដោយបង្ខំ ឬ ការលក់ដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៨៦ (ការប្តូរមត៌កជាប្រាក់) នៃក្រមនេះ ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នា បានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្តីពីការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ។

គោលបំណងនៃនីតិបុគ្គលមត៌ក គឺការជម្រះមត៌ក ហេតុនេះហើយ ជាបឋម មត៌កត្រូវយកទៅសងម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភី ។ នីតិវិធីនេះ ស្រដៀងគ្នានឹងករណីនៃការយល់ព្រមដោយកម្រិតដែរ ដូច្នេះ ជាគោលការណ៍ បញ្ញត្តិចាប់ពីមាត្រា ១២៨១ ដល់មាត្រា ១២៨៨ ត្រូវយកមកអនុវត្តដូចគ្នាផងដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ បញ្ញត្តិអំពីអំឡុងពេលដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១២៨១ មិនអាចយកមកអនុវត្តដូចគ្នា ហេតុនេះហើយបានជាក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រានេះ ចែងបញ្ជាក់ច្បាស់លាស់អំពីអំឡុងពេល ហើយកថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការអនុវត្តដូចគ្នា តាមបញ្ញត្តិចាប់ពីកថាខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រា ១២៨១ ទៅ ។

ដោយសារតែអ្នកគ្រប់គ្រងមត៌ក ជាអ្នកតំណាងតាមផ្លូវច្បាប់របស់នីតិបុគ្គលមត៌ក វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីការកម្រិតចំពោះជននោះ ។ ចំណុចនេះ ខុសគ្នានឹងអ្នកយល់ព្រមដោយកម្រិត ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៧ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៧.– ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តតិជន

១-ក្រោយពីអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ នៃមាត្រា ១២៩៦ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ និង ការដាស់តឿនចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស ប្រសិនបើនៅតែមិនទាន់ដឹងច្បាស់ថាមានសន្តតិជននៅឡើយ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកគ្រប់គ្រង ឬ តំណាងអយ្យការ តុលាការត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈថា ប្រសិនបើមានសន្តតិជន សន្តតិជននោះត្រូវធ្វើការស្នើសុំអំពីការណ៍នោះ នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលកំណត់ ។ ប៉ុន្តែ អំឡុងពេលនេះ មិនត្រូវឱ្យតិចជាង ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ ឡើយ ។

២-បើប៉ាន់ប្រមាណឃើញថាគ្មានសេសសល់មត៌កទេ អ្នកគ្រប់គ្រង ឬ តំណាងអយ្យការ មិនអាចធ្វើការទាមទារដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ ជាបញ្ញត្តិស្ដីពីការជូនដំណឹងជាសាធារណៈដើម្បីស្វែងរកសន្តតិជន ។

ការជូនដំណឹងចំពោះម្ចាស់បំណុល ជាអាទិ៍ ដែលចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៦ ជាការជូនដំណឹងចំពោះម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន ជាអាទិ៍ ហើយតាមរយៈការជូនដំណឹងនេះ គេអាចដឹងថា មតកជនបានទទួលមរណភាព និង អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវបានជ្រើសតាំង ។ ហេតុនេះហើយ ប្រសិនបើមានសន្តតិជន សន្តតិជននេះអាចដឹងថា សន្តតិកម្មត្រូវបានចាប់ផ្ដើម តាមរយៈការជូនដំណឹងនេះ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ដើម្បីធ្វើការដកហូតសិទ្ធិដែលចែងក្នុងមាត្រា ១២៩៨ មាត្រានេះចែងជា បុរេល័ក្ខខ័ណ្ឌថា ត្រូវធ្វើការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ ចំពោះសន្តតិជន ។

ក៏ប៉ុន្តែ ការដកហូតសិទ្ធិសន្តតិជន ជាអាទិ៍ គឺជារបបមួយដែលបង្កើតឡើងដើម្បីធ្វើការសម្រេចឱ្យបានឆាប់រហ័សនូវអ្នកដែលត្រូវទទួលមតិក ក្នុងករណីដែលមានមតិក ហើយក្នុងករណីដែលប៉ាន់ប្រមាណឃើញថា គ្មានសេសសល់មតិកក្រោយពីការសងបំណុល ជាអាទិ៍ របស់មតកជនទេ ទោះបីជាខំប្រឹងប្រែងស្វែងរកសន្តតិជនក៏ដោយ ក៏គ្មានប្រយោជន៍ ដែរ ។ ហេតុនេះហើយបានជា ចំពោះករណីបែបនេះ កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា មិនចាំបាច់ស្វែងរកសន្តតិជនទេ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលប៉ាន់ប្រមាណឃើញថាគ្មានសេសសល់មតិកទេ ប្រសិនបើម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជនមានច្រើននាក់ ការគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវបញ្ចប់ ក្រោយពីបានសងដោយចែកចំណែក ដោយយោងទៅតាមមាត្រា ១២៨៣ ដែលត្រូវបានយកមកអនុវត្តដូចគ្នា តាមមាត្រា ១២៩៦ កថាខណ្ឌទី ២ ឬ ប្ដូរទៅនីតិវិធីធនក្ស័យនៃមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៨ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៨.- ការដកហូតសិទ្ធិតាមការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ

បើគ្មានការស្នើសុំថា ខ្លួនជាសន្តតិជន នៅក្នុងអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩៧ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តតិជន) ខាងលើនេះទេ សន្តតិជន ព្រមទាំងម្ចាស់បំណុលរបស់មតកជន និង អច្ច័យលាភី ដែលអ្នកគ្រប់គ្រងមិនអាចដឹងបាន ពុំអាចអនុវត្តសិទ្ធិបានឡើយ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការដកហូតសិទ្ធិសន្តតិជន ជាអាទិ៍ ដែលជាលទ្ធផលនៃការប្រកាសជាសាធារណៈ ដោយយោងតាមមាត្រា ១២៩៧ ។

ក្នុងករណីដែលគ្មានសន្តតិជនចេញបង្ហាញខ្លួនតាមការប្រកាសជាសាធារណៈ ដើម្បីស្វែងសន្តតិជន តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩៧ មានភាពចាំបាច់ត្រូវដកហូតសិទ្ធិពីសន្តតិជន ដើម្បីធ្វើការបែងចែកមតិកទៅឱ្យអ្នកមាននិស្ស័យពិសេសជាអាទិ៍ ។ សន្តតិជននឹងត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិ បន្ទាប់ពីមតកជនបានទទួលមរណភាព ហើយចាំបាច់ត្រូវឆ្លងកាត់តាមការប្រកាសជាសាធារណៈ ៣ ដង មានន័យថា យ៉ាងតិច ៨ ខែ ។ ដូច្នេះ ការការពារសិទ្ធិរបស់សន្តតិជន អាចគិតថាគ្រប់គ្រាន់ហើយ ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះម្ចាស់បំណុល ឬ អច្ច័យលាភីដែលអ្នកគ្រប់គ្រងមិនបានដឹងទេនោះ ដោយសារតែមិនបានស្នើសុំអំពីការទាមទារសិទ្ធិក្នុងអំឡុងពេលនៃការប្រកាសជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ មាត្រា ១២៥៦ ជាបឋម អាចទទួលការសងពីទ្រព្យដែលសេសសល់តែប៉ុណ្ណោះ (មាត្រា ១២៨៨ ដែលត្រូវបានអនុវត្តដូចគ្នា តាមមាត្រា ១២៩៦ កថាខណ្ឌទី ២) លើសពីនេះ ប្រសិនបើមិនបានស្នើសុំសិទ្ធិនៅក្នុងអំឡុងពេលប្រកាសជាសាធារណៈដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៧ ថែមទៀតទេ ត្រូវដកហូតសិទ្ធិដោយយោងតាមមាត្រា ១២៩៨ នេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៨-២ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន

មាត្រា ១២៩៩.- ការចែកមតិកឱ្យទៅជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស

១-នៅក្នុងករណីដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៨ (ការដកហូតសិទ្ធិតាមការជូនដំណឹងជាសាធារណៈ) ខាងលើនេះ បើយល់ឃើញថាសមរម្យ តុលាការអាចចែកមួយ

ផ្នែកនៃមត៌កដែលនៅសេសសល់ក្រោយការជម្រះ ទៅឱ្យជនដែលមានជីវភាពជាមួយគ្នានឹងមតកជន ជនដែលបានខិតខំមើលថែទាំព្យាបាលមតកជន និង ជនដែលមាននិស្ស័យពិសេសផ្សេងទៀត តាមពាក្យសុំរបស់ជននោះ ។ ប៉ុន្តែ ចំនួនសរុបនៃតម្លៃទ្រព្យដែលត្រូវចែកទៅឱ្យនោះ មិនត្រូវលើសពីចំនួនពាក់កណ្តាលនៃមត៌កដែលនៅសេសសល់នោះទេ ។

២-ពាក្យសុំដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ ត្រូវធ្វើនៅក្នុងអំឡុងពេល ៣ (បី) ខែ ក្រោយពីអំឡុងពេលដែលបានកំណត់នៅក្នុងមាត្រា ១២៩៧ (ការជូនដំណឹងជាសាធារណៈស្វែងរកសន្តតិជន) ខាងលើនេះ បានកន្លងហួស ដោយបញ្ជាក់អំពីហេតុនៃនិស្ស័យពិសេសនោះឱ្យបានច្បាស់លាស់ ។

៣-ក្នុងការចែកទ្រព្យដែលបានកំណត់នៅក្នុងកថាខណ្ឌទី ១ ខាងលើនេះ តុលាការអាចស្រាវជ្រាវអំពីអង្គហេតុបាន ។ បើនៅក្នុងការស្រាវជ្រាវនេះ តុលាការអាចសួរយោបល់របស់មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការចែកមត៌កដោយតុលាការ តាមពាក្យសុំរបស់ជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ។

នៅក្នុងក្រមនេះ ទំហំនៃសន្តតិជនដែលច្បាប់បានកំណត់ ត្រូវបានកម្រិតត្រឹមតែបច្ឆាញាតិផ្ទាល់ បុព្វញាតិផ្ទាល់ បងប្អូនបង្កើត និង កូនរបស់បងប្អូនបង្កើតនោះ ព្រមទាំងសហព័ទ្ធរបស់មតកជននោះ ហេតុដូច្នេះ ឧទាហរណ៍ ក្មួយអាចទទួលសន្តតិកម្មពីឪពុកមាបាន ក៏ប៉ុន្តែ ឪពុកមាមិនត្រូវទទួលសន្តតិកម្មពីក្មួយទេ ហើយបងប្អូនជីដូនមួយក៏មិនអាចទទួលសន្តតិកម្មទៅវិញទៅមកបានដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ក៏អាចមានករណីជនដែលមិនបានរៀបអាពាហ៍ពិពាហ៍ ហើយឪពុកម្តាយជាអាទិ៍ បានទទួលមរណភាពហើយ ក៏ប៉ុន្តែ រស់នៅសុខដុមរមនា ជាមួយបងប្អូនជីដូនមួយ ហើយជននោះបានទទួលមរណភាពតែគ្មានបន្សល់ទុកនូវមតកសាសន៍ ។ ក្នុងករណីប្រភេទនេះ ការចែកមត៌កឱ្យបងប្អូនជីដូនមួយនោះ គឺជាការសមរម្យ ។ ម្យ៉ាងទៀត បុគ្គលដែលបានរស់នៅឯកោតែឯងសឹងតែមួយជីវិត តែដល់ពេលចាស់ជរា បានអ្នកជិតខាងជួយមើលថែរក្សា ។ ក្នុងករណីនេះ ទោះបីជាមិនមែនជាសាច់ញាតិក៏ដោយ ក៏ការចែកមត៌ករបស់បុគ្គលនោះ ឱ្យទៅអ្នកជិតខាងនេះ ជាការមួយស្របនឹងឆន្ទៈរបស់មតកជនដែរ ។ ដូច្នេះ ក្នុងករណីដែលមានជនដែលមានជីវភាពរស់នៅជាមួយនឹងមតកជន ជនដែលបានខិតខំប្រឹងប្រែងមើលថែទាំព្យាបាលមតកជន ឬ ជនផ្សេងទៀតដែលមាននិស្ស័យពិសេសនឹងមតកជន មាត្រានេះទទួលស្គាល់នូវការចែកមត៌កឱ្យអ្នកទាំងនោះ តាមពាក្យសុំរបស់អ្នកនោះ ទោះបីជាមាន ឬ គ្មានទំនាក់ទំនងជាញាតិជាមួយមតកជនក៏ដោយ ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីល័ក្ខខ័ណ្ឌនៃការចែកមត៌ក ដែលល័ក្ខខ័ណ្ឌទាំងនេះមានការនៅសល់មត៌កក្រោយការជម្រះ

ការមានពាក្យសុំពីជនដែលមាននិស្ស័យពិសេសនឹងមតកជន និង ការមាននិស្ស័យពិសេសដែលសមរម្យនឹងទទួលមតិក (នេះគឺជាអត្ថន័យនៃ "បើយល់ឃើញថាសមរម្យ") ។ ក្នុងករណីដែលជនមាននិស្ស័យពិសេសមានច្រើននាក់ ត្រូវចែកមតិកឱ្យជនមាននិស្ស័យនោះមួយភាគម្នាក់ ទៅតាមទំហំនៃនិស្ស័យពិសេសនោះ ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃកថាខណ្ឌទី ១ នេះ ចែងថា ចំនួនសរុបនៃទ្រព្យដែលបានចែកឱ្យជនទាំងនោះ មិនអាចលើសពីចំនួនពាក់កណ្តាលនៃមតិកដែលសល់របស់មតកជននោះបានទេ ។ អាចមានករណីច្រើនដែលមតកជនដែលគ្មានសន្តតិជនអាចមានជីវភាពរស់នៅ ដោយទទួលជំនួយពីសង្គម ដូច្នេះហើយ គួរសងគុណដល់សង្គមមួយភាគវិញ ដោយឱ្យមតិកនោះទៅជាទ្រព្យរដ្ឋយ៉ាងតិចពាក់កណ្តាល ។ ក៏ប៉ុន្តែ ទោះបីជាក្នុងវាក្យខណ្ឌទី ២ នេះ ចែងដូច្នេះក៏ដោយ ក៏មិនមែនមានន័យថាជាការកម្រិតចំពោះមតកសាសន៍ទេ គឺមតកជនអាចធ្វើអច្ច័យទានមតិកទាំងអស់ឱ្យបុគ្គលជាក់លាក់ណាម្នាក់ ឬ ច្រើននាក់បាន ។

កថាខណ្ឌទី ២ គឺជាបញ្ញត្តិអំពីការដាក់ពាក្យសុំរបស់ជនមាននិស្ស័យពិសេស ។ ការដែលមានកំណត់នូវអំឡុងពេលដាក់ពាក្យសុំនោះ គឺដោយសារតែមិនគួរចាត់ទុកវត្ថុនោះឱ្យនៅជានីតិបុគ្គលមតិករហូតទេ ម្យ៉ាងគឺដើម្បីត្រៀមក្នុងករណីដែលមានជនមាននិស្ស័យពិសេសច្រើននាក់ផងដែរ ។

កថាខណ្ឌទី ៣ ចែងអំពីសិទ្ធិស្រាវជ្រាវនូវអង្គហេតុដោយតុលាការ ។ មេឃុំ ឬ ចៅសង្កាត់ អាចដឹងនូវជីវភាពរបស់មតកជនពេលនៅរស់ ដោយផ្ទាល់ ឬ តាមរយៈអ្នកធ្វើការក្រោមបង្គាប់ ហេតុនេះបានជាកំណត់ថា អាចសួរយោបល់ពីអ្នកទាំងនោះបាន ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៩៥៨-៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន ។ ចំពោះផ្នែកខាងក្រោយនៃកថាខណ្ឌទី ២ វិញ សូមមើលមាត្រា ១១៩-២ នៃបទប្បញ្ញត្តិស្តីពីការវិនិច្ឆ័យរឿងក្តីគ្រួសាររបស់ជប៉ុន ។

មាត្រា ១៣០០.- មតិកដែលធ្លាក់ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ

មតិកដែលមិនត្រូវបានចាត់ចែង តាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រា ១២៩៩ (ការចែកមតិកឱ្យទៅជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស) ខាងលើនេះ ត្រូវធ្លាក់ទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ ។ ក្នុងករណីនេះ អ្នកគ្រប់គ្រងត្រូវគណនាអំពីការគ្រប់គ្រងនោះ ហើយដាក់ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីការដាក់មតិកទៅជាទ្រព្យសម្បត្តិរដ្ឋ ។

ចំពោះមតិកដែលគ្មានសន្តតិជន ហើយមិនត្រូវបានចែកទៅឱ្យជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ត្រូវក្លាយទៅជាទ្រព្យរដ្ឋ។

វាក្យខណ្ឌទី ២ នៃមាត្រានេះបានចែងថា អ្នកគ្រប់គ្រងមតិកត្រូវតែណនាអំពីការគ្រប់គ្រង ហើយដាក់ជូនទៅតុលាការ ដោយគ្មានការយឺតយ៉ាវ ។ ម្យ៉ាងទៀត យោងតាមបញ្ញត្តិនៃមាត្រានេះ មតិកដែលត្រូវបានចែកឱ្យទៅជនដែលមាននិស្ស័យពិសេស ត្រូវក្លាយជាទ្រព្យរដ្ឋ ដោយស្វ័យប្រវត្តិ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៩៥៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីជប៉ុន និង មាត្រា ៥០៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

ជំពូកទី ៨ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

(កំណត់)

ជំពូកនេះមានបញ្ញត្តស្តីពីការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននេះ មានភាពខុសនឹងករណីដែលសន្តតិជនធ្វើការទាមទារដើម្បីយកមតិកមកវិញ ក្នុងករណីដែលតតិយជនដែលគ្មានពាក់ព័ន្ធ បានកាន់កាប់មតិកដោយគ្មានសិទ្ធិដែលនាំឱ្យមានមូលហេតុគតិយុត្តនៃការកាន់កាប់ ។ ការទាមទារដើម្បីយកមតិកមកវិញនេះ គឺជាការទាមទារដោយយោងតាមបញ្ញត្តិទូទៅអំពីសិទ្ធិប្រត្យក្ស ជាអាទិ៍ ហើយបញ្ញត្តិក្នុងជំពូកនេះមិនអាចយកមកអនុវត្តទេ។ ដូចដែលបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០២ ថា "អាចទាមទារចំពោះជនដែលបានទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវបានទៅជននោះ ឱ្យប្រគល់មកវិញនូវទ្រព្យដែលបានទទួលនោះ" ដែរ ក្នុងករណីដែលជនដែលគេយល់ថាជាសន្តតិជនតាមសភាពខាងក្រៅ កំពុងកាន់កាប់មតិកដោយមូលហេតុទទួលសន្តតិកម្ម ជំពូកនេះ គឺជាបញ្ញត្តិសម្រាប់ឱ្យសន្តតិជនពិតប្រាកដធ្វើការទាមទារយកមកវិញនូវមតិកដោយសន្តតិជនពិតប្រាកដ ចំពោះសន្តតិកម្ម "ដែលត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម" ដូចដែលចែងក្នុងមាត្រា ១៣០១ ។ មូលហេតុនៃការកើតមានឡើងនូវសភាពនេះ គឺឧទាហរណ៍ មានកំណត់ត្រាណាមួយខុសនៅក្នុងសំបុត្រកំណើត ហើយកូនដែលមិនមែនជាកូនពិតប្រាកដរបស់មតកជនបានទទួលសន្តតិកម្មពីមតកជននោះ ដោយផ្អែកលើសំបុត្រកំណើតនេះ ឬ ករណីដែលមុននឹងរួមរស់ជាមួយគ្រួសារនេះ មតកជនមានកូនជាមួយអ្នកផ្សេង ក៏ប៉ុន្តែ មិនបានទាក់ទងជាយូរយារណាស់មកហើយ ហើយមានការទទួលសន្តតិកម្មតែក្នុងរង្វង់គ្រួសារ ជាអាទិ៍ ។ ក្នុងករណីទី ១ នេះ គឺជាករណីដែលបុគ្គលគ្មានលក្ខណៈសម្បត្តិជាសន្តតិជនបានទទួលសន្តតិកម្ម ។ ករណីទី ២ គឺជាករណីដែលសន្តតិជនបានទទួលនូវសន្តតិកម្មលើសចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។ ទោះបីជាករណីណាក៏ដោយ ក៏បញ្ញត្តិនៃជំពូកនេះត្រូវយកមកអនុវត្តដែរ ។

មាត្រា ១៣០១.– គោលបំណងនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

សន្តតិជនដែលត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម អាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ដើម្បីទទួលបដិទាននៃមតិកទាំងអស់ ឬ មួយភាគ បាន ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីគោលបំណងនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។ រួមទាំងមាត្រា ១៣០២ បញ្ជាក់ច្បាស់លាស់ថា អ្វីទៅដែលហៅថា ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។

ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺជាការទាមទាររបស់សន្តតិជន ឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្មដែលខ្លួនត្រូវបានដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ហើយខ្លឹមសារលម្អិតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ចំណុចនេះត្រូវបានចែងក្នុងមាត្រា ១៣០២ យ៉ាងច្បាស់លាស់ ។ ម្យ៉ាងទៀត ក្នុងករណីដែលជាសហសន្តតិកម្មដែលមានសន្តតិជនស្របច្បាប់ច្រើននាក់ ប្រសិនបើសន្តតិជនផ្សេងទៀតមិនទាន់បានពិភាក្សាបែងចែកមតិកនៅឡើយទេ ការ "ដកហូតសិទ្ធិសន្តតិកម្ម" នោះ មិនទាន់កើតឡើងនៅឡើយទេ ដូច្នេះករណីនេះ សន្តតិជនមិនទទួលនូវការកម្រិតដោយជំពូកនេះទេ ហើយអាចស្នើសុំឱ្យសហសន្តតិជនផ្សេងទៀតធ្វើការពិភាក្សាការបែងចែកមតិក ពេលណាក៏បានដែរ ។ ក្នុងករណីដែលសហសន្តតិជនផ្សេងទៀត បានពិភាក្សាការបែងចែកមតិករួចហើយ ទើបត្រូវអនុវត្តតាមជំពូកនេះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៣ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

មាត្រា ១៣០២.- អត្ថន័យនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្ម

១-សន្តតិជនអាចទាមទារចំពោះជនដែលបានទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវបានទៅជននោះ ឱ្យប្រគល់មកវិញ នូវទ្រព្យដែលបានទទួលនោះ ។

២-ទ្រព្យដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម បានទទួល តាមកិច្ចសន្យាដែលយកមតិកធ្វើជាកម្មវត្ថុ ក៏ត្រូវក្លាយជាកម្មវត្ថុនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្មផងដែរ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីអត្ថន័យនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្ម ។

ឧទាហរណ៍ ជនដែលមិនមែនជាកូនពិតប្រាកដរបស់មតកជនសោះ តែនៅក្នុងសំបុត្រកំណើតសរសេរខុសថា ជននោះជាកូនរបស់មតកជន ហើយជននោះបានទទួលលទ្ធកម្មនូវមតិក តាមរយៈសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលតាមពិតខ្លួនគ្មានសោះ ។ ក្នុងករណីនេះ មាត្រានេះចែងថា សន្តតិជនពិតប្រាកដអាចធ្វើការទាមទារឱ្យជននោះប្រគល់នូវមតិកនោះមកវិញបាន ។ ដូចករណីនេះដែរ ក្នុងករណីដែលជនមិនមែនជាសន្តតិជនពិតប្រាកដបានទទួលលទ្ធកម្មនូវទ្រព្យសម្បត្តិ ដោយសន្តតិកម្ម ជនដែលជាសន្តតិជនពិតប្រាកដអាចទាមទារឱ្យជននោះប្រគល់ទ្រព្យសម្បត្តិដែលជននោះបានទទួលទាំងអស់មកវិញបាន។ ក្រៅពីនេះ មានករណីដែលសន្តតិជនបានទទួលសន្តតិកម្មលើសចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ។ ឧទាហរណ៍ ពេលនៅរស់

មតកជនបានទទួលស្គាល់បុគ្គលណាម្នាក់ជាកូនរបស់ខ្លួន ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែគ្រួសាររបស់មតកជនមិនបានដឹង ហើយមិនបានទាក់ទងនឹងជននោះទេ ដូច្នេះហើយសហព័ទ្ធ និង កូនរបស់មតកជននោះ បានជឿជាក់ថា សន្តតិជនមានតែសាមីខ្លួនប៉ុណ្ណោះ ហើយបានធ្វើលទ្ធកម្មនូវមតិករៀង១ខ្លួន ដោយបែងចែកមតិករួចហើយ ។ ក្នុងករណីនេះ ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ជាកូន ត្រូវគេបំពាននូវចំណែកមតិករបស់ខ្លួន ដូច្នេះ ជននោះអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្មចំពោះសន្តតិជនផ្សេងទៀតបាន ។ វិធីទាមទារជាក់ស្តែងក្នុងករណីនេះ គឺការទាមទារឱ្យធ្វើការបែងចែកមតិកសាជាថ្មីទៀត ។ ការបែងចែកមតិកដែលបានធ្វើឡើងដោយអវត្តមានរបស់សន្តតិជននេះ គឺជាការបែងចែកមោឃៈដោយសារមានសន្តតិជនមិនគ្រប់ចំនួន ។ ម្យ៉ាងទៀត ចាំបាច់ត្រូវការពារជនដែលបានទទួលអនុប្បទាននូវមតិក ពីជនដែលបានបន្លំឋានៈរបស់ខ្លួនជាសន្តតិជន ដូច្នេះ ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺសំដៅលើ "ជនដែលបានទទួលមតិក តាមសិទ្ធិសន្តតិកម្មដែលពុំត្រូវបានទៅជននោះ" ។

ម្យ៉ាងទៀត ចំពោះករណីដែលជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជន ទាមទារមតិក ក្រោយការបែងចែក ចែងក្នុងមាត្រា ១២៧៤ ក្នុងករណីនេះ ជនដែលត្រូវបានទទួលស្គាល់ក្រោយមរណភាពរបស់មតកជនមិនមែនជាសន្តតិជន នៅពេលធ្វើការបែងចែកមតិកនោះទេ ដូច្នេះ ការបែងចែកមតិកនោះមានសុពលភាព ហេតុនេះហើយបានជាចែងបញ្ញត្តិពិសេសដូចក្នុងមាត្រា ១២៧៤ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាន បានលក់មតិកនោះហើយជាគោលការណ៍ មិនអាចទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានចំពោះអ្នកទិញបានទេ ដូច្នេះ អាចធ្វើការទាមទារនូវថ្លៃលក់ដែលជាវត្ថុជំនួសមតិកនោះបាន (ដោយឡែក តាមការបកស្រាយ ប្រសិនបើអ្នកទិញបានដឹងថា ជនដែលបានបន្លំឋានៈរបស់ខ្លួនជាសន្តតិជនដែលជាអ្នកលក់នោះ គ្មានសិទ្ធិសន្តតិកម្មទៅលើមតិកនោះទេ ហើយនៅតែធ្វើកិច្ចសន្យាលក់ទិញទៀតនោះ សន្តតិជនពិតប្រាកដអាចទទួលមកវិញនូវវត្ថុដែលជាកម្មវត្ថុនៃការលក់ទិញនោះ ដោយអះអាងថា កម្មសិទ្ធិលើវត្ថុនោះមិនត្រូវបានផ្ទេរទៅអ្នកទិញ ដោយកិច្ចសន្យាលក់ទិញនោះបានទេ) ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

សូមមើលមាត្រា ៦២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា ។ ចំពោះកថាខណ្ឌទី ២ សូមមើលមាត្រា ២០១៩ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់ ។

មាត្រា ១៣០៣.- ខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចប្រគល់វិញ

១-ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ត្រូវប្រគល់មតិកមកឱ្យសន្តតិជនដែលបានទាមទារវិញ ។ បើភាគីម្ខាងទៀតសុចរិត ជននោះមានសិទ្ធិរក្សាទុកនូវផល និង ការប្រាក់ដែលបានទទួល សិទ្ធិទាមទារឱ្យសងវិញនូវសោហ៊ុយដែលបានបង្កើន

តម្លៃចំពោះទ្រព្យនោះ ហើយមានសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្ម ដែលបានសងរួចហើយនោះ ។

២-បើភាគីម្ខាងទៀតទុច្ចរិត ជននោះមានកាតព្វកិច្ចត្រូវប្រគល់វិញនូវផល និងការប្រាក់ដែលបានទទួល ហើយមិនត្រឹមតែគ្មានសិទ្ធិទាមទារសំណងចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលត្រូវបានទទួលតាមរយៈសន្តតិកម្មដែលបានសងនោះទេ ថែមទាំងគ្មានសិទ្ធិទាមទារឱ្យសងវិញនូវសោហ៊ុយដែលបានបង្កើនតម្លៃចំពោះទ្រព្យនោះផង ។

(កំណត់)

មាត្រានេះចែងអំពីខ្លឹមសារនៃករណីយកិច្ចប្រគល់វិញ របស់ភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម ។

កថាខណ្ឌទី ១ ចែងអំពីការដែលត្រូវតែប្រគល់មត៌កវិញ ព្រមទាំងចែងអំពីសិទ្ធិនៃការធ្វើលទ្ធកម្មនូវផល ជាអាទិ៍ ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតនោះសុចរិត ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងអំពីទំនាក់ទំនងនៃសិទ្ធិបន្ទាប់បន្សំរបស់ភាគីម្ខាងទៀត ក្នុងករណីដែលភាគីម្ខាងទៀតទុច្ចរិត ។ ការមិនឱ្យមានសិទ្ធិទាមទារសំណង ចំពោះកាតព្វកិច្ចដែលទទួលដោយសន្តតិកម្ម ដែលខ្លួនបានសងរួចរាល់ ជាអាទិ៍ ហាក់ដូចជាការធ្វើជ្រុលពេក ក៏ប៉ុន្តែ ដោយសារតែជននោះបានដឹងថា ខ្លួនគ្មានសិទ្ធិសន្តតិកម្ម ប៉ុន្តែ នៅតែទទួលសន្តតិកម្ម ហើយថែមទាំងបានចេញសោហ៊ុយដើម្បីសងទៀតនោះ ដូច្នេះ អាចចាត់ទុកដូចជាការសងដោយគ្មានកាតព្វកិច្ចដោយទុច្ចរិត ។ ហេតុនេះហើយ នេះគឺជាបញ្ញត្តិធម្មតាទេ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៦ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា និង មាត្រា ២០២០ ដល់ មាត្រា ២០២៤ នៃក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាល្លឺម៉ង់

មាត្រា ១៣០៩.– អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម

អាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម នៅក្នុងករណីដែលមត៌កត្រូវបានផ្ទេរទៅភាគីម្ខាងទៀតនៃការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម តាមមតកសាសន៍ ឬ ការបែងចែកមត៌ក មានអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីពេលនោះ រីឯក្នុងករណីដែលជនតែម្នាក់បានទទួលសន្តតិកម្មក្នុងនាមជាសន្តតិជន មានអំឡុងពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ គិតចាប់ពីថ្ងៃដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព ។

(កំណត់)

មាត្រានេះបានកំណត់នូវអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិទាមទារឱ្យធ្វើបដិទានសន្តតិកម្ម គឺ ៥ ឆ្នាំ ។

ការកំណត់ត្រឹម ៥ ឆ្នាំ សម្រាប់ការទាមទារឱ្យធ្វើបដិទាននូវសន្តតិកម្មនេះ គឺព្រោះថា ប្រសិនបើមើលពីតតិយជន ជនដែលបានបន្លំឋានៈរបស់ខ្លួនជាសន្តតិជន ក៏មិនខុសពីសន្តតិជនធម្មតាផ្សេងទៀតដែរ ដូច្នេះ ចាំបាច់ត្រូវធ្វើឱ្យមានស្ថិរភាពនៃទំនាក់ទំនងសិទ្ធិ ហើយម្យ៉ាងទៀត ទាំងអំឡុងពេលនេះ ក៏ត្រូវសម្របទៅនឹងអំឡុងពេលនៃការរំលត់សិទ្ធិលើបំណុល (កាតព្វកិច្ច) ដែរ ។ ចំពោះករណីដែលបានទទួលសន្តតិកម្មតែឯង ទ្រព្យសន្តតិកម្មត្រូវបានផ្ទេរនៅថ្ងៃដែលមតកជនបានទទួលមរណភាព បានសេចក្តីថា នៅពេលចាប់ផ្តើមសន្តតិកម្ម ដូច្នេះ ត្រូវធ្វើការគណនាអំឡុងពេលនៃអាជ្ញាយុកាលនៃការរំលត់សិទ្ធិនោះ ចាប់ពីថ្ងៃនោះទៅ ។ រីឯក្នុងករណីនៃសហសន្តតិកម្ម ត្រូវធ្វើការគណនា ពីថ្ងៃដែលមតិកត្រូវបានផ្ទេរទៅតាមមតកសាសន៍ ឬ ការបែងចែកមតិកនោះ ។

(មាត្រាពាក់ព័ន្ធ)

មាត្រា ៦២៥ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីចាស់របស់កម្ពុជា

គន្ថីទី ៩ អវសានប្បញ្ញត្តិ
ជំពូកតែមួយ អវសានប្បញ្ញត្តិ

មាត្រា ១៣០៥.– កាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ជាអាទិ៍

១-ក្រមនេះ ត្រូវអនុវត្ត ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។

២-ចំពោះវិធានការអន្តរកាលដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ និង ចំណុចចាំបាច់ផ្សេងទៀតដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ ត្រូវកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។

(កំណត់)

មាត្រានេះ គឺជាបញ្ញត្តិអំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ជាអាទិ៍ ។

កថាខណ្ឌទី ១ កំណត់អំពីកាលបរិច្ឆេទនៃការអនុវត្ត ។ យោងទៅតាមមាត្រា ៩៣ កថាខណ្ឌទី ១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញ ជាគោលការណ៍ ច្បាប់ទាំងឡាយ នឹងត្រូវចូលជាធរមាន នៅរាជធានីភ្នំពេញ ក្នុងរយៈពេល ១០ ថ្ងៃ ក្រោយថ្ងៃដែលព្រះមហាក្សត្រទ្រង់បានឡាយព្រះហស្ដលេខាប្រកាសឱ្យប្រើ និង នៅទូទាំងប្រទេស ក្នុងរយៈពេល ២០ ថ្ងៃ ក្រោយថ្ងៃប្រកាសឱ្យប្រើ ។ ប៉ុន្តែ ច្បាប់ដែលនាំឱ្យមានឥទ្ធិពលលើប្រជាពលរដ្ឋយ៉ាងទូលំទូលាយ ដូចក្រមរដ្ឋប្បវេណី គួរតែចាប់ផ្ដើមអនុវត្ត ក្រោយអំឡុងពេល សមរម្យដើម្បីផ្សព្វផ្សាយទៅប្រជាពលរដ្ឋ បន្ទាប់ពីការអនុម័ត ។ ហេតុដូច្នេះ កថាខណ្ឌទី ១ នេះ ចែងថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណី ត្រូវអនុវត្ត ចាប់តាំងពីថ្ងៃដែលកំណត់ដោយច្បាប់ផ្សេង ហើយច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីនឹងត្រូវបានធ្វើឡើង ក្នុងនាមជា "ច្បាប់ផ្សេង" នោះ ។ ម្យ៉ាងទៀត ការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីដោយប្រតិសកម្ម គឺជាបញ្ហាសំខាន់មួយ ហើយចំពោះចំណុចនេះ ច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីបញ្ញត្តថា ជាគោលការណ៍ ក្រមរដ្ឋប្បវេណីនេះមិនត្រូវអនុវត្ត ដោយប្រតិសកម្មឡើយ ។ ប៉ុន្តែ ក្នុងចំណោមវិស័យរដ្ឋប្បវេណី មានផ្នែកខ្លះដែលគ្មានច្បាប់កន្លងមក ហេតុដូច្នេះ ច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីចែងផងដែរថា ក្រមរដ្ឋប្បវេណីអាចយកមកអនុវត្តជាគោលការណ៍សមធម៌ (equity) ចំពោះផ្នែកបែបនេះ ។

កថាខណ្ឌទី ២ ចែងថា ចំពោះចំណុចចាំបាច់ដែលទាក់ទងនឹងការអនុវត្តក្រមនេះ ត្រូវកំណត់ផ្សេងដោយច្បាប់ ។ ចំណុចចាំបាច់នេះមានដូចជានិយមន័យនៃកាលបរិច្ឆេទស្ថាពរ និង លិខិតយថាភូត ជាអាទិ៍ ដែលចាំបាច់មានដើម្បីអនុវត្តជាក់ស្ដែងនូវក្រមរដ្ឋប្បវេណី វិធានការអន្តរកាល និង ការធ្វើវិសោធនកម្ម ឬ ធ្វើឱ្យនិរាករណ៍នូវច្បាប់ដែលមានភាពផ្ទុយនឹងក្រមរដ្ឋប្បវេណី ជាអាទិ៍ ហើយចំណុចចាំបាច់ទាំងនេះ ក៏នឹងត្រូវកំណត់នៅក្នុងច្បាប់ស្ដីពីការអនុវត្តក្រមរដ្ឋប្បវេណីដែរ ។